

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI

**BİZANS SANATINDA GÜNEŞ SEMBOLLERİ (TAŞ ESERLER
ÜZERİNDEN BİR DEĞERLENDİRME)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TUĞÇE ÖZÇELİK

Tez Danışmanı

PROF. DR. AYŞE ÇAYLAK TÜRKER

ÇANAKKALE – 2022

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI

**BİZANS SANATINDA GÜNEŞ SEMBOLLERİ (TAŞ ESERLER
ÜZERİNDEN BİR DEĞERLENDİRME)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TUĞÇE ÖZÇELİK

Tez Danışmanı

PROF. DR. AYŞE ÇAYLAK TÜRKER

ÇANAKKALE – 2022

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Tuğçe ÖZÇELİK tarafından Prof. Dr. Ayşe ÇAYLAK TÜRKER yönetiminde hazırlanan ve **15/08/2022** tarihinde aşağıdaki jüri karşısında sunulan “**Bizans Sanatında Güneş Sembolleri (Taş Eserler Üzerinden Bir Değerlendirme)**” başlıklı çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü **Sanat Tarihi Anabilim Dalı**’nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oy birliği/oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Prof. Dr. Ayşe ÇAYLAK TÜRKER

.....

(Danışman)

Doç. Dr. Özgü ÇÖMEZOĞLU UZBEK

.....

Prof. Dr. Ali Osman UYSAL

.....

Tez No :

Tez Savunma Tarihi : 15/08/2022

.....

Doç. Dr. Yener PAZARCIK

Enstitü Müdürü

.././20..

ETİK BEYAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi taahhüt ve beyan ederim.

Tuğçe ÖZÇELİK

../../2022

ÖNSÖZ

Çağlar boyunca ilahi bir öneme sahip olarak tapınım gören Güneş, Hristiyan kültürler tarafından da İsa ile özdeşleştirilerek tanrısal bir anlam kazanmıştır. Bizans tasvir sanatı örneklerinde sıklıkla karşılaştığımız güneş sembollerinin gösterim biçimlerini; kişileştirilmiş görünümlere sahip büstler, disk biçimli tasvirler ve şematik ışınlı başlıkların yanı sıra rozet motiflerinin oluşturduğu görülmektedir. Tez çalışmamız kapsamında, özellikle çarmıh sahnelerinde güneş sembolü olarak betimlendiği anlaşılan rozet motiflerinin, ikonografik anlamı çözümlenerek taş eserler üzerinden bir değerlendirmesi yapılmıştır.

Araştırmamızın yürütülmesi esnasında bilgi ve deneyimleri ile bana her aşamada yol gösteren değerli hocam ve sayın tez danışmanım Prof. Dr. Ayşe ÇAYLAK TÜRKER'e sonsuz saygı ve teşekkürlerimi sunarım. Bir özel teşekkürü daha borç bilirim. Her zaman olduğu gibi, bu süreç boyunca da desteğini ve ilgisini esirgemeyerek yanımda olan sevgili abim Oğuz ÖZÇELİK, sevgili annem Serpil ÖZÇELİK ve sevgili babam Cengiz ÖZÇELİK'e, tüm fedakarlıkları için çok teşekkür ederim.

Tuğçe ÖZÇELİK

Çanakkale, Ağustos 2022

ÖZET

BİZANS SANATINDA GÜNEŞ SEMBOLLERİ (TAŞ ESERLER ÜZERİNDEN BİR DEĞERLENDİRME)

Tuğçe ÖZÇELİK

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Sanat Tarihi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Prof. Dr. Ayşe ÇAYLAK TÜRKER

15/08/2022, 233

Antik Çağ kültürlerinde ilahi bir öneme sahip olarak tapınım gören Güneş, Eski Ahit ve İncil’de Tanrı, kral ve peygamberler ile ilişkilendirilmiştir. Pagan inançların dini gerekliliklerinden etkilendikleri bilinen Hristiyan toplumları, İncil metinlerinde geçen anlatıları da özümseyerek Güneş’i, dini figür olarak en üst mertebeye sahip olan İsa ile özdeşleştirmişlerdir.

Güneş motifleri, Bizans tasvir sanatında çeşitli eserler üzerindeki farklı sahnelerde karşımıza çıkar. Çalışmamızda bu güneş tasvirlerinin dört grupta değerlendirilebileceği anlaşılmıştır. İlk gruptaki örnekler güneş kişileştirmeleridir. Bu örneklerde kimi zaman ışınlı tacıyla tasvir edilen büstler görülür. Bazı sahnelerde bu büstlerin ışınlı bir madalyon içerisinde gösterilmesi söz konusudur. İkinci grupta çoğu örnekte, çevresinde ışınlar ile tasvir edilmiş olan disk biçimli güneş betimleri yer alır. Üçüncü grup, yalnızca şematik bir ışın tacının yer aldığı örneklerden oluşur. Dördüncü grupta ise özellikle çarmıh sahnelerinde karşılaştığımız rozet motifleri ile gösterilen güneş betimi yer alır. Çarmıh sahnelerinde tespit ettiğimiz bu kullanım, rozet motiflerinin güneş sembolü olarak değerlendirilmesini destekleyen önemli bir veri oluşturmuştur.

Güneş sembolü olarak kullanıldığı anlaşılan rozet motifinin tiplerinin tespit edilebilmesi için taş eserler üzerindeki örnekleri seçilerek katalog oluşturulmuştur. Araştırma kapsamında incelenen eserler üzerindeki rozetlerin 7 tipi oluşturduğu tespit edilmiştir. Oluşturulan tipoloji ele alındığında bu tiplerin tümünün, çarmıh sahneleri üzerinde de yer aldığı anlaşılmıştır. Belirlenen rozet tiplerinin Erken, Orta ve Geç Bizans Dönemleri boyunca görülme sıklığında değişkenlikler olduğu tespit edilmiş, eser türlerine göre dağılımının değerlendirilmesi yapılarak işaret edebileceği sembolik anlam üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Bizans, Güneş, Işık, Sembol, Rozet, Motif.

ABSTRACT

SYMBOLS OF SUN IN THE BYZANTINE ART (AN EVALUATION BASED ON STONE WORKS)

Tuğçe ÖZÇELİK

Çanakkale Onsekiz Mart University

School of Graduate Studies

Master of Science Thesis in Art History Science

Advisor: Prof. Dr. Ayşe ÇAYLAK TÜRKER

15/08/2022, 233

Sun, being worshiped with a divine significance in the ancient cultures, has been associated with the God, the king and the prophets in the Old Testament and Bible. Cristian societies which are known to be influenced by the religious necessities of the pagan believes, have absorbed the narratives in the Gospel texts and identified the Sun with Jesus, who has the highest rank as a religious figure.

The Sun motifs appear in different scenes in various artifacts of the Byzantine depiction art. It is understood in our study that, these sun depictions can be categorized in four different groups. The examples in the first group are solar personifications. In these examples, sometimes busts depicted with a radiant crown can be seen. In some scenes, the busts are shown inside of a luminous medallion. The second group includes disc forms in which the most of the examples are sun images with rays around them. The third group only consists of examples with only a schematic radiant crown. In the fourth group, the sun depiction which is shown with rosette motifs that we encounter especially in the crucifixion scenes takes part. This usage that we have identified in the crucifixion scenes, has formed an important data, supporting the evaluation of rosette motifs as a sun symbol.

The catalog has been created by selecting the examples on the stone works to identify the types of rosette patterns, which is apparently used as a solar symbol. It has been determined that the rosettes on the artifacts that were studied within the extent of the research constitutes seven different types. When the created typology is considered, it is understood that, all of these types are also on the crucifixion scenes. It is ascertained that the rate of incidence of the identified rosette types vary between Early, Middle and Late Byzantine periods, and by evaluating it's distribution according to the artifact types the symbolic meaning it can indicate is dwelt on.

Keywords: Byzantine, Sun, Light, Symbol, Rosette, Motif.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	i
ETİK BEYAN	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
KISALTMALAR.....	x
TABLolar DİZİNİ.....	xii
ŞEKİLLER DİZİNİ	xiii
RESİMLER DİZİNİ.....	xvi

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1

İKİNCİ BÖLÜM

BİZANS SANATINDA GÜNEŞ SEMBOLİZMİ

11

2.1. Hristiyan inancında ışık ve ışık kaynağı olarak Güneş	11
2.1.1. Kutsal metinler	11
2.1.2. Erken Hristiyan yazarlarının ifadeleri.....	27
2.1.3. Işık kaynağı olarak kandiller	29
2.1.4. Yazıtlar.....	35
2.2. Bizans Sanatında ay ve güneş tasvirleri	39

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TAŞ ESERLER ÜZERİNDE YER ALAN ROZET MOTİFLERİ

3.1. Katalog	110
--------------------	-----

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

208

KAYNAKÇA	220
EKLER.....	I
EK 1 TİPOLOJİ.....	I
EK 2 RESİM LİSTESİ.....	XI
ÖZGEÇMİŞ.....	CXLVII

KISALTMALAR

Kat. No.	Katalog Numarası
G. A. D.	Geç Antik Dönem
E. B. D.	Erken Bizans Dönemi
O. B. D.	Orta Bizans Dönemi
G. B. D.	Geç Bizans Dönemi
Y	Yükseklik
G	Genişlik
U	Uzunluk
D	Derinlik
K	Kalınlık
Ü.K	Üst Kalınlık
A.K	Alt Kalınlık
A.D	Alt Derinlik
Ü.G	Üst Genişlik
Ü.D	Üst Derinlik
Ü.U	Üst Uzunluk
A.G	Alt Genişlik
A.D	Alt Derinlik
Ç	Çap

E	En
B	Boy
Ü.U	Üst Uzunluk
Ab.	Abaküs
Ab.Y	Abaküs Yüksekliği
dev.	Devşirme
k	Kırık
cm	Santimetre
bkz	Bakınız

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
Tablo 1	Motiflerin eser türlerine göre dağılımının oluşturulduğu tablo	217

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No	Şekil Adı	Sayfa No
Şekil 1	Monza Katedral Hazinesi'nde bulunan ampulla üzerinde yer alan güneş tasvirinin çizimi.	67
Şekil 2	Fieschi-Morgan Staurothek üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.	68
Şekil 3	Fieschi-Morgan Staurothek'in iç kapağında yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.	69
Şekil 4	Venedik St. Mark Hazinesi'de bulunan staurothek üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.	70
Şekil 5	İtalya Museo della Cattedrale'de yer alan eser üzerinde bulunan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.	71
Şekil 6	British Museum'da bulunan bronz haç üzerinde görülen çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.	72
Şekil 7	Atina Benaki Museum'da bulunan bronz haç üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.	73
Şekil 8	Atina Byzantine and Christian Museum'da bulunan bakır haç üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.	74
Şekil 9	Sofya National History Museum'da bulunan altın röliker haç üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.	75
Şekil 10	Münih C. S. koleksiyonunda bulunan bronz röliker haç üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.	76
Şekil 11	Washington D.C. Dumbarton Oaks Research Library and Collection'da bulunan haçtaki güneş tasvirinin çizimi.	77
Şekil 12	Atina Benaki Museum'da bulunan gümüş haç biçimli enkolpion üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.	78
Şekil 13	Atina Benaki Museum'da bulunan gümüş röliker haç üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.	79
Şekil 14	New York Metropolitan Museum of Art'da bulunan sabuntaşı haç üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.	80

Şekil 15 Venedik San Marko Hazinesi'nde bulunan kitap kapağı üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.	81
Şekil 16 New York Metropolitan Museum of Art'da bulunan kitap kapağı üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.	82
Şekil 17 Almanya Grassi Museum'da bulunan fildişi panel üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.	83
Şekil 18 Almanya Museum August Kestner'de bulunan fildişi panel üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.	84
Şekil 19 Walters Art Museum'da bulunan panel üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.	85
Şekil 20 Walters Art Museum'da bulunan fildişi panel, çarmıh sahnesinde yer alan güneş tasvirinin çizimi.	86
Şekil 21 Princeton University Art Museum'da bulunan panel üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.	87
Şekil 22 Berlin Staatliche Museen'de bulunan triptikon üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.	88
Şekil 23 Liverpool National Museums'ta bulunan fildişi eser üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.	89
Şekil 24 Walters Art Museum'da yer alan fildişi panel üzerinde görülen çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.	90
Şekil 25 Walters Art Museum'da bulunan fildişi triptikon üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.	91
Şekil 26 Liverpool National Museums'da bulunan fildişi eser üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.	92
Şekil 27 Berlin Staatliche Museen'de bulunan fildişi panel üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.	93
Şekil 28 Varşova National Museum'da bulunan fildişi diptikon üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.	94
Şekil 29 Fransa Chambéry Katedral Hazinesi'nde bulunan diptikon üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.	95
Şekil 30 Sancta Sanctorum Şapeli Hazinesi'nde bulunan bronz kutunun iç kapağında yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.	96

- Şekil 31** New York Metropolitan Museum of Art’da bulunan taş balta başının üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi. 97
- Şekil 32** Tiplerin dönemlere göre dağılım grafiği. 219

RESİMLER DİZİNİ

Resim No	Resim Adı	Sayfa No
Resim 1	British Museum, 337 yılına tarihlenen altın sikke.	2
Resim 2	Siscia, altın sikke, ön ve arka yüzünde yer alan Konstantin ve Tanrı Helios tasviri.	3
Resim 3	Aziz Petrus Bazilikası mozolesi, yer mozaïği.	3
Resim 4	Tekirdağ Müzesi'nde yer alan seramik kandil.	33
Resim 5	Tekirdağ Müzesi'nde yer alan seramik kandil.	34
Resim 6	Amasra Arkeoloji Müzesi'nde bulunan bakır polykandilion.	34
Resim 7	Atina Benaki Museum'da bulunan bakır polykandilion.	35
Resim 8	Phela Hazinesi'nde bulunan gümüş paten.	36
Resim 9	Atina Byzantine and Christian Museum'da bulunan bronz haç.	36
Resim 10	Bandırma Müzesi'nde yer alan bronz haç.	37
Resim 11	Ödemiş Müzesi'nde yer alan bazalt taşı kuyumcu kalıbı.	37
Resim 12	İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde bulunan bronz buhurdan.	38
Resim 13	Benaki Museum'da yer alan ekmek damgası.	39
Resim 14	Cyprus Museum Department of Antiquities'te bulunan Davut'un Çağrılması konulu tabak.	40
Resim 15	Davut'un Çağrılması konulu tabak üzerinde yer alan güneş motifi detayı	41
Resim 16	New York Metropolitan Museum of Art'da yer alan Davut ile Eliav'ın Yüzleşmesi sahnesinin tasvir edildiği tabak.	42
Resim 17	Davut ile Eliav'ın Yüzleşmesi sahnesinin tasvir edildiği tabak üzerinde yer alan güneş motifi detayı.	43
Resim 18	New York Metropolitan Museum of Art'da bulunan Davut ve Golyat'ın Savaşı sahnesinin tasvir edildiği tabak.	44
Resim 19	Davut ve Golyat'ın Savaşı sahnesinin tasvir edildiği tabak üzerinde yer alan güneş tarafından Davut'a uzanan Tanrı'nın eli detayı.	45
Resim 20	Viyana Genesis folio 12v.	47

Resim 21 Viyana Genesis folio 12v'de yer alan Tanrı'nın Yüzünde Güneş'in Doğması sahnesi.	47
Resim 22 Viyana Genesis folio 15r.	48
Resim 23 Viyana Genesis folio 15r'de yer alan Yusuf'un İkinci Düşü sahnesi.	49
Resim 24 Sacra Parallela folio 252v'de yer alan Hezekiel'in İyileşmesi sahnesi.	50
Resim 25 Sacra Parallela folio 252v'de yer alan Hezekiel'in İyileşmesi sahnesinde tasvir edilen güneş detayı.	50
Resim 26 Paris Psalter folio 446v'de yer alan Hezekiel'in İyileşmesi Sahnesi.	51
Resim 27 Paris Psalter folio 446v'de yer alan Hezekiel'in İyileşmesi sahnesinde bulunan güneş tasvirinin detayı.	52
Resim 28 Yeşu ve İki Casus sahnesinin yer aldığı Yeşu Rulosu	53
Resim 29 Yeşu ve İki Casus sahnesinden sonra gelen sahnede yer alan Yeşu'nun savaşı yönetmesi sahnesi.	54
Resim 30 Yeşu'nun savaşı yönetmesi sahnesinde yer alan güneş motifi detayı.	55
Resim 31 Mısır (Bawit) Apollo Manastırı'nın doğu apsisi freskinde yer alan Maiestas Domini sahnesi.	57
Resim 32 Mısır (Bawit) Apollo Manastırı'nın doğu apsisi freskinde yer alan Maiestas Domini sahnesinde tasvir edilen güneş kişileştirmesi.	57
Resim 33 Güllü Dere 3 numaralı kilisenin apsisindeki Maiestas Domini sahnesi.	58
Resim 34 Güllü Dere 3 numaralı kilisenin apsisindeki Maiestas Domini sahnesinde yer alan güneş tasviri.	59
Resim 35 Göreme Kılıçlar Kilisesi'nde yer alan Maiestas Domini sahnesinde tasvir edilen ay ve güneş tasvirleri.	59
Resim 36 Göreme Aziz Eustathios Kilisesi'nin apsisinde yer alan Maiestas Domini sahnesi.	60
Resim 37 Göreme Aziz Eustathios Kilisesi'nin apsisinde yer alan Maiestas Domini sahnesinde tasvir edilen güneş kişileştirmesi.	60

Resim 38 Çavuşin Büyük Güvercinlik Kilisesi apsisinde yer alan Maiestas Domini sahnesinde bulunan ay ve güneş.	61
Resim 39 Çavuşin Büyük Güvercinlik Kilisesi apsisinde yer alan Maiestas Domini sahnesinde bulunan güneş tasviri.	61
Resim 40 Gülşehir Açıksaray Haç Kilisesi Maiestas Domini sahnesinde yer alan güneş diski.	62
Resim 41 Kapadokya Güllü Dere Aziz John (Ayvalı) Kilisesi apsis resmi.	62
Resim 42 Azize Katherina Manastırı Apsis Mozaiginde tasvir edilen başkalaşım sahnesi.	64
Resim 43 Palermo Palatina Şapeli'nde yer alan Başkalaşım mozaiği.	65
Resim 44 Monza Katedral Hazinesi'nde bulunan ampulla üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.	67
Resim 45 Fieschi-Morgan Staurothek'in kapağında yer alan çarmıh sahnesi.	68
Resim 46 Fieschi-Morgan Staurothek'in iç kapağında yer alan çarmıh sahnesi.	69
Resim 47 Venedik St. Mark Hazinesi'de bulunan staurothek üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.	70
Resim 48 İtalya Museo della Cattedrale'de yer alan eser üzerinde bulunan çarmıh sahnesi.	71
Resim 49 British Museum'da bulunan bronz haç üzerinde görülen çarmıh sahnesi.	72
Resim 50 Atina Benaki Museum'da bulunan bronz haç üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.	73
Resim 51 Atina Byzantine and Christian Museum'da bulunan bakır haç üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.	74
Resim 52 Sofya National History Museum'da bulunan altın röliker haç üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.	75
Resim 53 Münih C. S. koleksiyonunda bulunan bronz röliker haç üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.	76
Resim 54 Washington D.C. Dumbarton Oaks Research Library and Collection'da bulunan haç.	77

Resim 55 Atina Benaki Museum’da bulunan gümüş haç biçimli enkolpion üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.	78
Resim 56 Atina Benaki Museum’da bulunan gümüş röliker haç üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.	79
Resim 57 New York Metropolitan Museum of Art’da bulunan sabuntaşı haç üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.	80
Resim 58 Venedik San Marko Hazinesi’nde bulunan kitap kapağı üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.	81
Resim 59 New York Metropolitan Museum of Art’da bulunan kitap kapağı üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.	82
Resim 60 Almanya Grassi Museum’da bulunan fildişi panel üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.	83
Resim 61 Almanya Museum August Kestner’de bulunan fildişi panel üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.	84
Resim 62 Walters Art Museum’da bulunan panel üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.	85
Resim 63 Walters Art Museum’da bulunan fildişi panel.	86
Resim 64 Princeton University Art Museum’da bulunan panel üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.	87
Resim 65 Berlin Staatliche Museen’de bulunan triptikon üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.	88
Resim 66 Liverpool National Museums’ta bulunan fildişi eser üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.	89
Resim 67 Walters Art Museum’da yer alan fildişi panel üzerinde görülen çarmıh sahnesi.	90
Resim 68 Walters Art Museum’da bulunan fildişi triptikon üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.	91
Resim 69 Liverpool National Museums’da bulunan fildişi eser üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.	92
Resim 70 Berlin Staatliche Museen’de bulunan fildişi panel üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.	93
Resim 71 Varşova National Museum’da bulunan fildişi diptikon üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.	94

Resim 72 Fransa Chambéry Katedral Hazinesi'nde bulunan diptikon üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.	95
Resim 73 Sancta Sanctorum Şapeli Hazinesi'nde bulunan bronz kutunun iç kapağında yer alan çarmıh sahnesi.	96
Resim 74 New York Metropolitan Museum of Art'da bulunan taş balta başının üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.	97
Resim 75 Musée du Louvre'da bulunan Barberini Diptikonu.	99
Resim 76 Musée du Louvre'da bulunan Barberini Diptikonu üzerinde yer alan Göğe Yükseliş Sahnesi.	100
Resim 77 Floransa Biblioteca Medicea Laurenziana'da bulunan Rabbula Gospel'de yer alan Göğe Yükseliş sahnesi.	100
Resim 78 Floransa Biblioteca Medicea Laurenziana'daki Rabbula Gospel'de yer alan Göğe Yükseliş sahnesindeki güneş tasviri detayı.	101
Resim 79 San Paolo fuori le Mura Bazilikası apsisinde yer alan Maiestas Domini ile Son Mahkeme sahnesi.	103
Resim 80 Aziz Katherina Manastırı'nda bulunan panel üzerinde yer alan Son Mahkeme sahnesi.	103
Resim 81 Aziz Katherina Manastırı'nda bulunan panel üzerinde yer alan Son Mahkeme sahnesinde görülen ay ve güneş tasviri.	104
Resim 82 Aziz Katherina Manastırı'nda bulunan 12. yüzyıla tarihlenen panel üzerinde yer alan Son Mahkeme sahnesi.	105
Resim 83 Aziz Katherina Manastırı'nda bulunan 12. yüzyıla tarihlenen panel üzerinde yer alan Son Mahkeme sahnesindeki güneş ve ay tasviri detayı.	105
Resim 84 İstanbul Chora Manastır Kilisesi'nin paraklezyonunda yer alan Son Mahkeme sahnesinde bulunan ay ve güneş tasvirleri.	106
Resim 85 İstanbul Chora Manastır Kilisesi'nin paraklezyonunda yer alan Son Mahkeme sahnesinde bulunan güneş tasviri detayı.	106
Resim 86 Musée du Louvre'de bulunan fildişi diptikon.	107
Resim 87 Berlin Staatliche Museen'de yer alan fildişi diptikon.	108
Resim 88 Württembergische Landesbibliothek'de bulunan fildişi plak.	109
Resim 89 Almanya Thüringer Universitäts und Landesbibliothek'te bulunan kitap kapağı.	109

Resim 90 (Kat. No. 1) Konya Arkeoloji Müzesi, traverten altar kaidesi üzerinde yer alan rozet motifi.	XI
Resim 91 (Kat. No. 2) I. İzzeddin Keykavus Türbe kaidesi duvar örgüsü, kireç taşı lahit üzerinde yer alan rozet motifleri.	XI
Resim 92 (Kat. No. 3) İstanbul Arkeoloji Müzesi, beyaz mermer lahit üzerinde yer alan rozet motifi.	XII
Resim 93 (Kat. No. 4) Çorum Müzesi bahçesi, kireç taşı vida ağırlık taşı üzerinde yer alan rozet motifi.	XII
Resim 94 (Kat. No. 5) Zazadin Han kuzey cephesi duvar örgüsü, kireç taşı levha üzerinde yer alan rozet motifi.	XII
Resim 95 (Kat. No. 6) İstanbul Arkeoloji Müzesi, kireç taşı lahit cephesi üzerinde yer alan rozet motifleri.	XIII
Resim 96 (Kat. No. 7) İstanbul Arkeoloji Müzesi, kireç taşı lahit cephesi üzerinde yer alan rozet motifi.	XIII
Resim 97 (Kat. No. 8) İstanbul Arkeoloji Müzesi, kireç taşı lahit cephesi üzerinde yer alan rozet motifi (İsa'nın Mucizeleri).	XIV
Resim 98 (Kat. No. 9) İstanbul Arkeoloji Müzesi, mermer sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.	XIV
Resim 99 (Kat. No. 10) Konya Alaaddin Camisi batı cephesi, traverten levha üzerinde yer alan rozet motifi.	XV
Resim 100 (Kat. No. 11) Konya Arkeoloji Müzesi, sarımtırak beyaz mermer çanak sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.	XV
Resim 101 (Kat. No. 12) Zazadin Han avlusu kuzey duvar örgüsü, bazalt lento üzerinde yer alan rozet motifi.	XVI
Resim 102 (Kat. No. 13) Zazadin Han avlusu kuzey duvar örgüsü, traverten lento üzerinde yer alan rozet motifi.	XVI
Resim 103 (Kat. No. 14) Zazadin Han avlusu kuzey duvar, traverten lento üzerinde yer alan rozet motifi.	XVI
Resim 104 (Kat. No. 15) Zazadin Han avlusu kuzey duvar, gri-beyaz mermer lento üzerinde yer alan rozet motifleri.	XVII
Resim 105 (Kat. No. 16) Zazadin Han güney cephesi duvar örgüsü, traverten lento üzerinde yer alan rozet motifi.	XVII

Resim 106 (Kat. No. 17) Zazadin Han güney cephesi duvar örgüsü, traverten lento üzerinde yer alan rozet motifi.	XVII
Resim 107 (Kat. No. 18) Zazadin Han güney cephesi duvar örgüsü, traverten lento üzerinde yer alan rozet motifi.	XVIII
Resim 108 (Kat. No. 19) Zazadin Han doğu cephesi duvar örgüsü, traverten lento üzerinde yer alan rozet motifi.	XVIII
Resim 109 (Kat. No. 20) Zazadin Han kuzey cephesi duvar örgüsü, traverten lento üzerinde yer alan rozet motifi.	XVIII
Resim 110 (Kat. No. 21) Karadeniz Ereğli Müzesi, mermer kiborium kemeri üzerinde yer alan rozet motifi.	XIX
Resim 111 (Kat. No. 22) İstanbul Arkeoloji Müzesi, beyaz mermer lahit üzerinde yer alan rozet motifi.	XIX
Resim 112 (Kat. No. 23) Karadeniz Ereğli Müzesi, mermer sütun başlığı (ion-impost) üzerinde yer alan rozet motifi.	XX
Resim 113 (Kat. No. 24) Yunanistan Nea Anchialos Müzesi, sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.	XX
Resim 114 (Kat. No. 25) İstanbul Arkeoloji Müzesi, mermer lahit üzerinde yer alan rozet motifi.	XXI
Resim 115 (Kat. No. 26) İzmit Orhan Cami Avlusu, mermer lento üzerinde yer alan rozet motifi.	XXI
Resim 116 (Kat. No. 27) Kocaeli Arkeoloji Müzesi bahçesi, kireç taşı vaftiz teknesi/lahit? üzerinde yer alan rozet motifi.	XXI
Resim 117 (Kat. No. 28) Kocaeli Arkeoloji Müzesi bahçesi, mermer levha üzerinde yer alan rozet motifi.	XXII
Resim 118 (Kat. No. 29) Kocaeli Arkeoloji Müzesi bahçesi, kalker taşı levha üzerinde yer alan rozet motifi.	XXII
Resim 119 (Kat. No. 30) Kocaeli Arkeoloji Müzesi bahçesi, mermer levha üzerinde yer alan rozet motifleri.	XXIII
Resim 120 (Kat. No. 31) Kocaeli Arkeoloji Müzesi bahçesi, mermer sütun üzerinde yer alan rozet motifi.	XXIII
Resim 121 (Kat. No. 32) Karadeniz Ereğli Müzesi, mermer sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.	XXIV

Resim 122 (Kat. No. 33-33a) Konya Arkeoloji Müzesi, traverten templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	XXIV
Resim 123 (Kat. No. 34) Kapı Cami kuzey cephe pencere lentosu, traverten templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.	XXV
Resim 124 (Kat. No. 35) Konya Arkeoloji Müzesi, beyaz mermer (Afyon mermeri) levha üzerinde yer alan rozet motifi.	XXV
Resim 125 (Kat. No. 36) Konya Arkeoloji Müzesi, traverten levha üzerinde yer alan rozet motifi.	XXV
Resim 126 (Kat. No. 37) Zazadin Hanı doğu cephesi, bazalt levha üzerinde yer alan rozet motifi.	XXVI
Resim 127 (Kat. No. 38) Zazadin Han kuzey cephesi duvar örgüsü, gri-beyaz mermer levha üzerinde yer alan rozet motifi.	XXVI
Resim 128 (Kat. No. 39) Zazadin Han batı cephe, traverten levha üzerinde yer alan rozet motifi.	XXVI
Resim 129 (Kat. No. 40) Konya Fuar Alanı, traverten kuyu bileziği üzerinde yer alan rozet motifleri.	XXVII
Resim 130 (Kat. No. 41) Çorum Müzesi, gri renkli mermer paye başlığı (kesik piramit) üzerinde yer alan rozet motifi.	XXVII
Resim 131 (Kat. No. 42) Çorum Müzesi bahçesi, kireç taşı vida ağırlık taşı üzerinde yer alan rozet motifi.	XXVIII
Resim 132 (Kat. No. 43) Boğazkale Müzesi bahçesi, kireç taşı levha üzerinde yer alan rozet motifi.	XXVIII
Resim 133 (Kat. No. 44) Topkapı Sarayı Müzesi, mermer lahit üzerinde yer alan rozet motifi.	XXIX
Resim 134 (Kat. No. 45) Gülhane, Manganlar Bölgesi, beyaz mermer ion-impst sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.	XXIX
Resim 135 (Kat. No. 46) Topkapı Sarayı Müzesi,	XXX
Resim 136 (Kat. No. 47) Sarayburnu, Depolar Komutanlığı bahçesi, sütun kaidesi üzerinde yer alan rozet motifi.	XXX
Resim 137 (Kat. No. 48) Topkapı Sarayı Müzesi, mermer korkuluk payesi üzerinde yer alan rozet motifi.	XXXI
Resim 138 (Kat. No. 49) Topkapı Sarayı Müzesi, pembe iri taneli konglemera korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifi.	XXXI

Resim 139 (Kat. No. 50) Karadeniz Ereğli Müzesi, mermer ion-impot sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.	XXXII
Resim 140 (Kat. No. 51) Aya İrini Kilisesi kuzeyi, korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifi.	XXXII
Resim 141 (Kat. No. 52) Aya İrini Kilisesi kuzeyi, korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifleri.	XXXIII
Resim 142 (Kat. No. 53) Topkapı Sarayı sütun tamburu üzerinde yer alan rozet motifi.	XXXIII
Resim 143 (Kat. No. 54) Yalova Köy Okulu bahçesi, gri damarlı beyaz mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifi.	XXXIV
Resim 144 (Kat. No. 55) Eskişehir Müzesi, gri mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifi.	XXXIV
Resim 145 (Kat. No. 56) İstanbul Arkeoloji Müzesi, mermer korkuluk direği üzerinde yer alan rozet motifi.	XXXV
Resim 146 (Kat. No. 57) İstanbul Arkeoloji Müzesi, mermer korkuluk direği üzerinde yer alan rozet motifi.	XXXV
Resim 147 (Kat. No. 58) Afyon Arkeoloji Müzesi'nde bulunan eser üzerinde yer alan rozet motifi.	XXXVI
Resim 148 (Kat. No. 59) İstanbul Arkeoloji Müzesi, siyah damarlı ince taneli sarı mermer levha üzerinde yer alan rozet motifi.	XXXVI
Resim 149 (Kat. No. 60) İstanbul Arkeoloji Müzesi, sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.	XXXVI
Resim 150 (Kat. No. 61) İstanbul Büyük Saray Mozaikleri Müzesi, sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.	XXXVII
Resim 151 (Kat. No. 62) İzmir Arkeoloji Müzesi, mermer lento üzerinde yer alan rozet motifleri.	XXXVII
Resim 152 (Kat. No. 63) Olympos Episkopeion, vaftizhane, kireç taşı levha çiziminin üzerinde yer alan rozet motifi.	XXXVII
Resim 153 (Kat. No. 64) Olympos Episkopeion, vaftizhane, vestibulum kireç taşı levha üzerinde yer alan rozet motifi.	XXXVIII
Resim 154 (Kat. No. 65) Olympos Piskoposluk Kilisesi, kireç taşı levha üzerinde yer alan rozet motifi.	XXXVIII

Resim 155 (Kat. No. 66) Olympos Episkopeion, vaftizhane güney nef, kireç taşı levha üzerinde yer alan rozet motifi.	XXXVIII
Resim 156 (Kat. No. 67) Olympos Piskoposluk Kilisesi güney nefi, kireç taşı levha üzerinde yer alan rozet motifi.	XXXIX
Resim 157 (Kat. No. 68) Demre Aziz Nikolaos Kilisesi avlu, mermer levha üzerinde yer alan rozet motifi.	XXXIX
Resim 158 (Kat. No. 69) Demre Aziz Nikolaos Kilisesi galeri, kireç taşı levha üzerinde yer alan rozet motifi.	XXXIX
Resim 159 (Kat. No. 70) Demre Aziz Nikolaos Kilisesi 3. güney şapel güney kapı yanı, kireç taşı templon levha kaidesi üzerinde yer alan rozet motifi.	XL
Resim 160 (Kat. No. 71) İstanbul Arkeoloji Müzesi, yeşil breş lahit üzerinde yer alan rozet motifi.	XL
Resim 161 (Kat. No. 72) Topkapı Sarayı Müzesi, mermer lahit üzerinde yer alan rozet motifi.	XLI
Resim 162 (Kat. No. 73) Eceabat Kocadere Köyü Cami bahçesi, gri damarlı beyaz mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.	XLI
Resim 163 (Kat. No. 74) Ayvacık Murat Hüdevandigar Cami, gri damarlı beyaz mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.	XLII
Resim 164 (Kat. No. 75) Kütahya, Çavdarhisar Hacımahmut Köyü, mavi-gri mermer ambon podyum plakası üzerinde yer alan rozet motifi.	XLII
Resim 165 (Kat. No. 76) Kütahya, Pullar, mavi-gri mermer ambon podyum plakası üzerinde yer alan rozet motifi.	XLIII
Resim 166 (Kat. No. 77) Kütahya, Mustafalar, mavi-gri mermer ambon podyum plakası üzerinde yer alan rozet motifi.	XLIII
Resim 167 (Kat. No. 78) Burdur, Sakallasos, mavi-gri kireç taşı ambon podyum plakası üzerinde yer alan rozet motifi.	XLIV
Resim 168 (Kat. No. 79) Frigya, Demirli, sarımsı beyaz mermer ambon levhası üzerinde yer alan rozet motifi.	XLIV
Resim 169 (Kat. No. 80) İstanbul Arkeoloji Müzesi, sıkı damarlı-az kristalli siyah mermer lahit tankı üzerinde yer alan rozet motifi.	XLV
Resim 170 (Kat. No. 81) İstanbul Arkeoloji Müzesi, iri taneli beyaz mermer parapet ayağı parçası üzerinde yer alan rozet motifi.	XLV

Resim 171 (Kat. No. 82) İstanbul Arkeoloji Müzesi, iri taneli beyaz mermer heykel levhası üzerinde yer alan rozet motifi.	XLVI
Resim 172 (Kat. No. 83) İstanbul Arkeoloji Müzesi, mermer parapet plakası üzerinde yer alan rozet motifi.	XLVI
Resim 173 (Kat. No. 84) İstanbul Arkeoloji Müzesi, ince taneli beyaz mermer parapet plakası üzerinde yer alan rozet motifi.	XLVII
Resim 174 (Kat. No. 85) Afyon Müzesi, mermer ambon yan levhası üzerinde yer alan rozet motifi.	XLVII
Resim 175 (Kat. No. 86) Selanik Aziz Dimitrios Kilisesi, sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.	XLVIII
Resim 176 (Kat. No. 87) Selanik Aziz Dimitrios Kilisesi, sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.	XLVIII
Resim 177 (Kat. No. 88) Yunanistan Teolog Aziz John Kilisesi, sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.	XLIX
Resim 178 (Kat. No. 89) Yunanistan Teolog Aziz John Kilisesi, sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.	XLIX
Resim 179 (Kat. No. 90) Kahire Müzesi, sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifleri.	L
Resim 180 (Kat. No. 91) İstanbul, Sarnıç, sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifleri.	L
Resim 181 (Kat. No. 92) Çanakkale Arkeoloji Müzesi, mermer sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.	LI
Resim 182 (Kat. No. 93) İzmir Arkeoloji Müzesi, mermer templon payesi üzerinde yer alan rozet motifleri.	LI
Resim 183 (Kat. No. 94). İzmir Arkeoloji Müzesi, mermer sütun başlığı (iki bölümlü) üzerinde yer alan rozet motifi.	LII
Resim 184 (Kat. No. 95) İzmir Arkeoloji Müzesi, mermer levha üzerinde yer alan rozet motifi.	LII
Resim 185 (Kat. No. 96) İzmir Arkeoloji Müzesi, mermer ambon balkon levhası üzerinde yer alan rozet motifi.	LII
Resim 186 (Kat. No. 97) Kudüs Tapınağı batı cephesinin orta kapısı, sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.	LIII

Resim 187 (Kat. No. 98) Çanakkale Arkeoloji Müzesi, gri damarlı beyaz mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifi.	LIII
Resim 188 (Kat. No. 99) Ezine Akköy Köyü Cami, gri damarlı beyaz mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifi.	LIV
Resim 189 (Kat. No. 100) Gelibolu Piri Reis Kulesi, gri damarlı beyaz mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifi.	LIV
Resim 190 (Kat. No. 101) Bayramiç Yahşielî Köyü, gri damarlı beyaz mermer sütun kaidesi üzerinde yer alan rozet motifi.	LV
Resim 191 (Kat. No. 102) İzmir Arkeoloji Müzesi, mermer levha üzerinde yer alan rozet motifleri.	LV
Resim 192 (Kat. No. 103-103a-103b) İzmir Arkeoloji Müzesi, mermer kesik piramit sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifleri.	LVI
Resim 193 (Kat. No. 104) İznik Lefke Kapısı civarında bulunan sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifleri.	LVI
Resim 194 (Kat. No. 105) Bergama Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	LVII
Resim 195 (Kat. No. 106) Bergama Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	LVII
Resim 196 (Kat. No. 107) Bergama Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.	LVIII
Resim 197 (Kat. No. 108) Bergama Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.	LVIII
Resim 198 (Kat. No. 109) Manisa Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.	LVIII
Resim 199 (Kat. No. 110) Manisa Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.	LIX
Resim 200 (Kat. No. 111) Manisa Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.	LIX
Resim 201 (Kat. No. 112) Manisa Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	LX
Resim 202 (Kat. No. 113) Manisa Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	LX

Resim 203 (Kat. No. 114) Manisa Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	LXI
Resim 204 (Kat. No. 115) İzmir Arkeoloji Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.	LXI
Resim 205 (Kat. No. 116) İzmir Agora Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	LXII
Resim 206 (Kat. No. 117) İzmir Agora Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.	LXII
Resim 207 (Kat. No. 118) İzmir Agora Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.	LXIII
Resim 208 (Kat. No. 119) Ödemiş Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	LXIII
Resim 209 (Kat. No. 120) Ödemiş Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	LXIII
Resim 210 (Kat. No. 121) Ödemiş Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.	LXIV
Resim 211 (Kat. No. 122) Ödemiş Mursallı Köyü Cami kapısı eşiği, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	LXIV
Resim 212 (Kat. No. 123) Tire Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.	LXIV
Resim 213 (Kat. No. 124) Tire Müzesi templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.	LXV
Resim 214 (Kat. No. 125) Efes Müzesi templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	LXV
Resim 215 (Kat. No. 126) Efes Müzesi templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	LXVI
Resim 216 (Kat. No. 127) Manisa İvaz Paşa Cami doğu cephe penceresi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.	LXVI
Resim 217 (Kat. No. 128) Manisa Ulu Camisi doğu kapısının solunda yer alan templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.	LXVII
Resim 218 (Kat. No. 129) Soma-Darkale Köyü Kırkoluk Cami çeşmesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	LXVII

Resim 219 (Kat. No. 130) Soma-Darkale Köyü Kırkoluk Cami çeşmesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	LXVII
Resim 220 (Kat. No. 131) Soma-Darkale Köyü Kırkoluk Cami çeşmesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	LXVIII
Resim 221 (Kat. No. 132) İzmir Arkeoloji Müzesi, mermer levha üzerinde yer alan rozet motifleri.	LXVIII
Resim 222 (Kat. No. 133) Gelibolu Belediyesi deposu, mermer templon sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.	LXIX
Resim 223 (Kat. No. 134) Çanakkale Arkeoloji Müzesi, gri damarlı beyaz mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	LXIX
Resim 224 (Kat. No. 135) Biga Doğancı Köyü, gri damarlı beyaz mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	LXX
Resim 225 (Kat. No. 136) Ezine Üsküfçü Köyü, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	LXX
Resim 226 (Kat. No. 137) Ayvacık Murat Hüdevandigar Cami, gri damarlı beyaz mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	LXXI
Resim 227 (Kat. No. 138) Çanakkale Arkeoloji Müzesi, gri damarlı beyaz mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifi.	LXXI
Resim 228 (Kat. No. 139) Eceabat Kocadere Köyü Cami, gri damarlı beyaz mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifi.	LXXII
Resim 229 (Kat. No. 140) Bayramiç Ağaçköy Köyü, gri damarlı beyaz mermer sütun başlığı (impost) üzerinde yer alan rozet motifi.	LXXII
Resim 230 (Kat. No. 141) Çanakkale Arkeoloji Müzesi, gri damarlı beyaz mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifi.	LXXIII
Resim 231 (Kat. No. 142) Afyon Müzesi, mermer templon sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.	LXXIII
Resim 232 (Kat. No. 143) Uşak Müzesi, mermer templon sütun kaidesi üzerinde yer alan rozet motifi.	LXXIV
Resim 233 (Kat. No. 144) Afyon Müzesi, mermer templon levhası üzerinde yer alan rozet motifi.	LXXIV
Resim 234 (Kat. No. 145) Afyon Müzesi, mermer levha üzerinde yer alan rozet motifleri.	LXXV

Resim 235 (Kat. No. 146) Eskişehir Müzesi, mermer levha üzerinde yer alan rozet motifleri.	LXXV
Resim 236 (Kat. No. 147) Uşak Müzesi, mermer levha üzerinde yer alan rozet motifleri.	LXXVI
Resim 237 (Kat. No. 148) Seyitgazi Müzesi, mermer templon payesi üzerinde yer alan rozet motifi.	LXXVI
Resim 238 (Kat. No. 149) Uşak Müzesi, mermer templon payesi üzerinde yer alan rozet motifi.	LXXVII
Resim 239 (Kat. No. 150) Selçukler Kazı Evi Deposu, mermer sütun kaidesi olduğu düşünülen eser üzerinde yer alan rozet motifleri.	LXXVII
Resim 240 (Kat. No. 151) Afyon Müzesi, mermer ambon yan merdiven levhası üzerinde yer alan rozet motifleri.	LXXVIII
Resim 241 (Kat. No. 152) Eskişehir Müzesi, mermer ambon yan levhası üzerinde yer alan rozet motifleri.	LXXVIII
Resim 242 (Kat. No. 153) Uşak Müzesi, mermer ambon balkon levhası üzerinde yer alan rozet motifleri.	LXXIX
Resim 243 (Kat. No. 154) Afyon Müzesi, mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifi.	LXXIX
Resim 244 (Kat. No. 155) Afyon Müzesi, mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifleri.	LXXX
Resim 245 (Kat. No. 156) Afyon Müzesi, mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifleri.	LXXX
Resim 246 (Kat. No. 157) Eskişehir Müzesi, gri mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifi.	LXXXI
Resim 247 (Kat. No. 158) Eskişehir Müzesi, beyaz mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifleri.	LXXXI
Resim 248 (Kat. No. 159) Seyitgazi Müzesi kaliteli beyaz mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifleri.	LXXXII
Resim 249 (Kat. No. 160) Seyitgazi Müzesi, kaliteli beyaz mermer (Synnada mermeri) korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifi.	LXXXII
Resim 250 (Kat. No. 161) Seyitgazi Müzesi, beyaz mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifleri.	LXXXIII

Resim 251 (Kat. No. 162) Uşak Müzesi, mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifleri.	LXXXIII
Resim 252 (Kat. No. 163) Hierapolis Müzesi, beyaz mermer sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.	LXXXIV
Resim 253 (Kat. No. 164) Hierapolis Müzesi, beyaz mermer ion-impot sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.	LXXXIV
Resim 254 (Kat. No. 165) Hierapolis Müzesi, mermer ion-impot sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.	LXXXV
Resim 255 (Kat. No. 166) Uşak Müzesi, bej-pembe damarlı mermer ion-impot sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.	LXXXV
Resim 256 (Kat. No. 167) Uşak Müzesi, beyaz mermer impot sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifleri.	LXXXVI
Resim 257 (Kat. No. 168) Afyon Müzesi, mermer pencere kapağı (?) üzerinde yer alan rozet motifi.	LXXXVI
Resim 258 (Kat. No. 169) Amorium Aşağı Şehir Kilisesi, kaliteli beyaz mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	LXXXVI
Resim 259 (Kat. No. 170) Amorium Aşağı Şehir Kilisesi, kaliteli beyaz mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi	LXXXVII
Resim 260 (Kat. No. 171) Amorium Aşağı Şehir Kilisesi beyaz mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	LXXXVII
Resim 261 (Kat. No. 172) Amorium Aşağı Şehir Kilisesi, beyaz mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.	LXXXVII
Resim 262 (Kat. No. 173) Amorium Aşağı Şehir Kilisesi, gri mermer ambon yan levhası üzerinde yer alan rozet motifleri.	LXXXVIII
Resim 263 (Kat. No. 174) Amorium Aşağı Şehir Kilisesi, gri mermer ambon yan levhası üzerinde yer alan rozet motifleri.	LXXXVIII
Resim 264 (Kat. No. 175) Bursa Müze, sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.	LXXXIX
Resim 265 (Kat. No. 176) Yunanistan, Paros Panagia Ekatontapiliani Kilisesi, sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.	LXXXIX
Resim 266 (Kat. No. 177) İstanbul Arkeoloji Müzesi, kırmızı taş korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifi.	XC

Resim 267 (Kat. No. 178) İstanbul Arkeoloji Müzesi, sıkı ve ince taneli kırmızı taş parapet plakası üzerinde yer alan rozet motifi.	XC
Resim 268 (Kat. No. 179) Fakih Dede Türbesi güney cephesi, gri-beyaz mermer söve üzerinde yer alan rozet motifleri.	XCI
Resim 269 (Kat. No. 180) Karadeniz Ereğli Müzesi, kireç taşı (yerel) levha üzerinde yer alan rozet motifi.	XCI
Resim 270 (Kat. No. 181) Karadeniz Ereğli Müzesi, kireç taşı levha üzerinde yer alan rozet motifleri.	XCII
Resim 271 (Kat. No. 182) Demre Aziz Nikolaos Kilisesi avlu ve galeri, mermer levha üzerinde yer alan rozet motifi.	XCII
Resim 272 (Kat. No. 183) Demre Aziz Nikolaos Kilisesi avlu mermer templon arşitravı (3 parça (k)) üzerinde yer alan rozet motifleri.	XCIII
Resim 273 (Kat. No. 184) Hierapolis Katedrali mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	XCIII
Resim 274 (Kat. No. 185) Konya Arkeoloji Müzesi, mor damarlı sarımtırak beyaz mermer (Dokimeion) üzerinde yer alan rozet motifi.	XCIV
Resim 275 (Kat. No. 186) İzmir Arkeoloji Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	XCIV
Resim 276 (Kat. No. 187) Umurbey Kavgalar Çeşme, gri damarlı beyaz mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifi.	XCIV
Resim 277 (Kat. No. 188) Çanakkale Arkeoloji Müzesi, gri damarlı beyaz mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifleri.	XCIV
Resim 278 (Kat. No. 189) İstanbul Arkeoloji Müzesi, mermer (Prokennesos) üzerinde yer alan rozet motifleri.	XCVI
Resim 279 (Kat. No. 190) İzmir Agora Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	XCVI
Resim 280 (Kat. No. 191) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	XCVI
Resim 281 (Kat. No. 192) Uşak Müzesi, beyaz mermer impost sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifleri.	XCVII
Resim 282 (Kat. No. 193) Uşak Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.	XCVII

Resim 283 (Kat. No. 194) Kütahya Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	XCVIII
Resim 284 (Kat. No. 195) Seyitgazi Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	XCVIII
Resim 285 (Kat. No. 196) Selçukler Deposu mermer templon arşitravı (2 parça (k)) üzerinde yer alan rozet motifleri.	XCIX
Resim 286 (Kat. No. 197) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	XCIX
Resim 287 (Kat. No. 198) Uşak Müzesi, mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifleri.	C
Resim 288 (Kat. No. 199) Eskişehir Müzesi, beyaz mermer ion-impot sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.	C
Resim 289 (Kat. No. 200) Afyon Müzesi, mermer lento üzerinde yer alan rozet motifi.	CI
Resim 290 (Kat. No. 201) İzmir Arkeoloji Müzesi, mermer levha üzerinde yer alan rozet motifleri.	CI
Resim 291 (Kat. No. 202) İzmir Agora Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.	CII
Resim 292 (Kat. No. 203) İzmir Agora Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CII
Resim 293 (Kat. No. 204) İzmir Agora Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CIII
Resim 294 (Kat. No. 205) Efes Hagios İoannes Kilisesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CIII
Resim 295 (Kat. No. 206) Efes Hagios İoannes Kilisesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CIV
Resim 296 (Kat. No. 207) Efes Hagios İoannes Kilisesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CIV
Resim 297 (Kat. No. 208) Efes Hagios İoannes Kilisesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CV
Resim 298 (Kat. No. 209) Efes Meryem Ana Kilisesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CV

Resim 299 (Kat. No. 210) Efes Meryem Ana Kilisesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CVI
Resim 300 (Kat. No. 211) Efes Meryem Ana Kilisesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CVI
Resim 301 (Kat. No. 212) Efes Meryem Ana Kilisesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CVII
Resim 302 (Kat. No. 213) Efes Meryem Ana Kilisesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.	CVII
Resim 303 (Kat. No. 214) Manisa Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.	CVIII
Resim 304 (Kat. No. 215) Tacül Vezir Türbesi doğu cephesi giriş kapısı,	CVIII
Resim 305 (Kat. No. 216) Koyunoğlu Müzesi, sarımtırak beyaz mermer templon payesi üzerinde yer alan rozet motifi.	CIX
Resim 306 (Kat. No. 217) Konya Arkeoloji Müzesi, gri-beyaz mermer templon paye başlığı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CIX
Resim 307 (Kat. No. 218) Koyunoğlu Müzesi, beyaz mermer templon sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CX
Resim 308 (Kat. No. 219) I. İzzeddin Keykavus Türbe giriş kapısı lentosu, sarımtırak-beyaz mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CX
Resim 309 (Kat. No. 220) Tacül Vezir Türbesi doğu cephesi giriş kapısı lento, sarımtırak-beyaz mermer templon arşitravı.	CXI
Resim 310 (Kat. No. 221) Konya Arkeoloji Müzesi, beyaz mermer kemer üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXI
Resim 311 (Kat. No. 222) Konya Arkeoloji Müzesi, Dokimeion sarımtırak-beyaz mermer levha üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXII
Resim 312 (Kat. No. 223) Konya Arkeoloji Müzesi, traverten levha üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXII
Resim 313 (Kat. No. 224) Konya Kalesi, traverten levha üzerinde yer alan rozet motifi.	CXIII
Resim 314 (Kat. No. 225) Zazadin Han güney cephesi duvar örgüsü, gri-beyaz mermer lahit üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXIII

Resim 315 (Kat. No. 226) İzmir Arkeoloji Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXIII
Resim 316 (Kat. No. 227) İzmir Arkeoloji Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXIV
Resim 317 (Kat. No. 228) İzmir Arkeoloji Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXIV
Resim 318 (Kat. No. 229) Topkapı Sarayı Müzesi, mermer korkuluk payesi veya lentosu üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXV
Resim 319 (Kat. No. 230) Topkapı Sarayı Müzesi, mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXV
Resim 320 (Kat. No. 231) Topkapı Sarayı Kütüphane önü, mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXVI
Resim 321 (Kat. No. 232) Kocaeli Arkeoloji Müzesi Bahçesi, mermer levha üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXVI
Resim 322 (Kat. No. 233) Demre Aziz Nikolaos Kilisesi galeri, kireç taşı levha üzerinde yer alan rozet motifi.	CXVII
Resim 323 (Kat. No. 234) Demre Aziz Nikolaos Kilisesi galeri, kireç taşı levha üzerinde yer alan rozet motifi.	CXVII
Resim 324 (Kat. No. 235) Demre Aziz Nikolaos Kilisesi galeri, kireç taşı levha üzerinde yer alan rozet motifi.	CXVII
Resim 325 (Kat. No. 236) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXVIII
Resim 326 (Kat. No. 237) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXVIII
Resim 327 (Kat. No. 238) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXIX
Resim 328 (Kat. No. 239) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXX
Resim 329 (Kat. No. 240) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.	CXX
Resim 330 (Kat. No. 241) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXXI

Resim 331 (Kat. No. 242) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.	CXXI
Resim 332 (Kat. No. 243) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXXII
Resim 333 (Kat. No. 244) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXXII
Resim 334 (Kat. No. 245) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXXIII
Resim 335 (Kat. No. 246) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXXIII
Resim 336 (Kat. No. 247) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.	CXXIV
Resim 337 (Kat. No. 248) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXXIV
Resim 338 (Kat. No. 249) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.	CXXIV
Resim 339 (Kat. No. 250) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.	CXXV
Resim 340 (Kat. No. 251) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXXV
Resim 341 (Kat. No. 252) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXXVI
Resim 342 (Kat. No. 253) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXXVI
Resim 343 (Kat. No. 254) İstanbul Arkeoloji Müzesi, mermer (Prokennesos) korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXXVI
Resim 344 (Kat. No. 255) Konya Arkeoloji Müzesi, gri-beyaz mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXXVII
Resim 345 (Kat. No. 256) Koyunoğlu Müzesi, gri-beyaz mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXXVII
Resim 346 (Kat. No. 257) I. İzzeddin Keykavus Türbe giriş kapısı lentosu, sarımtırak-beyaz mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.	CXXVIII

Resim 347 (Kat. No. 258) Koyunoğlu Müzesi, gri-beyaz mermer templon payesi üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXXVIII
Resim 348 (Kat. No. 259) İzmir Agora Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXXVIII
Resim 349 (Kat. No. 260) İzmir Agora Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXXIX
Resim 350 (Kat. No. 261) Konya Arkeoloji Müzesi, traverten eser üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXXIX
Resim 351 (Kat. No. 262) İzmir Arkeoloji Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.	CXXIX
Resim 352 (Kat. No. 263) İzmir Arkeoloji Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXXX
Resim 353 (Kat. No. 264) İzmir Arkeoloji Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXXX
Resim 354 (Kat. No. 265) Çanakkale Arkeoloji Müzesi, mermer sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.	CXXXI
Resim 355 (Kat. No. 266) Çanakkale Arkeoloji Müzesi, mermer sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.	CXXXI
Resim 356 (Kat. No. 267) Çanakkale Arkeoloji Müzesi, mermer sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXXXII
Resim 357 (Kat. No. 268) Çanakkale Arkeoloji Müzesi, mermer sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.	CXXXII
Resim 358 (Kat. No. 269) Çardak Yakup Bey Cami, mermer sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.	CXXXIII
Resim 359 (Kat. No. 270) Çardak Yakup Bey Cami, mermer sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.	CXXXIII
Resim 360 (Kat. No. 271) Eceabat, Yalova İlköğretim Okulu, mermer sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.	CXXXIV
Resim 361 (Kat. No. 272) İstanbul Arkeoloji Müzesi, mermer üzerinde yer alan rozet motifi.	CXXXIV
Resim 362 (Kat. No. 273) Manisa Ulu Cami, sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.	CXXXV

Resim 363 (Kat. No. 274) Manisa Hatuniye Cami, sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXXXV
Resim 364 (Kat. No. 275) Uşak-Selçukler'de bulunan eser üzerinde yer alan rozet motifi.	CXXXVI
Resim 365 (Kat. No. 276) Uşak-Selçukler, sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.	CXXXVI
Resim 366 (Kat. No. 277) İstanbul Arkeoloji Müzesi, mermer eser üzerinde yer alan rozet motifi.	CXXXVII
Resim 367 (Kat. No. 278) Konya Arkeoloji Müzesi, Sarımtırak beyaz mermer kesik piramit sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.	CXXXVII
Resim 368 (Kat. No. 279) İzmir Arkeoloji Müzesi, mermer ambon yan levhası üzerinde yer alan rozet motifi.	CXXXVIII
Resim 369 (Kat. No. 280) Uşak Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXXXVIII
Resim 370 (Kat. No. 281) Kavalla Müzesi, mermer (Prokennesos) sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXXXIX
Resim 371 (Kat. No. 282) Kocaeli Arkeoloji Müzesi bahçesi, mermer levha üzerinde yer alan rozet motifi.	CXXXIX
Resim 372 (Kat. No. 283) Demre Aziz Nikolaos Kilisesi galeri, kireç taşı levha üzerinde yer alan rozet motifi.	CXL
Resim 373 (Kat. No. 284) Demre Aziz Nikolaos Kilisesi galeri, kireç taşı levha üzerinde yer alan rozet motifi.	CXL
Resim 374 (Kat. No. 285) Demre Aziz Nikolaos Kilisesi galeri, kireç taşı templon levhası üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXLI
Resim 375 (Kat. No. 286) Demre Aziz Nikolaos Kilisesi galeri, kireç taşı templon levhası üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXLI
Resim 376 (Kat. No. 287) İzmir Agora Müzesi, templon arşitravı (2 parça (k)) üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXLII
Resim 377 (Kat. No. 288) Sille Aya Elena Kilisesi kuzey cephe duvar örgüsü, gri-beyaz mermer templon payesi üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXLII

Resim 378 (Kat. No. 289) Sille Aya Elena Kilisesi kuzey cephe duvar örgüsü, gri-beyaz mermer templon payesi üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXLIII
Resim 379 (Kat. No. 290) Konya Arkeoloji Müzesi, grimsi mermer levha üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXLIII
Resim 380 (Kat. No. 291) Konya Arkeoloji Müzesi, gri-beyaz mermer eser üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXLIII
Resim 381 (Kat. No. 292) İzmir Arkeoloji Müzesi, mermer kesik piramit sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXLIV
Resim 382 (Kat. No. 293) İzmir Arkeoloji Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXLIV
Resim 383 (Kat. No. 294) Gelibolu, mermer sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.	CXLV
Resim 384 (Kat. No. 295) Yunanistan Acheiropoietos Kilisesi, sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.	CXLV
Resim 385 (Kat. No. 296) Smyrna Müzesi, sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifleri.	CXLVI
Resim 386 (Kat. No. 297) İstanbul Arkeoloji Müzesi, kristal beyaz mermer arcosolium kemer parçası üzerinde yer alan rozet motifi.	CXLVI

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Tarih boyunca insanlar, doğanın elinde tuttuğu düzeni anlamaya ve açıklamaya çalışmıştır. Gün doğumu, gün batımı gibi yaşamlarının akışında şahit oldukları ve üzerinde tahakküm sağlayamadıkları doğa olaylarını kimi zaman kendinden daha üst bir bilince, insan biçimsel bir tene atfederek içerisinde bulunduğu bilinmezliği gidermeye çalışmıştır (Cotterell ve Storm, 2011: 6-7). Böylelikle de geliştirdikleri birtakım dini pratikler sayesinde bu güçler aracılığıyla kendi hayatları üzerinde kontrol sağlayabileceklerini düşünmüş, aynı zamanda yapmak istediklerini kendinden daha üstün bir varlığın sorumluluğuna bırakma ve onun tarafından gözetilme olanağına sahip olmuşlardır (Cotterell ve Storm, 2011: 6-7). Bu görevi üstlenen tanrıların mekanı olarak gördükleri göğe doğru ellerini kaldırarak saygıyla şükürlerini iletmış, kimi zaman da kurtarılmayı dilemişlerdir (Herbert'den aktaran Grant, 2000: 182).

Erken kültürlerde gök tanrıların katı olarak bilindiği için, Güneş de tanrılar ile ilişkilendirilmiştir. Tanrı gibi Güneş de erişilemez olarak aynı mertebede görülmüş, her gün yeniden doğmasıyla sonsuz yaşam döngüsünü temsil ederek kutsal bir öneme sahip olmuştur. Birçok medeniyette Güneş, yeryüzünü aydınlatan ve ısıtan, tarımsal faaliyetlerdeki verimin artmasında en önemli belirleyici olarak anlaşılmış, ışık ve yaşamın kaynağı olarak tapınım görmüştür¹. Tek tanrılı dinlerin ortaya çıkmasından sonra ise Yahudi toplumlarının kutsal kitaplarında da yer aldığı üzere Güneş ve diğer gökyüzü cisimlerine tapınmak yasak sayılmıştır². Bu kısıtlama her ne kadar kesin hükümler içerse de Eski ve Yeni Ahit metinlerinde Güneş Tanrı, kral ve peygamberler ile ilişkilendirilmeye devam etmiştir.

---

¹ Ayrıntılı bilgi için bkz: Johnston, 2004: 10.

² Eski Ahit metinlerinde “Başka ilahlara tapmayacaksınız. Çünkü ben adı Kıskanç bir Rab’im, kıskanç bir Tanrı’yım.” (Mısır’dan Çıkış, 34: 14); “Gözlerinizi göklere kaldırıp güneşi, ayı, yıldızları –gök cisimlerini– görünce sakın aldanmayın; eğilip onlara tapmayın. Tanrınız Rab bunları göğün altındaki halklara pay olarak vermiştir.” (Yasa’nın Tekrarı 4: 19); “Böylece Yehu İsrail’de Baal’a tapmaya son verdi.” (2. Krallar 10: 28) gibi ifadeler ile bulunmaktadır. Yeni Ahit kitabı olan Vahiy’de ise meleğe tapınmak üzere olan Yuhhana’ya meleğin söyledikleri: “Ona tapınmak üzere ayaklarına kapandım. Ama o, “Sakın yapma!” dedi. “Ben de senin ve İsa’ya tanıklığını sürdüren kardeşlerin gibi bir Tanrı kuluyum. Tanrı’ya tap! Çünkü İsa’ya tanıklık, peygamberlik ruhunun özüdür.” (19: 10) olarak geçer.

Hristiyanlığın erken dönemlerinde pagan inançların pratikleri ne kadar reddedilse de, etkisinin devam ettiği bilinmektedir (Rice, 1998: 58-59). Erken kültürlerden gelen Güneş Tanrı inancı sayesinde imparatorun en yüksek mertebeye sahip olduğu ve bu görüşün imparator figürüne duyulan saygıyı beslediği düşünülmektedir (Talloe and Waelkens, 2005: 249). İmparatorun nitelikleri, pagan kültürlerin sıklıkla başvurduğu yollardan biri olan güneş ile ilişkilendirme yoluna gidilerek ön plana çıkarıldığı anlaşılmıştır (Maguire, 1997: 189). Roma devlet dini haline gelen Sol Invictus (Fethedilmez/ Yenilmez Güneş) inancının imparatorun özelliği olarak bir süre daha yaşamaya devam ettiği görüşü yaygındır. Konstantin'in Güneş Tanrısı Helios gibi quadrigasını gökyüzüne sürmesi tasvirinin yer aldığı madeni paralar bulunmaktadır (Resim 1). Sikke üzerinde tasvir edilen Tanrı'nın elinin gökyüzünden Konstantin'in eline doğru uzanması söz konusudur.³

Resim 1. British Museum, 337 yılına tarihlenen altın sikke.

(Wallraff, 2016).

3-4. yüzyıllar arasında Roma İmparatorluğu Dönemi'nde basılan sikkelerde tanrısallık fikri, Güneş Tanrısı Helios ile ilişkili olarak Konstantin'in başındaki ışınlı taç ile ortaya konmuştur. (Ćurčić, 2012: 309-310) (Resim 2).

³ Hristiyanlıkta da yönetici olarak imparatorun, Tanrı tarafından seçildiği düşüncesinin olduğu bilinmektedir. Bu görüş Romalılar 13: 1-6'da "Herkes, baştaki yönetime bağlı olsun. Çünkü Tanrı'dan olmayan yönetim yoktur. Var olanlar Tanrı tarafından kurulmuştur. Bu nedenle yönetime karşı direnen, Tanrı buyruğuna karşı gelmiş olur. Karşı gelenler yargılanır" (1-3) "... Çünkü yönetim senin iyiliğin için Tanrı'ya hizmet etmektedir." (4). "... Çünkü yöneticiler Tanrı'nın bu amaç için gayretle çalışan hizmetkârlarıdır." (6) ifadeleri ile yer alır. Aynı zamanda imparatorun da kendisini Tanrı'nın dünya üzerindeki temsilcisi olarak gördüğü bilinmektedir (Rice, 1998: 20). Tüm bu bilgilere ilaveten Tanrı'nın tek hükümdar olduğunu ve yaklaşılmaz ışıktaki yaşadığını belirten kutsal metin ifadeleri bulunur: "Mübarek ve tek Hükümdar, kralların Kralı, rablerin Rabbi, ölümsüzlüğün tek sahibi, yaklaşılmaz ışıktaki yaşayan, hiçbir insanın görmediği ve göremeyeceği Tanrı, Mesih'i belirlenen zamanda ortaya çıkaracaktır." (1. Timoteos 6: 15-16).

Resim 2. Siscia, altın sikke, ön ve arka yüzünde yer alan Konstantin ve Tanrı Helios tasviri. (Ćurčić, 2012).

İsa'nın, Güneş Tanrısı Helios gibi quadrigasını gökyüzüne sürmesi tasviri 3. yüzyıla tarihlenen Aziz Petrus Bazilikası'nın altında yer alan mozole yer mozağında görülür (Resim 3) (Beckwith, 1979: 19).

Resim 3. Aziz Petrus Bazilikası mozolesi, yer mozağı. ("Word Press", 2022).

Güneş motifleri, Bizans tasvir sanatında çeşitli eserler üzerindeki farklı sahnelerde karşımıza çıkar. Çalışmamızda bu güneş tasvirlerinin dört grupta değerlendirilebileceği anlaşılmıştır. İlk gruptaki örnekler güneş kişileştirmeleridir. Bu örneklerde kimi zaman ışınlı tacıyla tasvir edilen büstler görülür. Bazı sahnelerde bu büstlerin ışınlı bir madalyon içerisinde gösterilmesi söz konusudur. İkinci grupta çoğu örnekte, çevresinde ışınlar ile

tasvir edilmiş olan disk biçimli güneş betimleri yer alır. Üçüncü grup, yalnızca şematik bir ışın tacının yer aldığı örneklerden oluşur. Dördüncü grupta ise özellikle çarmıh sahnelerinde karşılaştığımız rozet motifleri ile gösterilen güneş betimi yer alır. Çarmıh sahnelerinde tespit ettiğimiz bu kullanım, rozet motiflerinin güneş sembolü olarak değerlendirilmesini destekleyen önemli bir veri oluşturmuştur.

Amaç; tez çalışmamızın amacı Bizans tasvir sanatında en sık karşılaşılan motiflerden biri olan rozetlerin Bizans tasvir sanatındaki yerini ve önemini belirlemektir. Bu amaca yönelik çalışmalarımız iki hedef üzerinde yoğunlaşmıştır. Bunlardan ilki rozet motiflerinin ikonografik çözümlemesidir. İkincisi ise Bizans tasvirlerinde görülen rozet motiflerinin tiplerini belirlemektir. Bu hedefe yönelik çalışmalarımızda taş eserler üzerinden bir değerlendirme yapılmış; Erken, Orta ve Geç Bizans Dönemlerinde bu tiplerden birinin ya da birkaçının tercih edilip edilmediği tespit edilmeye çalışılmıştır.

Metod; tez çalışmalarımız iki aşamada gerçekleşti. İlk aşamadaki çalışmalarımız rozet motiflerinin ikonografisi üzerine yoğunlaştı. Bu aşamada Bizans dönemi anıtsal resim, minyatür ve el sanatları örnekleri üzerinde yer alan sahnelerde güneş motiflerinin tespit edilmesine yönelik çalışıldı. Tespit edilen sahnelerin ikonografik çözümlemesinde kutsal metinlerdeki aktarımlara başvuruldu. Bu aşamada özellikle çarmıh sahnelerinde güneşin rozet motifi biçiminde tasvir edildiği örnekler ulaşıldı. Bu aşamada elde ettiğimiz veriler tezimizin ikinci bölümünde örnekler üzerinden değerlendirildi.

İkinci aşamada güneş sembolü olarak kullanılan rozet motiflerinin tiplerini belirlemek üzerine çalışmalar yürüttük. Bu aşamadaki çalışmalar tezimizin üçüncü bölümü olan katalog bölümünü oluşturdu. Katalogda 297 eser üzerinde görülen 583 rozet motifini değerlendirdik. Her bir esere 1’den başlayarak 297’ye kadar katalog numarası vererek sıraladık. Bu sıralamayı eserlerin tarihlendirildiği dönemi esas alarak kronolojiye bağlı kalarak belirledik. Aynı eser üzerinde görülen farklı motifleri de, ilgili eserin katalog numarasının yanına “a, b, c, d...” ekleyerek isimlendirdik. İncelemeye aldığımız eserleri farklı konular için yayınlanmış araştırmalardan yararlanarak ortaya koyduk. “Bulunduğu Yer”, “Eser Türü”, “Malzeme”, “Teknik”, “Ölçüler (cm) ⁴”, “Dönem” ve “Tarih” başlıkları

---

⁴ Katalogda yer alan eserlerin ölçüleri cm cinsinden belirtilmiştir. Bu nedenle katalogda cm ibaresi kullanılmamıştır.

altında yer verdiğimiz eser hakkındaki bilgileri, “Yayın” başlığı altında belirttiğimiz çalışmalardaki bilgilere sadık kalarak oluşturduk. Yayınlardan edindiğimiz eser fotoğrafları çalışmamız sırasında çizimler için kaynak oldu ve bu fotoğraflardan yararlanarak motiflerin tarafımızdan çizimleri yapıldı. Bu çizimler üzerinden rozet motiflerinin tiplerini belirledik. Motif çizimlerini ve oluşturduğumuz tipolojideki tip numarasını da “Çizim” ve “Tip” başlıkları altında verdik. Rozet motiflerinin tiplerini gösteren tablomuzu da tezin sonuna ekledik (*Ek-1*).

Tezimizin “*Değerlendirme ve Sonuç*” bölümünde toplam 583 motif üzerinden bir değerlendirme yapıldı. Bu aşamada rozet tipleri Erken, Orta ve Geç Bizans Dönemi’nde görülme sıklığına göre ele alınıp, üzerinde bulunduğu eser türünün işlevine göre sınıflandırıldı. Bu bölümde, motiflerin eser türüne göre dağılımını göstermesi için oluşturduğumuz tabloda, rozet motiflerinin olasılıkla taş eserler üzerinde de güneş sembolü olarak tasvir edilmiş olabileceği konusunda bize fikir verdi (*Tablo 1*).

Tezin sonunda “*Kaynakça*” kısmında yararlandığımız kaynakları künyelerine göre alfabetik sıraya göre listeledik. Tezin sonuna eklenen 2 ekte taş eserler üzerindeki rozet motiflerinin tiplerini gösteren tabloya (*Ek-1*) ve katalogta bulunan motiflerin yer aldığı eserlerin fotoğraflarına yer verildi (*Ek-2*). Resimler, 1’den başlayarak sıralandı ve ilgili fotoğraf katalogta “Resim No.” başlığı altında belirtildi.

Yararlanılan kaynaklar; tez çalışmamızın ikinci bölümünü oluştururken, güneş sembollerinin yer aldığı sahneleri, çeşitli kaynaklarda tespit ettiğimiz eser görsellerinden, müzelerin eser katalogları ve dijital erişime açık olarak sunulan koleksiyon kataloglarından yararlanarak belirledik.

Rozet motiflerinin ikonografik anlamını çözümlmek için çarmıh sahnelerinde yer aldığı haliyle güneşin Hristiyan toplumları için ifade ettiği anlamların üzerinde durmamız gerekti. Bu aşamada kutsal metinlerden yararlanmak ile birlikte erken Hristiyan yazarlarının güneş hakkında ifadelerinin yer aldığı tarihi kaynaklara da başvurduk.

Yararlandığımız tarihi kaynaklar; İskenderiyeli Clement'in (2-3. yüzyıl), *Protrepticus* ve *Stromata* isimli Hristiyan teolojisi hakkında kaleme aldığı eserlerinde güneşin İsa ile özdeşleştirildiğini vurgulayan ifadeleri önemli veriler sağlar.

Origen (185-253), *On the First Principles I ve III, Commentary on John* isimli eserlerinde Hristiyanlıkta maddi ışık kaynağı olarak Güneş ile manevi güneş kavramlarının ayırımından söz ederek kutsal metinlerdeki anlatımlara açıklık getirmektedir. Bu eserler, tarihi ve güncel kaynaklarda İsa'nın sıklıkla "gerçek ışık" "adaletin güneşi" gibi isimler ile anılmasının anlaşılması bakımından önemlidir.

Tertullian'ın (160-225) *De Resurrectione Carnis* isimli eserinde ve Ephraem'in (303-373) *Hymns on the Nativity* isimli eserinde İsa hakkında güneş tanımlamaları bulunur.

Veronalı Zeno'nun (4. yüzyıl), *Tractatus II-IX* isimli eserinde ise İsa'nın 12 havarisine işaret eden 12 ışınli tacıyla gerçek güneş olduğunu belirten açıklamaları yer alır.

Bu aşamada, Hristiyan inancında güneşin ilişkilendirildiği teolojik anlamlar hakkında bilgi edindiğimiz tarihi kaynaklar ile birlikte güneş motiflerinin çeşitli eserler üzerinde yer alan sahneler üzerindeki gösterimlerinin ifade edebileceği sembolik anlamları ele alan çağdaş kaynaklardan da yararlandık. Bu kaynaklarda güneş, sıklıkla birlikte tasvir edildiği ay motifi ile birlikte anılmaktadır. Bu nedenle sahnelerde görülen ay ve güneş motiflerinin ikonografik çözümlmesine yer veren yayınlar da tez çalışmamız için önemli kaynakları oluşturdu.

Ay ve güneşin sembolik anlamlarına ve bu motiflerin sahneler üzerindeki ikonografik çözümlmesine yer veren araştırmalar; James Hall, *Dictionary of Subjects and Symbols in Art* isimli eserinde güneş ve ayı tasvir etmede kişileştirilmiş kullanımlardan söz ederken pagan tanrıların tasvirlerinde güneş ve ay gösterimlerine sıklıkla yer verildiğini hatırlatır (Hall, 1917). Güneş ve Ay tanrılarına atıf yaparak, güneş ve ay motiflerinin çarmıha gerilme tasvirlerindeki kişileştirilmiş büst görünümüne atıfta bulunur. Motiflerin sahne üzerinde yer aldığı sembolik anlamı üzerinde durur.

L. Hautecoeur, “*Le Soleil Et La Lune Dans Les Crucifixions*” isimli makalesinde çarmıha gerilme sahnelerinde görülen ay ve güneş motiflerinin kökeni üzerine yaptığı çıkarımlar paralelinde Hristiyan sanatındaki görünümlerini değerlendirmiştir (Hautecoeur, 1921).

W. Deonna, “*Les crucifix de la vallée de Saas (Valais): Sol et Luna. Histoire d'un thème iconographique*” isimli makalesinde Valais Vadisi'nde bulunan haç grubunun üzerinde yer alan güneş ve ay tasvirlerinin çözümlemesini yaparken motiflerin Hristiyan inancındaki sembolik anlamı üzerine yoğunlaşmıştır. Bu aşamada da ay ve güneş motiflerinin Bizans Dönemi sanat eserleri üzerinde yer alan gösterimlerinden örnek vererek ifade ettiği sembolik anlamlara yönelmiştir (Deonna, 1947).

G. Ferguson, *Signs & Symbols in Christian Art* isimli eserinde güneşin İsa'nın sembolü olduğunu belirtir. Ay ve güneş motiflerinin çarmıh sahneleri üzerinde yer alması hakkında ifadeleri bulunur (Ferguson, 1961).

Gertrud Schiller, *Iconography of Christian Art* isimli eserinde çarmıh sahnesinde yer alan ay ve güneş motiflerinin ikonografisi üzerinde durmuştur (Schiller, 1972). Çarmıh üzerinde yer alan kişileştirilmiş görünümlerin sonraki yüzyıllarda haçın üzerinde natüralist yıldızlar olarak bulunduğunu belirtir.

J. C. Cooper'ın çeşitli sembollerin farklı kültürlerdeki karşılıklarını ele aldığı *An Illustrated Encyclopaedia of Traditional Symbols* isimli kitabında, güneş ve ayın Hristiyan inancındaki yeri hakkında birtakım ifadelere yer verilmiştir (Cooper, 1978).

Reuterswärd'ın *The Forgotten Symbols of God* isimli araştırması, çeşitli eserler üzerinde yer alan rozet motiflerinin farklı eserlerde görülen örnekler üzerinden değerlendirilmesinin yapılarak güneş ve ay gibi sembolik anlamlar içerebileceğinin üzerinde durulduğu bir kaynaktır (Reuterswärd, 1986). Rozet, çarkıfelek ve diğer dairesel motiflerin önemi “Tanrı'nın Unutulmuş Sembolleri” başlığı altında incelenerek vurgulanmıştır.

J. Miziołek, “*Transfiguratio Domini in the Apse at Mount Sinai and the Symbolism of Light*” isimli makalesinde Aziz Katherina Manastırı apsisindeki başkalaşım sahnesini öne

sürerek İsa'nın etrafından yayılan 8 ışına dikkat çeker. Antik Dönem'de ve Bizans sanatında güneşin sekiz ışınlı bir disk olarak tasvir edilmesinin örneklerini sunarak birtakım çıkarımlarda bulunur. Aynı zamanda ışınların sayısının ikonografik olarak işaret edebileceği anlamlara da değinir (Miziołek, 1990). Aynı yazar Hristiyanlığa geçiş dönemi eserleri üzerinden güneş imgesine vurgu yaptığı “*When Our Sun is Risen: Observations on Eschatological Visions in The Art of The First Millennium*” isimli makalesinde benzer bir bakış açısı sunar. Bu defa ışınların sembolizmini, San Paolo fuori le Mura'nın apsisinde yer alan Son Mahkeme sahnesinde bir diskin içerisinde çevresinden ışınlar çıkan İsa'ya dikkat çekerek değerlendirir (Miziołek, 1995).

A. Kazhdan'ın editörlüğünde yayınlanan *Oxford Dictionary of Byzantium*'da “*Sun and Moon*” isimli ansiklopedi maddesinin yazarı olan A. Cutler, güneş ve ay motiflerinin en önemli kullanım yerinin çarmıh sahneleri olduğunu söyler ve bu sahnelerde daireler içinde yer alan şematik başlıklar ya da kişileştirmeler olarak yer aldığını belirtir (Cutler, 1991). Ay ve güneşin Antik Çağ etkisine de kısaca değindikten sonra yer alabildiği diğer sahneler ve tasvir edildiği eserlerden örnekler verir.

H. Biedermann, *Dictionary of Symbolism* isimli eserinde güneşin Tanrı'nın sembolü olduğunu belirtip ay için de insanlığın bir temsilini ifade ettiğini, dolayısıyla Tanrı'nın ışığını yansıttığını söyler (Biedermann, 1992). Bu eserinde aynı zamanda güneşin Hristiyan inancında ebediyet ve yeniden doğuşu simgelediğini vurgulayarak İsa'nın Güneş Tanrısı Helios gibi tasvir edildiği mozole ile ilişki kurar.

Cutler'in *The Hand of the Master* isimli 9-11. yüzyıllar arasına tarihlenen Bizans Dönemi fildişi eserlerini değerlendirildiği kitabı, rozet motiflerinin çarmıh sahnelerindeki gösterimleriyle yoğun olarak karşılaştığımız kaynak olarak bize oldukça fayda sağlayan yayınlar arasındadır (Cutler, 1994).

B. D. Wescoat ve R. G. Ousterhout editörlüğünde yayınlanan *Architecture of the Sacred. Space, Ritual, and Experience from Classical Greece to Byzantium* isimli eserde S. Ćurčić'e ait olan “*Divine Light: Constructing The Immaterial In Byzantine Art And Architecture*” isimli makale bulunur (Ćurčić, 2012). Bu çalışmada ilahi ışığın mimari eserler

üzerinde tasvir edilme sorununa değinilmeden önce Hristiyan inancında ışığın önemi ve tasvir sanatındaki yansımaları hakkında bilgiler sunulur.

Sonja Haberl'in, *Das byzantinische Kreuzigungsbild* isimli çarmıh sahnelerinin Bizans Dönemi periyodundaki gelişimini ele aldığı tezi önemli bir kaynak oluşturur (Haberl, 2013). Bu tezde çarmıh sahnelerinin ikonografik çözümlemesi yapılırken sahnelerde yer alan güneş ve ay motiflerine de değinilir. Aynı zamanda sahne üzerinde yer aldığı konumları hakkında da önemli bakış açıları aktarılır.

T. Rasimus, "*Revisiting the Ichthys: A Suggestion Concerning the Origins of Christological Fish Symbolism*" isimli makalesinde X ve haçtan oluşan İsa'nın monogramı için "bir çiçeği veya rozeti, tekerleği, yıldızı, güneşi veya ekmeği" temsil edebileceğini söylemektedir (Rasimus, 2011). Yine benzer bir şekilde Aviam, Migdal'de bulunan taş eser üzerinde bulunan rozet motifi için "*The Decorated Stone from the Synagogue at Migdal, A Holistic Interpretation*" isimli makalesinde, özellikle 12 yapraklıların 12 aylık zaman dilimini ifade ederek göksel bir sembolizme işaret ettiğini destekler (Aviam, 2013).

Yapı cephelerinde tuğla malzeme ile oluşturulan rozet motifleri de bazı araştırmacılar tarafından güneş motifi olarak değerlendirilmiştir. Yıldız Ötüken "*İstanbul Son Devir Bizans Mimarisi*" isimli makalesinde İstanbul'daki yapı cephelerindeki süslemelerden bahsederken radyal çizgilere sahip olanlar için "güneş motifi" tanımını kullanmıştır (Ötüken, 1978). Yine aynı makalede "güneş rozeti" gibi ifadelere de yer vermiştir (Ötüken, 1978: 213). Jelena Trkulja "*Divine Revelation Performed: Symbolic And Spatial Aspects In The Decoration Of Byzantine Churches*" isimli makalesinde dönen disklerin, rozet motiflerinin öncülleri olduğunu belirtir (Trkulja, 2011). Rozetlerin de çarkıfelekler gibi "ışık ve sonsuz yaşamı ima eden sürekli hareket" olarak ilahi varlığın temsilini en açık bir biçimde ortaya koyan motifler olduğunu belirtir. Л. Я. Игоревна, "*Вращающийся Диск. В Византийской Иконографии. Поиски Смысла*" isimli makalesinde "dönen disk" olarak ifade edilen çarkıfelekleri ele alır ve ışık sembolizmini içerdiğini belirterek "ilahi enerji" "ilahi ışık" gibi kavramlar ile ilişki kurar (Игоревна, 2014). J. С. Ђирић, "*И Стаде Сунце И Заустави Се Месеџ": Неколико Представа Соларних Дискова У Византијској И Српској Архитектури Позног Средњег Века*" isimli araştırmasında rozet motiflerinin yapı cephelerinde yüksek seviyelerdeki konumunu ele alarak Tanrı'nın ışık ve ışık kaynağı Güneş

olarak temsillerini ifade ettiğini belirtir (Тирпић, 2018). Bu değerlendirmeyi yaparken de Geç Bizans ve Sırbistan mimarisi örneklerini karşılaştırır. Bir taş eser üzerinde verdiği örnek üzerinde yer alan çarkıfelek motifini güneş diski olarak tanıtır (Тирпић, 2018: 687).

Üçüncü bölüm olarak belirlediğimiz katalog kısmını hazırlarken, taş eserler üzerine yayınlanmış tezler ile birlikte farklı araştırmalar kapsamında oluşturulan çalışmalara ve çeşitli eserlerin tanıtıldığı kataloglara başvurduk. Yararlandığımız bu kaynakları da tez çalışmamızın üçüncü bölümünü oluşturan katalogun “yayın” başlığı altında belirttik.

İKİNCİ BÖLÜM

BİZANS SANATINDA GÜNEŞ SEMBOLİZMİ

Işık ve ışık kaynağı olarak Güneş, Hristiyan toplumları için birtakım sembolik anlamlar içermektedir. Kutsal metinlerdeki güneş tanımlamaları, erken Hristiyan yazarlarının güneş hakkındaki ifadeleri, yazıtlar ve güneşin Bizans tasvir sanatında görülen betimleri güneşin Bizans sanatındaki yerini belirlemek için önemli kaynakları oluşturur.

2.1. Hristiyan inancında ışık ve ışık kaynağı olarak Güneş

2.1.1. Kutsal metinler

Eski Ahit'in ilk kitabı olan Yaratılış'ın ilk ayetinde Tanrı'nın ilk olarak yeryüzü ve gökyüzünü yarattığı belirtilir. Sonrasında karanlıkla kaplı olan yeryüzünde ışığı yarattıktan sonra bunun iyi olduğunu görüp onu karanlıktan ayırdığı ifade edilir. Böylelikle karanlık ve aydınlığı birbirinden ayıran gece ve gündüz kavramları ortaya çıkmıştır: *“Başlangıçta Tanrı göğü ve yeri yarattı. Yer boştu, yeryüzü şekilleri yoktu; engin karanlıklarla kaplıydı. Tanrı'nın Ruhu suların üzerinde hareket ediyordu. Tanrı, “Işık olsun” diye buyurdu ve ışık oldu. Tanrı ışığın iyi olduğunu gördü ve onu karanlıktan ayırdı. Işığa “Gündüz”, karanlığa “Gece” adını verdi. Akşam oldu, sabah oldu ve ilk gün oluştu.”* (Yaratılış 1: 1-5). Geceyi ayrı gündüzü ayrı aydınlatacak olan iki büyük ışık oluşumu olarak Ay ve Güneş'in yaratılışı da *“Tanrı şöyle buyurdu: “Gök kubbede gündüzü geceden ayıracak, yeryüzünü aydınlatacak ışıklar olsun. Belirtileri, mevsimleri, günleri, yılları gösterecekler.” Ve öyle oldu. Tanrı büyüğü gündüze, küçüğü geceye egemen olacak iki büyük ışığı ve yıldızları yarattı. Yeryüzünü aydınlatmak, gündüze ve geceye egemen olmak, ışığı karanlıktan ayırmak için onları gök kubbeğe yerleştirdi. Tanrı bunun iyi olduğunu gördü.”* (Yaratılış 1: 14-18) sözleri ile ifade edilmiştir.

Kutsal metinlerdeki olaylarda Tanrı tarafından yaratılan ve iyi görülen ışık ve ışık kaynağı olarak Güneş, metafor bağlamında karanlığı aydınlıktan, geceyi gündüzden ayırdığı gibi, iyiyi kötüden ayıran temel bir unsur olmuştur. Güneş ve gün ışığı, yol gösterici ışık olarak Tanrı, kral veya peygamberler ile ilişkilendirilmiştir.

İsrailoğulları esaret altında oldukları Mısır'dan çıkarken, Tanrı'nın onlara ışık vererek yol gösterdiği “Gece gündüz ilerlemeleri için, Rab gündüzün bir bulut sütunu içinde yol göstererek, geceleyin bir ateş sütunu içinde ışık vererek onlara öncülük ediyordu.” (Mısır'dan Çıkış 13: 21) ifadeleri ile belirtilir. İsrail halkının dualarında Tanrı'nın onlara ışığıyla yol göstermesinin ifadeleri yer alır: “Gündüzün bir bulut sütunuyla, geceleyin yollarına ışık tutmak için bir ateş sütunuyla atalarımıza yol gösterdin.” (Nehemya 9: 12).⁵ Yeşaya 42: 16'da ışıkla yol gösterme Tanrı'nın sözleri olarak bulunur. “Körlere bilmedikleri yolda rehberlik edeceğim, onlara kılavuz olacağım bilmedikleri yollarda, karanlığı önlerinde ışığa, engebeleri düzlüğe çevireceğim.”.

Güneş nasıl yaşamın kaynağıysa, Tanrı da yaratılışı başlatan yaşamın kaynağı olarak Güneş ile ilişkilendirilmiştir. Yaşam ışığı olmadan hayatın da olamayacağı, ışıkla aydınlanma ve ışıkla hayatta var olabilme anlayışı söz konusudur. Işığın kurtarıcı ve yol gösterici Tanrı olarak görülmesine işaret eden birçok ifade Mezmurlar'da yer almaktadır: “Kim bize iyilik yapacak?” diyen çok. Ya Rab, yüzünün ışığıyla bizi aydınlat!”(4: 6); “Rab benim ışığım, kurtuluşumdur, kimseden korkmam. Rab yaşamımın kalesidir, kimseden yılmam.” (27: 1); “Çünkü yaşam kaynağı sensin, senin ışığınla aydınlanırsın.” (36: 9); “Gönder ışığını, gerçeğini, yol gösterebilirsin bana, senin kutsal dağına, konutuna götürsünler beni.” (43: 3); “Tanrı bize lütfetsin, bolluk versin, yüzünün ışığı üzerimize parlansın.” (67: 1); “Rab’be övgüler sun, ey gönlüm! Ya Rab Tanrım, ne ulusun! Görkem ve yücelik kuşanmışsın, bir kaftana bürünür gibi ışığa bürünmüşsün. Bir kaftana bürünür gibi ışığa bürünmüşsün...” (104: 1-2); “Sözün adımlarım için çıra, yolum için ışıktır.” (119: 105).

Savaşların, Tanrı'nın buyruklarına uyan ve onun elçilerinin tanıklığına inanan insanlar için Tanrı'nın ışığı sayesinde kazanılmış olduğu belirtilir: “Onlar ülkeyi kılıçla kazanmadılar, kendi bilekleriyle zafere ulaşmadılar. Senin sağ elin, bileğin, yüzünün ışığı sayesinde oldu bu; çünkü sen onları sevdin.” (Mezmurlar 44: 3); “Çünkü canımı ölümden kurtardın, ayaklarımı tökezlemekten korudun; işte yaşam ışığında, Tanrı huzurunda yürüyorum.” (Mezmurlar 56: 13); “Kulak ver, ey İsrail'in çobanı, ey Yusuf'u bir sürü gibi güden, Keruvlar arasında taht kuran, saç ışığını, Efrayim, Benyamin, Manaşşe önünde

---

⁵ Devamında da benzer şekilde “... Gündüzün yol göstermek için bulut sütununu, geceleyin yollarına ışık tutmak için ateş sütununu önlerinden eksik etmedin.” (Nehemya 9: 19) ifadeleri bulunur. Bu ifadeler Mezmurlar 78: 14'te “Gündüz bulutla, gece ateş ışığıyla onlara yol göstermişti.” olarak aktarılır.

uyandır gücünü, gel, kurtar bizi! Bizi eski halimize kavuştur, ey Tanrı, yüzünün ışığıyla aydınlat, kurtulalım!” (Mezmurlar 80: 1-3)⁶; “Ne mutlu sevinç çığlıkları atmasını bilen halka, ya Rab! Yüzünün ışığında yürürler.” (Mezmurlar 89: 15); “Ya Rab, oç alıcı Tanrı, saç ışığını, ey oç alıcı Tanrı!” (Mezmurlar 94: 1).

Mezmurlar 84: 11’de Tanrı’nın güneş olarak gücü ve koruyuculuğu vurgulanmıştır: “Çünkü Rab Tanrı bir güneş, bir kalkandır. Lütuf ve yücelik sağlar; dürüstçe yaşayanlardan hiçbir iyiliği esirgemez.”. Eyüp 37: 21’de yer alan ifadeler de Tanrı’nın Güneş’e benzetilmesi olarak sayılabilir: “Rüzgar geçip göğü temizlediğinde gökte parıldayan ışığa kimse bakamaz.”.

Tanrı’nın ışık olarak tanımlandığı metinlerden bir diğeri ise, Davut’un, Tanrı’nın onu düşmanlardan ve Saul’dan kurtardığı gün okuduğu ezgide geçmektedir: “Ya Rab, ışığım sensin! Karanlığımı aydınlatırsın.” (2. Samuel 22: 29). Elihu’nun Eyüp ile olan diyalogunda yaşam ışığı olarak Tanrı’nın ışığının önemi belirtilmiştir. “Ama Tanrı hak ettiğim cezayı vermedi bana, Canımı çukura inmekten O kurtardı, Işığı görmek için yaşayacağım. “İşte, insanın canını çukurdan çıkarmak, onu yaşam ışığıyla aydınlatmak için Tanrı bütün bunları iki kez, hatta üç kez yapar.” (Eyüp 33: 28-30). Daniel 2: 22’de Tanrı’nın çevresinin ışıkla çevrelenmiş olduğu belirtilmektedir: “Derin ve gizli şeyleri ortaya çıkarır, Karanlıkta neler olduğunu bilir, çevresi ışıkla kuşatılmıştır.”. Mika peygamber Tanrı’nın, karanlıkta kendisine ışık olacağını söylemiştir: “Halime sevinme, ey düşmanım! Düşsem de kalkarım. Karanlıkta kalsam bile Rab bana ışık olur.” (Mika 7: 8). Habakkuk 3: 4’de Paran Dağı’ndan gelen Tanrı’nın Güneş gibi parladığı ve ellerinin ışık saçtığı belirtilmektedir: “Güneş gibi parlıyor, elleri ışık saçıyor.”. Yeşaya 2: 5’te benzer ifadeler olarak: “Ey Yakup soyu, gelin Rab’bin ışığında yürüyelim.” yer alır.

Yöneticilik vasfı verilen kişinin, Tanrı tarafından seçilmiş olduğu için kutsal olduğu görüşü hakimdir. Bu görüşün bir ifadesi olarak, yaşam ışığına sahip olan Tanrı’nın, yöneticilik görevi verdiği kişiye de ışık vermesi Krallar Kitabı’nda “Adımı yerleştirmek için kendime seçtiğim Yeruşalim Kenti’nde kulum Davut için önümde sönmeyen bir ışık olmak

---

⁶ Mezmurlar 80: 7 ve 80: 19’da da benzer bir ifadeyle “Bizi eski halimize kavuştur, Ey her şeye egemen Tanrı, yüzünün ışığıyla aydınlat, kurtulalım!” ve “Ya Rab, ey her şeye egemen tanrı, bizi eski halimize kavuştur, yüzünün ışığıyla aydınlat, kurtulalım!” ifadeleri yer alır.

üzere Süleyman'ın oğluna bir oymak vereceğim.” (Krallar 11: 36) ifadeleri ile yer alır. Bu anlatımın devamı olarak da 15. bapın 4. ayetinde “*Buna karşın Tanrısı Rab, Davut'un hatırına Yeruslaim'i güçlendirmek için kendisinden sonra oğlunu kral atayarak ona Yeruslaim'de bir ışık verdi.*” ifadeleri bulunur. Işığın kutsallığı ve Tanrı'dan gelmesi olarak ifade edilen bir başka metin ise “*Ama Rab kulu Davut'un hatırı için Yahuda'yı yok etmek istemedi. Çünkü Davut'a ve soyuna sönmeyen bir ışık vereceğine söz vermişti.*”⁷ (2. Krallar 8: 19)'dir.

Davut'un askerleri, Filistin ve İsraililerin savaşı esnasında bitkin düşen kral Davut için İsrail'in ışığı benzetmesi yapmıştır: “*İsrail'in ışığını söndürmemek için bir daha bizimle birlikte savaşa gelmeyeceksin*” (2. Samuel 21: 17). Aynı zamanda Tanrı tarafından seçilmiş yönetici olarak kralın tahtı güneşe benzetilmiştir. “*Onun soyu sonsuza dek sürecek, tahtı karşımda güneş gibi duracak...*” (Mezmurlar 89: 36). Ve Davut'un son sözlerinde geçen ifadelerde yöneticilik vasfını Tanrı'yı gözeterek dürüstlüğüyle yerine getiren bir kişi için yeni doğan Güneş benzetmesi yapılmaktadır: “*İsrail'in Tanrısı konuştu, İsrail'in kayası bana dedi ki, “İnsanları doğrulukla ve Tanrı korkusuyla yöneten kişi, bulutsuz bir sabah, şafakta görünen gün ışığı gibidir, parlaklığı yağmurdan sonra topraktan ot bitirir.”* (2. Samuel 23: 3-4).

Güneş'in doğmasıyla ve gökyüzünde bulunmasıyla olaylar inançlı insanların lehinde gerçekleşmiştir ve savaşlar Tanrı'nın Güneş'i gökyüzünde tutması ile iyi sonuçlar doğurmuştur. İsraililer ile Amalekliler arasındaki savaşta Musa'nın elinde tuttuğu Tanrı'nın değneğini yukarı kaldırdıkça İsraililerin yendiği ve Güneş gökyüzünde olduğu sürece elini yukarıda tuttuğu belirtilir: “*Ne var ki, Musa'nın elleri yoruldu. Bir taş getirip altına koydular. Musa üzerine oturdu. Bir yanda Harun, öbür yanda Hur Musa'nın ellerini yukarıda tuttular. Güneş batıncaya dek Musa'nın elleri yukarıda kaldı. Böylece Yeşu Amalek ordusunu yenip kılıçtan geçirdi.*” (Mısır'dan Çıkış 22: 11-13).

Tanrı'nın Yeşu'dan Ay Kenti'ne girip orayı yakıp yıkmasını istediği olayda, Ay Kralı'nı öldürüp ağaca asan Yeşu'nun, Güneş batana kadar onu ağaçta sallandığı ifade edilir. “*Ay Kralı'nı ağaca asıp akşama dek orada bırakan Yeşu, güneş batarken cesedi*

---

⁷ Aynı olay Tarihler 21 :7'de de geçmektedir.

ağaçtan indirerek kent kapısının dışına attırdı.” (Yeşu 8: 29). Benzer şekilde Amorlular ve İsraililer arasındaki savaşın kazanılması da Tanrı'nın Güneş üzerindeki hakimiyeti sayesinde olmuştur: “Rab'bin Amorlular'ı İsraililer'in karşısında bozguna uğrattığı gün Yeşu halkın önünde Rab'be şöyle seslendi: “Dur, ey güneş, Givon üzerinde ve ay, sen de Ayalon Vadisi'nde.” Halk, düşmanlarından öcünü alıncaya dek güneş durdu, ay da yerinde kaldı. Bu olay Yaşar Kitabı'nda da yazılıdır. Güneş, yaklaşık bir gün boyunca göğün ortasında durdu, batmakta gecikti.” (Yeşu 10: 12-13). Bu olay Yeremya 31: 35'te ve Habakkuk 3: 11'te benzer ifadeler ile anlatılmıştır: “Gündüz ışık olsun diye güneşi sağlayan, gece ışık olsun diye ayı, yıldızları düzene koyan, dalgaları kükresin diye denizi kabartan Rab...”; “Uçuşan oklarının pırlıtlısından, parlayan mızrağının ışıltısından, yerlerinde durakaldı güneş ve ay.”.

Savaş sırasında yaralanan İsrail Kralı Ahav, Güneş'in batmasıyla birlikte ölmüştür. *“İsrail Kralı, arabasında Aramlılar'a karşı akşama kadar dayandı ve akşamleyin öldü. Yarasından akan kanlar arabasının içinde kaldı. Güneş batarken ordugahta, “Herkes kendi kentine, ülkesine dönsün!” diye bağırdılar.” (Krallar 22: 35-36).*

Tanrı, Moavlıları İsraililere teslim edeceğini buyurmuştur ve ertesi gün Güneş'in sebep olduğu olay sayesinde İsraililer galip olmuştur. *“Ertesi sabah erkenden kalktılar. Güneş ışınlarının kızılaştırdığı suyu kan sanarak, “Kan bu!” diye haykırdılar, “Krallar kendi aralarında savaşmış birbirlerini öldürmüş olsalar gerek. Haydi, Moavlılar, yağmaya!” Ama Moavlılar İsrail ordugahına vardıklarında, İsraililer saldırıp onları püskürttü.” (2. Krallar 3: 22-24).*

İhtiyaç sahiplerinin ve bir işte çalışan kişilerin parasının Güneş batmadan verilmesi gerektiği buyrulmuştur. *“Ücretle çalışan, gereksinimi olan, yoksul bir soydaşınızı ya da kentlerinizin birinde yaşayan bir yabancıyı sömürmeyeceksiniz. Ücretini her gün, güneş batmadan ödeyeceksiniz. Yoksul olduğu için güvencesi odur. Yoksa sana karşı Rab'be haykırır ve sen de günah işlemiş sayılırsın.” (Yasa'nın Tekrarı 24: 14-15).*

Tanrı'nın adaleti ışık ve Güneş ile ortaya çıkmaktadır: *“O senin doğruluğunu ışık gibi, hakkını öğle güneşi gibi aydınlığa çıkarır.” (Mezmurlar 37: 6); “Doğrulara ışık, temiz yüreklilere sevinç saçar.” (Mezmurlar 97: 11); “Karanlıkta ışık doğar dürüstler için,*

lütfeden, sevecen, doğru insanlar için.” (Mezmurlar 112: 4); “Rab ’be karşı günah işlediğim için, O’nun öfkesine dayanmalıyım. Sonunda davamı savunup hakkımı alacak, beni ışığa çıkaracak, adaletini göreceğim.” (Mika 7: 9).

Gün ışığının, her şeyi gün yüzüne çıkaran işleviyle ön plana çıktığı metinler de mevcuttur. Gecenin karanlığıyla üstü örtülen her şeyin Güneş’in doğmasıyla açığa çıktığı Mısır’dan Çıkış kitabında *“Bir hırsız bir eve girerken yakalanıp öldürülürse, öldüren kişi suçlu sayılmaz. Ancak olay güneş doğduktan sonra olmuşsa, kan dökmekten sorumlu sayılır.”* (Mısır’dan Çıkış 22: 2-3) olarak geçer. Benzer bir şekilde herhangi bir sebeple kirli kabul edilen bir insanın temiz sayılması için Güneş ışığının üzerinden çekilmesi gerektiği Levililer’de *“...akşama kadar kirli sayılacak, yıkanmadığı sürece kutsal sunulardan yemeyecektir. Güneş battıktan sonra temiz sayılır, kutsal sunuları yiyebilir.”* (Levililer 22: 6) ifadeleri ile bulunur. Işık olmadığı yerde günah ve kötülüğün olduğu *“Zina edenin gözü alaca karanlıktadır, ‘Beni kimse görmez’ diye düşünür, yüzünü örtüyle gizler. Hırsızlar karanlıkta evleri deler, gündüz gizlenir, ışık nedir bilmezler. Çünkü zifiri karanlık, sabahıdır onların, Karanlığın dehşetiyle dostturlar.”* (Eyüp 24: 15-17) sözlerinde okunmaktadır. Mezmurlar’da bu anlatımlara örnek olarak kötülüğün ortaya çıkması Tanrı’nın yüzünün ışığıyla olmuştur: *“Suçlarımızı önüne, gizli günahlarımızı yüzünün ışığına çıkardın.”* (90: 8).

Işıksız kalmanın Tanrı tarafından verilen bir ceza olarak kötü bir şey olmasıyla ilgili birçok ifade bulunur. Eyüp’ün günahları yüzünden doğduğu güne lanet ettiği metine bakıldığında ışıktan mahrum bırakılmanın Tanrı’yla ilişkili olarak kötülüğe işaret ettiği anlaşılır. *“Karanlığa bürünsün o gün, yüce Tanrı onunla ilgilenmesin, üzerine ışık doğmasın.”* (Eyüp 3: 4) ve devamında sıkıntılı olan insanların ışıkla aydınlığa kavuştuğu *“Niçin sıkıntı çekenlere ışık, acı içindekilere yaşam verilir?”* (Eyüp 3: 20) cümlesinde belirtilmektedir. Bildat’ın Eyüp’e yanıtında kötülüğün ışıksızlıkla nihayete erdiği *“Evet, kötünün ışığı sönecek, ateşinin alevi parlamayacak. Çadırındaki ışık karanlığa dönecek, yanındaki kandil sönecek.”* (Eyüp 18: 5-6) ifadelerinden anlaşılmaktadır.

Kötülük yapan insanlar ışığa karşı gelmiş sayılmıştır. *“Bunlar ışığa başkaldıranlardır; Onun yolunu tanımaz, izinde yürümezler.”* (Eyüp 24: 13). Bunun cezası olarak yine ışıksız bırakmak metaforu kullanılmaktadır. *“Kötülerin ışıkları alınır, kalkan*

kolları kırılır.” (Eyüp 38: 15); “Atalarının kuşağına katılacak, onlar ki asla ışık yüzü görmeyecekler.” (Mezmurlar 49: 19); “Süründükçe eriyen sümüklüböceğe dönsünler. Düşük çocuk gibi güneş yüzü görmesinler.” (Mezmurlar 58: 8). Yeremya 13: 16’da itaatsiz davranan halk için, ışık beklerken karanlıkla cezalandırılacakları söylenmektedir: “Karanlık basmadan, kararan dağlarda ayaklarınız tökezlemeden, Tanrınız Rab’bi onurlandırın. Siz ışık beklerken, Rab onu kopkoyu, zifiri karanlığa çevirecek.”. Hezekiel 32: 7-8’de Firavun’un Tanrı tarafından yok edilmesiyle birlikte Firavun’un ülkesinin de ışısız bırakılacağı ifadeleri yer alır: “Seni ortadan kaldırdığım zaman gökleri örtecek, yıldızları karartacak, güneşi bulutla kapatacağım. Ay ışığını vermeyecek. Senin yüzünden gökte ışık veren bütün cisimleri karartacak, ülkeni karanlığa gömeceğim.”. Yeşaya 5: 20’de iyi ve kötü ilişkisiyle bağlantılı olarak karanlık ve aydınlığı ayırmanın önemine vurgu yapılmıştır: “Kötüye iyi, iyiye kötü diyenlerin, karanlığı ışık, ışığı karanlık yerine koyanların, acıya tatlı, tatlıya acı diyenlerin vay haline!” Süleyman’ın Özdeyişleri 13: 9’da doğruluğun ışığının kuvvetinin kötülerin çırasını söndürmesi ifadeleri bulunur: “Doğruların ışığı parlak yanar, kötülerin çırası söner.”.

Karanlığın kötü günle; aydınlığın ise ışık ile ilişkili olarak iyi gün ve mutluluk ile ilişkilendirilmesi güneşin olmamasıyla belirtilmiştir. “Ama ben iyilik beklerken kötülük geldi, ışık umarken karanlık geldi. İçim kaynıyor, rahatım yok, önümde acı günler var. Yaslı yaslı dolaşıyorum, güneş yok, topluluk içinde kalkıp feryat ediyorum.” (Eyüp 30: 26-28).

İyilerin ışık ile ödüllendirilmesine işaret eden ifadeler bulunur. Tanrı’ya dua etmenin, adakları yerine getirmenin sonucu olarak insanın yaşam yolunun ışık ile aydınlık olacağı “Neye karar verirsen yapılır, yollarını ışık aydınlatır.” (Eyüp 22: 28) ifadeleriyle belirtilmiştir. Tanrı’ya dua edildiği zaman karşılığında karanlıktan kurtulacağı yazılmıştır. “Yaşamın öğlen güneşinden daha parlak olur, karanlık sabaha döner.” (Eyüp 11: 17). Yeşaya 50: 10’da ise bu ifadelere benzer olarak “Aranızda Rab’den korkan, kulunun sözünü dinleyen kim var? Karanlıkta yürüyen, ışığı olmayan, Rab’bin adına güvensin, Tanrısı’na dayansın.” denir.

Süleyman’ın Özdeyişleri 4: 18’de doğruların yolu Güneş’in doğuşuna benzetilmiştir: “Oysa doğruların yolu şafak ışığı gibidir, giderek öğle güneşinin parlaklığına erişir.” Süleyman’ın Özdeyişleri 6: 23’te öğretilerin ışık olduğu, bu ışığı takip etmenin de insanları

yaşam yolunda tutacağı ifadeleri bulunur. *“Bu buyruklar sana çıra, öğretilenler ışıktır. Eğitici uyarılar yaşam yolunu gösterir.”*

Debora'nın Ezgisi'nde Tanrı'yı seven insanların güneş gibi olması benzetmesi yapılmıştır. *“...Seni sevenlerse, bütün gücüyle doğan güneş gibi olsunlar.”* (Hakimler 5: 31) İnsanın ruhu Tanrı'nın ışığına benzetilmiştir.

Musa ölmeden önce Yusuf'a söylediği sözlerinde ülkesinin güneş altında esenlikle yaşaması dileğinde bulunmuştur: *“Rab onun ülkesini gökten yağan değerli çiy ve yeraltındaki derin su kaynaklarıyla kutsasın. Ülkesi güneş altında yetişen ürünlerin en iyisiyle, her ay yetişen en iyi meyvelerle... bereketli olsun.”* (Yasa'nın Tekrarı 33: 13-14-16).

Nehemya surlarının onarımı tamamlandıktan sonra kapılarının ilk açılışının Güneş'in doğduktan sonra yapılması istendiği *“Güneş ortalığı ısıtıncaya kadar Yeruslaim kapıları açılmasın”* (Nehemya 7: 3) ifadeleri ile belirtilmiştir.

Ezgiler Ezgisi 6: 10'da bahsi geçen kadının güneş kadar parlak, ay kadar güzel olduğunun vurgusu yapılır. *“Kimdir bu kadın? Şafak gibi beliren, ay kadar güzel, güneş kadar parlak...”*

Tanrı'nın göklerdeki hakimiyetinin bir yansıması olarak Mezmurlar'da güneş ve ışığa vurgular bulunmaktadır. *“Ama sesleri yeryüzünü dolaşır, Sözleri dünyanın dört bucağına ulaşır. Güneş için göklerde çadır kurdu Tanrı. Gerdekten çıkan güveye benzer güneş, koşuya çıkacak atlet gibi sevinir.”* (19: 4-5); *“Güçlü olan Tanrı, Rab konuşuyor; güneşin doğduğu yerden battığı yere kadar yeryüzünün tümüne sesleniyor.”* (50: 1); *“Güneş ve ay durdukça, kral kuşaklar boyunca yaşasın...”* (72: 5); *“Kralın adı sonsuza dek yaşasın, güneş durdukça adı var olsun, onun aracılığıyla insanlar kutsansın, bütün uluslar “Ne mutlu ona” desin!”* (72: 17); *“Gün senindir, gece de senin, ay ve güneşi sen yerleştirdin...”* (74: 16); *“Güneşin doğduğu yerden battığı yere kadar Rab'bin adına övgüler sunulmalı!”* (113: 3); *“Mevsimleri göstereceğin diye ayı, batacağı zamanı bilen güneşi yarattın.”* (104: 19); *“Büyük ışıklar yaratana, sevgisi sonsuzdur; gündüze egemen olsun diye güneşi, sevgisi sonsuzdur;...”* (136: 7-8); *“Ey güneş, ay, O'na övgüler sunun, övgüler sunun O'na, ey ışıldayan bütün yıldızlar!”* (148: 3); *“Gündüz güneş, gece ay sana zarar vermez.”* (121: 6).

Dinin sorgulayıcı tarafının ön plana çıktığı Vaiz Kitabı'nda, yapılan haksızlıkların, kötü olayların, bilgili insanların köle gibi yaşarken cahil insanların zengin olması gibi durumların, güneşin altında gerçekleşiyor olması vurgusuyla sitem içeren ifadeleri bulunur. Bu ifadelere örnek olarak: *“Güneşin altında bir şey daha gördüm: Adaletin ve doğruluğun yerini kötülük almış.”* (3: 16); *“Böylece hayattan nefret ettim. Çünkü güneşin altında yapılan iş çetindi bence. Her şey boş ve rüzgarı kovalamaya kalkışmış. Güneşin altında harcadığım bütün emekten nefret ettim. Çünkü her şeyi benden sonra gelecek olana bırakmak zorundayım. Kim bilir, bilge mi olacak, akılsız mı? Güneşin altında bilgeliğimi kullanarak harcadığım bütün emek üzerinde saltanat sürecek. Bu da boş. Bu yüzden güneşin altında harcadığım onca emeğe üzölmeye başladım. Çünkü biri bilgelik, bilgi ve beceriyle çalışır, sonunda her şeyini hiç emek vermemiş başka birine bırakmak zorunda kalır. Bu da boş ve büyük bir hüsrandır. Çünkü ne kazancı var adamın, güneşin altında harcadığı bunca emekten, bunca kafa yormaktan?”* (17-22); Tanrı'nın ışık ile sağlanan adaletinin varlığı sorgulanmaktadır: *“Güneşin altında yapılan baskılara bir daha baktım, ezilenlerin gözyaşlarını gördüm; Avutanları yok, güç ezenlerden yana, avutanları yok.”* (4: 1); *“Ne kazancı var insanın güneşin altında harcadığı onca emekten?”* (1: 3); *“Güneşin altında acı bir kötölük gördüm: Sahibinin zararına biriktirilen ve bir talihsizlikle yok olup giden servet.”* (5: 13-14); *“Güneşin altında insana ağır gelen bir kötölük gördüm: Adam vardır, Tanrı kendisine mal, mülk, saygınlık verir, yerine gelmeyecek isteği yoktur. Ama Tanrı yemesine izin vermez; bir yabancı yer. Bu da boş ve acı bir derttir.”* (6: 1-2); *“Güneşin altında yapılan işlerin tümünün kötü yanı şu ki, herkesin başına aynı şey geliyor. Üstelik insanların içi kötölük doludur, yaşadıkları sürece içlerinde delilik vardır. Ardından öölüp gidiyorlar.”* (9: 3); *“Güneşin altında bir şey daha gördüm: Yarışı hızlı koşanlar, savaşı yiğitler, ekmeği bilgiler, serveti akıllılar, beğeniye bilgililer kazanmaz.”* denir. İnsanın emek vererek alacağı karşılığın bireysel bir mutluluk getireceği, saadetin ancak güneş altında keyifle yaşayarak sağlanacağını vurgusu yapılmıştır: *“Gördüm ki, iyi ve güzel olan şu: Tanrı'nın insana verdiği birkaç günlük ömür boyunca yemek, içmek, güneşin altında harcadığı emekten zevk almak. Çünkü insanın payına düşen budur.”* (5: 18); *“Güneşin altında Tanrı'nın sana verdiği boş ömrün bütün günlerini, bütün anlamsız günlerini sevdiğin karınla güzel güzel yaşayarak geçir. Çünkü hayattan ve güneşin altında harcadığın emekten payına düşecek olan budur.”* (9: 9).

Işığın Hristiyan inancında kutsal bir yeri olduğu bilinmektedir. Işık ve ışık kaynağı olarak Güneş Tanrı ile ilişkili olarak Yeni Antlaşma'da da benzer metaforlarla yer edinir.

Tanrı'nın ışık olduğu Yuhanna'nın 1. Mektubu 1: 5'te "*Mesih'ten işittiğimiz ve şimdi size ilettiğimiz bildiri şudur: Tanrı ışıktır, O'nda hiç karanlık yoktur. O'nunla paydaşlığımız var deyip de karanlıkta yürürsek, yalan söylemiş, gerçeğe uymamış oluruz. Ama O ışıktadır olduğu gibi biz de ışıktayız yürürsek, birbirimizle paydaşlığımız olur ve Oğlu İsa'nın kanı bizi her günahattan arındırır.*" olarak ifade edilmiştir.

1. Timoteos 6: 15-16'da Tanrı için "ışıkta yaşayan" betimlemesi yapılmıştır. "*Mübarek ve tek Hükümdar, kralların Kralı, rablerin Rabbi, ölümsüzlüğün tek sahibi, yaklaşılmaz ışıktayız yaşayan, hiçbir insanın görmediği ve göremeyeceği Tanrı, Mesih'i belirlenen zamanda ortaya çıkaracaktır. Onur ve kudret sonsuza dek O'nun olsun! Amin.*"

1. Petrus 2: 9'da da ışığın Tanrı'ya ait olduğu belirtilmiştir. "*Ama siz seçilmiş soy, Kral'ın kâhinleri, kutsal ulus, Tanrı'nın öz halkısınız. Sizi karanlıktan şaşılmalı ışığına çağıran Tanrı'nın erdemlerini duyurmak için seçildiniz.*"

Tanrı'nın, adaletini güneş aracılığıyla sağladığını belirten ifadeler bulunmaktadır. "*Öyle ki, göklerdeki Babanız'ın oğulları olasınız. Çünkü O, güneşini hem kötülerin hem iyilerin üzerine doğdurur; yağmurunu hem doğruların hem eğrilerin üzerine yağdırır.*" (Matta 5: 45). Vahiy Kitabı'nda da benzer ifadeler olarak Tanrı'nın, melekler aracılığıyla adaletini yeryüzüne yedi tas ile dağıttığı belirtilir. Dördüncü meleğin tasını güneşe boşalttığı ve güneşin günahkar insanları yaktığı anlaşılır. "*Dördüncü melek tasını güneşe boşalttı. Bununla güneşe insanları yakma gücü verildi.*" (16: 8).

Güneş veya gün ışığının İsa'ya atfedilen birçok ifadesi bulunmaktadır. Matta 4: 14-15'te İsa'nın Celile'ye dönmesiyle gerçekleşecek bir olay olarak, İsa'nın Celile'ye ışık gibi doğmasından söz edilir. İsa'nın ışık gibi gelişinin Yeşaya⁸ aracılığıyla önceden bildirildiği

⁸ Bu ifadeler Yeşaya 9: 1-2'de "*Bununla birlikte sıkıntı çekmiş olan ülke karanlıkta kalmayacak. Geçmişte Zevulun ve Naftali bölgelerini alçaltan Tanrı, gelecekte Şeria Irmağı'nın ötesinde, Deniz Yolu'nda, ulusların yaşadığı Celile'yi onurlandıracak. Karanlıkta yürüyen halk büyük bir ışık görecek; Ölümün gölgelediği diyarda yaşayanların üzerine ışık parlayacak.*" olarak geçer. Ayrıca Yeşaya'nın son bölümlerindeki ifadelerde benzer şekilde İsa'nın gelişinin önceden bildirildiği: "*Ben, Rab, seni doğrulukla çağırdım, elinden tutacak, seni koruyacağım. Seni halka antlaşma, uluslara ışık yapacağım.*" (42: 6). "*Yakup'un oymaklarını canlandırmak, sağ kalan İsraililer'i geri getirmek için kulum olman yeterli değil. Seni uluslara ışık yapacağım. Öyle ki, kurtuluşun yeryüzünün dört bucağına ulaşsın.*" (49: 6). "*Beni dinle, ey halkım, bana kulak ver, ey*

aktarılır. “Bu, Peygamber Yeşaya aracılığıyla bildirilen şu söz yerine gelsin diye oldu: “Zevulun ve Naftali bölgeleri, Şeria Irmağı’nın ötesinde, Deniz Yolu’nda, Ulusların yaşadığı Celile! Karanlıkta yaşayan halk, büyük bir ışık gördü. Ölümün gölgelediği diyarda yaşayanlara ışık doğdu.” O günden sonra İsa şu çağrıda bulunmaya başladı: “Tövbe edin! Çünkü Gökların Egemenliğı yaklaştı.” (Matta 4: 14-17).

Luka 1: 78-79’de, İsa’nın doğumundan önceki metinde İsa’nın gelişi için “yücelerden doğan Güneş” ifadeleri kullanılmıştır.⁹ “Çünkü Tanrımız’ın yüreğı merhamet doludur. O’nun merhameti sayesinde, yücelerden doğan Güneş, karanlıkta ve ölümün gölgesinde yaşayanlara ışık saçmak ve ayaklarımızı esenlik yoluna yöneltmek üzere yardımımıza gelecektir.”. Luka 2: 30-32’de de İsa’dan İsrail’e yücelik kazandıracak ışık olarak bahsedilir. “Çünkü senin sağladığın, bütün halkların gözü önünde hazırladığın kurtuluşu, ulusları aydınlatıp halkın İsrail’e yücelik kazandıracak ışığı gözlerimle gördüm.” Bu ifadelere ek olarak Elçilerin İşleri 26: 23’te Pavlus, İsa’nın gelişini ışığın doğuşu olarak belirtmiştir: “Onlar, Mesih’in acı çekeceğini ve ölümden dirilenlerin ilki olarak gerek kendi halkına, gerek öteki uluslara ışığın doğuşunu ilan edeceğini bildirmişlerdi.”.

İsa’nın bir Güneş gibi yeryüzündeki tüm yaşamın ve ışığın kaynağı olduğu, Güneş gibi karanlığı ışığıyla aydınlığa kavuşturduğuna işaret eden aktarımlar olarak; Yuhanna, 1: 4-5’de “Yaşam O’ndaydı ve yaşam insanların Işığı’ydı. Ve Işık karanlıkta aydınlık verir; karanlık ise onu alt etmedi.” ifadeleri yer alır. Yuhanna 1: 7-9’de Yahya için “Tanıklık amacıyla, ışığa tanıklık etsin ve herkes onun aracılığıyla iman etsin diye geldi. Kendisi ışık değildi, ama ışığa tanıklık etmeye geldi. Dünyaya gelen, her insanı aydınlatan gerçek ışık vardı.” denerek gerçek ışık kaynağı olarak İsa’dan bahsedilir.¹⁰ Devamındaki metinlerde ise İsa kendisinin ışık olduğunu, onunla yürümeyi seçen insanların karanlıkta kalmayacağını ve

---

ulusum! Yasa benden çıkacak, halklara ışık olarak adaletimi yerleştireceğim.” (51: 4); “Kalk, parla; Çünkü Işığın geliyor, Rab’bin yüceliğı üzerine doğuyor. Dünyayı karanlık, halkları koyu karanlık örtüyor; Oysa Rab senin üzerine doğacak, yüceliğı üzerinde görünecek. Uluslar senin ışığına, krallar üzerine doğan aydınlığa gelecek.” (60: 1-3); “Gündüz ışığın güneş olmayacak artık, ay da aydınlatmayacak seni; Çünkü Rab sonsuz ışığın, Tanrın görkemin olacak. Artık güneşin batmayacak, ayın çekilmeyecek, Çünkü Rab sonsuz ışığın olacak, sona erecek yas günlerin.” (60: 19-20) ifadeleri ile bulunur.

⁹ Eski Ahit kitabı olan Malaki 4: 1-2’de de mahşer gününde ışınlarıyla şifa getirecek olan doğruluk Güneşi’nin doğacağı belirtilir: “Her Şeye Egemen RAB diyor ki, “İşte o gün geliyor, fırın gibi yanyor. Kendini beğenmişlerle kötülük yapanlar samandan farksız olacak; o gün hepsini yakacak. Onlarda ne kök, ne dal bırakılacak. Ama siz, adima saygı gösterenler için ışınlarıyla şifa getiren doğruluk güneşi doğacak. Ve çıkıp ahırdan salınmış buzağular gibi sıçrayacaksınız.”.

¹⁰Yuhanna 5: 35’de ışık ile ilgili olarak Yahya için “Yahya, yanan ve ışık saçan bir çıraydı. Sizler onun ışığında bir süre için coşmak istediniz.” ifadeleri yer alır.

yaşam ışığına sahip olacağını ifade etmektedir: “Ben dünyanın ışığıyım. Benim ardından gelen, asla karanlıkta yürümez, yaşam ışığına sahip olur.” (Yuhanna 8: 12); “İsa, “Işık kısa bir süre daha aranızdadır” dedi. “Karanlıkta kalmamak için ışığınız varken yürüyün. Karanlıkta yürüyen nereye gittiğini bilmez. Sizde ışık varken ışığa iman edin ki, ışık oğulları olasınız.” (Yuhanna 12: 36); “Dünyada olduğum sürece dünyanın ışığı Ben'im.” (Yuhanna 9: 5); “Bana iman eden hiç kimse karanlıkta kalmayın diye, dünyaya ışık olarak geldim.” (Yuhanna 12: 46).

İsa, Lazar'ı diriltmeye gideceği zaman, o bölgede yaşayan Yahudi yetkililerinin daha önce onu taşlamaya niyet ettiklerini hatırlatan öğrencilerine verdiği cevapta kendisinin ışık olduğunu ve dolayısıyla başına kötülük gelmeyeceğini söylemiştir. “İsa şu karşılığı verdi: “Günün on iki saati yok mu? Gündüz yürüyen sendelemez. Çünkü bu dünyanın ışığını görür. Oysa gece yürüyen sendeler. Çünkü kendisinde ışık yoktur.” (Yuhanna 11: 9-10).

İsa'nın Pavlus'a görünmesi gökten gelen bir ışık ile olmuştur. “Yol alıp Şam'a yaklaştığı sırada, birdenbire gökten gelen bir ışık çevresini aydınlattı.” (Elçilerin İşleri 9: 3)¹¹. Elçilerin İşleri 26: 13'da kralın önünde ifadeye çıkan Pavlus bu olaydan bahsederken İsa'nın ışığı için Güneş'ten daha parlak olduğu ifadelerine yer vermiştir. “Ey kralım, öğlede yolda giderken, gökten gelip benim ve yol arkadaşlarımdan çevresini aydınlatan, güneşten daha parlak bir ışık gördüm.”

Korintliler 2. Mektup 4: 4-6'da İsa'nın ışık olarak, Tanrı'nın tezahürü olduğu belirtilmiştir: “Tanrı'nın görünümü olan Mesih'in yüceliğiyle ilgili Müjde'nin ışığı¹² imansızların üzerine doğmasını diye, bu çağın ilahı onların zihinlerini kör etmiştir...Çünkü, “Işık karanlıktan parlayacak” diyen Tanrı, İsa Mesih'in yüzünde parlayan kendi yüceliğini tanımamızdan doğan ışığı bize vermek için yüreklerimizi aydınlattı.”. Vahiy kitabında da İsa'nın yüzü Güneş'e benzetilmiştir. “Sağ elinde yedi yıldız vardı. Ağzından iki ağızlı keskin bir kılıç uzanıyordu. Yüzü bütün gücüyle parlayan güneş gibiydi.” (Vahiy 1: 16).

¹¹ Aynı olay Elçilerin İşleri 22: 6'de de geçmektedir. “Ben öğleye doğru yol alıp Şam'a yaklaşıırken, birdenbire gökten parlak bir ışık çevremi aydınlattı.” ve devamı olan 22: 9'da “Yanımdakiler ışığı gördülerse de, benimle konuşanın söylediklerini anlamadılar.” ifadeleri yer alır. Tanrı'nın ışığının güneş kadar parlak olması 22: 11'de benzer şekilde “Parlayan ışığın görkeminden gözlerim görmez olduğundan, yanımdakiler elimden tutup beni Şam'a götürdüler.” ifadeleri ile belirtilmiştir.

¹² 2. Timoteos 1: 9-10'de de buna benzer ifadeler olarak “Kurtarıcımız Mesih İsa ölümü etkisiz kılmış, yaşamı ve ölümsüzlüğü Müjde aracılığıyla ışığa çıkarmıştır.” yer alır.

Petrus'un 2. Mektubu 1: 19'de peygamberlerin sözleri karanlığı aydınlatan ışığa benzetilmiştir. *“Peygamberlerin sözleri bizim için daha büyük kesinlik kazandı. Gün ağarıp sabah yıldızı yüreklerinizde doğuncaya dek, karanlık yerde ışık saçan çıraya benzeyen bu sözlere kulak verirsiniz, iyi edersiniz.”*

İyilik ve doğruluk ile ilişkili olarak ışığın önemine ve ışığa yaklaşmanın Tanrı'ya yakın olmak sayıldığı metinler mevcuttur. Yuhanna 3: 19-21'de *“Yargı da şudur: Dünyaya ışık geldi, ama insanlar ışık yerine karanlığı sevdiler. Çünkü yaptıkları işler kötüydü. Kötülük yapan herkes ışıktan nefret eder ve yaptıkları açığa çıkmasın diye ışığa yaklaşmaz. Ama gerçeği uygulayan kişi yaptıklarını, Tanrı'ya dayanarak yaptığını göstermek için ışığa gelir.”* ve Elçilerin İşleri 26: 17-18'de de Pavlus'un yargı karşısındaki ifadeleri olarak *“Seni kendi halkının ve öteki ulusların elinden kurtaracağım. Seni, ulusların gözlerini açmak ve onları karanlıktan ışığa, Şeytan'ın hükümlerinden Tanrı'ya döndürmek için gönderiyorum. Öyle ki, bana iman ederek günahlarının affına kavuşsunlar ve kutsal kılınanların arasında yer alsınlar.”* olarak yer alır. Vahiy 7: 16'de Tanrı'nın önünde eğilenleri güneşin yakmayacağı belirtilir. *“Artık acıkmayacak, Artık susamayacaklar. Ne güneş ne kavurucu sıcak çarpacak onları.”*

Işığın kötülükleri ortaya çıkardığı ifadeler olarak Luka 12: 2-3'te *“Örtülü olup da açığa çıkarılmayacak, gizli olup da bilinmeyecek hiçbir şey yoktur. Bunun için karanlıkta söylediğiniz her söz gün ışığında duyulacak, kapalı kapılar ardında kulağa fısıldadıklarınız damlardan duyurulacaktır.”* yer alır. Benzer ifadeler ek olarak Efesliler 5: 8-21'de İsa'nın ışığının insanları aydınlatacağı vurgusu yapılmıştır. *“Bir zamanlar karanlıktınız ama şimdi Rab'de ışıksınız. Işık çocukları olarak yaşayın. Çünkü ışığın meyvesi her iyilikte, doğrulukta ve gerçekte görülür. Rab'bi neyin hoşnut ettiğini ayırt ettiğini ayırt edin. Karanlığın meyvesiz işlerine katılmayın. Tersine, onları açığa çıkarın. Karanlıktakilerin gizlice yaptıklarından söz etmek bile ayıptır. Işığın açığa vurduğu her şey görünür. Çünkü görünen her şey ışıktır. Bunun için şöyle deniyor: “Uyan, ey uyuyan! Ölümünden diril! Mesih sana ışık saçacak.”* Tanrı'nın yolundan ayrılmayan insanlar için güneş metaforlarının kullanıldığı *“Doğru kişiler o zaman Babaları'nın egemenliğinde güneş gibi parlayacaklar. Kulağı olan işitsin!”* (Matta 13: 43) ifadelerinden anlaşılır.

Barnaba ile Pavlus inancı yaymak için Kıbrıs'a geldiklerinde karşılaştıkları sahte peygamber Baryeşu onları inançlarından vazgeçirmeye çalışmıştır. Bu olayın cezası olarak Pavlus'un ifadelerine bakıldığında ışıksız bırakılma ifadeleri kullanılmıştır. *"İşte şimdi Rab'bin eli sana karşı kalktı. Kör olacaksın, bir süre gün ışığını göremeyeceksin." O anda adamın üzerine bir sis, bir karanlık çöktü. Dört dönerek, elinden tutup kendisine yol gösterecek birilerini aramaya başladı.*" (Elçilerin İşleri 13: 11).

Güneş ve gün ışığının iyi ve kötünün ayırımındaki belirleyici rolü göz önünde bulundurulduğunda, iyilerden taraf olan meleklerle ilişkilendirilen ifadeleri bulunur. Vahiy 10: 1'de gökyüzünden inen meleğin yüzü güneşe benzetilmiştir. *"Sonra gökten inen güçlü başka bir melek gördüm. Buluta sarınmıştı, başının üzerinde gökkuşağı vardı. Yüzü güneşe, ayakları ateşten sütunlara benziyordu."* 19: 17-18'de meleğin güneşte durduğu ifade edilir: *"Bundan sonra güneşte duran bir melek gördüm."* 2. Korintliler 11: 14'de kendisine İsa'nın elçisi süsü veren sahte elçiler için, benzer şekilde ilişki kurularak şeytanın da insanları kandırmak için kendisine melek süsü verdiği belirtilir. Bu melek için ışık meleği ifadesi kullanılmıştır. *"Buna şaşmamalı. Şeytan da kendisine ışık meleği süsü verir."*

Elçilerin İşleri 12: 7'de, hapiste olan Petrus'u Kral Hirodes'in yargılamasından önceki gece, bir meleğin ışıkla gelip onu kurtardığından bahsedilir: *"Birdenbire Rab'bin bir meleği görüldü ve hücrede bir ışık parladı. Melek, Petrus'un böğrüne dokunup onu uyandırdı. "Çabuk, kalk!" dedi. O anda zincirler Petrus'un bileklerinden düştü."* Petrus'u hapisten kurtaran ışık metaforu, Pavlus ve Silas'ın hapisten kurtarılmasında da geçmektedir. *"Zindancı ışık getirtip içeri daldı. Titreyerek Pavlus'la Silas'ın önünde yere kapandı."* (Elçilerin İşleri 16: 29).

Romalılar 13: 12-13'te gün ışığında olma saygın bir yaşam sürme ile ilişkilendirilmiştir. *"Gece ilerledi, gündüz yaklaştı. Bunun için karanlığın işlerini üzerimizden atıp ışığın silahlarını kuşanalım. Kendimizi çilgınca eğlenceye ve sarhoşluğa, ahlaksızlığa ve sefahate, çekişmeye ve kıskançlığa kaptırmayalım. Gün ışığında olduğu gibi, saygın bir yaşam sürelim."*

Korintliler'e 2. Mektup 6: 14'te ise ışık, doğrulukla karanlıktan ayrılmıştır: *"İmansızlarla aynı boyunduruğa girmeyin. Çünkü doğrulukla fesadın ne ortaklığı, ışıkla karanlığın ne paydaşlığı olabilir?"*.

Tanrı'nın gökteki egemenliğine vurgu olarak, onun yüceliğini farkına varmayan ve anlamayanlar için ışık kaynağı olarak Güneş'i kötülüğün aleyhine kullandığı *"İsa onlara benzetmelerle birçok şey anlattı. "Bakın" dedi, "Ekincinin biri tohum ekmeye çıktı. Ektiği tohumlardan kimi yol kenarına düştü. Kuşlar gelip bunları yedi. Kimi, toprağı az, kayalık yerlere düştü; toprak derin olmadığından hemen filizlendi. Ne var ki, güneş doğunca kavruldu, kök salamadıkları için kuruyup gittiler. (Matta 13: 3-6)¹³* ifadeleri ile yer alır; *"Göklerin Egemenliği'nin sırlarını bilme ayrıcalığı size verildi, ama onlara verilmedi. Çünkü kimde varsa, ona daha çok verilecek, bolluğa kavuşturulacak. Ama kimde yoksa, elindeki de alınacak."* (Matta 13: 11-12). Benzer ifadeler olarak Yakup 1: 11'de *"Düşkün olan kardeş kendi yüksekliğiyle, zengin olansa kendi düşüklüğüyle övünsün. Güneş yakıcı sıcağıyla doğar ve otu kurutur. Otun çiçeğı düşer, görünüşünün güzelliğı yok olur. Zengin de bunun gibi kendi uğraşları içinde kaybolup gidecektir."* denir.

İsa'nın çarmıha gerildiğı gün, kötü gün ile ilişkili olarak Güneş'in karardığı kentin karanlığa büründüğü belirtilir: *"Öğleyin on iki sularında güneş karardı, üçe kadar bütün ülkenin üzerine karanlık çöktü. Tapınaktaki perde ortasından yırtıldı."* (Luka 23: 44-45).

Efesliler 4: 26'da günah işlemenin karanlıkla son bulacağına bir ifadesi olarak Güneş'in batması benzetmesi yapılmıştır: *"Öfkelenin, ama günah işlemeyin. Öfkенizin üzerine güneş batmasın."* Tanrı'nın yolundan ayrılmayan insanlar için güneş metaforlarının kullanıldığı *"Doğru kişiler o zaman Babaları'nın egemenliğinde güneş gibi parlayacaklar. Kulağı olan işitsin!"* (Matta 13: 43) ifadelerinden anlaşılır.

Tanrı'nın buyruklarını yerine getiren inançlı kişiler için ışık mirasçısı, ışıқта yürüyenler, ışık çocukları ve ışıқта yaşayanlar gibi ifadelere yer verilmiştir. Bu ifadeler Luka 16: 8'de *"Efendisi, dürüst olmayan kâhyayı, akıllıca davrandığı için övdü. Gerçekten bu çağın insanları, kendilerine benzer kişilerle ilişkilerinde, ışıқта yürüyenlerden daha akıllı"*

¹³ Bu ifadeler Markos 4: 6'da da yer alır.

oluyorlar.”; Koloseliler 1: 12’de “Bizi kutsalların ışıktaki mirasına ortak olmaya yeterli kılan Baba’ya şükretmeniz için dua ediyoruz.”; Selanikliler’e 1. Mektup 5: 5’te “Hepiniz ışık çocukları, gündüz çocuklarıdır. Geceye ya da karanlığa ait değiliz.” ve Yuhanna’nın 1. Mektubu 2: 8’de “Yine de size yeni bir buyruk yazıyorum. Bunun gerçek olduğu, Mesih’te ve sizde görülmüyor. Çünkü karanlık geçiyor, gerçek ışık şimdiden parlıyor. Işıktaki olduğunu söyleyip de kardeşinden nefret eden hala karanlıktadır. Kardeşini seven ışıktaki yaşar ve başkasının tökezlemesine neden olmaz.” ifadeleri ile yer alır. Antakya’ya gelen Pavlus ve Barnaba’nın Hristiyan inancını yaymak için Tanrı tarafından görevlendirildiklerinin bir ifadesi olarak inancı yayan kişiler için ışık ifadesi kullanılmıştır. “Çünkü Rab bize şöyle buyurmuştur: ‘Yeryüzünün dört bucağına kurtuluş götürmen için seni uluslara ışık yaptım.’” (Elçilerin İşleri 14: 47).

Güneşin görkemine ve gün ışığının önemine vurgunun yapıldığı diğer ifadeler olarak Korintliler’e 1. Mektup 15: 41’de “Güneşin görkemi başka, ayın görkemi başka, yıldızların görkemi başkadır. Görkem bakımından yıldız yıldızdan farklıdır.” denir.

Vahiy 12: 1’de Meryem olduğu ifade edilen (Suggit, 2006: 107) güneş ile kuşanmış bir kadından bahsedilir. “Gökte olağanüstü bir belirti, güneşe sarınmış bir kadın görüldü. Ay ayaklarının altındaydı, başında on iki yıldızdan oluşan bir taç vardı.”.

Yeni Ahit’in son kitabı olan Vahiy’in son 2 babında ışık kaynağı olarak Tanrı ve İsa’nın tüm insanlığı aydınlatmak için yeterli olduğu vurgusu yapılmıştır. Tanrı ve oğlu İsa, insanlık için yaşamın ışığı olarak Güneş yerine geçmiştir. “Aydınlanmak için kentte güneş ya da aya gereksinimi yoktur. Çünkü Tanrı’nın görkemi onu aydınlatıyor. Kuzu da onun çırasıdır. Uluslar kentte ışığında yürüyecekler. Dünya kralları servetlerini oraya getirecekler.” (21: 23-24); “Artık gece olmayacak. Çıra ışığına da güneş ışığına da gereksinimleri olmayacak. Çünkü Rab Tanrı onlara ışık verecek ve sonsuzlara dek egemenlik sürecekler.” (22: 5).

2.1.2. Erken Hristiyan yazarlarının ifadeleri

Erken Hristiyan yazarları eserlerinde ışığın ve güneşin Hristiyan inancındaki karşılığına yer vermiştir. Hristiyanlığın Mesih tanımlamalarında güneş ve güneş ışığının önemine dikkat çekmişlerdir.

İskenderiyeli Clement (2-3. yüzyıl), Protrecticus kitabının 1. bölümünde Tanrı'nın bulut sütunundan ateş fişkırttığı zaman, ateşle birlikte insanları korkuttuğunu belirtir. Bu olayı Tanrı'nın, hem korkunun hem de lütfun bir işareti olarak "itaat ederseniz ışık oradadır, isyan edersen ateş vardır." deme biçimiyle açıklamıştır. Tanrı hakkında aydınlatıcı bilgi olarak "Söz"ü, İsa aracılığıyla Tanrı'yı görmek olarak açıklamış ve insanların ışığının "Söz" olduğunu belirtmiştir (Protrecticus, 9). Tanrı'nın sözünü ışık olarak, ışığı kabul etmenin Tanrı'yı kabul etmek olduğunu, böylelikle Tanrı'nın öğrencileri olabileceklerini vurgulamıştır (Protrecticus, 11). Ruhun ışıkla birleşerek doğruluğu yarattığını belirterek (Stromata 6, 12) Tanrı'nın sözünü yayan İsa için de "Doğruluk Güneşi" betimlemelerine yer vermiştir: *"Tanrı'ya tefekkür edelim: Selam, ey ışık! Çünkü bizde, karanlığa gömülü, ölümün gölgesine kapanmış gökten ışık parladı, güneşten daha saf, aşağıdaki hayattan daha tatlı. O ışık sonsuz yaşamdır; ve ondan pay alan her şey yaşar. Ama gece ışıktan korkar ve korku içinde saklanarak, Rab'bin gününe yer verir. Uykusuz ışık artık her şeyin üzerinde ve batı, doğruya güven verdi. Çünkü bu, yeni yaratılışın sonuydu. Çünkü savaş arabasını herkesin üzerinde süren "Doğruluk Güneşi", "Güneşini tüm insanların üzerine doğmasını sağlayan Babası" gibi tüm insanlığı eşit olarak kaplar ve onlara gerçeğin çiyini damıtır. Gün batımını gün doğumuna dönüştürdü ve çarmıh yoluyla ölümü hayata geçirdi; ve insanı yok olmaktan kurtararak, onu göklere yükseltti, ölümlülüğü ölümsüzlüğe nakletti ve yeri göğe çevirdi."* (Protrecticus, 11). İsa'nın "ışığın müridi" olduğunu ve İsa'nın mucizelerinin vurgusunu yaparak insanlara Güneş'ten daha parlak bir ışık tuttuğunu belirtmiştir. Böylelikle İsa'nın ışığı sayesinde karanlıkların son bulacağını ve insanların tüm kötülüklerden kurtulacağını ifade etmiştir. (Protrecticus 12).

Origen' e (185-253) göre, Güneş'e direkt olarak bakamayız; nesnelere ve bedenleri aydınlatan, evlerin içine kadar sızabilen ışığı anladığımızda nasıl büyük bir kaynak olduğunu kavrayabiliriz (Origen, On the First Principles 1. kitap: 1, 6). Benzer şekilde Tanrı'yı da göremeyiz fakat ışığın aydınlattığı dünyayı görebilmemiz sayesinde onun ihtişamı

hakkında fikir sahibi oluruz. (Origen, On the First Principles 1. kitap: 1, 6). Dünyadan görülebilen ışık kaynağı Güneş'tir ve Güneş'ten sonra daha az ışık veren Ay ve yıldızlar gelir; bunların, Musa'nın kitabında 4. günde yaratıldığı belirtildiği için gerçek ışık olmadığını, ancak yeryüzündeki şeylere ışık tuttuğunu belirtir. Yuhanna'da yer alan "Tanrı ışıktır." ifadesine vurgu yaparak, Tanrı'nın oğlu olan İsa'nın, Tanrı'dan gelen ışık olarak "söz" olduğunu ve herkesi aydınlatan, "gerçek ışık" olduğunu söylemektedir (Origen, On the First Principles 1. kitap: 2, 6-7). Yeryüzünde yaşayan havarilerin de dünyanın görülmür ışığı olan Güneş'ten ödünç alınmış bir ışığı olduğunu belirtmiştir (Origen, Commentary on John, 24).

Güneş'in aynı ısıyla balmumunu eritirken, çamuru katılaştırması üzerinden bir benzetme yaparak, aynı gücün farklı niteliklere sahip olan şeyler üzerindeki etkisine dikkat çekmektedir ve Tanrı'nın adaletini bu şekilde sağladığını ifade etmiştir. (Origen, On the First Principles, 3. kitap: 1, 11).

Origen'in aynı zamanda Hristiyanların ibadetlerinde yönünü doğu olarak belirlemesi hakkında: "*Daima doğuya, doğruluk güneşinin sizin için doğduğu yere, ışığın her zaman sizin için doğduğu yere bakın... Böylece ilmin ışığında yürüyorsunuz.*" gibi ifadelerde bulunduğu belirtilir (Bostock, 2009: 79).

Tertullian (160-225) Korintliler'e 1. Mektup 15: 41'de geçen "*Güneşin görkemi başka, ayın görkemi başka, yıldızların görkemi başkadır.*" ifadelerini açıklarken Güneş'in İsa'yı, Ay'ın kiliseyi, yıldızların da İbrahim'in soyunu temsil ettiğini belirtir (Tertullian, De Resurrectione Carnis: 52. bölüm).

Veronali Zeno (4. yüzyıl) vaazında İsa'nın gerçek güneş olduğunu ve on iki havariyi temsil eden on iki ışıklı taca sahip olduğunu belirtir: "*Ebedi Tanrı'nın ebedi Oğlu. O, hem insan hem de Tanrı'dır, çünkü O, Baba ile insanlar arasında ortada durarak teni zayıflıklara ve erdemlerin görkemine kanıtlamaktadır. Bu bizim güneşimizdir, dünyanın en parlak ateşlerinin dolgunluğundan gerçek yıldızlarını ve ihtişamının parıldayan direklerini tutuşturan gerçek güneştir... Burada, diyorum ki, O, on iki ışığın, yani on iki Havarinin tacını çevreliyor, bunlar tüm dünyanın tüm döngüsü boyunca, kurtuluş vaazıyla dört dilsiz hayvanı değil, dört İncil'i taşıyorlar. Peygamber, giysilerinin ve savaş arabalarının ne kadar*

güçlü olduğuna şu sözlerle tanıklık ediyor: "Tanrı, öcünü öfkeyle ödemek için ateş gibi ve arabasının fırtınası gibi gelecek." (Veronali Zeno, Tractatus II-IX).

Aziz Basileios'un (4. yüzyıl), vaazında güneş ve ayı Tanrı'nın varlığı hakkında iç görü sahibi olmak ve insanları iyiliğe, doğruluğa yöneltmek için bir araç olarak tanımladığı ifade edilir. *"Güneş ve ay saf, berrak ve maddi olmayan ışıktaki iç görü elde edebilmek için araçtır ve aynı zamanda yaratılışın en önemsiz nesnelere, insanlığın yaratıcısının büyük bilgeliğine doğru ilerlemesine yardımcı olur."* (Karahan, 2013: 107).

Suriyeli Ephrem (303-373) ilahisinde, İsa'nın var olmasını güneşin rahme girerek kendisini küçültmesi olarak tanımlar (Ephrem, Hymns on The Nativity, 14: 6). İlahi 15: 8' de de İsa'nın yaşam öyküsüyle güneşin kutsallığı arasında ilişki kurar: *"Doğuşu, dirilişi ve göğe yükselişi için güneş kutsaldır; aylar O'na taşlar getirir."*

2.1.3. Işık kaynağı olarak kandiller

Kutsal metinlerde kandillerin ışığı, güneş ışığının önemine benzer ifadelerle yer almaktadır.

Eski Ahit metinlerinde kandillerin kutsal bir yeri olduğu, Zekeriya'ya kandili gösteren meleğin, kandilin yalnızca bir kandil olmadığını, sembolize ettiği anlam olarak verdiği ışığın Tanrı'nın ruhu olduğunu belirttiği ifadelerde okunmaktadır. Ayrıca kandil yağının önemini vurgulayan ifadeler de yer alır: *"Benimle konuşan melek yine geldi ve uykudan uyandırır gibi beni uyandırdı. "Ne görüyorsun?" diye sordu. "Som altın bir kandillik görüyorum" diye yanıtladım, "Tepesinde zeytinyağı için bir tas, üzerinde yedi kandil, kandillerde yedişer oluk var. Ayrıca kandilliğin yanında, biri zeytinyağı tasının sağında, öbürü solunda iki zeytin ağacı da var." Benimle konuşan meleğe, "Bunların anlamı nedir, efendim?" diye sordum. Melek, "Bunların anlamını bilmiyor musun?" diye karşılık verdi. "Hayır, efendim" dedim. Bunun üzerine şöyle dedi: "Rab Zerubbabil'e, 'Güçle kuvvetle değil, ancak benim Ruhum'la başaracaksın' diyor...". Kandillerin Tanrı'nın yeryüzündeki gözleri olduğu belirtilir. *"Bu yedi kandil Rab'bin bütün yeryüzünde dolaşan gözleridir."* (Zekeriya 4: 10).*

Kandillerin ışığının hiç sönmemesi, aydınlatma işlevini kesintisiz yerine getirmesine önem verilmektedir: “İsrail halkına buyruk ver, kandilin sürekli yanıp ışık vermesi için saf sıkma zeytinyağı getirsinler.” (Mısır’dan Kaçış 27: 20)¹⁴. Musa bunun üzerine Tanrı’nın buyruğu olarak İsrail halkına “...ışık için kandilliği ve takımlarını, kandilleri, kandiller için zeytinyağını... yapsınlar” (Mısır’dan Kaçış 35: 14) der. Levililer 24: 3-4’de de Tanrı’nın isteği olarak ışığın hiç sönmemesi gerektiği belirtilmiştir: “Harun kandilleri benim huzurumda, Buluşma Çadırı’nda, Levha Sandığı’nın önündeki perdenin dışında, akşamdan sabaha kadar sürekli yanar biçimde tutacak. Kuşaklar boyunca sürekli bir kural olacak bu. Rab’bin huzurunda saf altın kandillikteki kandiller sürekli yanacaktır.”¹⁵.

Tıpkı Güneş ışığı gibi kandil ışığının da insanlara yol gösterdiği ifadeler bulunur: “Kandilinin başımın üstünde parladığı, ışığıyla karanlıkta yürüdüğüm günler...” (Eyüp 29: 3).

Güneş’in batması ve gün ışığının kesilmesi kötü sayıldığı gibi kandil ışığının sönmesi de benzer metaforlarla yer almaktadır. “Çadırındaki ışık karanlığa dönecek, yanındaki kandil sönecek.” (Eyüp 18: 6); “Kaç kez kötülerin kandili söndü, başlarına felaket geldi, Tanrı öfkelenildiğinde paylarına düşen kederi verdi?” (Eyüp 21: 17); Yeremya 25: 10’de Tanrı’nın sözlerini dinlemeyen Yeremya halkı için kandil ışığının onlardan uzaklaştırılacağı ifade edilir. “Sevinç ve neşe sesini, gelin güvey sesini, değirmen taşlarının sesini, kandil ışığını onlardan uzaklaştıracağım.”.

Kandiller aracılığıyla ışığın sürekliliğinin sağlamanın önemi Yeni Ahit metinlerinde de öne çıkmaktadır. Luka 12: 35’te kandillerin yanar vaziyette hazır olması gerektiği belirtilmiştir: “Kuşaklarınız belinizde bağlı ve kandilleriniz yanar durumda hazır olun.”.

Kandillerin bir kenara kaldırılıp unutulmaması gerektiği, onların kandilliğe konularak her yeri aydınlatması gerektiği vurgulanır. Böylelikle kandil ışığının her şeyi ortaya çıkardığı belirtilir. İsa öğrencilerinin yaptıkları iyi işler için kandil ışığı benzetmesi

¹⁴ Aynı ifadeler Levililer 24 :2’de de yer almaktadır.

¹⁵ Benzer ifadeler Çölde Sayım 8: 1-2’de “Rab Musa’ya şöyle dedi: “Harun’a de ki, yedi kandili kandilliğin önünü aydınlatacak biçimde yerleştiresin.” olarak geçer.

yaparak, bu ışığı gören insanların Tanrı'yı yüceltmesine aracı olacağını söylemiştir: *“Dünyanın ışığı sizsiniz. Tepeye kurulan kent gizlenemez. Kimse kandil yakıp tahıl ölçeğinin altına koymaz. Tersine, kandilliğe koyar; evdekilerin hepsine ışık sağlar. Sizin ışığınız insanların önünde öyle parlansın ki, iyi işlerinizi görerek göklerdeki Babanız'ı yüceltsinler!”* (Matta 5: 14-15). Devamında bunun açıklaması olarak *“Bedenin ışığı gözdür. Gözünüz sağlamsa, bütün bedeniniz aydınlık olur. Gözünüz bozursa, bütün bedeniniz karanlık olur. Buna göre, içinizdeki 'ışık' karanlıkça, ne korkunçtur o karanlık!”* (Matta 6: 22-23) ifadeleri bulunur. Markos 4: 21'te de benzer ifadeler olarak *“Onlara, “Kandili, tahıl ölçeğinin ya da yatağın altına koymak için mi getirirler?” dedi. “Kandilliğe koymak için değil mi? Gizli olan ne varsa, açığa çıkarılmak üzere gizlenmiştir; saklı olan ne varsa, aydınlığa çıkmak üzere saklanmıştır.”* ifadeleri yer alır.¹⁶ Luka 15: 8'de kaybolan paranın kandil ışığıyla arandığı belirtilmiştir: *“Ya da on gümüş parası olan bir kadın bunlardan bir tanesini kaybetse, kandil yakıp evi süpürerek parayı bulana dek her tarafı dikkatle aramaz mı?”*.

Luka 11: 35-36'da kandil ışığının insanları aydınlattığı ifadeler olarak *“Öyleyse dikkat et, sendeki 'ışık' karanlık olmasın. Eğer bütün bedenin aydınlık olur ve hiçbir yanı karanlık kalmazsa, kandilin seni ışınlarıyla aydınlattığı zamanki gibi, bedeninin tümünden aydınlık olur.”* denmektedir.

Güneş ve gün ışığının insanlar üzerinden çekildiğinde ortaya çıkan temalar, kandil ışığının sönmesiyle de görülmektedir. *“Artık sende hiç kandil ışığı parlamayacak. Sende artık gelin güvey sesi duyulmayacak.”* (Vahiy 18: 23). Günah işleyen insanların ışığının kesilmesiyle ilişkili olarak kandilinin elinden alınacağı ifadelerine yer verilir. *“Tövbe etmezsen, gelip kandilliğini yerinden kaldırıyorum.”* (Vahiy 2: 5).

Işığın devamlılığının sağlanmasında kandil yağı tedarikinin önemi olarak Matta 25: 1-13'te, güveyi karşılamaya gelen on kızdan beşinin yağlarını da yanında getirdikleri için akıllı oldukları belirtilir. *“Akılsızlar yanlarına kandillerini aldılar, ama yağ almadılar. Akıllılar ise, kandilleriyle birlikte kaplar içinde yağ da aldılar.”* (Matta 25: 3-4).

---

¹⁶ Benzer ifadeler Luka 8: 16-17'de *“Hiç kimse kandil yakıp bunu bir kapla örtmez, ya da yatağın altına koymaz. Tersine, içeri girenler ışığı görsünler diye onu kandilliğe koyar. Çünkü açığa çıkarılmayacak gizli hiçbir şey yok; bilinmeyecek, aydınlığa çıkmayacak saklı hiçbir şey yoktur.”* olarak yer alır.

Vahiy 11: 4’de iki tanık olarak ortaya çıkan iki peygamberin iki zeytin ağacıyla iki kandillik olduğu belirtilmiştir: “*Bunlar yeryüzünün Rabbi önünde duran iki zeytin ağacıyla iki kandilliktir.*”.

İsa’nın yedi altın kandilliğin arasında yürüdüğünü ifade eden aktarımlar Vahiy Kitabı’nda bulunur: “*Bana sesleneni görmek için arkama döndüm. Döndüğümde yedi altın kandillik ve bunların ortasında, giysileri ayağına kadar uzanan, göğsüne altın kuşak sarınmış, insanoğluna benzer birini gördüm.*” (1: 12-13); “*Efes’teki kilisenin meleğine yaz. Yedi yıldızı sağ elinde tutan, yedi altın kandilliğin ortasında yürüyen şöyle diyor:*” (2: 1).

Eski ve Yeni Ahit metinlerine bakıldığında aydınlatma gereçleri olarak kandillikler, Güneş gibi işlevsel olarak ışığı sağladığı gibi birtakım metaforları da içermiştir. Yahudi toplumları bu ışık sembolizmine önem vermiş ve sinagoglarında aydınlatma aracı olarak şamdan bulundurmışlardır. Yedi kollu şamdan ışığının, evreni yedi günde yaratan, yedi kıta üzerinde yedi kat gökyüzünün hakimiyetine sahip Tanrı’yı sembolize ettiği bilinir (Atasağun, 2002: 48-50). Hristiyanlıkta ise ilk Hristiyan kilise babaları 7 kollu şamdanı, dünyanın ışığı olan İsa’nın sembolü olarak görmüşlerdir (Galavaris, 1970: 34).

Kandillerin liturji ile ilişkili olarak kiliselerde önemli bir yere sahip olduğu bilinir. Kandillerin üzerlerinde yer alan Hristiyanlık sembolleri ise aydınlatma gereçlerine verilen önemin bir kanıtı olarak görülmüştür (Acara, 2002: 24). Kandillerin diskus bölümlerinde yağ deliğini çevreleyen kısımlar çeşitli motifler ile süslenmektedir. En yaygın görülen motiflerden biri de rozetlerdir (Acara ve Olcay, 1998: 259).

Işık kaynağı olarak aydınlatma işlevinin yerine getirilmesinde kullanılan kandilliklerin üzerindeki çiçek rozetleri, Eski Ahit metinlerinde geçen kandillik süslemeleri hakkındaki ifadeleri akla getirmektedir. Mısır’dan Kaçış kitabında Buluşma Çadırı için Tanrı tarafından yapılması emredilen kandilin formu, malzemesi hakkındaki buyruklara ilaveten üzerinde çiçek motiflerine yer verilmesi istenir: “*Saf altından bir kandillik yap. Ayağı, gövdesi dövme altın olsun. Çanak, tomurcuk ve çiçek motifleri kendinden olsun.*” (Mısırdan Kaçış 25: 31). Devamında ise “*Kandillik üç kolu bir yanda, üç kolu öteki yanda olmak üzere altı kollu olacak. Kandilliğin gövdesinde badem çiçeğini andıran dört çanak, tomurcuk ve çiçek motifi olacak. Kandillikten yükselen ilk iki kolun, ikinci iki kolun, üçüncü*

iki kolun altında kendinden birer tomurcuk bulunacak. Toplam altı kol olacak.” (Mısırdan Kaçış 25: 32-35) ifadeleri yer alır. Benzer ifadeler Çölde Sayım 8: 4’te “*Kandillik, ayağından çiçek motiflerine dek dövme altından, Rab’bin Musa’ya gösterdiği örneğe göre yapıldı.*” olarak yer alır. 1. Krallar 7: 49’da da “*İç odanın girişine, beşi sağa, beşi sola yerleştirilen saf altın kandillikler, çiçek süslemeleri, kandiller, maşalar...*” olarak geçer. 2. Tarihler 4: 21’de kandillerin geçtiği ifadelerde benzer şekilde “*Çiçek süslemeleri, kandiller, maşalar.*” ifadeleri yer alır.

Tekirdağ Müzesi’nde bulunan 5. yüzyıla tarihlenen seramik kandilin diskus kısmında 8 yuvarlak yapraklı rozet motifi yer almaktadır (Resim 4) (Çokay, 2011: 153).

Resim 4. Tekirdağ Müzesi’nde yer alan seramik kandil.

(Çokay, 2011).

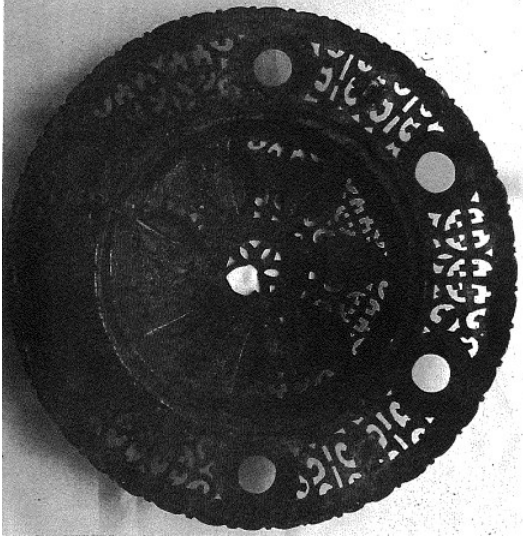
Aynı müzede 5. yüzyılın 2. yarısına tarihlenen bir başka kandilin diskusunda da 16 yuvarlak yapraklı rozet motifi yer alır (Resim 5) (Çokay, 2011: 154).

Resim 5. Tekirdağ Müzesi'nde yer alan seramik kandil.

(Çokay, 2011)

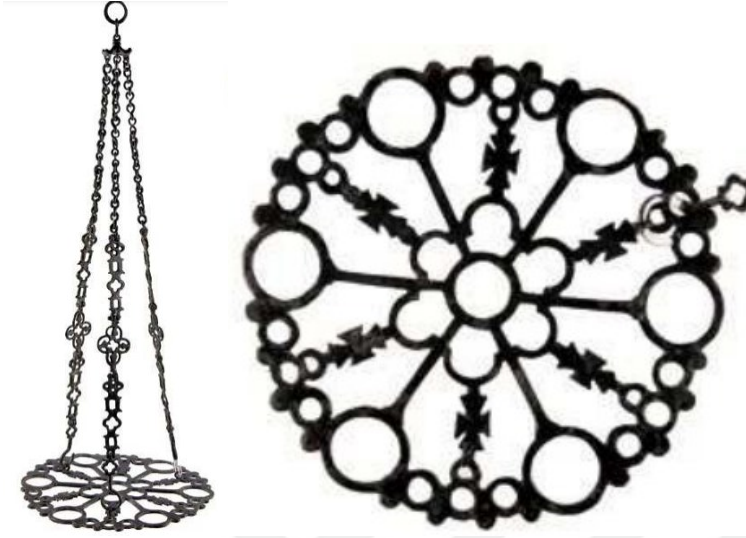
Orta Bizans Dönemi'ne tarihlenen Amasra Arkeoloji Müzesi'nde bulunan bakır polykandilionun üzerinde 7 badem şeklinde yaprağın çevrelediği 2'si kırık 5 sivri yapraklı çiçek rozetinin yer aldığı görülür. (Resim 6) (Acara, 2002: 29).

Resim 6. Amasra Arkeoloji Müzesi'nde bulunan bakır polykandilion.

(Acara, 2002).

Atina Benaki Museum’da bulunan 6-7. yüzyıllar arasına tarihlenen (Βερούκοκου, 2013: 91) bakır polykandilionun merkezinde bir daireyi çevreleyen çiçek formuna sahip altı yuvarlak yaprağı kesen altı ışın, altı kandil yuvası ile sonlanmaktadır (Resim 7).

Resim 7. Atina Benaki Museum’da bulunan bakır polykandilion.

(Βερούκοκου, 2013).

2.1.4. Yazıtlar

Yaşam kaynağı olarak Güneş ışığı sembolik olarak çeşitli eserler üzerindeki yazıtlarda ışık ve yaşam anlamına gelen “ΦWC” ve “ZWH” harfleriyle yer aldığı görülmektedir.

Demre Aziz Nikolaos Kilisesi kazısında ortaya çıkartılan kireçtaşı levhanın ön yüzündeki haç motifinin kollarında aşınmış bir şekilde tespit edilmiştir (Ötüken, 2007: 131). Benzer bir kullanım, Phela Hazinesi’nde bulunan ve 6-7. yüzyıllar arasına tarihlenen gümüş bir paten üzerinde yer alan haçın kollarında okunur (Noga-banai ve Safran, 2011: 14) (Resim 8).

Resim 8. Phela Hazinesi'nde bulunan gümüş paten.

(Noga-banai ve Safran, 2011).

Atina Byzantine and Christian Museum'da bulunan 5-7. yüzyıllar arasına tarihlenen bronz haç bir kolye üzerinde de yer alır (Resim 9) (Tsakos, 2011: 166).

Resim 9. Atina Byzantine and Christian Museum'da bulunan bronz haç.

(Tsakos, 2011).

Bandırma Müzesi'nde yer alan bronz adak haçı, yazıtın okunduğu bir diğer eserdir. (Resim 10) (Altun, 2020: 138).

Resim 10. Bandırma Müzesi'nde yer alan bronz haç.

(Altun, 2020).

Ödemiş Müzesi'nde yer alan Orta Bizans Dönemi'ne tarihlenen bazalt taşından bir kuyumcu kalıbı üzerindeki haçın kollarında da görülür (Resim 11) (Mercangöz, 2007: 257).

Resim 11. Ödemiş Müzesi'nde yer alan bazalt taşı kuyumcu kalıbı.

(Mercangöz, 2007).

Bu eserler üzerinde yer alan ifadeler İsa'nın "İsa yine halkına seslenip şöyle dedi: "Ben dünyanın ışığıyım. Benim ardımdan gelen, asla karanlıkta yürümez, yaşam ışığına sahip olur." (Yuhanna, 8:12) ifadeleri ile açıklanmaktadır (Ötüken, 2007: 131, Noga-banai

ve Safran, 2011: 14). Işık ve yaşam yazıtlarının haç motiflerinin üzerinde yer almasında haç ve ışık arasındaki ilişkiye dikkat çekilir. İsa'nın sonsuz yaşama kavuşması haç, yani çarmıha germe ile gerçekleşmesi ve bu bilginin İsa ile dünyaya getirilen ışık sayesinde olmasıyla bağlantı kurulur (Hunter-Crawley, 2013: 187).

İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde bulunan Orta Bizans Dönemi'ne tarihlenen liturjik işlevli bronz bir buhurdan üzerinde “*Işık; senin halkının (İsrail) şerefi ve ırklarının ifşası için.*” yazıtının okunduğu belirtilir (Resim 12) (Yıldırım-Ateş, 2021: 162). Aynı müzede yer alan 6. yüzyıl/ 10-12. yüzyıllara tarihlenen bir başka bronz buhurdanın ağız kısmını çevreleyen bölüm üzerinde ise “*Işıktan tanrımız İsa yeryüzünde parladı.*” yazıtının okunduğu ifade edilir (Yıldırım-Ateş, 2021: 227).

Resim 12. İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde bulunan bronz buhurdan.

(Yıldırım-Ateş, 2021).

ΦWC (Işık) ve ZWH (Hayat) yazıtlarının ekmek damgalarında yer alan örnekleri de bulunur. Mısır'da bulunan, Atina Benaki Museum'da yer alan ve 5. yüzyıla tarihlenen bir ekmek damgası bu örnekler arasındadır (Resim 13) (Galavaris, 1970: 31). Bu ve benzer damgaların ökaristi ayiniyle ilişkili olarak ekmeğin üzerinde anlamı güçlendirmek için bulunduğu belirtilir. (Galavaris, 1970: 53).

Resim 13. Benaki Museum’da yer alan ekmek damgası.

(Galavaris, 1970).

2.2. Bizans Sanatında ay ve güneş tasvirleri

Bizans sanatında ay ve güneş tasvirleri, Eski Ahit ve İncil kaynaklı sahnelerde çeşitli gösterimler ile yer almaktadır.

Eski Ahit kaynaklı olarak “Davut’un Çağrılması”, “Davut ile Eliav’ın Yüzleşmesi”, “Davut ve Golyat’ın Savaşı”, “Tanrı’nın Yüzünde Güneş’in Doğuşu”, “Yusuf’un İkinci Düşü”, “Hezekiel’in Hastalığının İyileşmesi”, “Yeşu’nun Givon Savaşını Yönetmesi” sahnelerinde yer alır. Bu sahnelerden ilk üçü İmparator Heraklios Dönemi’ne (610-41) tarihlenen 613-629/630 tarihli kontrol damgalarına sahip tabaklar üzerinde görülür¹⁷ (Alexander, 1977: 218). “Güneş’in Doğuşu” ve “İkinci Düş” sahneleri 9. yüzyıla tarihlenen Viyana Genesis’te yer almaktadır (Serdar-Dinçer, 2016: 150-176). “Hezekiel’in İyileşmesi”, 9. yüzyıllara tarihlenen Sacra Parallela ve Paris Psalter’inde görülür (Demir, 2020: 311-312). “Yeşu’nun Savaşı Yönetmesi” ise 10. yüzyıla tarihlenen Yeşu Rulo’sunda yer almaktadır (Grabar, 1953: 171).

Davut’un Çağrılması; Tanrı Samuel’e, İşay’ın oğullarından birini kral seçtiğini söyleyerek seçtiği kişiyi meshetmesi için onu İşay’ın evine gönderir. İşay’ın evine giden Samuel, Tanrı’dan seçtiği oğlu işaret etmesi için haber bekler fakat bir yanıt alamaz ve İşay’a başka oğlu olup olmadığını sorar: *“Böylece İşay yedi oğlunu da Samuel’in önünden geçirdi.*

¹⁷ Dokuz gümüş tabakta yer alan Davut’un yaşam öyküsünden sahnelerin, her bir tabakta farklı bir sahne olmak üzere belirli bir kronolojiyi takip ederek tasvir edildiği belirtilir (Wander, 1973: 95). Ayrıntılı bilgi ve diğer Davut Tabakları sahneleri için bkz: (Wander, 1973; Leader, 2000; Morales, 2001; Frazer, 1979; Alexander, 1977; Norris, 2005; Noha-Banai, 2002).

Ama Samuel, “Rab bunlardan hiçbirini seçmedi” dedi. Sonra İŖay’a, “Oğullarının hepsi bunlar mı?” diye sordu.” (1. Samuel 16: 10-11). Bunun üzerine İŖay, en küçük oğlu olan Davut’un evde olmadığını ve sürüyü güttüğünü belirtir. Samuel de İŖay’a, küçük oğlunu birini göndererek çağırmasını söyler : “İŖay, “Bir de en küçüğü var” dedi, “Sürüyü güdüyor.” Samuel, “Birini gönder de onu getirsin” dedi, “O buraya gelmeden yemeğe oturmayacağız.” (1. Samuel 16: 11).

Sahnenin tasviri Cyprus Museum Department of Antiquities’te bulunan tabak üzerinde görülür (Resim 14) (Leader, 2000: 412). Sahneyi, Davut’un lir çalması için haberci tarafından Saul’a çağırılması olarak tanıtan araŖtırmacılar da bulunur.¹⁸ Fakat kaynaklarda çoğunlukla Davut’un mesh edilmek üzere haberci tarafından çağırılması olarak değeriendirilmiştir.

Resim 14. Cyprus Museum Department of Antiquities’te bulunan Davut’un Çağırılması konulu tabak.

(Hadjichristophi, 2011).

Sahnenin sağ tarafında uzun tunik ve peleriniyle tasvir edilmiş olan Davut sol elinde liriyle kaya üzerinde oturmaktadır. Kısa bir tunik ve pelerikle gösterilmiş haberci ise

¹⁸ Kessler bu sahneyi 1. Samuel 16: 16-20’yi kaynak göstererek “Davut’un Saul’a çağırılması” olarak değeriendirmiştir (Kessler, 1979: 477). Tanrı’nın gönderdiği kötü ruh yüzünden sıkıntı çeken Saul’a hizmetkarları, kendisine lir çalınmasının iyi geleceğini söyler. Bunun üzerine Saul: “İyi lir çalan birini bulup bana getirin” (1. Samuel 16: 17) diye emreder ve hizmetkarlarının Davut’u önermesi üzerine Saul, İŖay’a gönderdiği ulaklar aracılığıyla “Sürüyü güden oğlun Davut’u bana gönder” (1. Samuel 16: 19) der. Sonrasında da Davut, Saul’un hizmetine girer ve Saul tarafından çok sevilir. Üzerine kötü ruh geldiğinde Davut ona lir çalar ve Saul rahatlayarak kendine gelir.

sahnenin sol kısmında Davut'a yönelir vaziyette bulunmaktadır (Hadjichristophi, 2011: 163). Sahnenin alt kısmında bulunan koyunlar, olayın Davut'un sürüyü otlattığı esnada gerçekleşmesinin bir temsili olarak bulunur.¹⁹

Sahnedeki güneş, ay ve yıldızlar ile birlikte sahenin üst kısmında, mandorla içerisinde bulunmaktadır (Resim 15). Güneş daire şeklinde bir disk olarak tasvir edilmiştir.

Resim 15. Davut'un Çağrılması konulu tabak üzerinde yer alan güneş motifi detayı
(Hadjichristophi, 2011).

Davut'un güneşin altında durması onun, Tanrı tarafından seçilmiş olduğunun göstergesi olarak açıklanmaktadır (Morales, 2001: 9). Eski Ahit metinlerinde geçen, Tanrı'nın kral olarak seçtiği kişiye ışık vermesi teması göz önünde bulundurulduğunda Davut'un güneş ile ilişkilendirilmesi düşünülebilir. Güneş, ay ve yıldızların bu olayın ilahi bir talimat olmasıyla ilişkili olarak bulduklarını belirten açıklamalar da bulunmaktadır (Hadjichristophi, 2011: 163). Bu kişiyle birlikte getirilecek olan haber sonrasında Davut'un meshedilecek olmasıyla ilişkili olarak orada bulunup, kutsal kılınacak olmasının bir habercisi olarak görülebilir.

Davut'un Eliav ile yüzleşmesi; Filistin ve İsrail arasında yapılacak savaşta ortaya çıkan, boyunun altı arşın bir karış olarak belirtildiği (1. Samuel 17: 4) Filistinli Golyat, İsraililere kendisinin karşısına birinin çıkarılmasını söyler. Konuşmasını, karşısına çıkarılan kişi tarafından yenilirse halkının Saul'a köle olacağını, galip olan taraf olursa da İsraililerin, Filistinlilerin kölesi ve kulu olacağı şeklinde sürdürerek kente meydan okur. İşay'ın içlerinden en büyük olanın Eliav olduğu üç büyük oğlu, Saul'un yanında savaşa katılmıştır. En küçük oğlu olan Davut ise Saul'un yanından ayrılıp Beytlehem'e babasının sürüsünü kontrol etmek için gidip gelmektedir. Golyat kırk gün boyunca İsraililere meydan

¹⁹ Bu koyun tasvirlerinin aynı zamanda Davut'un İsrail halkının çobanı olacağını sembolik bir anlatımı olarak yer aldığı belirtilir (Walter, 1973: 96). Habercinin elinde taşıdığı asanın, kendisine verilen görevin uhrevi yanına dikkat çekmek için tasvir edildiği (Wander, 1973) ve figürlerin başını çevreleyen haleler ile olayın kutsallığının vurgulandığı belirtilir (Morales, 2001: 9).

okumuştur. Bir gün Davut babasının isteği üzerine abilerini kontrol etmek ve onlara erzak götürmek için yola çıkar ve onların yanına varır. Orada Golyat'ın halka meydan okuduğunu görünce yanındakilere *“Bu Filistli'yi öldürüp İsrail'den bu utancı kaldıracak kişiye ne verilecek?” diye sordu, “Bu sünnetsiz Filistli kim oluyor da yaşayan Tanrı'nın ordusuna meydan okuyor?”* (1. Samuel 17: 26) der. Bunun üzerine abisi Eliav oradaki kişilerle sohbet ederek oyalandığını, oraya yalnızca savaşı görmek için geldiğini ve çobanlık görevini ihmal ettiğini düşünmesi gerekçesiyle Davut'a kızmıştır: *“Ağabeyi Eliav Davut'un adamlarla konuştuğunu duyunca öfkeleni. “Ne işin var burada?” dedi, “Çöldeki üç beş koyunu kime bıraktın? Ne kadar kendini beğenmiş ve ne kadar kötü yürekli olduğuna biliyorum. Sadece savaşı görmeye geldin.”* (1. Samuel 17: 28). Bunun üzerine Davut abisi Eliav'a: *“Ne yaptım ki?” dedi, “Bir soru sordum, o kadar.”* diyerek karşılık verir (1. Samuel 17: 29).

Bu konunun tasviri, New York Metropolitan Museum of Art'da yer alan Davut Tabağı üzerinde yer almaktadır (Resim 16) . Davut'un konuştuğu kişi için 1. Samuel 30: 11-25'te bahsedilen Mısırlı asker, Davut'un kardeşi Jonathan veya Golyat olabileceğini öne süren araştırmacıların da bulunduğu (Kessler, 1979: 483) ve bu konunun tartışmalı olduğu belirtilir (Leader, 2000: 407). Fakat figürün kaynaklarda çoğunlukla Eliav olarak değerlendirilmesi söz konusudur.

Resim 16. New York Metropolitan Museum of Art'da yer alan Davut ile Eliav'ın Yüzleşmesi sahnesinin tasvir edildiği tabak.

(*“The Metropolitan Museum”*, 2022).

Sahnenin solunda kısa tunik ve uzun pelerin giyen Davut yer almaktadır. Karşısında da bir asker olarak gösterilen kardeşi Eliav bulunmaktadır. Bir önceki gösterime benzer şekilde güneş, ay ve yıldızlarla birlikte mandorla içerisinde yer alır (Resim 17). Güneş bir disk biçiminde tasvir edilmiştir ve sahnede Davut’un başının üstünde, ona yakın olan tarafta bulunmaktadır. Burada yer alan güneş motifinin, kutsal metnin devamında okunan Davut’un Golyat’ı öldürmesi için Davut’un, Tanrı tarafından seçilmiş olmasının vurgusu olarak bulunduğu söylenebilir.

Resim 17. Davut ile Eliav’ın Yüzleşmesi sahnesinin tasvir edildiği tabak üzerinde yer alan güneş motifi detayı.

(“The Metropolitan Museum”, 2022).

Davut ve Golyat’ın Savaşı; savaş sırasında İsraililer için büyük tehdit oluşturan Golyat hakkında Davut’un söylediklerini duyan kişiler bunları Saul’a iletmıştır. Sonrasında Saul’un karşısına getirilen Davut: “*Bu Filistli yüzünden kimse yılmaz! Ben kulun gidip onunla dövüşeceğim!*” (1. Samuel, 17: 32) der ve bunun üzerine Saul, Davut’un tecrübesiz bir genç olarak Golyat’ı yenemeyeceğini söyler: “*Sen bu Filistli’yle dövüşemezsin... Çünkü daha gençsin, o ise gençliğinden beri savaşçıdır.*” (1. Samuel, 17: 33-34). Davut da babasının sürüsünü güttüğü, daha önce aslan ve ayıyı da öldürdüğünü belirttikten sonra Tanrı’nın onu kurtaracağını belirtir. Bunun üzerine Saul, Tanrı’nın onunla olması dileğinde bulunur: “*Beni aslanın, ayının pençesinden kurtaran Rab, bu Filistli’nin elinden de kurtaracaktır.*” Saul, “*Öyleyse git, Rab seninle birlikte olsun*” dedi.” (1. Samuel 17: 37). Bu olayın ardından Saul ona kendi giysilerini vermiştir ve başına tunç bir miğfer takmıştır. Kılıcını da kuşanan Davut, üzerindeki ağırlığından yürüyemediğini söyleyerek giysileri üzerinden çıkarır. Ardından değneğini alıp, beş çakıl taşı ve sapanıyla Golyat’a ilerlediği belirtilir: “*Değneğini alıp dereden beş çakıl taşı seçti. Bunları çoban dağarcığının cebine koyduktan sonra sapanını alıp Filistli Golyat’a doğru ilerledi.*” (1. Samuel 17: 40). Golyat’ın da üzerinde kalkan taşıyıcısı olduğu yazılıdır: “*Filistli de, önünde kalkan taşıyıcısı, Davut’a doğru ilerliyordu.*” (1. Samuel 17: 42). Devamında, kılıçla kuşanmış olan Golyat’a Davut, kendisinin silahının yalnızca Tanrı olduğunu ve Tanrı’nın yardımıyla bu

savaşı kazanacağını söyler: “Davut, “Sen kılıçla, mızrakla, palayla üzerime geliyorsun” diye karşılık verdi, “Bense meydan okuduğun İsrail ordusunun Tanrısı, Her Şeye Egemen Rab’bin adıyla senin üzerine geliyorum. Bugün Rab seni elime teslim edecek. Seni vurup başını gövdenden ayıracağım. Bugün Filistli askerlerin leşlerini gökteki kuşlarla yerdeki hayvanlara yem edeceğim. Böylece bütün dünya İsrail’de Tanrı’nın var olduğunu anlayacak. Bütün bu topluluk Rab’bin kılıçla, mızrakla kurtarmadığını anlayacak. Çünkü savaş zaten Rab’bindir! O sizi elimize teslim edecek.” (1. Samuel 17: 45-47). Ve onu sapan ve taşıyla yenerek başını keser. Filistinliler de kaçarak uzaklaşır: “Böylece Davut Filistli Golyat’ı sapan ve taşla yendi. Elinde kılıç olmaksızın onu yere serdi. Sonra koşup üzerine çıktı. Golyat’ın kılıcını tutup kınından çektiği gibi onu öldürdü ve başını kesti. Kahraman Golyat’ın öldüğünü gören Filistliler kaçtılar.” (1. Samuel 17: 50-51).

Sahnenin tasviri, New York Metropolitan Museum of Art’da bulunan tabağın üzerinde yer almaktadır (Resim 18).

Resim 18. New York Metropolitan Museum of Art’da bulunan Davut ve Golyat’ın Savaşı sahnesinin tasvir edildiği tabak.

(Norris, 2005).

Eser üzerinde olay, yukarıdan aşağı gelişecek biçimde üç sahne olarak tasvir edilmiştir. Üst kısımda yer alan sahnede; sol tarafta elinde asası, kısa tunik ve pelerini,

başında kutsallığının vurgusu olarak halesiyle birlikte gösterilen Davut ve zırhını kuşanmış olan Golyat'ın buluşması bulunmaktadır (Noga-Banai, 2002: 227). İki figürün ortasında Davut'un taş topladığı nehrin kişileştirmesi olarak bir nehir tanrısı yer alır (Kessler, 1979: 481). Sahnenin sağında ve solunda savaş tarafları Filistin ve İsrail'in temsili olarak iki kule gösterilmiştir²⁰ (Morales 2001: 12).

Güneş, ay ve yıldızlar, sahnenin üst kısmında bulunan mandorla içerisinde tasvir edilmiştir. Disk biçiminde tasvir edilmiş güneşin Davut tarafında bulunduğu ve güneşin olduğu yerden Tanrı'nın elinin Davut'a doğru uzandığı görülür (Resim 19). Davut'un burada Tanrı'nın eliyle kutsanması söz konusudur (Norris, 2005: 41).

Resim 19. Davut ve Golyat'ın Savaşı sahnelerinin tasvir edildiği tabak üzerinde yer alan güneş tarafından Davut'a uzanan Tanrı'nın eli detayı.

(Norris, 2005).

Sahne, İsrail üzerinde güneş gibi parlayan Tanrı'nın, halkın refahının bozulmaması için güneşin içinden elini uzatarak kutsal metindeki anlatımları akla getiren bir biçimde Davut'a ışık vermesi olarak okunabilir. Davut'a Golyat ile karşılaşmasında güneş aracılığıyla ışık olarak yol gösterecek olması şeklinde yorumlanabilir.

²⁰ Orta kısımdaki sahne Davut ve Golyat'ın karşılaşmasıdır (Resim 5). Sahnenin sol kısmında elinde sapanı, başını çevreleyen halesi ile yer alan Davut ve arkasında kararlı bir vaziyette bulunan askerleri bulunur. Karşısında da mızrağıyla hücum eden, zırhıyla tasvir edilmiş olan Golyat ve arkasında Golyat'a neredeyse sırtı dönük bir biçimde bulunan askerleri yer alır. Tabağın alt kısmında yer alan son sahnede Davut'un Golyat'ın başını kesmesi tasvir edilmiştir. Golyat'ın kutsal metinde belirtilen ebatları bu sahnede daha net gösterilmektedir. Böylelikle savaş, en üst sahnede vurgusunun yapıldığı gibi Tanrı'nın Davut'a verdiği ışık sayesinde kazanılmıştır.

Bunu destekleyen veriler olarak Eski Ahit'te: *“Ama Rab kulu Davut'un hatırı için Yahuda'yı yok etmek istemedi. Çünkü Davut'a ve soyuna sönmeyen bir ışık vereceğine söz vermişti.”*²¹ (2. Krallar 8: 19) ifadeleri bulunur. Davut'un İsrail halkının ışığı olarak görüldüğü ifadeler olarak da askerlerinin 2. Samuel 21: 17'de *“İsrail'in ışığını söndürmemek için bir daha bizimle birlikte savaşa gelmeyeceksin”* dediği belirtilir. 2. Samuel Kitabı 22: 29'da yer alan Davut'un ezgisinde *“Ya Rab, ışığım sensin! Karanlığımı aydınlatırsın.”* ifadeleri okunmaktadır.²²

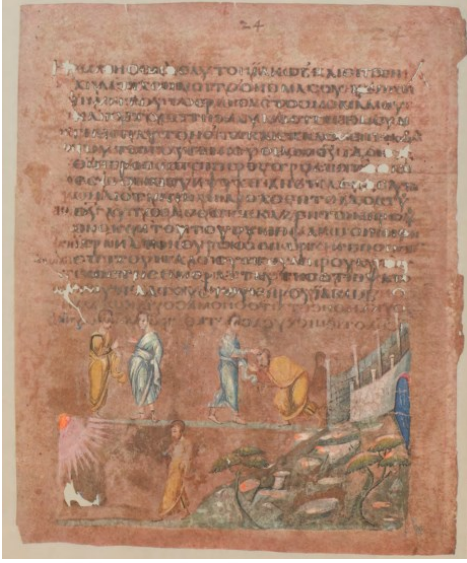
Tanrı'nın Yüzünde Güneş'in Doğuşu; Yakup güreştiği kişiye, kendisini kutsamadan onu bırakmayacağını söyler. Bunun sonucunda güreştiği kişi Yakup'u kutsar. Yakup, bu kişiye adını sorar fakat yanıt alamaz. Sonrasında Yakup o kişinin Tanrı'dan olan biri olduğunu anlar ve güreştikleri yere Peniel (Tanrı'nın Yüzü) adını verir: *“Tanrı'yla yüzyüze görüştim, ama canım bağışlandı”* diyerek oraya Peniel adını verdi.” (Yaratılış 32: 30). Yakup oradan ayrıldığı sırada güneşin doğduğu belirtilir: *“Yakup Peniel'den ayrılırken güneş doğdu. Uyluğundan ötürü aksıyordu.”* (Yaratılış 32: 31).

Sahnenin tasviri Österreichische Nationalbibliothek'de bulunan Viyana Genesis folio 12v'de yer alır (Resim 20) (Serdar-Dinçer, 2016: 150).

²¹ Aynı olay Tarihler 21: 7'de de geçmektedir.

²² Sahneler açıklanırken, tabakların tarihlendirildiği dönemin imparatoru olan Heraklios'un askeri başarılarına dikkat çekilmektedir (Leader, 2000: 407-414). 610 yılında, imparatorluğa en kötü dönemini yaşattığı belirtilen ve acımasız imparator olarak nitelendirilen Phokas'ın, Heraklios tarafından parçalara ayrılarak öldürdüğü (Norwich, 2013: 228) ve aynı zamanda imparatorun 621-628 yılları arasında Sasani İmparatorluğu'yla başarılı bir şekilde savaşmış olduğu belirtilir (Leader, 2000: 414). Bu sebeple tabakların tarihlendirilmesi kaynaklarda 629-30'a kadar çekilmiştir ve imparatorun savaşları anısına yapılmış olduğu düşünülür (Mango, 1991: 591) Tabakların ikonografisi sayesinde imparatorluk ile bağlantı kurulduğu açıklanmıştır (Wander, 1973: 104). Heraklios ile Tanrı tarafından ışık verilmiş Eski Ahit kralı Davut'un, yaşam öykülerindeki benzerliğe dikkat çekilerek özdeşleştirildiği düşünülür (Alexander, 1977: 226). Böylelikle Heraklios'un da Tanrı tarafından seçilmiş, “Davut ve İsa gibi halkının çobanı” olarak yüceltilmesinin bir yolu olduğu düşünülür (Alexander, 1977: 228-230). Ayrıca tasvirlerdeki güneş motifi vurgusuna bakıldığında Bizans İmparatorunun Davut tasvirleri yoluyla güneş ile ilişkilendirilmesini söz konusu olabilir.

Resim 20. Viyana Genesis folio 12v.

(Serdar-Dinçer, 2016).

Sahnenin tasviri “Yakup’un Tanrı’nın Adamına Adını Sorması” ve “Yakup’un Kutsaması” sahnelerinin (Serdar-Dinçer, 2016: 150) alt tarafında yer almaktadır (Resim 21). Yakup güneşe doğru adım atmış olarak görülmektedir. Güneş, sahenin sol üst köşesine turuncu zemine sahip üzerinden ışın çıkan bir yay olarak tasvir edilmiştir (Resim 21).

Resim 21. Viyana Genesis folio 12v’de yer alan Tanrı’nın Yüzünde Güneş’in Doğması sahnesi.

(Serdar-Dinçer, 2016).

Sahne de yer alan güneş motifine, olaydan sonra güneşin doğduğunu belirten ifadeler kaynaklık etmektedir. Yakup’un güneşe doğru yürürken tasvir edilmesi, kutsanmasıyla birlikte Tanrı’nın Yüzü olarak adlandırdığı yer ile ilişkili olarak, Tanrı’nın ışığına erişmiş olması olarak yorumlanabilir.

Yusuf'un İkinci Düşü; Yusuf rüyalarını anlatırken kardeşleri Yusuf'a “Başımıza kral mı olacaksın? Bizi sen mi yöneteceksin?” der. Bunun üzerine Yusuf rüyasında güneş, ay ve yıldızların önünde eğildiği anlatır: “Yusuf bir düş daha görüp kardeşlerine anlattı. “Dinleyin, bir düş daha gördüm” dedi, “Güneş, ay ve on bir yıldız önümde eğildiler.” (Yaratılış 37: 9).

Sahnenin tasviri Österreichische Nationalbibliothek’de bulunan Viyana Genesis folio 15r’de yer alır (Resim 22) (Serdar-Dinçer, 2016: 176-177)²³.

Resim 22. Viyana Genesis folio 15r.

(Serdar-Dinçer, 2016).

Sahne de Yusuf yatağında uzanırken tasvir edilmiştir. Güneş, ay ve on bir yıldız da Yusuf’un üzerinde, mavi zemine sahip mandorla içerisinde bulunmaktadır. Güneş, başında altı ışınlı taç bulunan sarı saçlı bir erkek olarak tasvir edilmiştir. Figürden çıkan güneş ışınları mandorlanın dışına taşmaktadır (Resim 23).

²³ Sahnenin sağında “Yusuf’un Düşünü Ailesine Anlatması”, aşağısında ise “Yusuf’un Kardeşleri Şekem’de” sahneleri yer almaktadır (Serdar-Dinçer, 2016: 177).

Resim 23. Viyana Genesis folio 15r'de yer alan Yusuf'un İkinci Düşü sahnesi.

(Serdar-Dinçer, 2016).

Kişileştirilmiş güneşin ışınlarının Yusuf'un bulunduğu yere yönelen biçimde tasvir edilmiş olması, kutsal metindeki anlatıma uygun olarak güneşin onun önünde eğilmesi olarak anlaşılmaktadır. Bununla birlikte ilahi ışığın Yusuf'un yolunu aydınlatacağının ve sonrasında krallık vasfına erişeceğinin bir göstergesi olarak da açıklanabilir.

Hezekiel'in Hastalığının İyileşmesi; ölümcül bir hastalığa yakalanan Hezekiel, iyileşmek için Tanrı'ya yalvarır: “*Ya Rab, yürekten bir sadakatle önünde nasıl yaşadığımı, gözünde iyi olanı yaptığımı anımsa lütfen.*” *Sonra acı acı ağlamaya başladı.*” (Yeşaya 38: 3). Hezekiel'in yardım çağrısını duyan Tanrı Yeşaya'ya onu iyileştireceğini, kentini savunacağını ve Asur Kralı'nın elinden kurtaracağını söylemesini emreder. Bunu gerçekleştirmeden önce de güneşi kullanarak ona bir belirti vereceğini söyler: “*Git, Hizkiya'ya şunu söyle: 'Atan Davut'un Tanrısı Rab diyor ki: Duamı işittim, gözyaşlarını gördüm. Bak, ömrünü on beş yıl daha uzatacağım. Bu kenti savunacak, seni de kenti de Asur Kralı'nın elinden kurtaracağım. Sözümü gerçekleştireceğime ilişkin sana vereceğim belirti şu olacak: Rab, batmakta olan güneşin Ahaz'ın inşa ettiği basamakların üzerine düşen gölgesini on basamak kısaltacak.'*” *Böylece batmakta olan güneşin gölgesi on basamak kısaldı.*” (Yeşaya, 5-8).

Sahnenin tasviri Paris Bibliotheque Nationale'de yer alan Sacra Parallela folio 252v'de yer alır (Resim 24) (Demir, 2020: 311-312).

Resim 24. Sacra Parallela folio 252v’de yer alan Hezekiel’in İyileşmesi sahnesi.
(*Evangelatou, 2017*).

Hezekiel, hasta bir şekilde yatağında uzanmaktadır. Yeşaya ise Hezekiel’in yanında ayakta tasvir edilmiştir. Güneş Yeşaya’nın başının üzerinde görülmektedir. Güneşin ışınlarının bir kolu, Ahaz’ın inşa ettiği belirtilen basamaklara ulaşmaktadır (Resim 25)²⁴.

Resim 25. Sacra Parallela folio 252v’de yer alan Hezekiel’in İyileşmesi sahnesinde tasvir edilen güneş detayı.

(*Evangelatou, 2017*).

²⁴ Basamakların ikonografisi hakkındaki detaylı bilgiler için bkz: *Evangelatou, 2017; Demir, 2020*.

Güneş, başında halesi olan bir erkeğin kişileştirmesi olarak bir daire içerisinde gösterilmiştir. Dairenin 8 tarafından ışınlar çıkmaktadır. Bu ışınların haç ve X'in birleşiminden meydana gelen hristogramı oluşturduğu söylenebilir (Resim 25).

Sahnenin bir başka gösterimi Paris Bibliotheque Nationale'de bulunan Paris Psalter folio 446v'de yer alır (Resim 26) (Demir, 2020: 312).

Resim 26. Paris Psalter folio 446v'de yer alan Hezekiel'in İyileşmesi Sahnesi.
(Demir, 2020).

Hezekiel hasta yatağında görülmektedir. Yeşaya ise yatağının başucunda başını ve ellerini gökyüzüne doğru kaldırmış olarak tasvir edilmiştir. Güneş gökyüzünde bulunmaktadır ve 6 ışınının sahneye yansıdığı diskin içerisinde yer alan erkek kişileştirmesi olarak tasvir edilmiştir (Resim 27).

Resim 27. Paris Psalter folio 446v’de yer alan Hezekiel’in İyileşmesi sahnesinde bulunan güneş tasvirinin detayı.

(Demir, 2020).

Hezekiel’in İyileşmesi sahnelerinde görülen güneş tasvirlerinin, Tanrı’nın yerine getireceği sözün bir göstergesi olarak bulunmakla birlikte Yeşaya ile Hezekiel arasındaki aracılığının temsili olarak yer aldığı söylenebilir. Tanrı’nın, onun yolundan ayrılmayan ve ona dua eden insanlara ışık olması fikrinin, güneş ve güneş ışığı tasviriyle sağlandığı söylenebilir.

Yeşu’nun Savaşı Yönetmesi; Yeruşalim Kralı Adoni-Sedek, Yeşu’nun Eriha ve Ay kentini ele geçirmesinden sonra Givon gibi büyük bir kentin güçlü halkıyla barış üzerine bir anlaşma sağladığını duyunca paniğe kapılır. Bunun üzerine Hevron, Yarmut, Lakiş ve Eglon krallarına haber göndererek “*Gelin bana yardım edin, Givon’a saldıralım. Çünkü Givon halkı Yeşu ve İsrail halkıyla bir barış antlaşması yaptı.*” (Yeşu 10: 4) der. Sonrasında krallar bir ordugah olarak birleşirler ve Givon şehrine saldırırlar. Givonlular da, Gilgal’da bulunan Yeşu’ya yardım çağrısı gönderir: “*Givonlular Gilgal’da ordugahta bulunan Yeşu’ya şu haberi gönderdiler: “Biz kullarını yalnız bırakma. Elini çabuk tutup yardımımıza gel, bizi kurtar. Çünkü dağlık bölgedeki bütün Amorlu krallar bize karşı birleşti.*” (Yeşu 10: 6). Bunun üzere Yeşu, Givon’a doğru yola çıkar ve Tanrı da ona korkmamasını, onları kendisine teslim edeceğini söyler: “*Onlardan korkma” dedi, “Onları eline teslim ediyorum. Hiçbiri sana karşı koyamayacak.*” (Yeşu 10: 8). Yeşu Amorlular’a saldırır ve Tanrı’nın onları Yeşu ve ordusu karşısında şaşkına çevirdiği belirtilir: “*Rab Amorlular’ı İsraililer’in önünde şaşkına çevirdi. İsraililer de onları Givon’da büyük bir bozguna uğrattılar; Beythoron’a çıkan yol boyunca, Azeka ve Makkeda’ya dek kovalayıp öldürdüler.*” (Yeşu 10: 10). Amorlular’ın bozguna uğratıldığı o gün Yeşu, halkın önünde Tanrı’ya “*Dur, ey güneş, Givon üzerinde ve ay, sen de Ayalon Vadisi’nde.*” (Yeşu 10: 12) demiştir. Metnin devamında ise

halk öcünü alıncaya dek güneş ve ayın olduğu yerde kaldığı ve tüm gün halk öcünü alıncaya kadar güneşin batmasının gecikerek gökyüzünde durduğu belirtilir: “*Halk, düşmanlarından öcünü alıncaya dek güneş durdu, ay da yerinde kaldı. Bu olay Yaşar Kitabı’nda da yazılıdır. Güneş, yaklaşık bir gün boyunca göğün ortasında durdu, batmakta gecikti.*” (Yeşu 10: 13).

Konunun tasviri Vatikan Kütüphanesi’nde yer alan Yeşu Rulosu²⁵ üzerinde görülür (Grabar, 1953: 171). Konu, birbiri ardına gelişen olayları gösterecek biçimde iki sahne olarak tasvir edilmiştir²⁶. Yeşu ve Yeşu’nun, yardım taleplerini yanıtladığı Givon’dan gelen iki casus (Grabar, 1953: 171) sahnesinden sonra Yeşu’nun Savaşı Yönetmesi (Zeck, 1950: 270-271) tasvir edilmiştir (Resim 28-29).

Resim 28. Yeşu ve İki Casus²⁷ sahnesinin yer aldığı Yeşu Rulosu
(“*Web Gallery of Art*”, 2022).

Sahnenin solunda tahtta oturmuş uzun pelerini, başında halesi ve elinde asası ile tasvir edilmiş Yeşu yer almaktadır. Yeşu’nun bulunduğu Gilgal’a yardım talebinde bulunmaya gelen iki kişi dizlerinin üzerinde secde eder bir vaziyette görülür (Zarnecki, 1975: 145). Yeşu, yardım talebini kabul etmektedir (Anderson, 1997: 240). Rulonun

²⁵Rulonun tarihlendirildiği dönemin yaratım sürecine ait olup olmadığı konusundaki görüşler ve atfedildiği imparatorluk dönemi hakkındaki görüşler için bkz: (Keck, 1950); (Tselos, 1950); (Anderson, 1997: 240); (Spieser, 2017); (Tsamakta, 2017); (Ouyang, 2018).

²⁶Rulonun Yeşu kitabında yazılmış olan tüm bölümleri kapsayıp kapsamama konusunda kesin bilgi olmadığı belirtilir (Tsamakta, 2017: 208). Minyatürler ile minyatür konusunun geçtiği ilgili metnin sayfada aynı hizada yer aldığı (Tsamakta, 2017: 208) ve sahnelerin birbiri ardına gelişen olaylar olarak (Anderson, 1997: 240) rulo boyunca tasvir edildiği ifade edilir. Tasvirlerin ikonografisi için bkz: (Keck, 1950).

²⁷ Sahnenin “Givonlular Yeşu Önünde” olarak da değerlendirilmesi söz konusudur (Zarnecki, 1975: 145).

devamında yer alan sahnede de bu sefer hale ile çevrelenmiş başında miğferi, elinde kalkanı ve kınında kılıcı ile gösterilen Yeşu'nun savaşı yönetmesi tasvir edilmiştir (Resim 29) (Zeck, 1950: 270-271).

Resim 29. Yeşu ve İki Casus sahnesinden sonra gelen sahnede yer alan Yeşu'nun savaşı yönetmesi sahnesi.

(Ouyang, 2018: 47).²⁸

Ay, iki casusun Givonlular için yardım istemek üzere geldiği Gilgal'da, yani Yeşu'nun savaşın gerçekleştiği anda durmasını istediği konum olan Ayalon Vadisi'nde geçen sahne üzerinde gösterilmiştir (Resim 28). Güneş ise savaş boyunca gökyüzünde kaldığı belirtildiği Givon'da, savaşın gerçekleştiği sahnede yer almaktadır (Resim 29). Yeşu başını güneşe doğru çevirmiş ve sağ elini göğe doğru kaldırmış bir biçimde gösterilmektedir. Güneşi ve ayı durdurmaya yönelik bir vaziyette tasvir edilmiştir (Zeck, 1950: 271).

Güneş, bir diskin merkezinden çıkan sekiz ışına sahip bir motif olarak tasvir edilmiştir (Resim 30). Işınlardan aynı zamanda X ve haçın birleşimi olan hristogramı oluşturduğu söylenebilir.

²⁸ Sahnenin "Amorlular'ın Yenilgisi" olarak tanıtılması da söz konusudur (Ouyang, 2018: 47).

Resim 30. Yeşu'nun savaşı yönetmesi sahnesinde yer alan güneş motifi detayı.

(“Web Gallery of Art”, 2022).

Burada güneş, Yeşu ile barış antlaşması yapmış olan, birkaç krallığın birleşerek saldırıda bulunduğu Givon halkının kurtarılması için araç olmuştur. Saldırıya geçmiş olan krallıklar karşısında güçsüz kalan bir halk için Tanrı'nın adaletini güneş aracılığıyla ortaya koyması olarak açıklanabilir. Savaşın, güneşin gökyüzünde kalması, Amurlular üzerine saçtığı ışığı sayesinde kazanılmış olduğu söylenebilir. Kutsal metinlerdeki anlatımlara uygun olarak güneş ve gün ışığının, İsrail lideri olarak müttefik olduğu kişilere yardım etmek üzere yola çıkmış olan Yeşu'nun lehinde kullanılan bir metafor olarak bulunmuş olması düşünülebilir. Kutsal metinlerde güneşe benzetilen Tanrı'nın ışığının Yeşu'ya yardım etmesi olarak tanımlanabilir.

Eski ve Yeni Ahit kaynaklı sembolik bir sahne olarak değerlendirilen (Doğan ve Ünser, 2011: 208) “Maiestas Domini”²⁹ tasvirleri ile İncil kaynaklı olarak “Göğe Yükseliş”, “Çarmıh”, “Başkalaşım” ve “Son Mahkeme” sahnelerinde ay ve güneşin çeşitli gösterimleri bulunmaktadır.

Maiestas Domini; Yeşaya 6: 1-4'de geçen “Kral Uzziya'nın öldüğü yıl yüce ve görkemli Rab'bi gördüm; tahtta oturuyordu, giysisinin etekleri tapınağı dolduruyordu. Üzerinde Seraflar duruyordu; her birinin altı kanadı vardı; ikisiyle yüzlerini, ikisiyle ayaklarını örtüyor, öbür ikisiyle de uçuyorlardı. Birbirlerine şöyle sesleniyorlardı: “Her şeye egemen Rab kutsal, kutsal, kutsaldır. Yüceliği bütün dünyayı dolduruyor.” Seraflar'ın sesinden kapı söveleriyle eşikler sarsıldı, tapınak dumanla doldu.” anlatımda ve Hezekiel 1: 3-6'da geçen ifadelerde Tanrı görünümü hakkında bilgiler bulunur. Tanrı'nın bir ışık ile çevrelenmiş, ateş saçan bulutla görüldüğü ifade edilir: “Kildan ülkesinde, Kevar Irmağı

²⁹ İsa'nın tahtta görkemli bir görünümünü olarak tasvir edilmektedir (Carr, 1991: 1269). Sahnenin farklı isimlendirilmeleri hakkında bilgi için bkz: (Doğan ve Ünser, 2018: 208); (Karabıyık-Toper, 2019: 17).

kıyısında Rab Buzi oğlu Kâhin Hezekiel'e seslendi. Rab'bin eli orada onun üzerindeydi. Kuzeyden esen kasırganın göz alıcı bir ışıkla çevrelenmiş, ateş saçan büyük bir bulutla geldiğini gördüm. Ateşin ortası ışıldayan madeni andırıyordu. En ortasında insana benzer dört canlı yaratık duruyordu; her birinin dört yüzü, dört kanadı vardı.”³⁰. Yeni Ahit kaynağı olan Vahiy kitabında bu ifadelerle benzer olarak “O anda Ruh'un etkisinde kalarak gökte bir taht ve tahtta oturan birini gördüm. Tahtta oturanın, yeşim ve kırmızı akik taşına benzer bir görünüşü vardı. Zümrüdü andıran bir gökkuşağı tahtı çevreliyordu. Tahtın çevresinde yirmi dört ayrı taht vardı. Bu tahtlara başlarında altın taşlar olan, beyaz giysilere bürünmüş yirmi dört ihtiyar oturmuştu. Tahttan şimşekler çakıyor, uğultular, gök gürlemeleri işitiliyordu. Tahtın önünde alev alev yanan yedi meşale vardı. Bunlar Tanrı'nın yedi ruhudur. Tahtın önünde billur gibi, sanki camdan bir deniz vardı. Tahtın ortasında ve çevresinde, önü ve arkası gözlerle kaplı dört yaratık duruyordu. Birinci yaratık aslana, ikincisi danaya benziyordu. Üçüncü yaratığın yüzü insan yüzü gibiydi. Dördüncü yaratık uçan bir kartal andırıyordu. Dört yaratığın her birinin altışar kanadı vardı. Yaratıkların her yanı, kanatlarının alt tarafı bile gözlerle kaplıydı.” (Vahiy 4: 2-8) ifadeleri bulunur. Bu ifadelerin devamında ise bahsi geçen yaratıkların gece ve gündüz Tanrı'yı övgü dolu sözlerle yüceltikleri belirtilir: “Gece gündüz durup dinlenmeden şöyle diyorlar: “Kutsal, kutsal, kutsaldır, her şeye gücü yeten Rab Tanrı, var olmuş, var olan ve gelecek olan.” (Vahiy 4: 8)³¹.

Mısır Bawit'te bulunan 6-7. yüzyıllara tarihlenen Aziz Apollo Manastırı'nın doğu apsis freskinde görülür (Resim 31) (Zekry, 2018: 184).

---

³⁰ Daniel'in 7. babında geçen ifadelerde Tanrı ile birlikte görülen diğer varlıklar hakkında ifadeler bulunur. Daniel gece görümünü olarak düşlerinde Tanrı'yı gördüğünü yazar: “Gece görümlerimde insanoğluna benzer birinin göğün bulutlarıyla geldiğini gördüm. Eskiden beri var Olan'ın yanına doğru ilerledi, O'nun önüne getirildi.” (Daniel 7: 13).

³¹ Ona tapındıkları ifadeler olarak: “Yaratıklar tahtta oturanı, sonsuzluklar boyunca yaşayanı yüceltip ona saygı ve şükran sundukça, yirmi dört ihtiyar tahtta oturanın, sonsuzluklar boyunca yaşayanın önünde yere kapanarak O'na tapınıyorlar. Taçlarını tahtın önüne koyarak şöyle diyorlar. “Rabbimiz ve Tanrımız! Yüceliği, saygıyı, gücü almaya layıksın. Çünkü her şeyi sen yarattın; Hepsi senin isteğinle yaratılıp var oldu.” (Vahiy 4: 9-11) yazılıdır.

Resim 31. Mısır (Bawit) Apollo Manastırı'nın doğu apsisi freskinde yer alan Maiestas Domini sahnesi.

(Marquez, 2019).

Sahnenin merkezinde İsa Pantokrator görünümünde tahtta oturur vaziyette mandorla içerisinde tasvir edilmiştir. Mandorlanın dört tarafında dört incil yazarının sembolik tasvirleri³² bulunmaktadır (Diebold, 2007: 299). Mandorlanın iki yanında, iki meleğin başının üstünde ay ve güneş bulunmaktadır. Güneş, sarı bir zemine sahip daire içerisinde kişileştirilmiş olarak bir büst halinde tasvir edilmiştir. (Resim 32).

Resim 32. Mısır (Bawit) Apollo Manastırı'nın doğu apsisi freskinde yer alan Maiestas Domini sahnesinde tasvir edilen güneş kişileştirmesi.

(Karabıyık-Topper, 2019).

Bir başka gösterim Kapadokya Güllü Dere'de bulunan 9. yüzyıl sonu 10. yüzyıl başına tarihlenen 3 numaralı kilisenin apsisinde yer alır. Mandorla içerisinde tasvir edilmiş

³² İncil yazarlarının sembolik gösterimleri hakkında bilgi için bkz: (Werner, 1981).

olan İsa'nın başının sol ve sağ üstünde görülmektedir (Resim 33) (Karabıyık-Toper, 2019: 105). Sahnenin devamının gösterildiği apsisin batısında bugün kazınmış olarak bulunan haç kabartması ile İsa'nın başına doğru uzanan Tanrı'nın eli gösteriminin solunda, Mikail'in başının da üst kısmına denk gelmektedir (Resim 34) (Toper, 2019: 43-44).

Resim 33. Güllü Dere 3 numaralı kilisenin apsisindeki Maiestas Domini sahnesi.

(Karabıyık-Toper, 2019).

Güneş kişileştirilmiş olarak bir madalyon içerisinde tasvir edilmiştir (Resim 34). Pembe bir zemin üzerinde yer alan figürün etrafından çıkan kırmızı renkte ışınlar madalyonu çevreleyen daire ile sınırlandırılmaktadır.

Resim 34. Güllü Dere 3 numaralı kilisenin apsisindeki Maiestas Domini sahnesinde yer alan güneş tasviri.

(Karabıyık-Toper, 2019).

Benzer bir gösterim 925-950 yıllarına tarihlenen Göreme Kılıçlar Kilisesi'nin apsisinde, İsa'nın bulunması gereken mandorlanın üst kısmında, başmelek Mikail başının üzerinde görülür (Resim 35) (Karabıyık-Toper, 2019: 61).

Resim 35. Göreme Kılıçlar Kilisesi'nde yer alan Maiestas Domini sahnesinde tasvir edilen ay ve güneş tasvirleri.

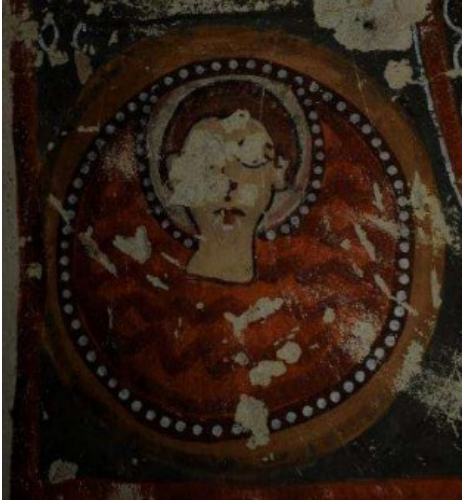
(Toper, 2019).

10. yüzyıl başına tarihlenen Göreme Aziz Eustathios Kilisesi'nin apsisinde (Karabıyık-Toper, 2019: 58) İsa'nın içerisinde bulunduğu mandorlanın üstünde, İsa'nın başının sol ve sağ tarafında bulunur (Resim 36).

Resim 36. Göreme Aziz Eustathios Kilisesi'nin apsisinde yer alan Maiestas Domini sahnesi.
(Karabıyık-Toper, 2019).

Güneş, inci dizisinden oluşan bir madalyon içerisinde kırmızı bir zemin üzerinde kişileştirilmiş gösterime sahiptir. Başında madalyon ile birleştirilerek oluşturulmuş inci dizisiyle çevrelenmiş bir hale bulunmaktadır (Resim 37).

Resim 37. Göreme Aziz Eustathios Kilisesi'nin apsisinde yer alan Maiestas Domini sahnesinde tasvir edilen güneş kişileştirmesi.
(Karabıyık-Toper, 2019).

964-965 yıllarına tarihlenen Çavuşin Büyük Güvercinlik Kilisesi'nin apsisinde mandorlanın üst kısmında, iki başmeleğin arasında görülür (Resim 38) (Karabıyık-Toper, 2019: 38).

Resim 38. Çavuşin Büyük Güvercinlik Kilisesi apsisinde yer alan Maiestas Domini sahnesinde bulunan ay ve güneş.

(Karabıyık-Toper, 2019).

Güneş kırmızı bir zemin üzerinde himation giymiş haleli bir erkek büstü olarak kişileştirilmiştir. İçerisinde bulunduğu daireyi beyaz bir şerit çevrelemektedir (Resim 39).

Resim 39. Çavuşin Büyük Güvercinlik Kilisesi apsisinde yer alan Maiestas Domini sahnesinde bulunan güneş tasviri.

(Karabıyık-Toper, 2019).

11. yüzyıl veya 12-13. yüzyıla tarihlendiği düşünülen Gülşehir Açıksaray Haç Kilisesi'nin kuzey apsisinde görülen sahnede güneş, kırmızı bir disk olarak tasvir edilmiştir (Resim 40) (Karabıyık-Toper, 2019: 80).

Resim 40. Gülşehir Açıksaray Haç Kilisesi Maiestas Domini sahnesinde yer alan güneş diski.

(Karabıyık-Toper, 2019).

Güllüdere’de bulunan 913-920 yıllarına tarihlenen Aziz John Kilisesi’nde yer alan gösterimde, Maiestas Domini sahnesi ile Deesis kompozisyonu bir arada bulunur (Resim 41) (Woodfin, 2003: 48). Güneş, Meryem’in, ay ise Yahya’nın arkasında yer almaktadır. Kırmızı bir madalyon içerisinde zemin üzerinde kişileştirilmiş olarak başında halesi ile tasvir edilmiştir.

Resim 41. Kapadokya Güllü Dere Aziz John (Ayvalı) Kilisesi apsis resmi.

(Karabıyık-Toper, 2019).

Maiestas Domini sahnelerindeki ay ve güneşin gösterimine, Yeni Ahit’te geçen yaratıkların gece ve gündüz Tanrı’yı yücelttiğini belirten ifadelerin kaynaklık ettiği söylenebilir. Aynı zamanda Hristiyan ikonografisinde güneş ve ay tasvirlerinin İsa’nın

kozmetik gücünün bir göstergesi olarak bulunduğu belirtilir (Schiller, 1971: 109). Tahtta oturan, yeryüzü ve gökyüzünün hakimi olarak İsa imgesini (Schiller, 1971: 10-216) pekiştirmek için bulunduğu söylenebilir.

*Başkalaşım*³³; İsa'nın, havarileri ile birlikte dua etmek üzere çıktığı dağda başkalaşım geçirdiği esnada yüzünün güneş gibi parladığı ve giysilerinin bembeyaz olduğu ifade edilir: “*Altı gün sonra İsa, yanına yalnız Petrus, Yakup ve Yakup'un kardeşi Yuhanna'yı alarak yüksek bir dağa çıktı. Onların gözü önünde İsa'nın görünümü değişti. Yüzü güneş gibi parladı, giysileri ışık gibi bembeyaz oldu.*” (Matta 17: 1-2)³⁴. Ve havarilerin o sırada Musa ile İlyas peygamberin de orada olduğunu gördükleri belirtilir: “*O anda Musa'yla İlyas öğrencilere göründü. İsa'yla konuşuyorlardı.* (Matta 17: 3) Petrus'un İlyas, Musa ve İsa için buldukları yere üç çardak kurmayı teklif ettiği, sonrasında da Tanrı'nın parlak bir buluta sarılmış olarak gelerek İsa'nın, onun oğlu olduğunu söylediği yazılıdır. Bunun üzerine öğrenciler korkarak yere kapanır: “*Petrus daha konuşurken parlak bir bulut onlara gölge saldı. Buluttan gelen bir ses, “Sevgili Oğlum budur, O'ndan hoşnudum. O'nu dinleyin!” dedi.*” Öğrenciler bunu işitince, dehşet içinde yüzüstü yere kapandılar. İsa gelip onlara dokundu, “*Kalkın, korkmayın!*” dedi.” (Matta 7: 5-7)³⁵.

Sahnenin tasviri Mısır'da bulunan 6. yüzyıla ait Azize Katherina Manastırı'nın apsis mozaığında görülür (Resim 42) (Andreopoulos, 2002: 10)³⁶.

³³ Olay, Markos 9: 2-13'te ve Luka 9: 28-36'da da geçer.

³⁴ Luka 9: 28'de İsa'nın Tanrı'nın egemenliği hakkında konuştuğundan sekiz gün sonra duaya çıktığı belirtilir. “*Bu sözleri söyledikten yaklaşık sekiz gün sonra İsa, yanına Petrus, Yuhanna ve Yakup'u alarak dua etmek üzere dağa çıktı.*” Luka 9: 29'da da benzer şekilde giysilerinin şimşek gibi parıldayan beyazlığa büründüğü yazılıdır: “*İsa dua ederken yüzünün görünümü değişti, giysileri şimşek gibi parıldayan bir beyazlığa büründü.*” Markos 9: 3'te ise giysilerinin göz kamaştırıcı bir beyazlığa büründüğü belirtilir. “*Giysileri göz kamaştırıcı bir beyazlığa büründü; yeryüzünde hiçbir çamaşırcının erişemeyeceği bir beyazlıkta bu.*”

³⁵ Luka 9: 32'de öğrencilere o esnada uyku bastığı ifade edilir: “*Petrus ile yanındakilerin üzerine uyku çökmüştü. Ama uykuları iyice dağılınca İsa'nın görkemini ve yanında duran iki kişiyi gördüler.*” 35. ayette de Tanrı'nın benzer şekilde İsa'nın seçilmiş olduğunu söylediği belirtilir: “*Buluttan gelen bir ses, “Bu benim Oğlum'dur, seçilmiş Olan'dır. O'nu dinleyin!” dedi.*”

³⁶ Yapıda yer alan yazıtlara bakılarak 548 yılında Theodora'nın ölümü ile 565 yılındaki Justinian'ın ölümü arasındaki bir zamanda inşa edilmiş olduğu çıkarımının yapıldığı belirtilir (Andreopoulos, 2002: 10).

Resim 42. Azize Katherina Manastırı Apsis Mozaiginde tasvir edilen başkalaşım sahnesi.
(Miziołek, 1990).

Sahnenin merkezinde mandorla içerisinde beyaz giysileriyle gösterilmiş olan İsa bulunur. Sağında İlyas, solunda palliumuyla Musa yer almaktadır (Miziołek, 1990: 43). Alt kısımda ise olaya şahit olan havariler tasvir edilmiştir³⁷. İsa'nın arkasından sekiz ışın çıkmaktadır. Işınlardan haç ve X'ten meydana gelen hristogramı oluşturduğu söylenebilir. Bu ışınlar sahnedeki olaya tanık olan peygamberler ve havariler ile birleşmektedir.

Benzer bir gösterim 1142-1143'e tarihlenen Sicilya Palermo'da bulunan Palatina Şapeli'nin apsisinde görülür (Resim 43) (Ćurčić, 2012: 310). İsa'nın arkasından çıkan beş ışın olaya tanıklık eden Musa ve İlyas peygamberler ile havarilere ulaşmaktadır. Işınlardan I ve X'in birleşiminden oluşan hristogramı meydana getirdiği söylenebilir.

³⁷ Sahne, yazıtlar ve 31 madalyon figürü olarak peygamber gösterimleri ile çevrelenmektedir. İsa'nın başının üstünde yer alan haç ile aynı eksende Davut'un büstü görülür (Miziołek, 1990: 43). Detaylı bilgi için bkz: (Miziołek, 1990); (Andreopoulos, 2002). Davut'un bu gösterim biçiminin alışılmadık bir şekilde imparatorla (Justinianus) özdeşleştirilen bir tasvir olduğunu ve imparatorun İsa'nın yeryüzündeki insan olan temsilcisi olarak görülmesi şeklinde açıklanmaktadır (Andreopoulos, 2002: 11).

Resim 43. Palermo Palatina Şapeli'nde yer alan Başkalaşım mozaïği.

(Ćurčić, 2020).

Başkalaşım sahnelerindeki ışınların, olay esnasında İsa'dan yayılan ve çevresindekileri etkileyen “ilahi ışığın” tasviri olduğu belirtilir (Ćurčić, 2012: 310)³⁸. Matta'nın 17. babında geçen “yüzü güneş gibi parladi” ifadelerinin kaynaklığı ve İsa için yapılan gerçek ışık tanımlamaları, başkalaşım sahnesindeki ışınların ikonografisi için önemli bir unsur olarak sayılabilir. Başkalaşım olayının Tanrı'nın ışık olarak görünümünün bir ifadesi olarak yorumlanması (Andreopoulos, 2002: 20) göz önünde bulundurulduğunda Tanrı'nın güneş olarak tezahürünün İsa'nın yüzüne yansması ve sahnedeki ışınların da İsa'nın güneş gibi parlayan yüzünden yayılan ışınların temsili olarak bulunduğunu söylemek mümkündür.

Ephraem'in ilahilerinde geçen (4. yüzyıl) İsa'nın ışınlarını gösterdiğini belirten anlatımlar da ikonografiyi destekleyen veriler olarak örnek verilebilir: “Kurtarıcı körlere parladi, ama onlar başkalarına baktı. Güneş ışınlarını gösterdi, ama onlar karanlıkla çevrelenmişti. Görkemli Olan ışığını gönderdi ve ışığın oğullarını karanlığın oğullarına

³⁸ Sahnelerdeki ışınların sayısının değişkenlik göstermesinin sembolik bir anlamı olabileceği görüşünün erken Hristiyan yazarlarının ifadelerinde yer aldığı belirtilir. Işınların bazı örneklerde sekiz adet oluşunun Luka 6: 28'de geçen ifadeler kaynaklığında, İsa'nın sekiz gün sonra duaya çıkmış olduğunun bir göstergesi olarak açıklanabildiği belirtilir. Ayrıntılı bilgi için bkz: (Andreopoulos, 2002); (Miziołek, 1990).

anlatmaları için çağırıldı: "İşte aranızda nur, ama gözlerinizin üzerinde bir perde." Sana şeref olsun, Yeni Güneş." (Ephraem, Hymns 24: 12).

Çarmıh³⁹; İsa'nın çarmıha gerilme olayının Golgata (kafatası) denen yerde gerçekleştiği yazılıdır. İsa'yı çarmıha geren askerlerin İsa'nın kıyafetlerini aralarında paylaştığı belirtilir. Başının üzerine bir yafta asıldığını ve onunla birlikte iki kişinin daha çarmıha gerildiği ifade edilir: "Başının üzerine, BU, YAHUDİLER'İN KRALI İSA'DIR diye yazan bir suç yaftası astılar. İsa'yla birlikte, biri sağında öbürü solunda olmak üzere iki haydut da çarmıha gerildi." (Matta 27: 37-38). İsa'nın ölümü esnasında ülkenin üzerine karanlık çöktüğü açıklanır: "Öğleyin on ikiden üçe kadar bütün ülkenin üzerine karanlık çöktü." (Matta 27: 45)⁴⁰. Olay esnasında orada bulunan birinin, çarmıhtaki İsa'nın susuzluğunu giderdiği yazılıdır: "İçlerinden biri hemen koşup bir sünger getirdi, ekşi şaraba batırıp bir kamışın ucuna takarak İsa'ya içirdi." (Matta 27: 48).

Markos 15: 17'de askerlerin İsa'ya mor bir kaftan giydirdiği belirtilir.⁴¹ 15: 40'da ise olay esnasında orada bulunan kişilere de yer verilmiştir: "Olup bitenleri uzaktan izleyen bazı kadınlar da vardı. Aralarında Mecdelli Meryem, küçük Yakup ile Yose'nin annesi Meryem ve Salome bulunuyordu.". Bu anlatım Yuhanna 19: 25'te "İsa'nın çarmıhının yanında ise annesi, teyzesi, Klopas'ın karısı Meryem ve Mecdelli Meryem duruyordu." olarak geçer. Bu ifadelere ek olarak, İsa'nın orada bulunan öğrencisi ve annesine söylediği sözler de bulunur: "İsa, annesiyle sevdiği öğrencinin yakınında durduğunu görünce annesine, "Anne, işte oğlun!" dedi. Sonra öğrenciye, "İşte, annen!" dedi." O andan itibaren bu öğrenci İsa'nın annesini kendi evine aldı. (Yuhanna 19: 26-27).

Çarmıha gerilme esnasında ülkenin üzerine karanlık çökmesi Luka 23: 44-45'te güneşin kararması olarak ifade edilmiştir: "Öğleyin on iki sularında güneş karardı, üçe kadar bütün ülkenin üzerine karanlık çöktü. Tapıntaki perde ortasından yırtıldı.".

³⁹ Güneş tasvirlerinin farklı tiplerini ortaya koyma amacıyla farklı yüzyıllara ait çeşitli eser türleri üzerindeki çarmıh sahneleri örneklerinden bir seçki oluşturulmuştur. Gösterimlerin sayısı çoğaltılabilir.

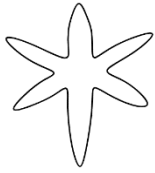
⁴⁰ Devamında ise İsa'nın Tanrı'ya neden onu kurtarmadığını sorduğu belirtilir. "Saat üçe doğru İsa yüksek sesle, "Eli, Eli, lema şevaktani?" yani, "Tanrım, Tanrım, beni neden terk ettin?" diye bağırdı." (Matta 27: 46).

⁴¹ İsa'ya çarmıha gerilmeden önce Yuhanna 19: 2'de de mor, Matta 27: 28'de kırmızı, Luka 23: 11'de ise parlak renkte bir kaftan giydirildiği yazılıdır.

Sahnenin tasviri, Monza Katedral Hazinesi'nde bulunan 6. yüzyıla tarihlenen ampulla üzerinde görülür (Resim 44) (Haberl, 2013: 127). İsa çarmıhının üzerinde, sağında ve solunda bir direğe ellerinden ve ayaklarından bağlanmış olan iki kişinin ortasında tasvir edilmiştir. Güneş, I ve X'ten oluşan hristogram olarak tasvir edilmiştir⁴² (Şekil 1).

Resim 44. Monza Katedral Hazinesi'nde bulunan ampulla üzerinde yer alan çarmıh sahnesi. (Haberl, 2013).

Şekil 1. Monza Katedral Hazinesi'nde bulunan ampulla üzerinde yer alan güneş tasvirinin çizimi.

(Çizen: Tuğçe Özçelik)

⁴² Monza Katedral Hazinesi'nde bulunan üzerinde çarmıh sahnelerinin yer aldığı ampullalar üzerinde güneşin benzer gösterimleri ile karşılaştırılır. Diğer örnekler için bkz: Haberl, 2013: abb. 15-16-17-18.

New York Metropolitan Museum of Art'da bulunan 8-9. yüzyıllara⁴³ tarihlenen staurothek'in dış ve iç kapağı üzerinde görülmektedir (Resim 45-46) ("The Metropolitan Museum", 2022).

Resim 45. Fieschi-Morgan Staurothek'in kapağında yer alan çarmıh sahnesi.

(*"The Metropolitan Museum"*, 2022).

Sahnenin merkezinde çarmıhta İsa yer almaktadır. Sağ kolunun altında Meryem, sol kolunun altında Yuhanna ve çevresindeki bordürde aziz büstleri yer almaktadır (Dalton, 1912: 66). Kollarının üzerinde "oğluna bak" ve "annene bak" yazıtları bulunur (Frazer, 1979: 635). Güneş ve ay tasvirleri İsa'nın başının sağ ve sol üst tarafında görülmektedir. Güneş, bir dairenin çevrelediği I ve X'in oluşturduğu hristogram olarak tasvir edilmiştir (Şekil 2).

Şekil 2. Fieschi-Morgan Staurothek üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.

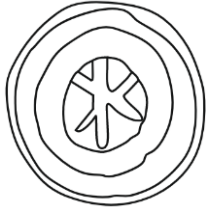
(Çizen: Tuğçe Özçelik)

⁴³ Eserin tarihlendirmesi konusundaki görüşler için bkz: Dalton, 1912; Kessler, 1979: 634; Cormack, 2000: 214.

Eserin iç kapağında yer alan çarmıh sahnesinde güneş, benzer bir gösterim ile tasvir edilmiştir (Resim 46, Şekil 3).

Resim 46. Fieschi-Morgan Staurothek'in iç kapağında yer alan çarmıh sahnesi.
(*"The Metropolitan Museum"*, 2022).

Şekil 3. Fieschi-Morgan Staurothek'in iç kapağında yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.

(Çizen: Tuğçe Özçelik)

Venedik St. Mark Hazinesi'ne ait 975-1025 yıllarına tarihlenen ahşap üzeri gümüşten yapılan ve değerli taşlar ile süslenen staurothek üzerinde görülür (Resim 47) (Anderson, 1997: 79). Güneş, bir daire çevresinde dizilmiş 6 sivri yapraklı rozet motifi olarak tasvir edilmiştir (Şekil 4).

Resim 47. Venedik St. Mark Hazinesi’de bulunan staurothek üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.

(Anderson, 1997).

Şekil 4. Venedik St. Mark Hazinesi’de bulunan staurothek üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.

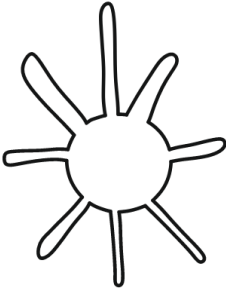
(Çizen: Tuğçe Özçelik).

İtalya Museo della Cattedrale’de bulunan 10-11. yüzyıllara tarihlenen eser üzerinde yer alır (Resim 48) (Wixom, 1997: 162). Güneş motifi, bir diskten çıkan sekiz ışına sahiptir ve bu ışınların haç ve X’in birleşiminin meydana getirdiği hristogramı oluşturduğu söylenebilir (Şekil 5).

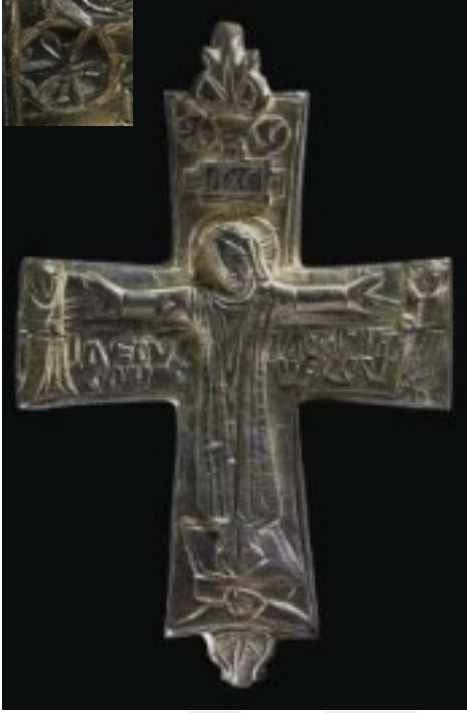
Resim 48. İtalya Museo della Cattedrale’de yer alan eser üzerinde bulunan çarmıh sahnesi.
(Wixom, 1997).

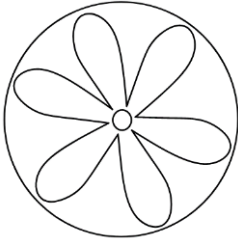
Şekil 5. İtalya Museo della Cattedrale’de yer alan eser üzerinde bulunan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.

(Çizen: Tuğçe Özçelik).

British Museum’da bulunan 9-10. yüzyıla tarihlenen bronz röliker haç üzerinde yer alır (Resim 49) (Frazer, 1994: 134). İsa’nın başının üzerinde bulunan yaftanın sol üst tarafında görülmektedir Güneş, bir daire içerisinde bulunan 6 yuvarlak yapraklı rozet motifi olarak tasvir edilmiştir (Şekil 6).

Resim 49. British Museum’da bulunan bronz ha üzerinde görülen çarmıh sahnesi.
(“British Museum”, 2022).

Şekil 6. British Museum’da bulunan bronz ha üzerinde görülen çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.

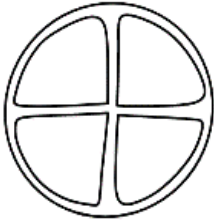
(izen: Tuğçe zelik).

Atina Benaki Museum’da bulunan 9-10. yüzyıllara tarihlenen bronz röliker haç üzerinde tasvir edilmiştir (Resim 50) (“The Benaki Museum”, 2022). Güneş, İsa’nın başının sağ st kısmında bir dairenin çevrelediği ha motifi olarak görülmektedir (Şekil 7).

Resim 50. Atina Benaki Museum’da bulunan bronz haç üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.
(“The Benaki Museum”, 2022).

Şekil 7. Atina Benaki Museum’da bulunan bronz haç üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.

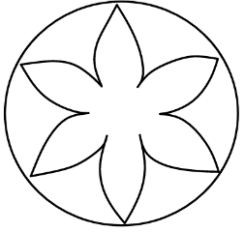
(Çizen: Tuğçe Özçelik).

Atina Byzantine and Christian Museum’da bulunan 9-10. yüzyıla tarihlenen bakır haç üzerinde görülür (Resim 51) (Tsakalos, 2002: 189). Sahne üzerinde güneş, 6 sivri yapraklı rozet motifi olarak tasvir edilmiştir (Şekil 8).

Resim 51. Atina Byzantine and Christian Museum’da bulunan bakır haç üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.

(Tsakalos, 2002).

Şekil 8. Atina Byzantine and Christian Museum’da bulunan bakır haç üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.

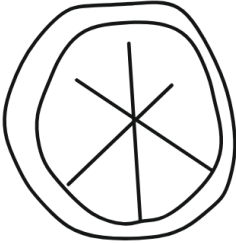
(Çizen: Tuğçe Özçelik).

Sofya National History Museum’da bulunan 9. yüzyıla tarihlenen altın röliker haç üzerinde yer alır (Resim 52) (Haberl, 2013: 41). Güneş, daire içerisine alınmış I ve X’ten oluşan hristogram motifi olarak tasvir edilmiştir (Şekil 8).

Resim 52. Sofya National History Museum’da bulunan altın röliker haç üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.

(Haberl, 2013).

Şekil 9. Sofya National History Museum’da bulunan altın röliker haç üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.

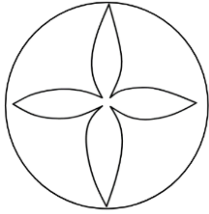
(Çizen: Tuğçe Özçelik).

Münih C. S. koleksiyonunda bulunan 9-11. yüzyıla tarihlenen bronz röliker haç üzerindeki çarmıh sahnesinde güneş, (Resim 53) (Stiegemann, 2001: 312) dört sivri yaprağın haçı oluşturduğu rozet motifi olarak tasvir edilmiştir (Şekil 10).

Resim 53. Münih C. S. koleksiyonunda bulunan bronz röliker haç üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.

(Stiegemann, 2001).

Şekil 10. Münih C. S. koleksiyonunda bulunan bronz röliker haç üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.

(izen: Tuğçe zelik).

Washington D.C. Dumbarton Oaks Research Library and Collection’da bulunan ve 10-11. yüzyıla tarihlendirilmiŐ olan gümüş yaldızlı enkolpion röliker haç üzerinde yer almaktadır (Resim 54) (“Dumbarton Oaks Research Library and Collection”, 2022). İsa’nın armha gerildiği haçın üzerinde yer alan güneşin, bir daire içerisine alınmış 4 yaprağın haçı oluşturduğu bir tasvire sahip olduğu söylenebilir (Şekil 11).

Resim 54. Washington D.C. Dumbarton Oaks Research Library and Collection’da bulunan haç.

(“Dumbarton Oaks Research Library and Collection”, 2022).

Şekil 11. Washington D.C. Dumbarton Oaks Research Library and Collection’da bulunan haçtaki güneş tasvirinin çizimi.

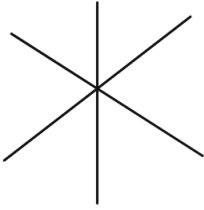
(Çizen: Tuğçe Özçelik).

Atina Benaki Museum’da yer alan 11. yüzyıla tarihlenen gümüş, haç biçimli enkolpion üzerinde görülür (Resim 55) (Katsarelias, 1997: 172). Güneş I ve X’ten oluşan hristogram olarak tasvir edilmiştir (Şekil 12).

Resim 55. Atina Benaki Museum’da bulunan gümüş haç biçimli enkolpion üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.

(Katsarelis, 1997)

Şekil 12. Atina Benaki Museum’da bulunan gümüş haç biçimli enkolpion üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.

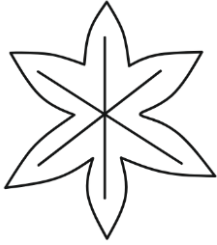
(Çizen: Tuğçe Özçelik).

Atina Benaki Museum’da bulunan bir başka gümüş röliker haç üzerinde yer alır (Resim 56) (Drandaki, 2002: 501). Güneş, içerisinde I ve X’in birleşiminden oluşan hristogramın yer aldığı 6 sivri yapraklı rozet motifi olarak tasvir edilmiştir (Şekil 13).

Resim 56. Atina Benaki Museum’da bulunan gümüş röliker haç üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.

(Drandaki, 2002).

Şekil 13. Atina Benaki Museum’da bulunan gümüş röliker haç üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.

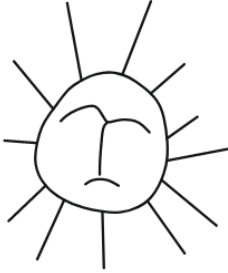
(Çizen: Tuğçe Özçelik).

New York Metropolitan Museum of Art’da bulunan 11. yüzyıla tarihlenen sabuntaşı haç üzerinde görülür (Resim 57) (“The Metropolitan Museum”, 2022). Sahne üzerinde güneş tasviri, 12 ışınlı bir disk olarak yer alır (Şekil 14).

Resim 57. New York Metropolitan Museum of Art’da bulunan sabuntaşı haç üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.

(“The Metropolitan Museum”, 2022).

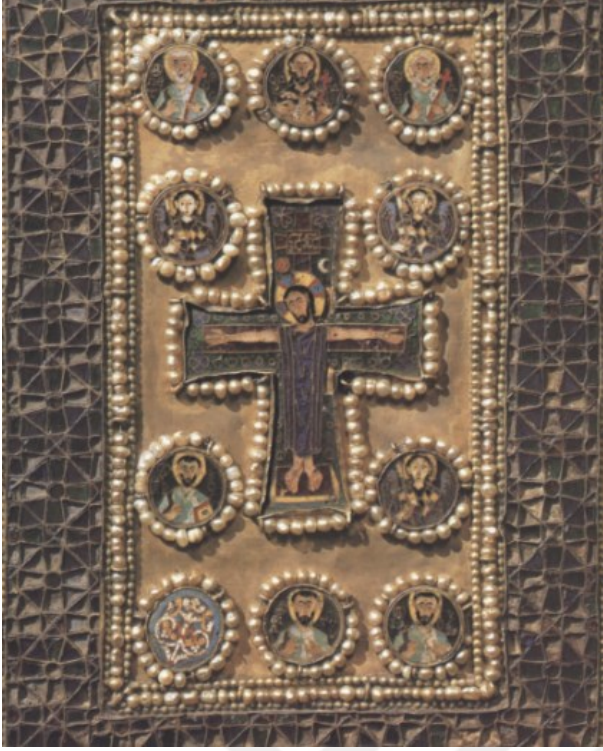

Şekil 14. New York Metropolitan Museum of Art’da bulunan sabuntaşı haç üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.

(Çizen: Tuğçe Özçelik).

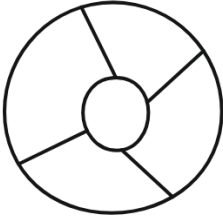
Venedik San Marko Hazinesi’nde bulunan 9-10. yüzyıllara tarihlenen gümüş, yıldızlı kitap kapağı üzerinde görülür (Resim 58) (Frazer, 1984: 124). Güneş, bir daire içerisinde, bir daireden çıkan 4 ışın olarak tasvir edilmiştir (Şekil 15).

Resim 58. Venedik San Marko Hazinesi'nde bulunan kitap kapağı üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.

(Frazer, 1984).

Şekil 15. Venedik San Marko Hazinesi'nde bulunan kitap kapağı üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.

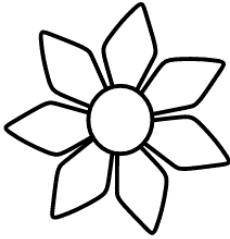
(Çizen: Tuğçe Özçelik).

New York Metropolitan Museum of Art'da bulunan 10-11. yüzyıl'a tarihlenen kitap kapağının fildişi kısmında yer alır (Resim 59) ("The Metropolitan Museum", 2022). Güneş, haçın sol kolu üzerinde yer alan melek ile İsa'nın başının arasında görülmektedir. Merkezi bir daireden çıkan 7 sivri yapraklı çiçek motifi olarak tasvir edilmiştir (Şekil 16).

Resim 59. New York Metropolitan Museum of Art’da bulunan kitap kapağı üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.

(“The Metropolitan Museum”, 2022).

Şekil 16. New York Metropolitan Museum of Art’da bulunan kitap kapağı üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.

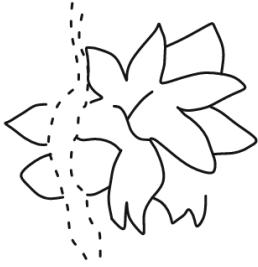
(Çizen: Tuğçe Özçelik).

Almanya Grassi Museum’da bulunan 9-11. yüzyıla tarihlenen fildişi bir panel üzerinde görülmektedir (Resim 60) (Cutler, 1994: 130). Güneşin olduğu kısım kırıktır. Birkaç sivri yapraktan oluşan çiçek motifi biçiminde tasvir edildiği anlaşılmaktadır (Şekil 17).

Resim 60. Almanya Grassi Museum'da bulunan fildişi panel üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.

(Cutler, 1994).

Şekil 17. Almanya Grassi Museum'da bulunan fildişi panel üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.

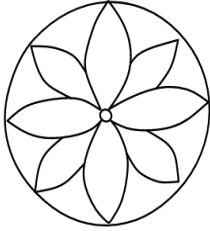
(Çizen: Tuğçe Özçelik).

Sahnenin bir başka tasviri Almanya Museum August Kestner'de bulunan 9-11. yüzyıla tarihlenen fildişi bir panel üzerinde görülür (Resim 61) (Cutler, 1994: 167). Güneş İsa'nın başının sağında yer alır. Sivri yaprak motiflerinin oluşturduğu haç ve X'in birleşiminden meydana gelen hristogram olarak tasvir edilmiştir (Şekil 18).

Resim 61. Almanya Museum August Kestner’de bulunan fildişi panel üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.

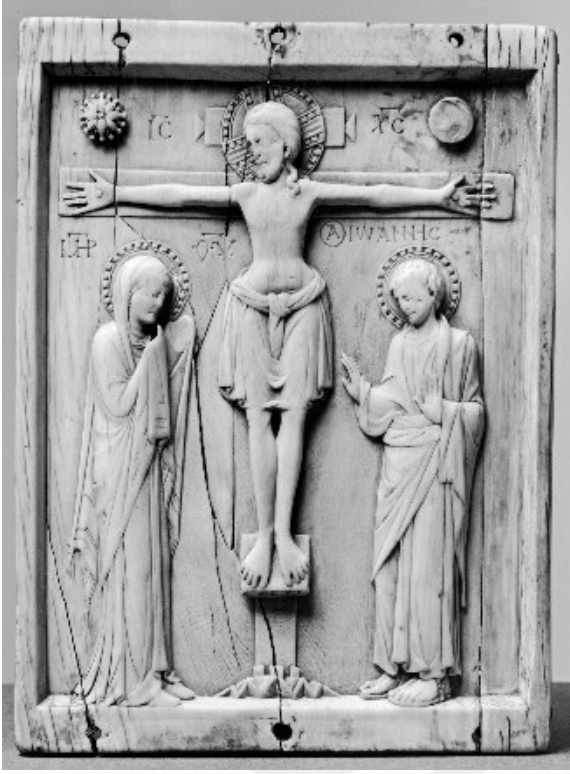
(Cutler, 1994).

Şekil 18. Almanya Museum August Kestner’de bulunan fildişi panel üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.

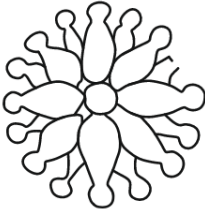
(Çizen: Tuğçe Özçelik).

Walters Art Museum’da bulunan 10. yüzyıla tarihlenen fildişi-kemik bir panel üzerinde yer alır (Resim 62) (“The Walters Art Museum”, 2022). Güneş, merkezi daire olan 3 sıra 16 yapraklı rozet motifi olarak tasvir edilmiştir. Yaprakların genişliği uca doğru daraldıktan sonra yuvarlatılarak sonlandırılmıştır (Şekil 19).

Resim 62. Walters Art Museum’da bulunan panel üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.

(“The Walters Art Museum”, 2022).

Şekil 19. Walters Art Museum’da bulunan panel üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.

(Çizen: Tuğçe Özçelik).

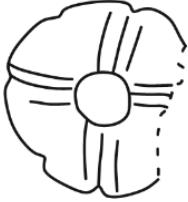
Walters Art Museum’da bulunan ve 10. yüzyıla tarihlendirilen bir başka fildişi-kemik eser üzerindeki çarmıh sahnesinde güneş, İsa’nın başının sol tarafında, melek ile arasında kalan kısımda yer almaktadır (Resim 63) (“The Walters Art Museum”, 2022). Güneş, yaprakların haçı oluşturduğu rozet motifi olarak tasvir edilmiştir (Şekil 20).

Resim 63. Walters Art Museum’da bulunan fildişi panel.

(“The Walters Art Museum”, 2022).

Şekil 20. Walters Art Museum’da bulunan fildişi panel, çarmıh sahnesinde yer alan güneş tasvirinin çizimi.

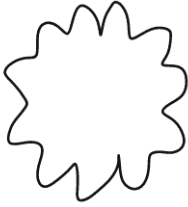
(Çizen: Tuğçe Özçelik).

Princeton University Art Museum’da bulunan ve 10. yüzyıla tarihlenen (Resim 64) (“Princeton University Art Museum”, 2022) çarmıh sahnesi üzerinde güneş motifi 12 kısa yapraklı dairesel bir forma sahiptir (Şekil 21).

Resim 64. Princeton University Art Museum’da bulunan panel üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.

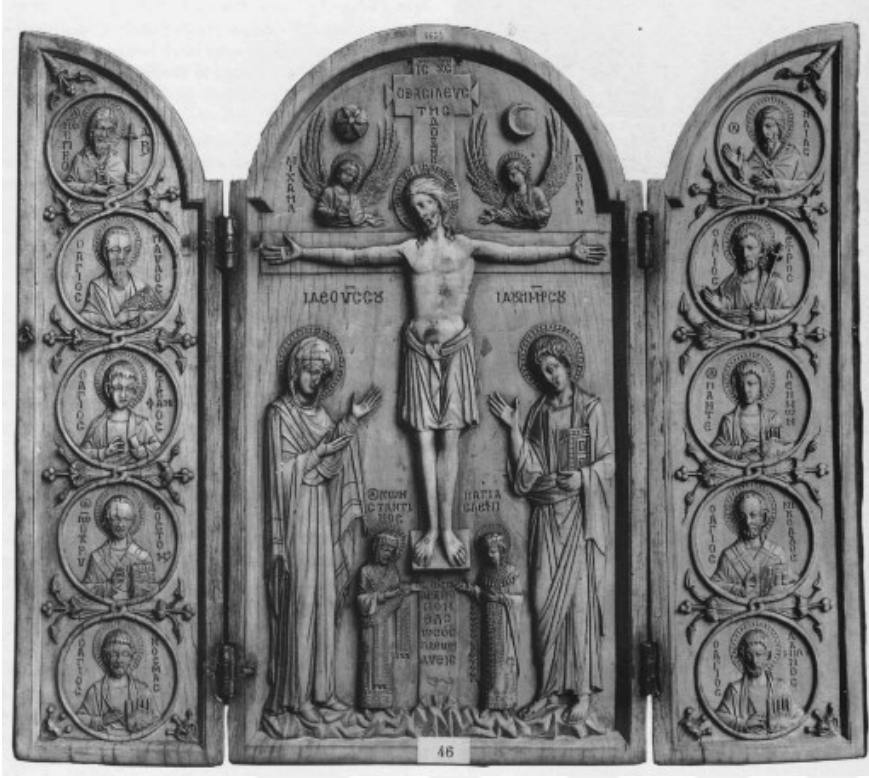
(“Princeton University Art Museum”, 2022).

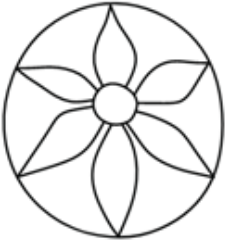
Şekil 21. Princeton University Art Museum’da bulunan panel üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.

(Çizen: Tuğçe Özçelik).

Berlin Staatliche Museen’de bulunan 10. yüzyıla tarihlenen fildişi triptikon üzerinde yer alır (Resim 65) (Teteriatnikov, 1995: 185). Güneş, İsa’nın başının sağında yer alan meleğin üzerinde görülmektedir. Bir merkezden çıkan 6 sivri yapraklı rozet motifi olarak tasvir edilmiştir (Şekil 22).

Resim 65. Berlin Staatliche Museen’de bulunan triptikon üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.
(Teteriatnikov, 1995).

Şekil 22. Berlin Staatliche Museen’de bulunan triptikon üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.

(Çizen: Tuğçe Özçelik).

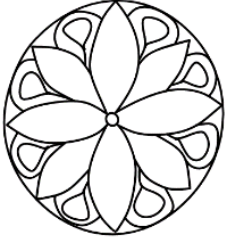
Liverpool National Museums’da bulunan 10-11. yüzyıllara tarihlenen fildişi triptikon üzerinde görülür (Resim 66) (Cutler, 1994: 22). Güneş, yaprak motiflerinin X ve haçı oluşturduğu hristogram görünümündedir. Yaprakların arası bükülerek kıvrılmış yaprak motifleri ile doldurulmuştur (Şekil 23).

Resim 66. Liverpool National Museums'ta bulunan fildişi eser üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.

(*"National Museums Liverpool"*, 2022).

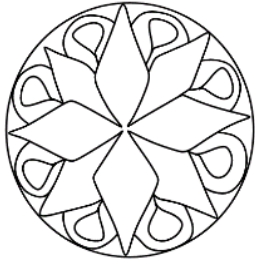
Şekil 23. Liverpool National Museums'ta bulunan fildişi eser üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.

(Çizen: *Tuğçe Özçelik*).

Benzer bir gösterim Walters Art Museum'da yer alan ve aynı yüzyıllara tarihlenen fildişi panel üzerinde de görülür (Resim 67; Şekil 24) (*"The Walters Art Museum"*, 2022).

Resim 67. Walters Art Museum’da yer alan fildişi panel üzerinde görülen çarmıh sahnesi.
(“The Walters Art Museum”, 2022).

Şekil 24. Walters Art Museum’da yer alan fildişi panel üzerinde görülen çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.

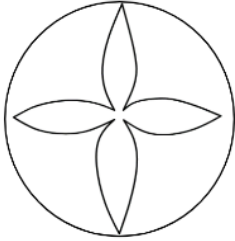
(Çizen: Tuğçe Özçelik).

Walters Art Museum’da bulunan 10. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenen fildişi-kemik triptikon üzerinde görülür (Resim 68) (“The Walters Art Museum”, 2022). Güneş bir dairenin çevrelediği yaprak motiflerinin haçı oluşturduğu formda tasvir edilmiştir (Şekil 25).

Resim 68. Walters Art Museum’da bulunan fildişi triptikon üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.

(“The Walters Art Museum”, 2022).

Şekil 25. Walters Art Museum’da bulunan fildişi triptikon üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.

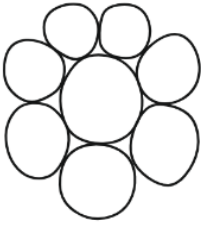
(Çizen: Tuğçe Özçelik).

Liverpool National Museums’da bulunan 10-11. yüzyıla tarihlenen fildişi triptikonun orta panelinde yer alır (Resim 69) (“National Museums Liverpool”, 2022). Güneş, baldekenin sağ üst kısmında görülmektedir. Bir daire çevresinde dizilmiş 7 daire motifi olarak tasvir edilmiştir (Şekil 26).

Resim 69. Liverpool National Museums’da bulunan fildişi eser üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.

(“National Museums Liverpool”, 2022).

Şekil 26. Liverpool National Museums’da bulunan fildişi eser üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.

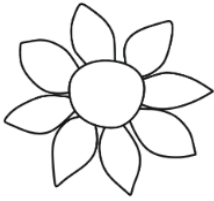
(Çizen: Tuğçe Özçelik).

Berlin Staatliche Museen’de bulunan 11-12. yüzyıllara tarihlenen fildişi panel üzerinde yer alır (Resim 70) (“Staatliche Museen zu Berlin”, 2022). Güneş İsa’nın başının sağında çarmıhının yanında görülür. Bir dairenin çevresinde dizilmiş 8 sivri yapraklı rozet motifi olarak tasvir edilmiştir (Şekil 27).

Resim 70. Berlin Staatliche Museen’de bulunan fildişi panel üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.

(“Staatliche Museen zu Berlin”, 2022).

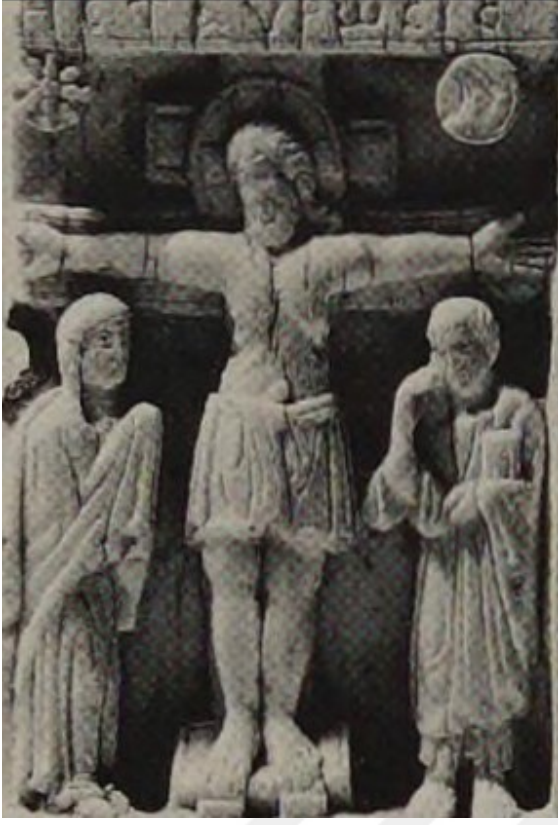

Şekil 27. Berlin Staatliche Museen’de bulunan fildişi panel üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.

(Çizen: Tuğçe Özçelik).

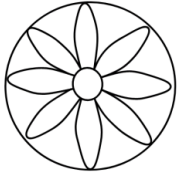
Varşova National Museum’da bulunan 11-12. yüzyıllara tarihlenen fildişi diptikon üzerinde yer alır (Resim 71) (Cutler, 1994: 72). Güneş bir daireden çıkan 8 sivri yapraklı çiçek motifi olarak tasvir edilmiştir. Yapraklar haç ve X’in birleşiminden meydana gelen hristogram motifini oluşturur (Şekil 28).

Resim 71. Varşova National Museum’da bulunan fildişi diptikon üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.

(Cutler, 1994).

Şekil 28. Varşova National Museum’da bulunan fildişi diptikon üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.

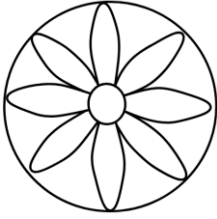
(Çizen: Tuğçe Özçelik).

Benzer bir tasvir Fransa Chambéry Katedral Hazinesi’nde bulunan 11-12. yüzyıllara tarihlenen fildişi diptikon üzerinde de görülür (Resim 72; Şekil 29) (Cutler, 2016: 488).

Resim 72. Fransa Chambéry Katedral Hazinesi'nde bulunan diptikon üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.

(Cutler, 2016).

Şekil 29. Fransa Chambéry Katedral Hazinesi'nde bulunan diptikon üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.

(Çizen: Tuğçe Özçelik).

Sancta Sanctorum Şapeli Hazinesi'nde bulunan 12. yüzyıla tarihlenen bronz kutunun iç kapağında yer alır (Resim 73) (Dalton, 1911: 564). Güneş, 5 sivri yapraklı rozet motifi biçiminde tasvir edilmiştir (Şekil 30).

Resim 73. Sancta Sanctorum Şapeli Hazinesi'nde bulunan bronz kutunun iç kapağında yer alan çarmıh sahnesi.

(Dalton, 1911).

Şekil 30. Sancta Sanctorum Şapeli Hazinesi'nde bulunan bronz kutunun iç kapağında yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.

(Çizen: Tuğçe Özçelik).

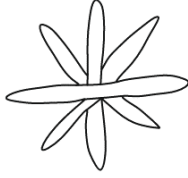
New York Metropolitan Museum of Art'da bulunan 9-13. yüzyıllara tarihlenen balta başının üzerine tasvir edilmiştir (Resim 74) ("The Metropolitan Museum", 2022). Güneş, İsa'nın başının sağ tarafında haç ve X'ten oluşan hristogram olarak bulunur (Şekil 31).

Resim 74. New York Metropolitan Museum of Art’da bulunan taş balta başının üzerinde yer alan çarmıh sahnesi.

(“*The Metropolitan Museum*”, 2022).

Şekil 31. New York Metropolitan Museum of Art’da bulunan taş balta başının üzerinde yer alan çarmıh sahnesindeki güneş tasvirinin çizimi.

(Çizen: Tuğçe Özçelik).

Olay sırasında güneşin kararması sonucu ülkenin üzerine karanlık çökmesi ifadeleri, Eski ve Yeni Ahit metinlerde birçok kez tekrarlanan güneşin gökyüzünde bulunmadığında kötü olayların gerçekleşmesi ve kötü günlerde güneşin doğmaması temalarına uygunluk göstermektedir. Bu ifadelerin, çarmıh sahnelerinde yer alan güneş ve ay tasvirlerinin ikonografisine kaynaklık etmesi söz konusudur. Aynı zamanda İsa’nın çarmıha gerildiği esnada güneş tutulması gerçekleştiğini söylemeyi de mümkün kılmaktadır⁴⁴.

İsa’nın ölüme karşı zafer kazanması olarak bilinen çarmıha gerilme olayının tasvirlerinde güneş ve ay gösterimlerinin, İsa’nın tanrısal ve beşeri doğasını temsil ettiği

⁴⁴ Suriyeli Hristiyan teolog Ps Dionysius Areopagite’nin (5.-6. yüzyıl) 835 yılı civarında Hiluin tarafından Latinceye çevrilen mektubunda bu olayın bir güneş tutulması olduğundan bahsettiği ifade edilir (Haberl, 2013: 32). Birçok araştırmada da o sırada yaşanan olayın güneş tutulması olduğu görüşü hakkında fikir birliği oluşturulmuştur.

görüşü yaygındır⁴⁵. Tüm kainatın, İsa'nın ölümü karşısındaki üzüntüsünü temsil ettikleri de ifade edilir (Ferguson, 1961: 25). Aynı zamanda gecenin ve gündüzün başlangıcını ve sonunu belirleyen ay ve güneş gibi, İsa'nın da başlangıç ve son olduğunu belirten göstergeler olarak tasvir edilmiş olabilecekleri belirtilir (Deonna, 1947: 62).

Güneşin İsa'nın sembolü olduğu ifade edilir (Ferguson, 1961: 25). Güneşin İsa'nın başının düştüğü sağ tarafına tasvir edilmesi de güneşin ışınlarını İsa'nın baktığı tarafa yayması olarak yorumlanmıştır (Schiller, 1972: 95)⁴⁶. Aynı zamanda İsa'nın, ölümü ile birlikte güneşin batmasında olduğu gibi bir süre ortadan kaybolacağı fakat daha sonra güneş gibi yeniden doğacağına göstergesi olarak da düşünülebilir. Başının öbür tarafına tasvir edilen ayın da, gökyüzünden bir süreliğine çekilen güneşin ışığını yansıttığı düşünüldüğünde, İsa'nın ışığının hiçbir zaman kaybolmayacağına bir ifadesi olarak değerlendirilebilir.⁴⁷ Güneş, Tanrı'nın sembolü olduğu için, ayın da Tanrı'nın ışığının bir yansıması olarak insanlığı temsil ettiği görüşü de mevcuttur (Biedermann, 1992: 224).

Sahne yer alan ay ve güneş motiflerinin Sinagog ve kilisenin temsili motifleri (Hautecoeur, 1921: 13-22) ile Eski ve Yeni Ahit'in sembolik görünümü olarak açıklanması da söz konusudur (Deonna, 1947: 62 ve Hautecoeur, 1921: 13-22). Augustine'nin (4-5. yüzyıl), bu görüşü "*Eski (ay), sadece üzerine Yeni'nin (güneşin) saçtığı ışıkla anlaşılacaktı.*" olarak açıkladığı belirtilir (Hall, 1917: 100).⁴⁸

*Göğe Yükseliş*⁴⁹; Markos 16: 19'da İsa'nın göğe yükseldiği ve orada Tanrı'nın sağına oturduğu belirtilir: "*Rab İsa, onlara bu sözleri söyledikten sonra göğe alındı ve Tanrı'nın sağında oturdu.*". Luka 24 50-52'de on bir havarisine görünüp onları kutsadıktan sonra göğe

---

⁴⁵ Rozet ve diğer dairesel motiflerin "Tanrı'nın unutulmuş sembolleri" olarak değerlendirildiği araştırma için bkz: Reuterswärd, 1986.

⁴⁶ Son Yargı'da iyilerin, kurtarılmışların ve koyunların sağda, kötülerin, günahkarların ve keçilerin solda olması örnek verilerek (Matta 25: 33-34) sağ tarafın Hristiyanlık inancında onur tarafı olduğu belirtilir: detaylı bilgi için bkz: (Cooper, 1978: 138). Ay ve güneş tasvirlerinin konumlarından bahsedilirken Roma Dönemi'nde imparatorların oturma düzeninin hiyerarşik olarak sağdan sola doğru olmasına da değinilmiştir (Haberl, 2013: 30). Yeni Ahit metinlerinde de sıklıkla İsa'nın, Tanrı'nın sağında oturduğu ifadeler dikkat çekmektedir. bkz: Luka 20: 42-43, 22: 69; Matta 22: 44; Markos 14: 62, 16: 19; Elçilerin İşleri, 2: 33-34-35, 7: 55; İbraniler, 1: 3 1. Petrus 3: 22. Bazı örneklerde ay ve güneş tasvirlerinin konumlarının yer değiştirmesi hakkındaki görüşler için bkz: (Haberl, 2013: 13).

⁴⁷ Schiller, ayın, İsa'nın ölümü yenerek karanlığı alt etmesini temsil ettiğini belirtir (Schiller, 1972: 109).

⁴⁸ Geleneksel olarak sol tarafın genellikle eski ve geride kalan, sağ tarafın ise güneş ve gelecek ile tanımlandığı belirtilir (Cooper, 1978: 96-138).

⁴⁹ Güneş tasvirlerinin farklı tiplerini ortaya koyma amacıyla verilen örnekler dışında Göğe Yükseliş sahnelerindeki gösterimlerinin sayısı çoğaltılabilir.

alındığı belirtilir: “İsa onları kent dışına, Beytanya’nın yakınlarına kadar götürdü. Ellerini kaldırarak onları kutsadı. Ve onları kutsarken yanlarından ayrıldı, göğe alındı. Öğrencileri O’na tapındılar ve büyük sevinç içinde Yeruşalim’e döndüler.”⁵⁰.

Sahne 6. yüzyıla tarihlenen⁵¹ Musée du Louvre’de bulunan Barberini Diptikonu’nun üst bölümünde yer alır (Resim 75) (“Musée du Louvre”, 2022).

Resim 75. Musée du Louvre’da bulunan Barberini Diptikonu.

(“Musée du Louvre”, 2022).

İsa, sol elinde ucunda haç bulunan bir asa ile iki meleğin tuttuğu bir mandorla içerisinde Pantokrator görünümünde tasvir edilmiştir. Güneş İsa’nın sağ omzunun üzerinde, ay ve yıldız ise sol tarafında görülmektedir. Güneş, yatay eğri bir çizgi üzerinden çıkan 7 ışımlı şematik bir taç olarak tasvir edilmiştir (Resim 76).

⁵⁰ Elçilerin İşleri 1: 9-10’de bu olay benzer ifadeler ile: “İsa bunları söyledikten sonra, onların gözleri önünde yukarı alındı. Bir bulut O’nu alıp gözlerinin önünden uzaklaştırdı. İsa giderken onlar gözlerini göğe dikmiş bakıyorlardı.” olarak aktarılmıştır. Anlatımlarda sıklıkla İsa’nın Tanrı’nın sağında oturduğu ifadeler dikkat çekmektedir. Luka 20: 41-43’de yer alan ifadelerde Mezmurlar referans verilerek Davut aracılığıyla Tanrı’nın İsa’ya sağında oturmasını söylediği hatırlatılır: “İsa onlara şöyle dedi: “Nasıl oluyor da, ‘Mesih Davut’un Oğlu’dur’ diyorlar? Çünkü Davut’un kendisi Mezmurlar Kitabı’nda şöyle diyor: ‘Rab Rabbim’e dedi ki, ben düşmanlarını ayaklarının altına serinceye dek sağımda otur.’”, bu ifadeler Matta 22: 44 ve Elçilerin İşleri, 2: 34-35’de de geçer. Luka 22: 69’de İsa Yüksek Kurul’a “Ne var ki, bundan böyle İnsanoğlu, kudretli Tanrı’nın sağında oturacaktır.” demiştir. Elçilerin İşleri 7: 55’te İstefanos’un İsa’yı Tanrı’nın sağında gördüğü yazılıdır: “Kutsal Ruh’la dolu olan İstefanos ise, gözlerini göğe dikip Tanrı’nın görkemini ve Tanrı’nın sağında duran İsa’yı gördü.”. İbraniler, 1: 3’te “Günahlardan arınmayı sağladıktan sonra, yücelerde ulu Tanrı’nın sağında oturdu.” denir. 1. Petrus 3: 22’de de “Göğe çıkmış olan Mesih, Tanrı’nın sağındadır. Bütün melekler, yetkiler ve güçler O’na bağlı kılınmıştır.” olarak geçmektedir.

⁵¹ 527 (Beckwith, 1979: 82); 525-550 (“Musée du Louvre”, 2022).

Resim 76. Musée du Louvre’da bulunan Barberini Diptikonu üzerinde yer alan Göğe Yükseliş Sahnesi.

(“Musée du Louvre”, 2022).

Floransa Biblioteca Medicea Laurenziana’da bulunan 586 yılına tarihlenen Rabbula Gospel fol 13v’de görülür (Resim 77) (Cutts, 1893: 315). Ayakta takdis işareti yapar vaziyette bulunan İsa’nın, alttan bir tetramorfun desteklediği⁵² mandorlasının etrafında dört melek yer alır. Bu meleklerden ikisi İsa’nın mandorlasını tutmaktadır. Güneş ve ay sahnenin sağ ve sol köşesine tasvir edilmiştir. Göğe yükselmesiyle birlikte Tanrı’nın tahtının sağına oturan İsa, güneşin sağında tasvir edilmiştir.

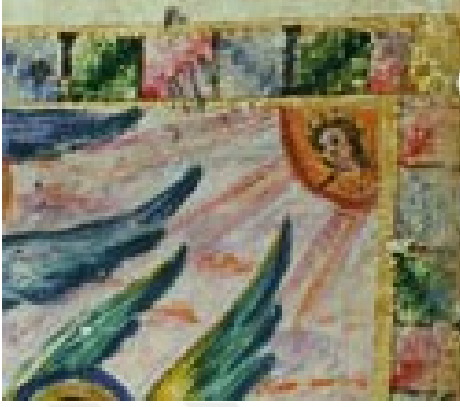

Resim 77. Floransa Biblioteca Medicea Laurenziana’da bulunan Rabbula Gospel’de yer alan Göğe Yükseliş sahnesi.

(“Jean Alexander Heard Library”, 2022).

⁵² Tetramorf, Hezekiel 10: 1’de geçen ifadelerle uygun olarak İsa’nın tahtını desteklemektedir.

Güneş, sahnenin köşesine ışınlı bir yayın içerisine alınan, başında ışın tacı olan bir erkek figürü olarak tasvir edilmiştir (Resim 78).

Resim 78. Floransa Biblioteca Medicea Laurenziana'daki Rabbula Gospel'de yer alan Göğe Yükseliş sahnesindeki güneş tasviri detayı.

(“Jean Alexander Heard Library”, 2022).

Göğe yükseliş sahnelerinde bulunan güneş tasvirleri, kutsal metinlerde sıklıkla karşılaşılan Tanrı'nın göklerdeki hakimiyetini belirten ifadelerdeki ay ve güneş vurgusunu hatırlatmaktadır. İsa'nın göğe alındığında Tanrı'nın sağına oturmuş olduğunu belirten ifadeler de güneş motiflerinin ikonografisine kaynaklık etmiş olabilir.

Son Mahkeme; Eski Ahit kaynağı olan Yeşaya 13: 9 ve Yoel 2: 30'da mahşer günü güneşte ve ayda gerçekleşecek değişimler ile ilgili bir takım ifadeler bulunur. “Doğan güneş kararacak, ay ışığını vermez olacak”, “Güneş kararacak, ay kan rengine dönecek.”. Malaki 4: 1-2'de de o gün⁵³, ışınlarının şifa getireceği doğruluk güneşinin doğacağı belirtilir: “Her Şeye Egemen Rab diyor ki, “İşte o gün geliyor, fırın gibi yanıyor. Kendini beğenmişlerle kötülük yapanlar samandan farksız olacak; o gün hepsini yakacak. Onlarda ne kök, ne dal bırakılacak. Ama siz, adıma saygı gösterenler için ışınlarıyla şifa getiren doğruluk güneşi doğacak. Ve çıkıp ahırdan salınmış buzağular gibi sıçrayacaksınız.”.

Yeni Ahit metinlerinde de Eski Ahit'e atıf yapılarak İsa'nın ikinci gelişiyle son mahkemenin gerçekleşeceği zaman, güneşin kararacağı ve ayın ışığının kesileceği belirtilir:

⁵³ Son Mahkemenin gerçekleşmesi kutsal metinlerde çeşitli anlatıların içerisinde “Rab'bin günü” (Hezekiel, 13: 5), “o gün” (Yeşaya 2: 12) gibi ifadeler ile bulunmaktadır. Yeni Ahit metinlerinde de “İnsanoğlu gelinceye dek...” (Matta 10: 23) gibi anlatımlarla bulunması söz konusudur.

“Çünkü İnsanoğlu’nun gelişi, doğuda çakıp batıya kadar her taraftan görülen şimşek gibi olacaktır. “Leş neredeyse, akbabalar oraya üşüşecek. “O günlerin sıkıntısından hemen sonra, ‘Güneş kararacak, Ay ışık vermez olacak, Yıldızlar gökten düşecek, göksel güçler sarsılacak.’ “O zaman İnsanoğlu’nun belirtisi gökte görünecek. Yeryüzündeki bütün halklar ağlayıp dövünecek, İnsanoğlu’nun gökteki bulutlar üzerinde büyük güç ve görkemle geldiğini görecekleler.” (Matta 24: 27-30)⁵⁴.

Vahiy 6: 12-14’de yer alan ifadelerde de altıncı mührün açılmasıyla gökyüzünün dürülen bir tomar gibi ortadan kalkacağı da ifade edilir⁵⁵: “Kuzu altıncı mührü açınca, büyük bir deprem olduğunu gördüm. Güneş keçi kılından yapılmış siyah bir çul gibi karardı. Ay baştan aşağı kan rengine döndü. İncir ağacı, güçlü bir rüzgarla sarsıldığında nasıl ham incirlerini dökerse, gökteki yıldızlar da öylece yeryüzüne düştü. Gökyüzü dürülen bir tomar gibi ortadan kalktı. Her dağ, her ada yerinden sökülüp alındı.”⁵⁶. 8: 12’de ise güneş ve diğer gök cisimlerinin ışıklarının azaldığı belirtilir: “Dördüncü melek borazanını çaldı. Güneşin üçte biri, ayın üçte biri, yıldızların üçte biri vuruldu. Sonuç olarak ışıklarının üçte biri söndü, gündüzün ve gecenin üçte biri ışısız kaldı.”.

Sahnenin gösterimi 4. yüzyıla tarihlenen Roma San Paolo fuori le Mura’nın apsisinde Maiestas Domini sahnesi ile birlikte tasvir edilmiştir (Resim 79) (Brehier, 1918: 78). İsa

⁵⁴ Matta 25: 31-46’da bulunan ifadelerin yargı günü hakkındaki en uzun anlatım olarak bulunduğu ifade edilir (Peker, 2008: 16): “İnsanoğlu kendi görkemi içinde bütün melekleriyle birlikte gelince, görkemli tahtına oturacak. Ulusların hepsi O’nun önünde toplanacak, O da koyunları keçilerden ayıran bir çoban gibi, insanları birbirinden ayıracak. Koyunları sağına, keçileri soluna alacak.”. “O zaman Kral, sağındaki kişilere, ‘Sizler, Babam’ın kutsadıkları, gelin!’ diyecek. ‘Dünya kurulduğundan beri sizin için hazırlanmış olan egemenliği miras alın! Çünkü acıkmıştım, bana yiyecek verdiniz; susamıştım, bana içecek verdiniz; yabancıydım, beni içeri aldınız. Çıplaktım, beni giydirdiniz; hastaydım, benimle ilgilendiniz; zindandaydım, yanıma geldiniz.’ “O vakit doğru kişiler O’na şu karşılığı verecek: ‘Ya Rab, seni ne zaman aç görüp doyurduk, susuz görüp su verdik? Ne zaman seni yabancı görüp içeri aldık, ya da çıplak görüp giydirdik? Seni ne zaman hasta ya da zindanda görüp yanına geldik?’ “Kral da onları şöyle yanıtlayacak: ‘Size doğrusunu söyleyeyim, bu en basit kardeşlerimden biri için yaptığınızı, benim için yapmış oldunuz.’ “Sonra solundakilere şöyle diyecek: ‘Ey lanetliler, çekilin önümden! İblis’le melekleri için hazırlanmış sönmez ateşe gidin! Çünkü acıkmıştım, bana yiyecek vermediniz; susamıştım, bana içecek vermediniz; yabancıydım, beni içeri almadınız; çıplaktım, beni giydirmediniz; hastaydım, zindandaydım, benimle ilgilenmediniz.’ “O vakit onlar da şöyle karşılık verecekler: ‘Ya Rab, seni ne zaman aç, susuz, yabancı, çıplak, hasta ya da zindanda gördük de yardım etmedik?’ “Kral da onlara şu yanıtı verecek: ‘Size doğrusunu söyleyeyim, mademki bu en basit kardeşlerimden biri için bunu yapmadınız, benim için de yapmamış oldunuz.’ “Bunlar sonsuz azaba, doğrular ise sonsuz yaşama gidecekler.”.

⁵⁵ Benzer ifadeler Yeşaya 34: 4’te de geçer: “Bütün gök cisimleri küçülecek, gökler bir tomar gibi dürülecek; gök cisimleri, asma yaprağı, incir yaprağı gibi dökülecek.”.

⁵⁶ Gök cisimlerinin görünümünde değişiklik olacağı Luka 21: 25’te de geçer: “Güneşte, ayda ve yıldızlarda belirtiler görülecek.”.

sahnenin merkezinde mandorla içerisinde tasvir edilmiştir. Etrafindan yayılan 9 ışın, mandorlanın dışına taşmaktadır.⁵⁷

Resim 79. San Paolo fuori le Mura Bazilikası apsisinde yer alan Maiestas Domini ile Son Mahkeme sahnesi.

(Brehier, 1918).

Aziz Katherina Manastırı'nda bulunan 11. yüzyıla tarihlenen panel üzerinde görülür (Resim 80) (Onurel, 2018: 93).

Resim 80. Aziz Katherina Manastırı'nda bulunan panel üzerinde yer alan Son Mahkeme sahnesi.

(Onurel, 2018).

⁵⁷ Disk içerisindeki benzer gösterimlerin değerlendirmesi için bkz: Miziołek, 1995.

Gökyüzünün “dürülen bir tomar gibi” ortadan kalkacak olmasının gösterimi, uca doğru kıvrılan bir rulo tasviri ile sağlanmıştır. Güneş, ay ve yıldızlar ile birlikte bu rulo üzerinde görülmektedir. Güneş, kırmızı renkte ışınlı bir disk olarak tasvir edilmiş olan motif olmalıdır (Resim 81)⁵⁸.

Resim 81. Aziz Katherina Manastırı’nda bulunan panel üzerinde yer alan Son Mahkeme sahnesinde görülen ay ve güneş tasviri.

(Onurel, 2018).

Benzer bir gösterim yine Aziz Katherina Manastırı’nda yer alan ve 12. yüzyıla tarihlenen panel üzerinde de görülür (Resim 82-83) (Onurel, 2018: 86).

---

⁵⁸ Fotoğraf, ay ve güneş motiflerini birbirinden ayırt etmeyi zorlaştırmaktadır. Ay motifi, yarım ay biçiminde tasvir edildiği düşünüldüğünde daha küçük görünen, üzerinden ışınlar çıkan siyah zemine sahip olan motif olmalıdır.

Resim 82. Aziz Katherina Manastırı'nda bulunan 12. yüzyıla tarihlenen panel üzerinde yer alan Son Mahkeme sahnesi.

(Onurel, 2018).

Resim 83. Aziz Katherina Manastırı'nda bulunan 12. yüzyıla tarihlenen panel üzerinde yer alan Son Mahkeme sahnesindeki güneş ve ay tasviri detayı.

(Peker, 2010).

İstanbul Chora Manastır Kilisesi'nin 1316-1321 yıllarına tarihlenen pareklezyonunun kubbemsi tonozunda yer alır (Resim 84) (Ousterhout, 2002: 113).

Resim 84. İstanbul Chora Manastır Kilisesi'nin paraklezyonunda yer alan Son Mahkeme sahnesinde bulunan ay ve güneş tasvirleri.

(Ousterhout, 2002).

Güneş, ay ve yıldızlar ile birlikte salyangoz kabuğu görünümüne sahip gökyüzü rulosu üzerinde görülmektedir. Güneş kırmızı zemine sahip ışınlı bir disk olarak tasvir edilmiştir. Işınlardan haç ve X'in birleşiminden meydana gelen hristogramı oluşturduğu söylenebilir (Resim 85).

Resim 85. İstanbul Chora Manastır Kilisesi'nin paraklezyonunda yer alan Son Mahkeme sahnesinde bulunan güneş tasvirinin detayı.

(Ousterhout, 2002).

Son mahkemeye birlikte artık ışık vermeyecek olan güneş ve ayın dürülmüş bir rulo ile birlikte ortadan kalkmasının tasviri, Vahiy kitabının son iki bölümünde yer alan, son mahkeme sonrasında tasavvuru hakkındaki ifadeleri hatırlatmaktadır. Artık ışık için güneş ve aya ihtiyaç olmayacağı, aydınlanmanın İsa'nın gelişiyle sağlanacağı belirtilir: "Aydınlanmak için kent güneş ya da aya gereksinimi yoktur. Çünkü Tanrı'nın görkemi onu aydınlatıyor. Kuzu da onun çırasıdır. Uluslar kentin ışığında yürüyecekler. Dünya kralları

servetlerini oraya getirecekler.” (21: 23-24); *“Artık gece olmayacak. Çıra ışığına da güneş ışığına da gereksinmeleri olmayacak. Çünkü Rab Tanrı onlara ışık verecek ve sonsuzlara dek egemenlik sürecekler.”* (22: 5). Bu ifadelerin de kaynaklığıyla Son Mahkeme sahnelerinde yer alan güneş tasvirlerinin, kıyamet ile birlikte maddi ışık kaynağı olan güneşin yerine, manevi ve sonsuz ışık kaynağı olarak ışınlarıyla şifa verecek olan *“doğruluğun güneşi”* İsa’nın geçeceğinin bir göstergesi olarak yer aldığı söylenebilir.

Diğer Gösterimler; ay ve güneş tasvirlerine, üzerinde Eski Ahit veya İncil kaynaklı sahne olmayan eserlerde de rastlamak mümkündür.

Musée du Louvre’de bulunan 400-450 yıllarına tarihlenen sirk oyunlarını başlatan imparatorun tasvir edildiği fildişi diptikonun her iki panelinde de sağ ve sol üst köşede yer alır (Resim 86) (“Musée du Louvre”, 2022). Güneş, sol köşede ışınlar çıkan tacı olan kişileştirilmiş figür görünümündedir.

Resim 86. Musée du Louvre’de bulunan fildişi diptikon.

(“Musée du Louvre”, 2022).

Güneşin kişileştirilmiş gösterimi Berlin Staatliche Museen’de yer alan (Hartt, 1993: 334) 564-565 yıllarına tarihlenen (Kuban, 2010: 213) fildişi diptikon üzerinde de görülür

(Resim 87). Sağında ve solunda Paul ve Petrus'un yer aldığı tahtta oturan İsa ile Hodogetria Meryem'in tasvir edildiği panellerin sol üst köşesinde yer almaktadır.

Resim 87. Berlin Staatliche Museen'de yer alan fildişi diptikon.
(*"The Byzantine Legacy"* 2022).

Württembergische Landesbibliothek'de bulunan Orta Bizans Dönemi'ne ait⁵⁹ kitap kapağı üzerinde tasvir edilen Hodogetria Meryem'in başının sağ ve sol tarafında yer alır (Resim 88) (Cutler, 1994: 176). Güneş, 8 yapraklı rozet motifi görünümündedir.

⁵⁹ Kaynakta fildişi eser grubu üzerinde yer alan Hodegetria Meryem tasvirlerinin 12. yüzyıla uygun olarak tasvir edilmiş olduğu belirtilir (Cutler, 1994: 179-180).

Resim 88. Württembergische Landesbibliothek’de bulunan fildişi plak.
(Cutler, 1994).

Güneşin 8 yapraklı rozet motifi olarak gösterimi benzer şekilde Almanya Thüringer Universitäts und Landesbibliothek’te bulunan aynı yüzyıllara ait kitap kapağı üzerinde de görülür (Resim 89) (Cutler, 1994: 179).

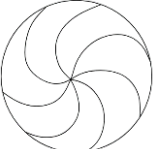

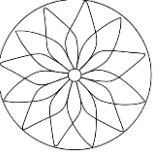

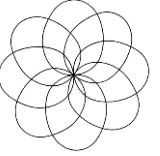

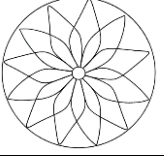

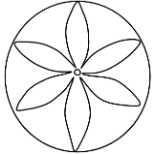

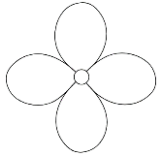
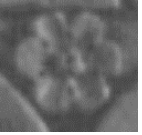
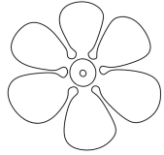
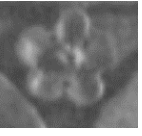
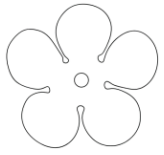
Resim 89. Almanya Thüringer Universitäts und Landesbibliothek’te bulunan kitap kapağı
(Pon, 2015).

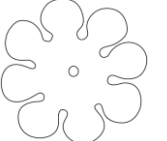

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
TAŞ ESERLER ÜZERİNDE YER ALAN ROZET MOTİFLERİ

Rozet motifleri birçok eser türü üzerinde farklı formlarda karşımıza çıkmaktadır. En sık görüldüğü eser türlerinden biri olan taş eserler üzerinde görülen örneklerinin yer aldığı bir katalog oluşturulmuştur.

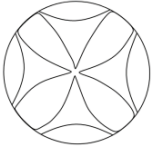

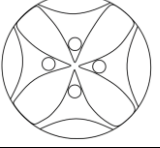

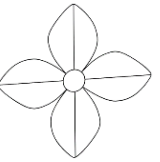

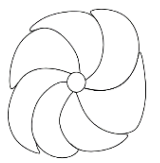

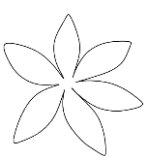

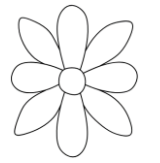
3.1. Katalog

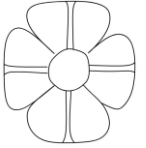

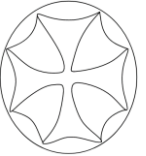

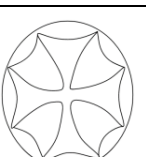
Kat. No.	Tip	Bulunduğu Yer/ Resim No.	Eser Türü	Malzeme	Teknik	Ölçüler (cm)	Dönem	Tarih	Yayın	Resim	Çizim
1	7	Konya Arkeoloji Müzesi/ 90	Altar Kaidesi	Traverten	Kabartma	Y: 54 Ü.G: 21,5 Ü.D: 21 A.GxD: 26x23,5	G.A.D.		Temple, 2013: 179		
2	1.3.1	I. İzzeddin Keykavus Türbe kaidesi duvar örgüsü/ 91	Lahit	Kireç Taşı	Kabartma	Y: 64 G: 150	G.A.D.	3-4.yy	Temple, 2013: 205		
2a	2.2.1	I. İzzeddin Keykavus Türbe kaidesi duvar örgüsü/ 91	Lahit	Kireç Taşı	Kabartma	Y: 64 G: 150	G.A.D.	3-4.yy	Temple, 2013: 205		

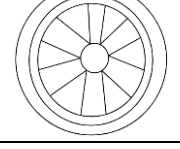

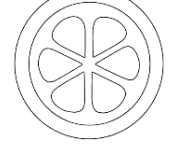

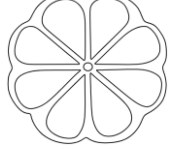
2b	1.3.1	I. İzzeddin Keykavus Türbe kaidesi duvar örgüsü/ 91	Lahit	Kireç Taşı	Kabartma	Y: 64 G: 150	G.A.D.	3-4.yy	Temple, 2013: 205		
3	5.1	İstanbul Arkeoloji Müzesi/ 92	Lahit	Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 55 U: 150 K: 14	E.B.D.	4.yy	Fıratlı, 1990: 46		
4	1.1	Çorum Müzesi bahçesi/ 93	Vida Ağırlık Taşı	Kireç Taşı	Kabartma -Oyma	Y: 61 E:71 D: 65,4	E.B.D.	4-5.yy	Keskin, 2010: 178		
5	4.2	Zazadin Han kuzey cephesi duvar örgüsü/ 94	Levha	Kireç Taşı	Kabartma	Y: 117 (k) G: 67	E.B.D.	4-5.yy	Temple, 2013: 202		
6	2.1	İstanbul Arkeoloji Müzesi/ 95	Lahit Cephesi	Kireç Taşı		U: 215 Y: 122 K: 20	E.B.D.	4-5.yy	Fıratlı, 1990: 55		
6a	2.6	İstanbul Arkeoloji Müzesi/ 95	Lahit Cephesi	Kireç Taşı		U: 215 Y: 122 K: 20	E.B.D.	4-5.yy	Fıratlı, 1990: 55		

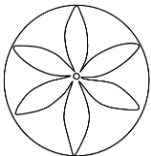

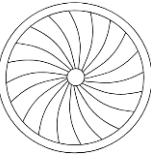

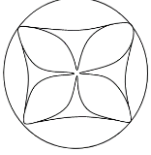
7	2.1	İstanbul Arkeoloji Müzesi/ 96	Lahit Cephesi	Kireç Taşı		U: 208 Y:128-120 K: 20	E.B.D.	4-5.yy	Fıratlı, 1990: 56		
8	2.2	İstanbul Arkeoloji Müzesi/ 97	Lahit Cephesi	Kireç Taşı	Kabartma	U: 210 Y: 95 K: 20	E.B.D.	4-5.yy	Fıratlı, 1990: 56		
9	7	İstanbul Arkeoloji Müzesi/ 98	Sütun Başlığı	Mermer		Y: 10 G: 21 K: 7	E.B.D.	4-5.yy	Fıratlı, 1990: 128		
10	4.1	Konya Alaaddin Camisi batı cephesi/ 99	Levha	Traverten	Kabartma	Y: 42 (k) G: 67	E.B.D.	4-6.yy	Temple, 2013: 191		
11	1.1	Konya Arkeoloji Müzesi/ 100	Sütun Başlığı (Çanak)	Sarımtırak Beyaz Mermer	Alçak Kabartma	Y: 41 Ç: 68 Ü.G: 98 Ü.D: 90 Ab.Y: 12	E.B.D.	4-6.yy	Temple, 2013: 132		
12	1.1	Zazadin Han avlusu kuzey duvar örgüsü/ 101	Lento	Bazalt		Y: 33 (k) U: 98 (k)	E.B.D.	4-6.yy	Temple, 2013: 147		

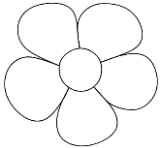

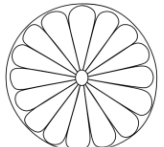

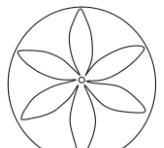

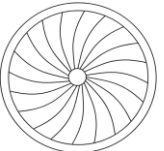
13	4.1	Zazadin Han avlusu kuzey duvar örgüsü/ 102	Lento	Traverten	Kazıma	Y: 37 (k) U: 77 (k)	E.B.D.	4-6.yy	Temple, 2013: 148		
14	4.1	Zazadin Han avlusu kuzey duvar/ 103	Lento	Traverten	Kabartma	Y: 48 (k) U: 130 (k) D: 36	E.B.D.	4-6.yy	Temple, 2013: 148		
15	4.2	Zazadin Han güney cephesi duvar örgüsü/ 104	Lento	Gri-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 33 U: 136	E.B.D.	4-6.yy	Temple, 2013: 150		
15a	7	Zazadin Han güney cephesi duvar örgüsü/ 104	Lento	Gri-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 33 U: 136	E.B.D.	4-6.yy	Temple, 2013: 150		
15b	1.1	Zazadin Han güney cephesi duvar örgüsü/ 104	Lento	Gri-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 33 U: 136	E.B.D.	4-6.yy	Temple, 2013: 150		
15c	5.2	Zazadin Han güney cephesi duvar örgüsü/ 104	Lento	Gri-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 33 U: 136	E.B.D.	4-6.yy	Temple, 2013: 150		

15d	4.2	Zazadin Han güney cephesi duvar örgüsü/ 104	Lento	Gri-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 33 U: 136	E.B.D.	4-6.yy	Temple, 2013: 150		
16	4.1	Zazadin Han güney cephesi duvar örgüsü/ 105	Lento	Traverten	Kabartma	Y: 26 (k) U: 98 (k)	E.B.D.	4-6.yy	Temple, 2013: 151		
17	4.1	Zazadin Han güney cephesi duvar örgüsü/ 106	Lento	Traverten	Kabartma	Y: 26 (k) U: 108 (k)	E.B.D.	4-6.yy	Temple, 2013: 151		
18	4.1	Zazadin Han güney cephesi duvar örgüsü/ 107	Lento	Traverten	Kabartma	Y: 31 (k) U: 110 (k)	E.B.D.	4-6.yy	Temple, 2013: 152		
19	4.1	Zazadin Han doğu cephesi duvar örgüsü/ 108	Lento	Traverten	Kabartma	Y: 36 (k) U: 182 (k) D: 47	E.B.D.	4-6.yy	Temple, 2013: 153		
20	4.1	Zazadin Han kuzey cephesi duvar örgüsü/ 109	Lento	Traverten	Kabartma	Y: 28 (k) U: 151	E.B.D.	4-6.yy	Temple, 2013: 155		

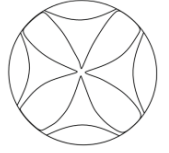

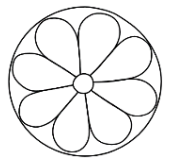

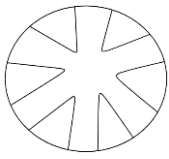

21	4.1	Karadeniz Ereğli Müzesi/ 110	Kiborium Kemerleri	Mermer	Alçak Kabartma	U: 145 G: 65 Kemer Açıklığı: 110	E.B.D.	4-7.yy	Kıpramaz , 2019: 62		
22	5.1	İstanbul Arkeoloji Müzesi/ 111	Lahit	Beyaz Mermer		U: 195 G: 78 K: 12	E.B.D.	5.yy	Tezcan, 1989: 298		
23	5.1	Karadeniz Ereğli Müzesi/ 112	Sütun başlığı (İon-İmpost)	Mermer		Y: 58	E.B.D.	5.yy	Kıpramaz , 2019: 37		
24	5.1	Yunanistan Nea Anchialos Müzesi/ 113	Sütun Başlığı				E.B.D.	5.yy	Kautzsch, 1936: 80		
25	5.1	İstanbul Arkeoloji Müzesi/ 114	Lahit	Mermer	Kabartma	Y: 80 U: 225 K: 15	E.B.D.	Eser: 11-12.yy Motif: 5.yy	Fıratlı, 1990: 47		
26	5.2	İzmit Orhan Cami Avlusu/ 115	Lento	Mermer	Yüksek Kabartma	E: 12 B: 62	E.B.D.	5-6.yy	Özdin, 2014: 102		

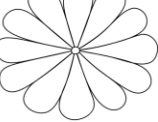

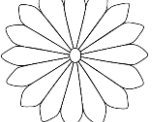

27	1.1	Kocaeli Arkeoloji Müzesi Bahçesi/ 116	Vaftiz teknesi-Lahit(?)	Kireç Taşı	Yüksek Kabartma	E: 86 Y: 50 D: 30 K: 9	E.B.D.	5-6.yy	Özdin, 2014: 126 Hakan, 2009: 72		
28	5.1	Kocaeli Arkeoloji Müzesi Bahçesi/ 117	Levha	Mermer	Yüksek kabartma	E: 90 B: 85 K: 13	E.B.D.	5-6.yy	Özdin, 2014: 135		
29	5.1	Kocaeli Arkeoloji Müzesi Bahçesi/ 118	Levha	Kalker Taşı	Yüksek Kabartma -Alçak Kabartma	E: 30 B: 47 K: 7	E.B.D.	5-6.yy	Özdin, 2014: 148		
30	7	Kocaeli Arkeoloji Müzesi Bahçesi/ 119	Levha	Mermer	Kazıma-Alçak Kabartma -Oyma	E: 67 B: 153 K: 12	E.B.D.	5-6.yy	Özdin, 2014: 156		
30a	5.2	Kocaeli Arkeoloji Müzesi Bahçesi/ 119	Levha	Mermer	Kazıma-Alçak Kabartma -Oyma	E: 67 B: 153 K: 12	E.B.D.	5-6.yy	Özdin, 2014: 156		
31	4.1	Kocaeli Arkeoloji Müzesi Bahçesi/ 120	Sütun	Mermer	Alçak Kabartma -Kazıma	Ç.G: 145 E: 60 B: 300	E.B.D.	5-6.yy	Özdin, 2014: 42		

32	2.6	Karadeniz Ereğli Müzesi/ 121	Sütun Başlığı	Mermer	Kabartma	E: 29 D: 29 Y: 28 Ç: 16	E.B.D.	5-6.yy	Kıpramaz , 2019: 35		
33	4.1	Konya Arkeoloji Müzesi/ 122	Templon Arşitravı	Traverten	Kabartma	Y: 22 U: 107 (k) Ü.D: 45 A.D: 34,5	E.B.D.	5-6.yy	Temple, 2013: 173		
33a	2.5	Konya Arkeoloji Müzesi/ 122	Templon Arşitravı	Traverten	Kabartma	Y: 22 U: 107 (k) Ü.D: 45 A.D: 34,5	E.B.D.	5-6.yy	Temple, 2013: 173		
34	1.3.1	Kapı Cami kuzey cephe pencere lentosu/ 123	Templon Arşitravı	Traverten	Kabartma	Y: 26 U: 158 (k) D: 34	E.B.D.	5-6.yy	Temple, 2013: 179		
35	5.1	Konya Arkeoloji Müzesi/ 124	Levha	(Afyon mermeri) Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 82 G: 39.5 K: 10	E.B.D.	5-6.yy	Temple, 2013: 184		
36	1.1.1	Konya Arkeoloji Müzesi/ 125	Levha	Traverten	Kabartma	Y: 76 (k) G: 76 (k) K: 10	E.B.D.	5-6.yy	Temple, 2013: 188		

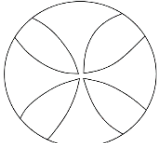

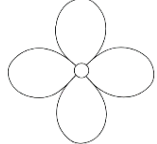

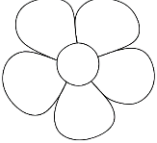

37	4.1	Zazadin Hanı doğu cephesi/ 126	Levha	Bazalt	Kabartma	Y: 68 G: 202	E.B.D.	5-6.yy	Temple, 2013: 198		
38	1.3.1	Zazadin Han kuzey cephesi duvar örgüsü/ 127	Levha	Gri-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 165 (k) G: 28 (k)	E.B.D.	5-6.yy	Temple, 2013: 200		
39	4.1	Zazadin Han batı cephe/ 128	Levha	Traverten	Kabartma	Y: 65 G: 123	E.B.D.	5-6.yy	Temple, 2013: 203		
40	4.1	Konya Fuar Alanı/ 129	Kuyu bileziği	Traverten	Kabartma	Y: 61 G: 58 D: 60	E.B.D.	5-6.yy	Temple, 2013: 208		
40a	4.1	Konya Fuar Alanı/ 129	Kuyu bileziği (yan yüz)	Traverten	Kabartma	Y: 61 G: 58 D: 60	E.B.D.	5-6.yy	Temple, 2013: 208		
41	7	Çorum Müzesi/ 130	Paye Başlığı (Kesik piramit)	Gri Renkli Mermer	Kabartma -Oyma	Y: 35,2 G: 64,9 D: 35	E.B.D.	5-6.yy	Keskin, 2010: 135		

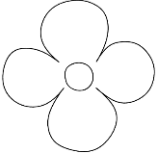

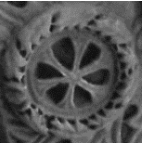
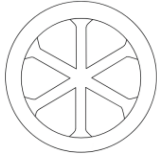

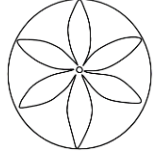

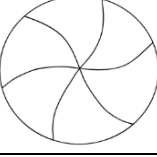

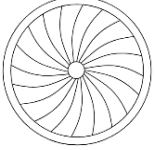

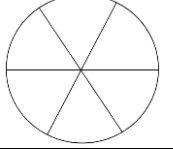

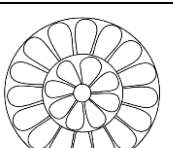
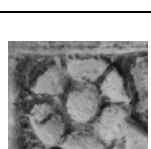
42	4.1	Çorum Müzesi bahçesi/ 131	Vida Ağırlık Taşı	Kireç Taşı	Kabartma	Y: 58,9 E: 72 D: 86	E.B.D.	5-6.yy	Keskin, 2010: 186		
43	4.2	Boğazkale Müzesi bahçesi/ 132	Levha	Kireç Taşı	Alçak Kabartma	(m) Y: 166,9 (m) E: 86 k: 22	E.B.D.	5-6.yy	Keskin, 2010: 213		
44	2.2	Topkapı Sarayı Müzesi/ 133	Lahit	Mermer		Y: 83 G: 93 K: 13 U: 212	E.B.D.	5-6.yy	Tezcan, 1989: 293		
45	5.1	Gülhane, Manganlar Bölgesi/ 134	Sütun başlığı (İon-İmpost)	Beyaz Mermer		Y: 25 Ü.G: 82x59 A.G: 50x45	E.B.D.	5-6.yy	Tezcan, 1989: 330		
46	1.1	Topkapı Sarayı Müzesi/ 135	Sütun başlığı	Mermer	Kabartma	Y: 29 Ü.G: 65x65 Ç: 27	E.B.D.	5-6.yy	Tezcan, 1989: 332		
47	5.2	Sarayburnu, Depolar Komutanlığı bahçesi/ 136	Sütun kaidesi		Kabartma	Y: 110 G: 72 Ç: 79	E.B.D.	5-6.yy	Tezcan, 1989: 352		

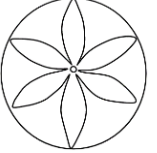

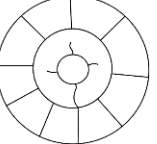
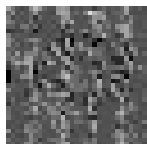
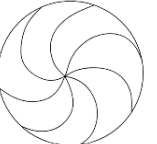
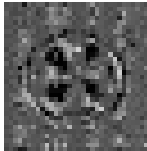
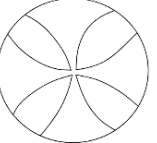
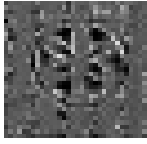
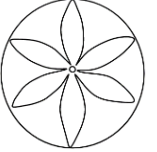

48	7	Topkapı Sarayı Müzesi/ 137	Korkuluk payesi	Mermer		Y: 44 G: 18,5	E.B.D.	5-6.yy	Tezcan, 1989: 355		
49	2.3	Topkapı Sarayı Müzesi/ 138	Korkuluk Levhası	Pembe iri taneli Konglemera		U: 100 Y: 56,5 K: 6	E.B.D.	5-6.yy	Tezcan, 1989: 357		
49a	1.4	Topkapı Sarayı Müzesi/ 138	Korkuluk Levhası	Pembe iri taneli Konglemera		U: 100 Y: 56,5 K: 6	E.B.D.	5-6.yy	Tezcan, 1989: 357		
50	5.2	Karadeniz Ereğli Müzesi/ 139	Sütun başlığı (İon-İmpost)	Mermer		Y: 51	E.B.D.	5-6.yy	Kıpramaz, 2019: 39		
51	5.1	Aya İrini Kilisesi kuzeyi/ 140	Korkuluk Levhası		Kabartma	Y: 42 K: 5	E.B.D.	5-6.yy	Tezcan, 1989: 147		
52	5.1	Aya İrini Kilisesi kuzeyinde/ 141	Korkuluk Levhası		Kabartma	Y: 86 G: 74 K: 6	E.B.D.	5-6.yy	Tezcan, 1989: 147		

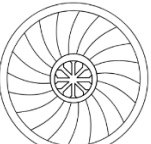

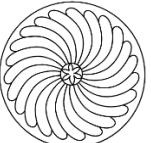

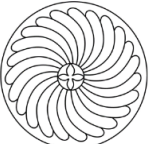

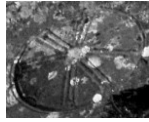

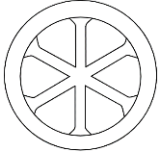
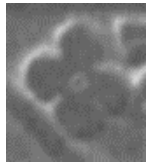
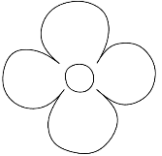
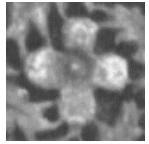
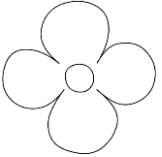

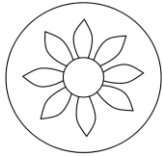

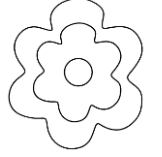
53	5.1	Topkapı Sarayı/ 142	Sütun Tamburu			Y: 190 Ü.Ç: 183	E.B.D.	5-6.yy	Tezcan, 1989: 166		
54	5.2	Yalova Köy Okulu Bahçesi/ 143	Korkuluk Levhası	Gri Damarlı Beyaz Mermer	Yüksek Kabartma	U: 99 K: 12 Y: 81	E.B.D.	5-6.yy	Türker, 2018: 118-136		
55	4.1	Eskişehir Müzesi/ 144	Korkuluk Levhası	Gri Mermer		Y: 52 E: 112 K: 22	E.B.D.	5-6.yy	Parman, 2002: 165		
56	4.2	İstanbul Arkeoloji Müzesi/ 145	Korkuluk Direği	Mermer		Y: 110 G: 25 Ü.K: 25	E.B.D.	5-6.yy	Fıratlı, 1990: 147		
57	2.6	İstanbul Arkeoloji Müzesi/ 146	Korkuluk Direği	Mermer		Y: 103 G: 24 Ü.K: 25	E.B.D.	5-6.yy	Fıratlı, 1990: 148		
58	4.2	Afyon Arkeoloji Müzesi/ 147	Paye Başlığı (İmpost Blok)	Beyaz Mermer		Y: 50 A: 65x65 Ü: 60x79	E.B.D.	5-6.yy	Niewöhne r, 2007: 126 Parman, 2002: 183		

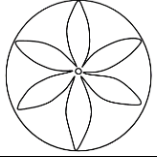

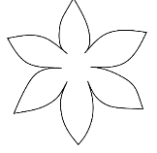

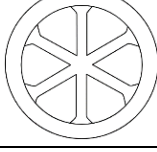

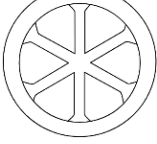
59	4.2	İstanbul Arkeoloji Müzesi/ 148	Levha	Siyah Damarlı İnce Taneli Sarı Mermer	Kazıma	Y: 10,5 G: 13,5 (k)	E.B.D.	5-6.yy	Fıratlı, 1990: 172		
60	5.1	İstanbul Arkeoloji Müzesi/ 149	Sütun Başlığı			Y: 56 Ü.G: 111 Ü.D: 115,5 A.D: 68- 70	E.B.D.	5-6.yy	Zollt, 1994: 13		
61	5.1	İstanbul Büyük Saray Mozaikleri Müzesi/ 150	Sütun Başlığı			Y: 42,5 A.Ç: 47,5-49,5 Ü.G: 85 Ü.D.: 112 A.GxD: 61x60	E.B.D.	5-6.yy	Zollt, 1994: 14		
62	1.1	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 151	Lento	Mermer		U: 65 Y: 38	E.B.D.	6.yy	Andıç, 2012: 135		
62a	7	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 151	Lento	Mermer		U: 65 Y: 38	E.B.D.	6.yy	Andıç, 2012: 135		
62b	7	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 151	Lento	Mermer		U: 65 Y: 38	E.B.D.	6.yy	Andıç, 2012: 135		

62b	5.1	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 151	Lento	Mermer		U: 65 Y: 38	E.B.D.	6.yy	Andıç, 2012: 135		
63	1.1	Olympos Episkopeion, vaftizhane/ 152	Levha	Kireç Taşı		E (k): 13,8 Y (k): 12,1 K: 6	E.B.D.	6.yy	Sertel, 2017: 82		
64	1.1	Olympos Episkopeion, vaftizhane vestibulum/ 153	Levha	Kireç Taşı		E (k): 23 Y (k): 9,4 K: 7	E.B.D.	6.yy	Sertel, 2017: 82		
65	2.2.2	Olympos Piskoposluk Kilisesi/ 154	Levha	Kireç Taşı	Alçak Kabartma	E (k): 29, Y (k): 28,2 K: 4	E.B.D.	6.yy	Sertel, 2017: 85		
66	2.1	Olympos Episkopeion, vaftizhane güney nef/ 155	Levha	Kireç Taşı	Kabartma -Kazıma	E (k): 18,4 Y (k): 25,2 K: 5	E.B.D.	6.yy	Sertel, 2017: 85		
67	6	Olympos Piskoposluk Kilisesi güney nefi/ 156	Levha	Kireç Taşı	Kazıma	E (k): 16,4 Y (k): 21,9 K: 5	E.B.D.	6.yy	Sertel, 2017: 86		

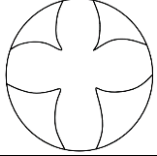

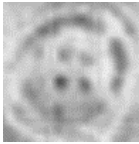
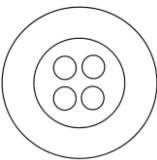

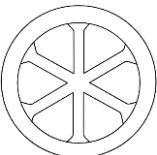

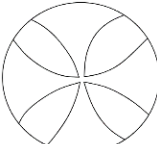
68	1.1	Demre Aziz Nikolaos Kilisesi avlu/ 157	Levha	Mermer	Kabartma -Kazıma	E: 86 Y: 59 (k) K: 13,5	E.B.D.	6.yy	Alparslan, 1996: 102		
69	6	Demre Aziz Nikolaos Kilisesi galeri/158	Levha	Kireç taşı	Kabartma -Kazıma	E (k): 16 Y (k): 17 K: 9	E.B.D.	6.yy	Alparslan, 1996: 122		
70	7	Demre Aziz Nikolaos Kilisesi 3. güney şapel, güney kapı yanı/ 159	Templon Levha kaidesi	Kireç taşı	Kazıma	U (k): 161 D: 36,5 Y: 27	E.B.D.	6.yy	Alparslan, 1996: 182		
70a	4.1	Demre Aziz Nikolaos Kilisesi 3. güney şapel, güney kapı yanı/ 159	Templon Levha kaidesi	Kireç taşı	Kazıma	U (k): 161 D: 36,5 Y: 27	E.B.D.	6.yy	Alparslan, 1996: 182		
70b	1.1	Demre Aziz Nikolaos Kilisesi 3. güney şapel, güney kapı yanı/ 159	Templon Levha kaidesi	Kireç taşı	Kazıma	U (k): 161 D: 36,5 Y: 27	E.B.D.	6.yy	Alparslan, 1996: 182		
71	5.1	İstanbul Arkeoloji Müzesi/ 160	Lahit	Yeşil Breş		Y: 115 G: 120 U: 240	E.B.D.	6.yy	Tezcan, 1989: 286		

72	5.1	Topkapı Sarayı Müzesi/ 161	Lahit	Mermer		Y: 87 U: 225 K: 12 G: 98	E.B.D.	6.yy	Tezcan, 1989: 291		
73	5.1	Eceabat Kocadere Köyü Cami Bahçesi/ 162	Templon Arşitravı	Gri Damarlı Beyaz Mermer	Alçak Kabartma	Y: 13 U: 33 Ü.K: 23 A.K: 21	E.B.D.	6.yy	Türker, 2018: 100-107		
74	4.2	Ayvacık Murat Hüdevandigar Cami/ 163	Templon Arşitravı	Gri Damarlı Beyaz Mermer	Alçak Kabartma	U: 70 (k) Y: 20	E.B.D.	6.yy	Türker, 2018: 101-111		
75	7	Kütahya, Çavdarhisar Hacımahmut Köyü/ 164	Ambon Podyum Plakası	Mavi- Gri Mermer		Y: 25 G: 134 U: 155	E.B.D.	6.yy	Niewöhner, 2007: 187		
76	7	Kütahya, Pullar/ 165	Ambon Podyum Plakası	Mavi- Gri Mermer		Y: 18 G: 134 U: 130	E.B.D.	6.yy	Niewöhner, 2007: 187		
77	7	Kütahya, Mustafalar/ 166	Ambon Podyum Plakası	Mavi- Gri Mermer		Y: 28 G: 92 U: 113	E.B.D.	6.yy	Niewöhner, 2007: 187		

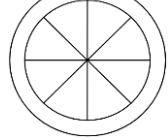

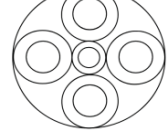

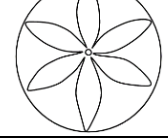

78	5.1	Burdur, Sakallasos/ 167	Ambon Podyum Plakası	Mavi- Gri Kireç Taşı			E.B.D.	6.yy	Niewöhne r, 2007: 187		
79	5.1	Frigya, Demirli/ 168	Ambon Levhası	Sarımsı Beyaz Mermer			E.B.D.	6.yy	Niewöhne r, 2007: 187		
80	4.2	İstanbul Arkeoloji Müzesi/ 169	Lahit Tankı	Sıkı Damarlı-Az Kristalli Siyah Mermer		Orta Panel U: 213 Y: 89 K: 13	E.B.D.	6.yy	Fıratlı, 1990: 50		
81	4.2	İstanbul Arkeoloji Müzesi/ 170	Parapet Ayağı Parçası	İri Taneli Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 45 G: 25	E.B.D.	6.yy	Fıratlı, 1990: 143		
82	1.2	İstanbul Arkeoloji Müzesi/ 171	Heykel Levhası	İri Taneli Beyaz Mermer		Y: 115 G: 108 K: 11,5	E.B.D.	6.yy	Fıratlı, 1990: 157		
83	2.2	İstanbul Arkeoloji Müzesi/ 172	Parapet Plakası	Mermer		Y: 88,5 U: 124,5 K: 9,5	E.B.D.	6.yy	Fıratlı, 1990: 159		

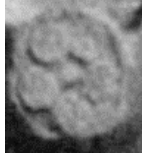
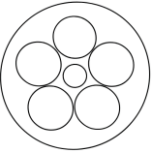

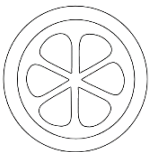

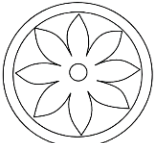
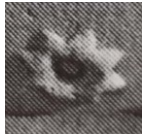
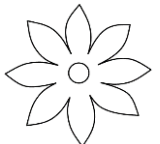
84	1.1	İstanbul Arkeoloji Müzesi/ 173	Parapet Plakası	İnce Taneli Beyaz Mermer		Y: 72 G: 87 K: 12	E.B.D.	6.yy	Fratlı, 1990: 161		
85	1.1	Afyon Müzesi/ 174	Ambon Yan levhası	Mermer	İnce Kazıma	Y: 90 E: 65 K: 11	E.B.D.	6.yy	Parman, 2002: 136		
86	5.1	Selanik Aziz Dimitrios Kilisesi/ 175	Sütun Başlığı				E.B.D.	6.yy	Kautzsch, 1936: 127		
87	5.1	Selanik Aziz Dimitrios Kilisesi/ 176	Sütun Başlığı				E.B.D.	6.yy	Kautzsch, 1936: 162		
88	5.1	Yunanistan Teolog Aziz John Kilisesi/ 177	Sütun Başlığı				E.B.D.	6.yy	Kautzsch, 1936: 177		
89	5.1	Yunanistan Teolog Aziz John Kilisesi/ 178	Sütun Başlığı				E.B.D.	6.yy	Kautzsch, 1936: 177		

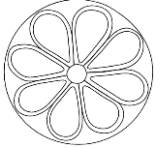

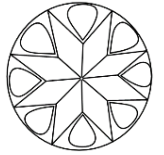

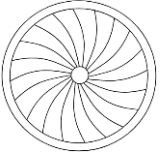

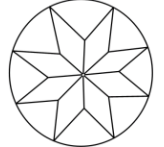
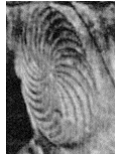
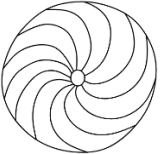

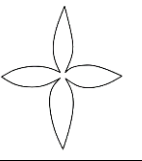

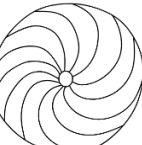

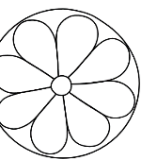

90	4.2	Kahire Müzesi/ 179	Sütun Başlığı				E.B.D.	6.yy	Kautzsch, 1936: 189		
90a	5.2	Kahire Müzesi/ 179	Sütun Başlığı				E.B.D.	6.yy	Kautzsch, 1936: 189		
91	4.2	İstanbul, Sarnıç/ 180	Sütun Başlığı				E.B.D.	6.yy	Kautzsch, 1936: 199		
91a	5.1	İstanbul, Sarnıç/ 180	Sütun Başlığı				E.B.D.	6.yy	Kautzsch, 1936: 199		
92	?	Çanakkale Arkeoloji Müzesi/ 181	Sütun Başlığı	Mermer	Yüksek Kabartma	Ü.U: 63 Ü.K: 67 Y: 44 Ç: 40	E.B.D.	6.yy?	Türker, 2018: 353-357		
93	4.1	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 182	Templon payesi	Mermer		Y: 96 G: 12 K: 11	E.B.D.	6.yy?	Andıç, 2012: 121		

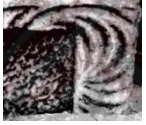
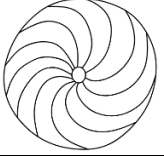

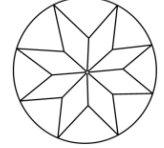

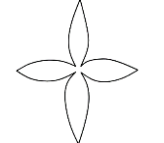

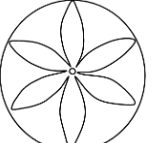

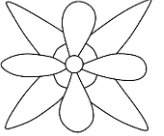

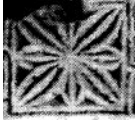

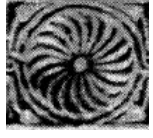
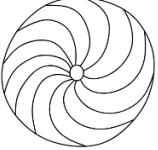

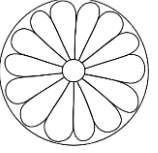

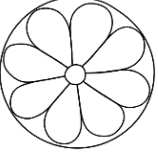

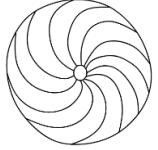
93a	1.3.1	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 182	Templon payesi	Mermer		Y: 96 G: 12 K: 11	E.B.D.	6.yy?	Andıç, 2012: 121		
93b	5.2	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 182	Templon payesi	Mermer		Y: 96 G: 12 K: 11	E.B.D.	6.yy?	Andıç, 2012: 121		
93c	4.2	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 182	Templon payesi	Mermer		Y: 96 G: 12 K: 11	E.B.D.	6.yy?	Andıç, 2012: 121		
93d	1.1	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 182	Templon payesi	Mermer		Y: 96 G: 12 K: 11	E.B.D.	6.yy?	Andıç, 2012: 121		
94	1.2.1	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 183	Sütun Başlığı (İki bölümlü)	Mermer		Y : 43 Ç: 26 Ü.U: 72 Ü.G: 70 Ab. Y: 19	E.B.D.	6-7.yy	Andıç, 2012: 43		
95	4.1	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 184	Levha	Mermer		G: 68 K: 9 Y: 110	E.B.D.	6-7.yy	Andıç, 2012: 82		

96	2.1	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 185	Ambon balkon levhası	Mermer		Y: 40 G: 45 K: 10	E.B.D.	6-7.yy	Andıç, 2012: 119		
97	2.6	Kudüs Tapınağı batı cephesinin orta kapısı/ 186	Sütun Başlığı				E.B.D.	7.yy	Kautzsch, 1936: 235		
98	5.1	Çanakkale Arkeoloji Müzesi/ 187	Korkuluk Levhası	Gri Damarlı Beyaz Mermer	Kabartma	U: 135 K: 11 Y: 64,5	E.B.D.		Türker, 2018: 119-145		
99	5.1	Ezine Akköy Köyü Cami/ 188	Korkuluk Levhası	Gri Damarlı Beyaz Mermer		U: 95 (k) K: 10 Y: 59 (k)	E.B.D.		Türker, 2018: 119-146		
100	1.2	Gelibolu Piri Reis Kulesi/ 189	Korkuluk Levhası	Gri Damarlı Beyaz Mermer		U: 81 K: 9 Y: 64	E.B.D.		Türker, 2018: 124-157		
101	1.2.1	Bayramiç Yahşielî Köyü/ 190	Sütun Kaidesi	Gri Damarlı Beyaz Mermer	Kabartma	U: 43 (k) K: 62 Y: 85	E.B.D.		Türker, 2018: 293-297		

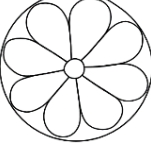

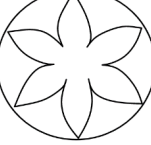

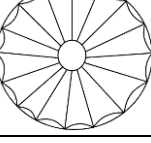
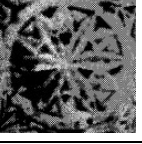
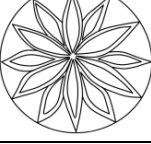

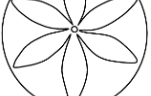

102	2.2	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 191	Levha	Mermer		Y: 47 K: 15 G: 53	E.- O.B.D.	6-9.yy	Andıç, 2012: 62		
102 a	3.1.1	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 191	Levha	Mermer		Y: 47 K: 15 G: 53	E.- O.B.D.	6-9.yy	Andıç, 2012: 62		
103	3.4	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 192	Sütun Başlığı (Kesik piramit)	Mermer		Y: 50 U: 60 G: 60	O.B.D.	7-8.yy	Andıç, 2012: 40		
103 a	7	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 192	Sütun Başlığı (Kesik piramit)	Mermer		Y: 50 U: 60 G: 60	O.B.D.	7-8.yy	Andıç, 2012: 40		
103 b	3.5.1	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 192	Sütun Başlığı (Kesik piramit)	Mermer		Y: 50 U: 60 G: 60	O.B.D.	7-8.yy	Andıç, 2012: 40		
104	7	İznik Lefke Kapısı Cıvarı/ 193	Sütun Başlığı				O.B.D.	7-9.yy	Kautzsch, 1936: 207		

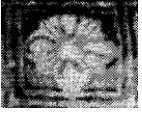
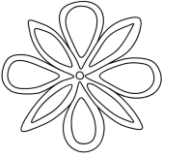

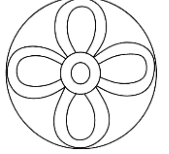
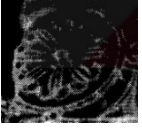
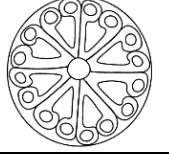

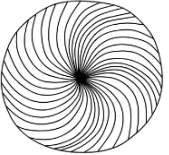
104 a	4.2	İznik Lefke Kapısı Cıvarı/ 193	Sütun Başlığı				O.B.D.	7-9.yy	Kautzsch, 1936: 207		
105	7	Bergama Müzesi/ 194	Templon Arşitravı			G: 125 Y: 16 D: 44	O.B.D.	7-13.yy	Ermiş, 2003: 69		
105 a	1.3.1	Bergama Müzesi/ 194	Templon Arşitravı			G: 125 Y: 16 D: 44	O.B.D.	7-13.yy	Ermiş, 2003: 69		
105 b	3.1.1	Bergama Müzesi/ 194	Templon Arşitravı			G: 125 Y: 16 D: 44	O.B.D.	7-13.yy	Ermiş, 2003: 69		
105 c	2.2	Bergama Müzesi/ 194	Templon Arşitravı			G: 125 Y: 16 D: 44	O.B.D.	7-13.yy	Ermiş, 2003: 69		
106	1.2.1	Bergama Müzesi/ 195	Templon Arşitravı			G: 44 Y: 16 D: 24	O.B.D.	7-13.yy	Ermiş, 2003: 72		

106 a	7	Bergama Müzesi/ 195	Templon Arşitravı			G: 44 Y: 16 D: 24	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 72		
107	3.5.1	Bergama Müzesi/ 196	Templon Arşitravı			G: 90 Y: 16 D: 45	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 74		
108	4.2	Bergama Müzesi/ 197	Templon Arşitravı			G: 186 Y: 12 D: 42	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 75		
109	1.3.1	Manisa Müzesi/ 198	Templon Arşitravı			G: 75 Y: 16 D: 37	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 78		
110	1.1	Manisa Müzesi/ 199	Templon Arşitravı			G: 40 Y: 19 D: 33	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 79		
111	5.2	Manisa Müzesi/ 200	Templon Arşitravı			G: 63 D: 30	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 83		

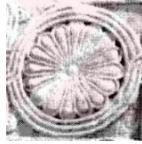
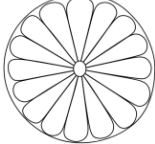
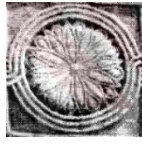
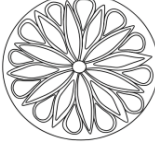

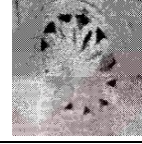
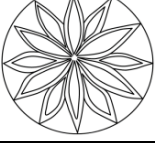

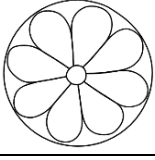

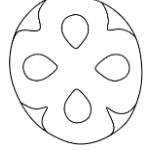
112	5.2	Manisa Müzesi/ 201	Templon Arşitravı			G: 75 D: 29	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 84		
112 a	7	Manisa Müzesi/ 201	Templon Arşitravı			G: 75 D: 29	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 84		
112 b	2.4	Manisa Müzesi/ 201	Templon Arşitravı			G: 75 D: 29	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 84		
112 c	4.2	Manisa Müzesi/ 201	Templon Arşitravı			G: 75 D: 29	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 84		
113	2.2	Manisa Müzesi/ 202	Templon Arşitravı			G: 110 Y: 13 D: 44	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 85		
113 a	7	Manisa Müzesi/ 202	Templon Arşitravı			G: 110 Y: 13 D: 44	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 85		

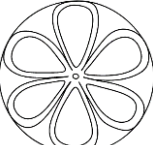
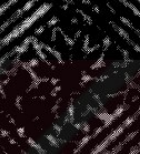
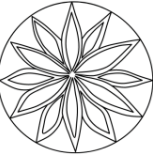
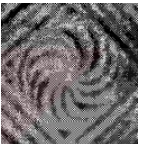
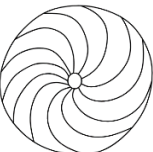
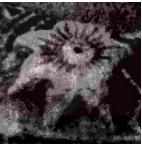
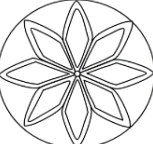

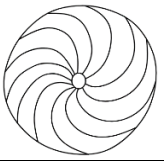
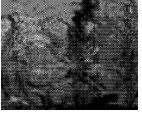
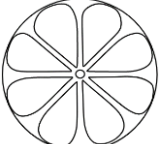
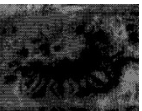

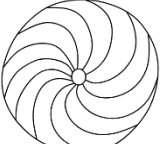

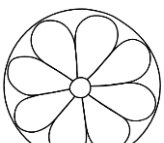

114	2.2	Manisa Müzesi/ 203	Templon Arşitravı			G: 170 B: 100 K: 16	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 86		
114 a	1.1	Manisa Müzesi/ 203	Templon Arşitravı			G: 170 B: 100 K: 16	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 86		
114 b	6	Manisa Müzesi/ 203	Templon Arşitravı			G: 170 B: 100 K: 16	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 86		
114 c	1.3.1	Manisa Müzesi/ 203	Templon Arşitravı			G: 170 B: 100 K: 16	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 86		
115	1.1	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 204	Templon Arşitravı			Y: 18 G: 65 D: 20	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 13		
116	4.2	İzmir Agora Müzesi/ 205	Templon Arşitravı			G: 121 Y: 17 D: 29	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 16 Andıç, 2012: 99		

116 a	5.2	İzmir Agora Müzesi/ 205	Templon Arşitravı			G: 121 Y: 17 D: 29	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 16 Andıç, 2012: 99		
116 b	4.2	İzmir Agora Müzesi/ 205	Templon Arşitravı			G: 121 Y: 17 D: 29	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 16		
117	4.2	İzmir Agora Müzesi/ 206	Templon Arşitravı			G: 57 Y: 17 D: 23	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 24		
118	5.2	İzmir Agora Müzesi/ 207	Templon Arşitravı			G: 99 Y: 20 D: 23	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 26		
119	3.3.1	Ödemiş Müzesi/ 208	Templon Arşitravı			G: 200 Y: 20,5 D: 62	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 32		
119 a	7	Ödemiş Müzesi/ 208	Templon Arşitravı			G: 200 Y: 20,5 D: 62	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 32		

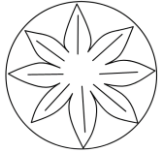

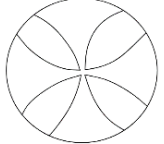

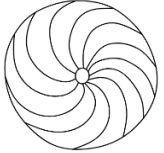

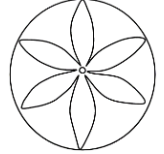

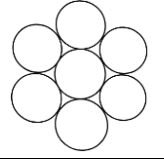
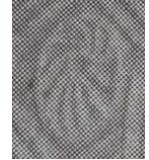
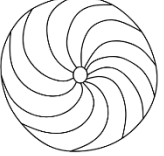

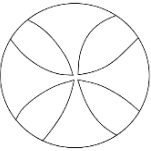

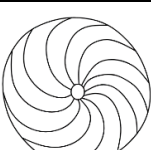

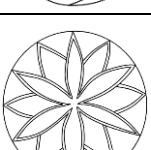
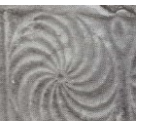
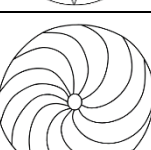

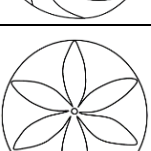
120	2.5	Ödemiş Müzesi/ 209	Templon Arşitravı			G: 170 Y: 21 D: 60	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 33		
120 a	3.2.1	Ödemiş Müzesi/ 209	Templon Arşitravı			G: 170 Y: 21 D: 60	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 33		
121	3.3.1	Ödemiş Müzesi/ 210	Templon Arşitravı			G: 145 Y: 20 D: 41	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 34		
122	1.3.1	Ödemiş Mursallı Köyü Cami kapısı eşiği (dev.)/ 211	Templon Arşitravı			G: 127 Y: 12 D: 50	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 36		
122 a	2.2	Ödemiş Mursallı Köyü Cami kapısı eşiği (dev.)/ 211	Templon Arşitravı			G: 127 Y: 12 D: 50	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 36		
122 b	4.2	Ödemiş Mursallı Köyü Cami kapısı eşiği (dev.)/ 211	Templon Arşitravı			G: 127 Y: 12 D: 50	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 36		

123	3.1.1	Tire Müzesi/ 212	Templon Arşitravı			G: 128 Y: 11,5 D: 38	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 40		
124	2.1	Tire Müzesi/ 213	Templon Arşitravı			G: 127 Y: 16 D: 40	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 41		
125	1.3.1	Efes Müzesi/ 214	Templon Arşitravı			G: 75 D: 37	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 43		
125 a	7	Efes Müzesi/ 214	Templon Arşitravı			G: 75 D: 37	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 43		
126	1.2.1	Efes Müzesi/ 215	Templon Arşitravı			G: 74 D: 38	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 44		
126 a	3.3.2	Efes Müzesi/ 215	Templon Arşitravı			G: 74 D: 38	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 44		

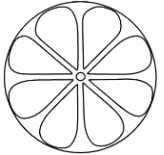
126 b	7	Efes Müzesi/ 215	Templon Arşitravı			G: 74 D: 38	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 44		
127	5.2	Manisa İvaz Paşa Cami doğu cephe penceresi dev./ 216	Templon Arşitravı			G: 177 D: 24	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 89		
128	1.2.1	Manisa Ulu Camisi doğu kapısının solunda yer alan dev./ 217	Templon Arşitravı			G: 98 D: 23	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 93		
129	7	Soma-Darkale Köyü Kırkoluk Cami çeşmesindeki dev./ 218	Templon Arşitravı			G: 82 Y: 15	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 96		
129 a	2.2	Soma-Darkale Köyü Kırkoluk Cami çeşmesindeki dev./ 218	Templon Arşitravı			G: 82 Y: 15	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 96		
129 b	3.1.1	Soma-Darkale Köyü Kırkoluk Cami çeşmesindeki dev./ 218	Templon Arşitravı			G: 82 Y: 15	O.B.D.	7- 13.yy	Ermış, 2003: 96		

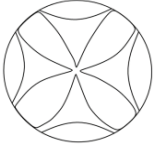

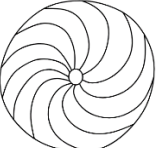

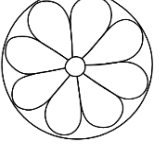

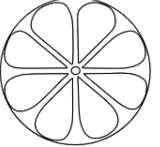

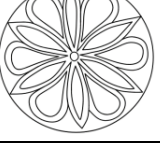

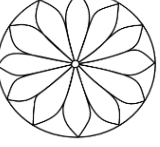
130	6	Soma-Darkale Köyü Kırkoluk Cami çeşmesindeki dev./ 219	Templon Arşitravı			G: 58 Y: 15	O.B.D.	7-13.yy	Ermış, 2003: 97		
130 a	5.2	Soma Kırkoluk Cami çeşmesindeki dev./ 219	Templon Arşitravı			G: 58 Y: 15	O.B.D.	7-13.yy	Ermış, 2003: 97		
130 b	7	Soma-Darkale Köyü Kırkoluk Cami çeşmesindeki dev./ 219	Templon Arşitravı			G: 58 Y: 15	O.B.D.	7-13.yy	Ermış, 2003: 97		
130 c	4.2	Soma-Darkale Köyü Kırkoluk Cami çeşmesindeki dev./ 219	Templon Arşitravı			G: 58 Y: 15	O.B.D.	7-13.yy	Ermış, 2003: 97		
131	2.3	Soma-Darkale Köyü Kırkoluk Cami çeşmesindeki dev./ 220	Templon Arşitravı			G: 60 Y: 12	O.B.D.	7-13.yy	Ermış, 2003: 98		
131 a	5.2	Soma-Darkale Köyü Kırkoluk Cami çeşmesindeki dev./ 220	Templon Arşitravı			G: 60 Y: 12	O.B.D.	7-13.yy	Ermış, 2003: 98		

131 b	1.2.1	Soma-Darkale Köyü Kırkoluk Cami çeşmesindeki dev./ 220	Templon Arşitravı			G: 60 Y: 12	O.B.D.	7-13.yy	Ermiş, 2003: 98		
132	4.1	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 221	Levha	Mermer		G: 76 K: 9 Y: 57	O.B.D.	7-13.yy	Andıç, 2012: 83		
132 a	7	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 221	Levha	Mermer		G: 76 K: 9 Y: 57	O.B.D.	7-13.yy	Andıç, 2012: 83		
133	1.1	Gelibolu Belediyesi deposu/ 222	Templon Sütun Başlığı	Mermer		Y: 45 Ü: 28x28	O.B.D.	7-13.yy	Türker, 2018: 99		
134	2.1	Çanakkale Arkeoloji Müzesi/ 223	Templon Arşitravı	Gri Damarlı Beyaz Mermer	Kabartma	U: 235 (k) Y: 12 Ü.K: 34,5 A.K: 18,5	O.B.D.	7-13.yy	Türker, 2018: 105		
134 a	7	Çanakkale Arkeoloji Müzesi/ 223	Templon Arşitravı	Gri Damarlı Beyaz Mermer	Kabartma	U: 235 (k) Y: 12 Ü.K: 34,5 A.K: 18,5	O.B.D.	7-13.yy	Türker, 2018: 105		

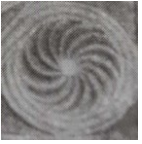
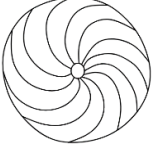

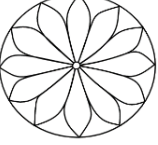

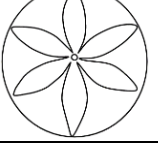

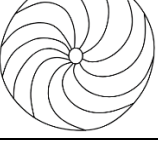
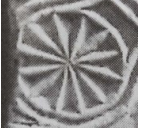
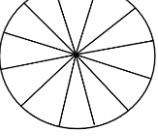
135	4.1	Biga Doğancı Köyü/ 224	Templon Arşitravı	Gri Damarlı Beyaz Mermer	Alçak Kabartma	A.K: 19 U: 72 (k)	O.B.D.	7-13.yy	Türker, 2018: 101-108		
135 a	1.3.1	Biga Doğancı Köyü/ 224	Templon Arşitravı	Gri Damarlı Beyaz Mermer	Alçak Kabartma	A.K: 19 U: 72 (k)	O.B.D.	7-13.yy	Türker, 2018: 101-108		
136	7	Ezine Üsküfçü Köyü/ 225	Templon Arşitravı	Mermer	Alçak Kabartma	U: 145 (k) Y: 16	O.B.D.	7-13.yy	Türker, 2018: 104-110		
137	3.3.1	Ayvacık Murat Hüdevandigar Cami/ 226	Templon Arşitravı	Gri Damarlı Beyaz Mermer	Alçak Kabartma	A.K: 32 Ü.K: 32 U: 72 (k) Y: 21	O.B.D.	7-13.yy	Türker, 2018: 101-110		
137 a	7	Ayvacık Murat Hüdevandigar Cami/ 226	Templon Arşitravı	Gri Damarlı Beyaz Mermer	Alçak Kabartma	A.K: 32 Ü.K: 32 U: 72 (k) Y: 21	O.B.D.	7-13.yy	Türker, 2018: 101-110		
137 b	1.1	Ayvacık Murat Hüdevandigar Cami/ 226	Templon Arşitravı	Gri Damarlı Beyaz Mermer	Alçak Kabartma	A.K: 32 Ü.K: 32 U: 72 (k) Y: 21	O.B.D.	7-13.yy	Türker, 2018: 101-110		

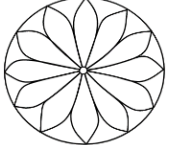

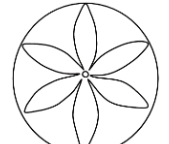

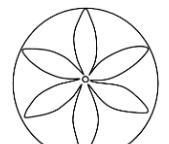

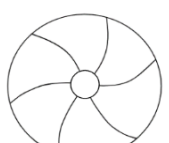

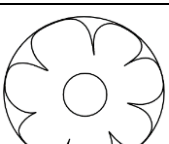
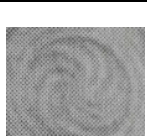
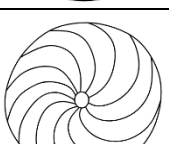

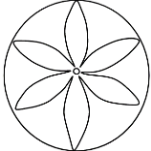
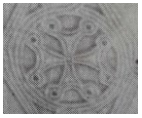
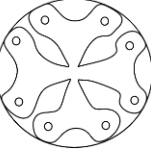
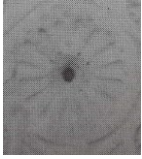
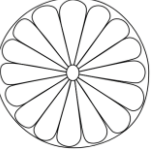

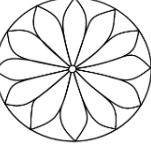

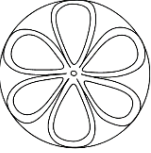

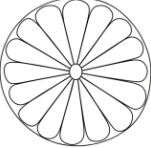
138	5.2	Çanakkale Arkeoloji Müzesi/ 227	Korkuluk Levhası	Gri Damarlı Beyaz Mermer		U: 67 K: 73 Y: 14,5	O.B.D.	7-13.yy	Türker, 2018: 130-165		
138 a	5.2	Çanakkale Arkeoloji Müzesi/ 227	Korkuluk Levhası	Gri Damarlı Beyaz Mermer		U: 67 K: 73 Y: 14,5	O.B.D.	7-13.yy	Türker, 2018: 130-165		
139	5.2	Eceabat Kocadere Köyü Cami/ 228	Korkuluk Levhası	Gri Damarlı Beyaz Mermer	Kabartma	U: 115 Y: 58	O.B.D.	7-13.yy	Türker, 2018: 167		
140	5.2	Bayramiç Ağaçköy Köyü/ 229	Sütun Başlığı (İmpost)	Gri Damarlı Beyaz Mermer		A.U: 15 A.K: 31 Ü.U: 36 Ü.K: 52 Y: 12	O.B.D.	7-13.yy	Türker, 2018: 366-376		
141	7	Çanakkale Arkeoloji Müzesi/ 230	Korkuluk Levhası	Gri Damarlı Beyaz Mermer	Alçak Kabartma	U: 87 K: 7 Y: 107	O.B.D.	7-13.yy	Türker, 2018: 120-148		
142	4.2	Afyon Müzesi/ 231	Templon Sütun Başlığı	Mermer		Y: 200 Ab.: 23x20	O.B.D.	7-13.yy	Parman, 2002: 117		

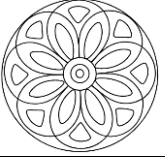

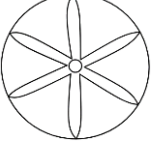

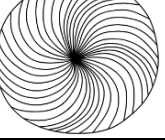

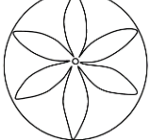
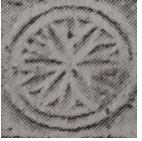

143	4.1	Uşak Müzesi/ 232	Templon Sütun Kaidesi	Mermer		Y: 156 k.Y: 44	O.B.D.	7- 13.yy	Parman, 2002: 118		
144	7	Afyon Müzesi/ 233	Templon Levhası	Mermer	Alçak Kabartma	E: 50-60 Y: 110 K: 21-16- 14	O.B.D.	7- 13.yy	Parman, 2002: 123		
145	2.2	Afyon Müzesi/ 234	Levha	Mermer		Y: 95 Ü.K: 16 A.K: 13	O.B.D.	7- 13.yy	Parman, 2002: 124		
145 a	5.2	Afyon Müzesi/ 234	Levha	Mermer		Y: 95 Ü.K: 16 A.K: 13	O.B.D.	7- 13.yy	Parman, 2002: 124		
145 b	3.1.1	Afyon Müzesi/ 234	Levha	Mermer		Y: 95 Ü.K: 16 A.K: 13	O.B.D.	7- 13.yy	Parman, 2002: 124		
145 c	1.3	Afyon Müzesi/ 234	Levha	Mermer		Y: 95 Ü.K: 16 A.K: 13	O.B.D.	7- 13.yy	Parman, 2002: 124		

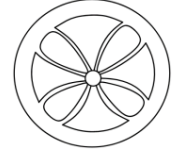

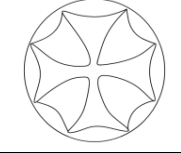

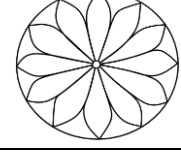

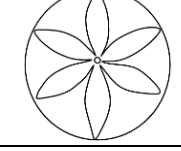

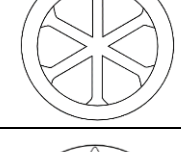

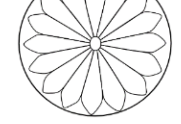

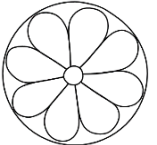

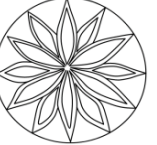
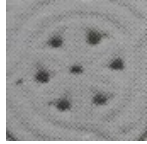
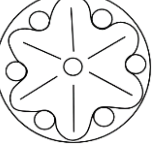
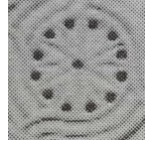
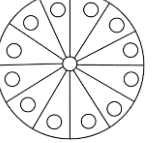

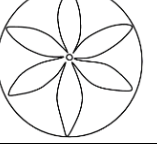

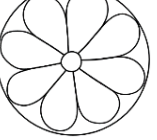
145 d	7	Afyon Müzesi/ 234	Levha	Mermer		Y: 95 Ü.K: 16 A.K: 13	O.B.D.	7- 13.yy	Parman, 2002: 124		
146	1.3	Eskişehir Müzesi/ 235	Levha	Mermer		Y: 99,5 Ü.K: 13 A.K: 10	O.B.D.	7- 13.yy	Parman, 2002: 124		
146 a	5.2	Eskişehir Müzesi/ 235	Levha	Mermer		Y: 99,5 Ü.K: 13 A.K: 10	O.B.D.	7- 13.yy	Parman, 2002: 124		
147	1.1	Uşak Müzesi/ 236	Levha	Mermer		E: 73 Y: 87 Ü.K: 18 A.K: 11	O.B.D.	7- 13.yy	Parman, 2002: 125		
147 a	7	Uşak Müzesi/ 236	Levha	Mermer		E: 73 Y: 87 Ü.K: 18 A.K: 11	O.B.D.	7- 13.yy	Parman, 2002: 125		
147 b	6	Uşak Müzesi/ 236	Levha	Mermer		E: 73 Y: 87 Ü.K: 18 A.K: 11	O.B.D.	7- 13.yy	Parman, 2002: 125		

147 c	1.3	Uşak Müzesi/ 236	Levha	Mermer		E: 73 Y: 87 Ü.K: 18 A.K: 11	O.B.D.	7- 13.yy	Parman, 2002: 125		
148	1.1	Seyitgazi Müzesi/ 237	Templon Payesi	Mermer		Y: 100 E: 20 K: 10	O.B.D.	7- 13.yy	Parman, 2002: 127		
149	1.1	Uşak Müzesi/ 238	Templon Payesi	Mermer		Y: 100 E: 25 K: 24	O.B.D.	7- 13.yy	Parman, 2002: 129		
150	7	Selçukler Kazı Evi Deposu/ 239	Sütun Kaidesi?	Mermer	Champlev e	Y: 78 E: 20,5 K: 20,5	O.B.D.	7- 13.yy	Parman, 2002: 130		
150 a	2.7	Selçukler Kazı Evi Deposu/ 239	Sütun Kaidesi?	Mermer	Champlev e	Y: 78 E: 20,5 K: 20,5	O.B.D.	7- 13.yy	Parman, 2002: 130		
151	7	Afyon Müzesi/ 240	Ambon Yan Merdiven Levhası	Mermer	Alçak Kabartma	Y: 81 E: 62 K: 6	O.B.D.	7- 13.yy	Parman, 2002: 137		

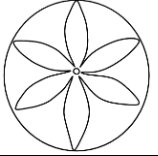

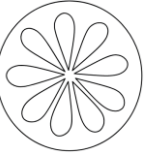

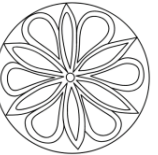
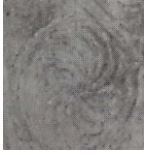
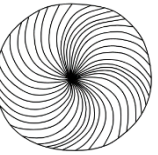

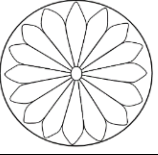
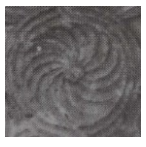
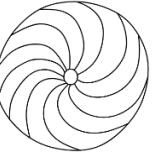
151 a	1.1	Afyon Müzesi/ 240	Ambon Yan Merdiven Levhası	Mermer	Alçak Kabartma	Y: 81 E: 62 K: 6	O.B.D.	7-13.yy	Parman, 2002: 137		
151 b	4.1	Afyon Müzesi/ 240	Ambon Yan Merdiven Levhası	Mermer	Alçak Kabartma	Y: 81 E: 62 K: 6	O.B.D.	7-13.yy	Parman, 2002: 137		
152	2.5	Eskişehir Müzesi/ 241	Ambon Yan levhası	Mermer		Y: 150 E: 119 K: 11	O.B.D.	7-13.yy	Parman, 2002: 139		
152 a	1.3	Eskişehir Müzesi/ 241	Ambon Yan levhası	Mermer		Y: 150 E: 119 K: 11	O.B.D.	7-13.yy	Parman, 2002: 139		
152 b	2.1	Eskişehir Müzesi/ 241	Ambon Yan levhası	Mermer		Y: 150 E: 119 K: 11	O.B.D.	7-13.yy	Parman, 2002: 139		
153	2.5	Uşak Müzesi/ 242	Ambon Balkon levhası	Mermer	Alçak Kabartma	Y: 84,5 E: 42 (k) K: 7	O.B.D.	7-13.yy	Parman, 2002: 146		

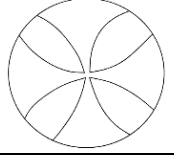

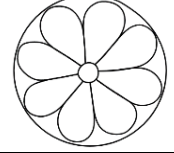

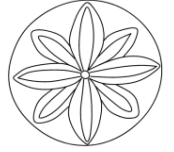

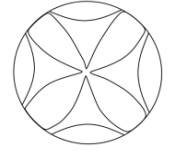

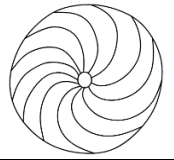

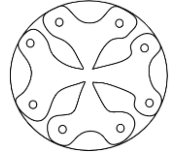
153 a	2.2.1	Uşak Müzesi/ 242	Ambon Balkon levhası	Mermer	Alçak Kabartma	Y: 84,5 E: 42 (k) K: 7	O.B.D.	7- 13.yy	Parman, 2002: 146		
154	5.1	Afyon Müzesi/ 243	Korkuluk Levhası	Mermer	Alçak Kabartma	Y: 90 E: 55 K: 15	O.B.D.	7- 13.yy	Parman, 2002: 163		
155	7	Afyon Müzesi/ 244	Korkuluk Levhası	Mermer		U: 161 Y: 99 K: 29	O.B.D.	7- 13.yy	Parman, 2002: 164		
155 a	5.2	Afyon Müzesi/ 244	Korkuluk Levhası	Mermer		U: 161 Y: 99 K: 29	O.B.D.	7- 13.yy	Parman, 2002: 164		
155 b	1.1	Afyon Müzesi/ 244	Korkuluk Levhası	Mermer		U: 161 Y: 99 K: 29	O.B.D.	7- 13.yy	Parman, 2002: 164		
155 c	1.3.1	Afyon Müzesi/ 244	Korkuluk Levhası	Mermer		U: 161 Y: 99 K: 29	O.B.D.	7- 13.yy	Parman, 2002: 164		

155 d	4.1	Afyon Müzesi/ 244	Korkuluk Levhası	Mermer		U: 161 Y: 99 K: 29	O.B.D.	7- 13.yy	Parman, 2002: 164		
155 e	4.1	Afyon Müzesi/ 244	Korkuluk Levhası	Mermer		U: 161 Y: 99 K: 29	O.B.D.	7- 13.yy	Parman, 2002: 164		
156	1.3	Afyon Müzesi/ 245	Korkuluk Levhası	Mermer			O.B.D.	7- 13.yy	Parman, 2002: 165		
156 a	1.1	Afyon Müzesi/ 245	Korkuluk Levhası	Mermer			O.B.D.	7- 13.yy	Parman, 2002: 165		
157	5.1	Eskişehir Müzesi/ 246	Korkuluk Levhası	Gri Mermer	Kabartma	Y: 84,5 E: 173 K: 25	O.B.D.	7- 13.yy	Parman, 2002: 166		
158	1.4	Eskişehir Müzesi/ 247	Korkuluk Levhası	Beyaz Mermer	Alçak Kabartma	Y: 71 B: 61 K: 15	O.B.D.	7- 13.yy	Parman, 2002: 167		

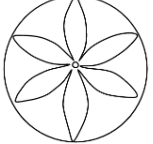

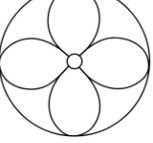
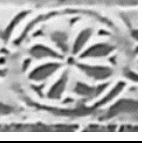
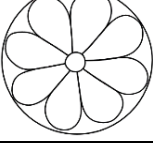

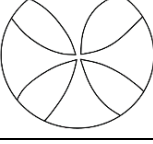

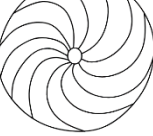
158 a	2.2	Eskişehir Müzesi/ 247	Korkuluk Levhası	Beyaz Mermer	Alçak Kabartma	Y: 71 B: 61 K: 15	O.B.D.	7-13.yy	Parman, 2002: 167		
158 b	1.3.1	Eskişehir Müzesi/ 247	Korkuluk Levhası	Beyaz Mermer	Alçak Kabartma	Y: 71 B: 61 K: 15	O.B.D.	7-13.yy	Parman, 2002: 167		
159	2.1	Seyitgazi Müzesi/ 248	Korkuluk Levhası	Kaliteli Beyaz Mermer		Y: 63 E: 41 K: 6	O.B.D.	7-13.yy	Parman, 2002: 168		
159 a	6	Seyitgazi Müzesi/ 248	Korkuluk Levhası	Kaliteli Beyaz Mermer		Y: 63 E: 41 K: 6	O.B.D.	7-13.yy	Parman, 2002: 168		
160	1.1	Seyitgazi Müzesi/ 249	Korkuluk Levhası	Kaliteli Beyaz Mermer	Alçak Kabartma	Y: 94 E: 33 K: 10	O.B.D.	7-13.yy	Parman, 2002: 168		
161	2.2	Seyitgazi Müzesi/ 250	Korkuluk Levhası	Beyaz Mermer	Alçak Kabartma	Y: 56-66 E: 65 K: 16	O.B.D.	7-13.yy	Parman, 2002: 169		

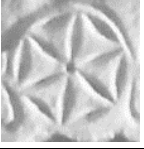
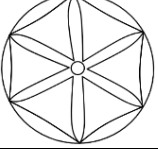
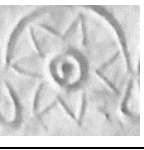
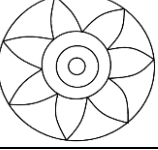
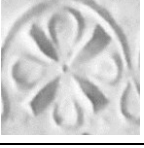
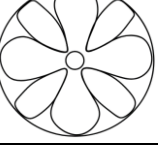

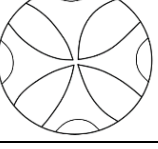
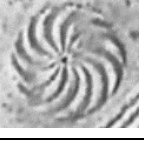
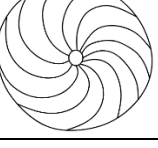

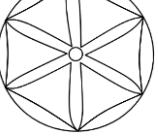

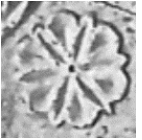

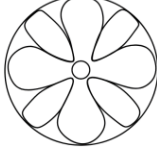
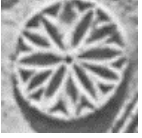
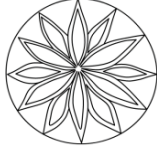

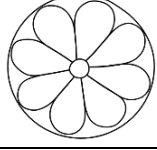
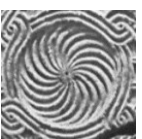
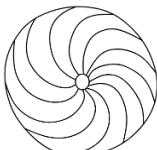
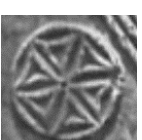
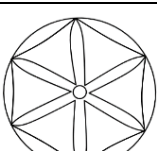
161 a	1.1	Seyitgazi Müzesi/ 250	Korkuluk Levhası	Beyaz Mermer	Alçak Kabartma	Y: 56-66 E: 65 K: 16	O.B.D.	7-13.yy	Parman, 2002: 169		
162	2.8	Uşak Müzesi/ 251	Korkuluk Levhası	Mermer		Y: 86 E: 142 K: 9-12	O.B.D.	7-13.yy	Parman, 2002: 172		
162 a	3.1.1	Uşak Müzesi/ 251	Korkuluk Levhası	Mermer		Y: 86 E: 142 K: 9-12	O.B.D.	7-13.yy	Parman, 2002: 172		
162 b	7	Uşak Müzesi/ 251	Korkuluk Levhası	Mermer		Y: 86 E: 142 K: 9-12	O.B.D.	7-13.yy	Parman, 2002: 172		
162 c	1.4	Uşak Müzesi/ 251	Korkuluk Levhası	Mermer		Y: 86 E: 142 K: 9-12	O.B.D.	7-13.yy	Parman, 2002: 172		
163	7	Hierapolis Müzesi/ 252	Sütun Başlığı	Beyaz Mermer	Alçak Kabartma	Y: 43 Abakus 66x51	O.B.D.	7-13.yy	Parman, 2002: 188		

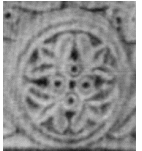

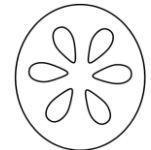

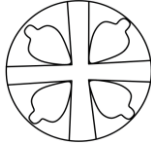

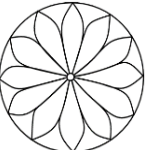

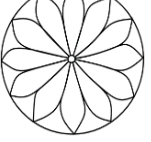
164	4.1	Hierapolis Müzesi/ 253	Sütun başlığı (İon-İmpost)	Beyaz Mermer		Y: 30 Abakus 73x49,5	O.B.D.	7- 13.yy	Parman, 2002: 189		
165	2.2	Hierapolis Müzesi/ 254	Sütun başlığı (İon-İmpost)	Mermer		Y: 33 Abakus 73x30	O.B.D.	7- 13.yy	Parman, 2002: 190		
166	5.2	Uşak Müzesi/ 255	Sütun başlığı (İon-İmpost)	Bej-Pembe Damarlı Mermer		Y: 28 Abakus 84x50 A.Ç: 36	O.B.D.	7- 13.yy	Parman, 2002: 196		
167	4.1	Uşak Müzesi/ 256	Sütun Başlığı (İmpost)	Beyaz Mermer		Y: 30 Abakus 50x50	O.B.D.	7- 13.yy	Parman, 2002: 197		
167 a	7	Uşak Müzesi/ 256	Sütun Başlığı (İmpost)	Beyaz Mermer		Y: 30 Abakus 50x50	O.B.D.	7- 13.yy	Parman, 2002: 197		
167 b	4.1	Uşak Müzesi/ 256	Sütun Başlığı (İmpost)	Beyaz Mermer		Y: 30 Abakus 50x50	O.B.D.	7- 13.yy	Parman, 2002: 197		

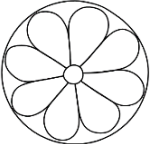

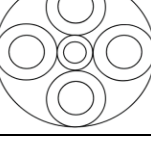

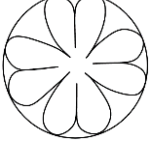

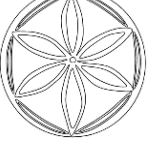

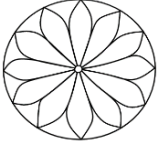

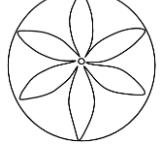

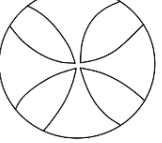

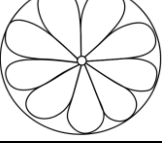

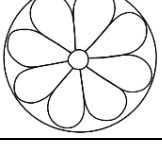

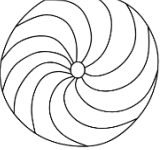
168	1.1	Afyon Müzesi/ 257	Pencere Kapağı?	Mermer	Oyma	70x61	O.B.D.	7- 13.yy	Parman, 2002: 203		
169	4.2	Amorium Aşağı Şehir Kilisesi/ 258	Templon Arşitravı	Kaliteli Beyaz Mermer			O.B.D.	7- 13.yy	Iverson, 2008: 487-513		
169 a	4.2	Amorium Aşağı Şehir Kilisesi/ 258	Templon Arşitravı	Kaliteli Beyaz Mermer			O.B.D.	7- 13.yy	Iverson, 2008: 487-513		
169 b	2.2	Amorium Aşağı Şehir Kilisesi/ 258	Templon Arşitravı	Kaliteli Beyaz Mermer			O.B.D.	7- 13.yy	Iverson, 2008: 487-513		
170	4.2	Amorium Aşağı Şehir Kilisesi/ 259	Templon Arşitravı	Kaliteli Beyaz Mermer			O.B.D.	7- 13.yy	Iverson, 2008: 487-513		
171	7	Amorium Aşağı Şehir Kilisesi/ 260	Templon Arşitravı	Beyaz Mermer			O.B.D.	7- 13.yy	Iverson, 2008: 487-513		

171 a	5.1	Amorium Aşağı Şehir Kilisesi/ 260	Templon Arşitravı	Beyaz Mermer			O.B.D.	7-13.yy	Iverson, 2008: 487-513		
171 b	1.6	Amorium Aşağı Şehir Kilisesi/ 260	Templon Arşitravı	Beyaz Mermer			O.B.D.	7-13.yy	Iverson, 2008: 487-513		
171 c	5.2	Amorium Aşağı Şehir Kilisesi/ 260	Templon Arşitravı	Beyaz Mermer			O.B.D.	7-13.yy	Iverson, 2008: 487-513		
172	4.1	Amorium Aşağı Şehir Kilisesi/ 261	Templon Arşitravı	Beyaz Mermer	Oyma		O.B.D.	7-13.yy	Iverson, 2008: 487-513		
173	7	Amorium Aşağı Şehir Kilisesi/ 262	Ambon Yan levhası	Gri Mermer		K: 16-18	O.B.D.	7-13.yy	Iverson, 2008: 487-513		
173 a	5.1	Amorium Aşağı Şehir Kilisesi/ 262	Ambon Yan levhası	Gri Mermer		K: 16-18	O.B.D.	7-13.yy	Iverson, 2008: 487-513		

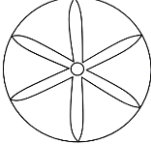

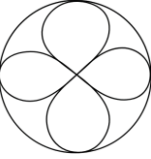

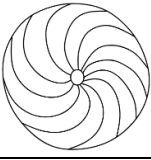

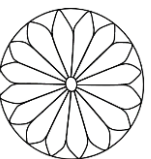

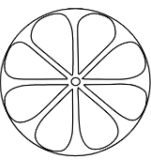
173 b	3.1.1	Amorium Aşağı Şehir Kilisesi/ 262	Ambon Yan levhası	Gri Mermer		K: 16-18	O.B.D.	7- 13.yy	Iverson, 2008: 487-513		
174	5.2	Amorium Aşağı Şehir Kilisesi/ 263	Ambon Yan levhası	Gri Mermer		K: 16-18	O.B.D.	7- 13.yy	Iverson, 2008: 487-513		
174 a	1.3.1	Amorium Aşağı Şehir Kilisesi/ 263	Ambon Yan levhası	Gri Mermer		K: 16-18	O.B.D.	7- 13.yy	Iverson, 2008: 487-513		
174 b	2.2	Amorium Aşağı Şehir Kilisesi/ 263	Ambon Yan levhası	Gri Mermer		K: 16-18	O.B.D.	7- 13.yy	Iverson, 2008: 487-513		
174 c	7	Amorium Aşağı Şehir Kilisesi/ 263	Ambon Yan levhası	Gri Mermer		K: 16-18	O.B.D.	7- 13.yy	Iverson, 2008: 487-513		
174 d	5.1	Amorium Aşağı Şehir Kilisesi/ 263	Ambon Yan levhası	Gri Mermer		K: 16-18	O.B.D.	7- 13.yy	Iverson, 2008: 487-513		

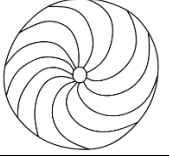

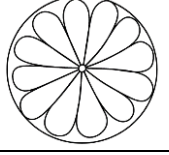

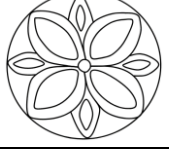

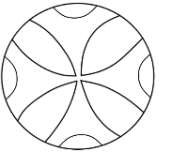
174 e	3.1.1	Amorium Aşağı Şehir Kilisesi/ 263	Ambon Yan levhası	Gri Mermer		K: 16-18	O.B.D.	7-13.yy	Iverson, 2008: 487-513		
175	4.2	Bursa, Müze/ 264	Sütun Başlığı				O.B.D.	7-13.yy	Kautzsch, 1936: 208		
176	2.1	Yunanistan, Paros Panagia Ekatonpapiliani Kilisesi/ 265	Sütun Başlığı				O.B.D.	9.yy	Kautzsch, 1936: 181		
177	4.2	İstanbul Arkeoloji Müzesi/ 266	Korkuluk Levhası	Kırmızı Taş	Oyma	Y: 81 G: 110 K: 7	O.B.D.	9-10.yy?	Fıratlı, 1990: 165		
178	1.3	İstanbul Arkeoloji Müzesi/ 267	Parapet Plakası	Sıkı ve İnce Taneli Kırmızı Taş		Y: 46 G: 68 K: 6,5	O.B.D.	9-10.yy	Fıratlı, 1990: 169		
179	1.3	Fakih Dede Türbesi güney cephesi/ 268	Söve	Gri-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 26 U: 80 (k) D: 18 (k)	O.B.D.	9-10.yy	Temple, 2013: 215		

179 a	5.2	Fakih Dede Türbesi güney cephesi/ 268	Söve	Gri-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 26 U: 80 (k) D: 18 (k)	O.B.D.	9- 10.yy	Temple, 2013: 215		
180	2.2	Karadeniz Ereğli Müzesi/ 269	Levha	Kireç Taşı (yerel)	Alçak Kabartma	G: 142 Y: 95 K: 12	O.B.D.	9- 10.yy	Kıpramaz , 2019: 58		
181	4.2	Karadeniz Ereğli Müzesi/ 270	Levha	Kireç taşı	Alçak Kabartma	G: 140 Y: 90 K: 13	O.B.D.	9- 10.yy	Kıpramaz , 2019: 59		
181 a	4.2	Karadeniz Ereğli Müzesi/ 270	Levha	Kireç taşı	Alçak Kabartma	G: 140 Y: 90 K: 13	O.B.D.	9- 10.yy	Kıpramaz , 2019: 59		
182	1.1	Demre Aziz Nikolaos Kilisesi avlu ve galeri/ 271	Levha	Mermer	Kabartma	E (k): 101 Y: 99 K: 9	O.B.D.	9- 10.yy	Alparslan, 1996: 105		
183	1.1.1	Demre Aziz Nikolaos Kilisesi avlu/ 272	Templon Arşitravı 1. parça	Mermer	Kabartma	(k)	O.B.D.	9- 10.yy	Alparslan, 1996: 212		

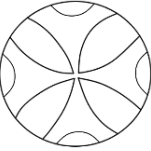

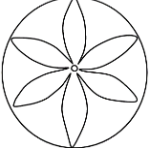

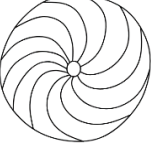

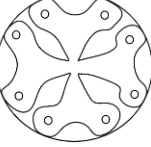

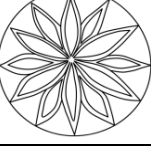

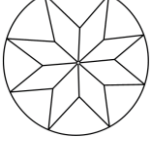
183 a	1.3	Demre Aziz Nikolaos Kilisesi avlu/ 272	Templon Arşitravı 2. parça	Mermer	Kabartma	(k)	O.B.D.	9-10.yy	Alparslan, 1996: 212		
183 b	1.1	Demre Aziz Nikolaos Kilisesi avlu/ 272	Templon Arşitravı 2. parça	Mermer	Kabartma	(k)	O.B.D.	9-10.yy	Alparslan, 1996: 212		
183 c	4.1	Demre Aziz Nikolaos Kilisesi avlu/ 272	Templon Arşitravı 3. parça	Mermer	Kabartma	(k)	O.B.D.	9-10.yy	Alparslan, 1996: 212		
183 d	2.8	Demre Aziz Nikolaos Kilisesi avlu/ 272	Templon Arşitravı 3. parça	Mermer	Kabartma	(k)	O.B.D.	9-10.yy	Alparslan, 1996: 212		
183 e	2.2	Demre Aziz Nikolaos Kilisesi avlu/ 272	Templon Arşitravı 3. parça	Mermer	Kabartma	(k)	O.B.D.	9-10.yy	Alparslan, 1996: 212		
184	7	Hierapolis Katedrali/ 273	Templon Arşitravı	Mermer			O.B.D.	9-11.yy	Arthur and Brunella, 2007: 523		

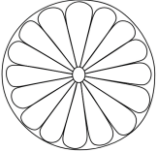

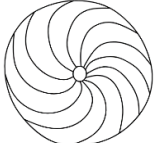

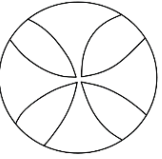

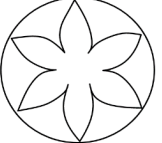

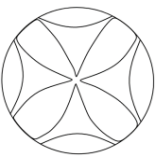

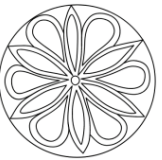

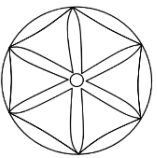

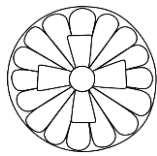
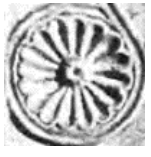
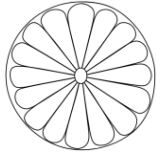
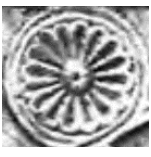
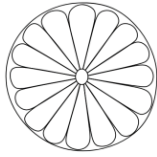

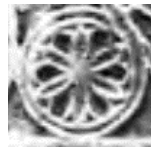
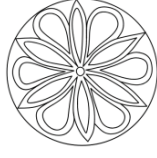
184 a	5.1	Hierapolis Katedrali/ 273	Templon Arşitravı	Mermer			O.B.D.	9- 11.yy	Arthur and Brunella, 2007: 523		
185	3.1.1	Konya Arkeoloji Müzesi/ 274	Kathedra	Mor Damarlı Sarımtırak Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 91 G: 63 D: 45	O.B.D.	9- 12.yy	Temple, 2013: 183		
186	4.2	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 275	Templon Arşitravı	Mermer	Kabartma	U: 50 G: 20 Y: 18	O.B.D.	9- 12.yy	Andıç, 2012: 107		
186 a	7	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 275	Templon Arşitravı	Mermer	Kabartma	U: 50 G: 20 Y: 18	O.B.D.	9- 12.yy	Andıç, 2012: 107		
187	1.4	Umurbey Kavgalar Çeşme/ 276	Korkuluk Levhası	Gri Damarlı Beyaz Mermer	Alçak Kabartma	U: 110 Y: 60	O.B.D.	9- 12.yy	Türker, 2018: 126-161		
188	5.2	Çanakkale Arkeoloji Müzesi/ 277	Korkuluk Levhası	Gri Damarlı Beyaz Mermer	Alçak Kabartma	U: 50 (k) K: 9 Y: 52 (k)	O.B.D.	9- 12.yy	Türker, 2018: 126-162		

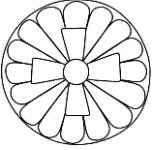

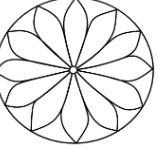

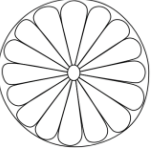

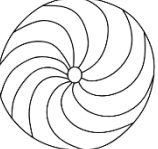

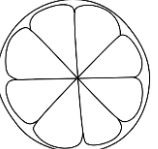

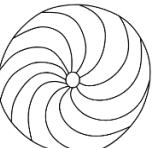
188 a	7	Çanakkale Arkeoloji Müzesi/ 277	Korkuluk Levhası	Gri Damarlı Beyaz Mermer	Alçak Kabartma	U: 50 (k) K: 9 Y: 52 (k)	O.B.D.	9-12.yy	Türker, 2018: 126-162		
189	4.2	İstanbul Arkeoloji Müzesi/ 278		Mermer (Prokennesos)	Oyma	Y: 107 G: 102 K: 11	O.B.D.	10.yy	Fıratlı, 1990: 171		
189 a	2.3	İstanbul Arkeoloji Müzesi/ 278		Mermer (Prokennesos)	Oyma	Y: 107 G: 102 K: 11	O.B.D.	10.yy	Fıratlı, 1990: 171		
190	5.2	İzmir Agora Müzesi/ 279	Templon Arşitravı			G: 97 Y: 20 D: 28	O.B.D.	10.yy	Ermiş, 2003: 17 Andıç, 2012: 100		
190 a	4.2	İzmir Agora Müzesi/ 279	Templon Arşitravı			G: 97 Y: 20 D: 28	O.B.D.	10.yy	Ermiş, 2003: 17 Andıç, 2012: 100		
190 b	4.1	İzmir Agora Müzesi/ 279	Templon Arşitravı			G: 97 Y: 20 D: 28	O.B.D.	10.yy	Ermiş, 2003: 17		

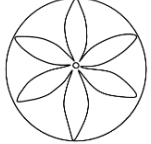

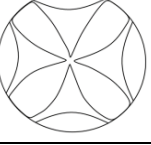

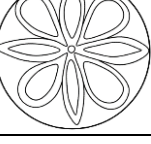

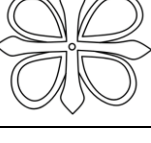

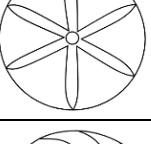

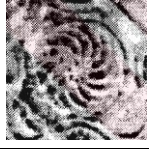
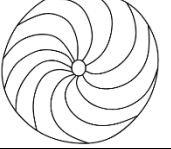

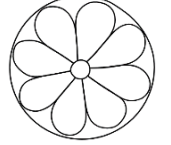

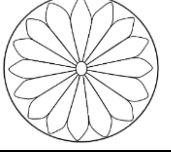
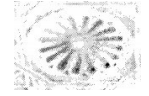
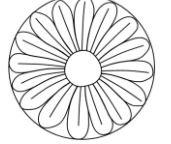

191	4.1	Afyon Müzesi/ 280	Templon Arşitravı	Mermer		U: 101 Y: 17 A.D: 20 Ü.D: 27,5	O.B.D.	10.yy	Parman, 2002: 95- 110		
191 a	1.1	Afyon Müzesi/ 280	Templon Arşitravı	Mermer		U: 101 Y: 17 A.D: 20 Ü.D: 27,5	O.B.D.	10.yy	Parman, 2002: 95- 110		
192	7	Uşak Müzesi/ 281	Sütun Başlığı (İmpost)	Beyaz Mermer			O.B.D.	10.yy	Parman, 2002: 197		
192 a	4.1	Uşak Müzesi/ 281	Sütun Başlığı (İmpost)	Beyaz Mermer			O.B.D.	10.yy	Parman, 2002: 197		
193	1.3.1	Uşak Müzesi/ 282	Templon Arşitravı	Mermer		U: 116 Y: 23 D: 38	O.B.D.	10.yy	Parman, 2002: 115		
194	3.5.1	Kütahya Müzesi/ 283	Templon Arşitravı	Mermer		U: 115 Y: 24 D: 36	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 112		

194 a	2.5	Kütahya Müzesi/ 283	Templon Arşitravı	Mermer		U: 115 Y: 24 D: 36	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 112		
195	7	Seyitgazi Müzesi/ 284	Templon Arşitravı	Mermer		U: 110 Y: 30 Ü.D: 10	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 112		
195 a	4.1	Seyitgazi Müzesi/ 284	Templon Arşitravı	Mermer		U: 110 Y: 30 Ü.D: 10	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 112		
195 b	1.1	Seyitgazi Müzesi/ 284	Templon Arşitravı	Mermer		U: 110 Y: 30 Ü.D: 10	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 112		
196	4.1	Selçukler Deposu/ 285	Templon Arşitravı 1. parça	Mermer		U: 120 Y: 20 D: 50 (k)	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 113 ve Grabar, 1976: 28		
196 a	3.1.1	Selçukler Deposu/ 285	Templon Arşitravı 1. parça	Mermer		U: 120 Y: 20 D: 50 (k)	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 113 ve Grabar, 1976: 28		

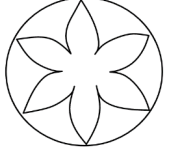
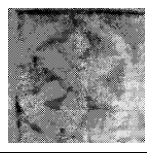
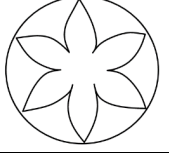
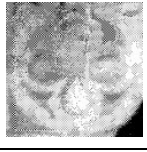
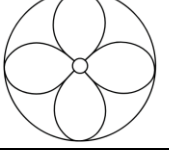

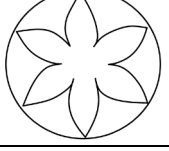

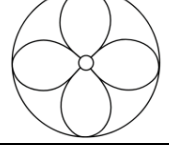
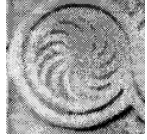
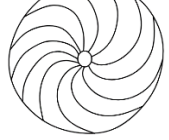
196 b	5.1	Selçukler Deposu/ 285	Templon Arşitravı 1. parça	Mermer		U: 120 Y: 20 D: 50 (k)	O.B.D.	10-11.yy	Parman, 2002: 95-113 ve Grabar, 1976: 28		
196 c	4.2	Selçukler Deposu/ 285	Templon Arşitravı 1. parça	Mermer		U: 120 Y: 20 D: 50 (k)	O.B.D.	10-11.yy	Parman, 2002: 95-113 ve Grabar, 1976: 28		
196 d	2.5	Selçukler Deposu 285	Templon Arşitravı 1. parça	Mermer	Kabartma	U: 120 Y: 20 D: 50 (k)	O.B.D.	10-11.yy	Parman, 2002: 95-113 Grabar, 1976: 28		
196 e	2.5	Selçukler Deposu (Grabar, 1976) Uşak Müzesi (Parman, 2002)	Templon Arşitravı 2. parça	Mermer	Kabartma	U: 174 Y: 22 D: 66 (k)	O.B.D.	10-11.yy	Parman, 2002: 95-114 Grabar, 1976: 28		
196f	2.2.1	Selçukler Deposu (Grabar, 1976) Uşak Müzesi (Parman, 2002)	Templon Arşitravı 2. parça	Mermer	Kabartma	U: 174 Y: 22 D: 66 (k)	O.B.D.	10-11.yy	Parman, 2002: 95-114 Grabar, 1976: 28		
196 g	3.1.1	Selçukler Deposu (Grabar, 1976) Uşak Müzesi (Parman, 2002)	Templon Arşitravı 2. parça	Mermer	Kabartma	U: 174 Y: 22 D: 66 (k)	O.B.D.	10-11.yy	Parman, 2002: 95-114 Grabar, 1976: 28		

196 h	4.2	Selçukler Deposu (Grabar, 1976) Uşak Müzesi (Parman, 2002)	Templon Arşitravı 2. parça	Mermer	Kabartma	U: 174 Y: 22 D: 66 (k)	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 114 Grabar, 1976: 28		
197	2.3	Afyon Müzesi/ 286	Templon Arşitravı	Mermer	Kabartma -Oyma	U: 88 Y: 22 D: 28	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 102		
197 a	2.5	Afyon Müzesi/ 286	Templon Arşitravı	Mermer	Kabartma -Oyma	U: 88 Y: 22 D: 28	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 102		
197 b	7	Afyon Müzesi/ 286	Templon Arşitravı	Mermer	Kabartma -Oyma	U: 88 Y: 22 D: 28	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 102		
197 c	5.2	Afyon Müzesi/ 286	Templon Arşitravı	Mermer	Kabartma -Oyma	U: 88 Y: 22 D: 28	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 102		
198	7	Uşak Müzesi/ 287	Korkuluk Levhası	Mermer		Y: 100 E: 77 K: 7	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 171		

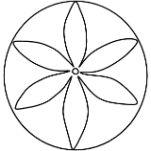

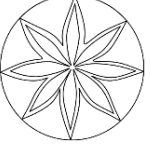

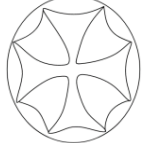

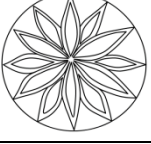

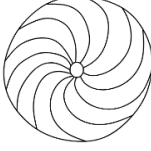
198 a	1.1	Uşak Müzesi/ 287	Korkuluk Levhası	Mermer		Y: 100 E: 77 K: 7	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 171		
198 b	4.1	Uşak Müzesi/ 287	Korkuluk Levhası	Mermer		Y: 100 E: 77 K: 7	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 171		
199	5.2	Eskişehir Müzesi/ 288	Sütun başlığı (İon- İmpost)	Beyaz Mermer		Y: 34 Abakus 62x58 A.Ç: 49	O.B.D.	10- 11.yy?	Parman, 2002: 185		
200	4.2	Afyon Müzesi/ 289	Lento	Mermer		U: 110 Y: 22 Ü.D: 44 A.D: 58	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 202		
201	5.1	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 290	Levha	Mermer		Y: 42 K: 16 U: 52	O.B.D.	10- 11.yy	Andıç, 2012: 76		
201 a	7	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 290	Levha	Mermer		Y: 42 K: 16 U: 52	O.B.D.	10- 11.yy	Andıç, 2012: 76		

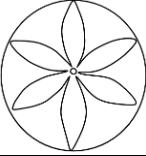

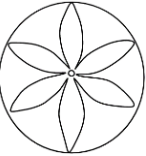

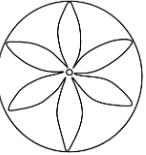

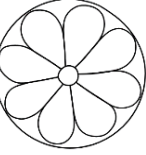

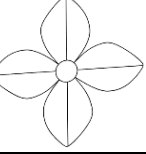

202	7	İzmir Agora Müzesi/ 291	Templon Arşitravı			G: 98 Y: 20 D: 54	O.B.D.	10-11.yy	Ermiş, 2003: 20		
203	2.2	İzmir Agora Müzesi/ 292	Templon Arşitravı			U: 97 K: 20 16 Y: 17	O.B.D.	10-11.yy	Andıç, 2012: 98		
203 a	4.2	İzmir Agora Müzesi/ 292	Templon Arşitravı			U: 97 K: 20 16 Y: 17	O.B.D.	10-11.yy	Andıç, 2012: 98		
203 b	1.4	İzmir Agora Müzesi/ 292	Templon Arşitravı			U: 97 K: 20 16 Y: 17	O.B.D.	10-11.yy	Andıç, 2012: 98		
204	2.5	İzmir Agora Müzesi/ 293	Templon Arşitravı			G: 115 Y: 25 D: 50	O.B.D.	10-11.yy	Ermiş, 2003: 23		
204 a	1.1	İzmir Agora Müzesi/ 293	Templon Arşitravı			G: 115 Y: 25 D: 50	O.B.D.	10-11.yy	Ermiş, 2003: 23 Andıç, 2012: 89		

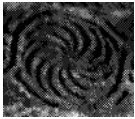
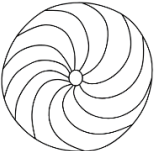

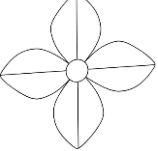

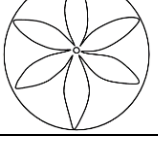

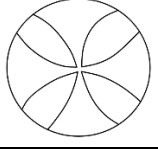

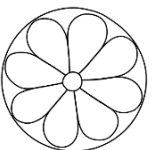

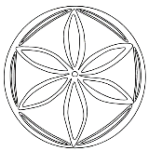

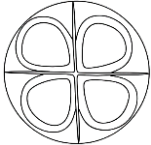

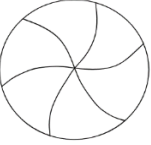
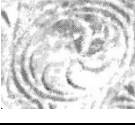
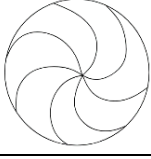
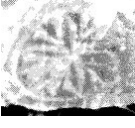

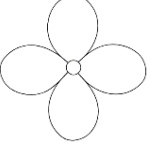

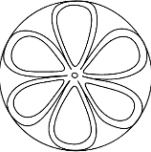
205	1.1	Efes Hagios İoannes Kilisesi/ 294	Templon Arşitravı 1. parça			G: 112 Y: 11 D: 34 (k)	O.B.D.	10- 11.yy	Ermış, 2003: 49		
205 a	1.1	Efes Hagios İoannes Kilisesi/ 294	Templon Arşitravı 1. parça			G: 112 Y: 11 D: 34 (k)	O.B.D.	10- 11.yy	Ermış, 2003: 49		
205 b	4.2	Efes Hagios İoannes Kilisesi/ 294	Templon Arşitravı 1. parça			G: 112 Y: 11 D: 34 (k)	O.B.D.	10- 11.yy	Ermış, 2003: 49		
205 c	1.1	Efes Hagios İoannes Kilisesi/ 294	Templon Arşitravı 2. parça			G: 145 Y: 11 D: 34 (k)	O.B.D.	10- 11.yy	Ermış, 2003: 49		
205 d	4.2	Efes Hagios İoannes Kilisesi/ 294	Templon Arşitravı 2. parça			G: 145 Y: 11 D: 34 (k)	O.B.D.	10- 11.yy	Ermış, 2003: 49		
205 e	7	Efes Hagios İoannes Kilisesi/ 294	Templon Arşitravı 2. parça			G: 145 Y: 11 D: 34 (k)	O.B.D.	10- 11.yy	Ermış, 2003: 49		

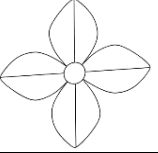

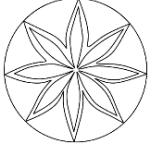

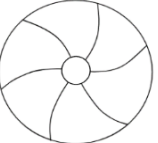

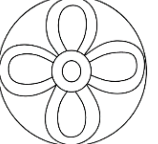

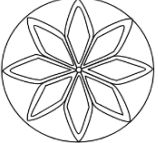

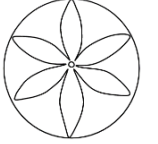

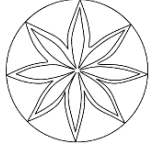

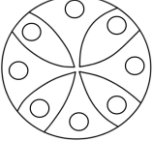

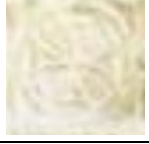
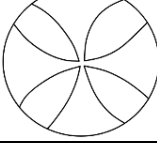

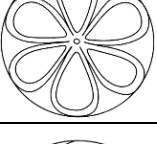

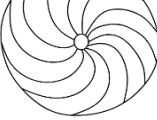
205 d	1.1	Efes Hagios İoannes Kilisesi/ 294	Templon Arşitravı 2. parça			G: 145 Y: 11 D: 34 (k)	O.B.D.	10-11.yy	Ermış, 2003: 49		
206	1.2	Efes Hagios İoannes Kilisesi/ 295	Templon Arşitravı			G: 74 Y: 11 D: 34	O.B.D.	10-11.yy	Ermış, 2003: 50		
206 a	4.1	Efes Hagios İoannes Kilisesi/ 295	Templon Arşitravı			G: 74 Y: 11 D: 34	O.B.D.	10-11.yy	Ermış, 2003: 50		
207	1.3.1	Efes Hagios İoannes Kilisesi/ 296	Templon Arşitravı			G: 79,5 Y: 12 D: 28,5	O.B.D.	10-11.yy	Ermış, 2003: 52		
207 a	5.2	Efes Hagios İoannes Kilisesi/ 296	Templon Arşitravı			G: 79,5 Y: 12 D: 28,5	O.B.D.	10-11.yy	Ermış, 2003: 52		
207 b	7	Efes Hagios İoannes Kilisesi/ 296	Templon Arşitravı			G: 79,5 Y: 12 D: 28,5	O.B.D.	10-11.yy	Ermış, 2003: 52		

207 c	1.1	Efes Hagios İoannes Kilisesi/ 296	Templon Arşitravı			G: 79,5 Y: 12 D: 28,5	O.B.D.	10- 11.yy	Ermış, 2003: 52		
208	1.1	Efes Meryem Ana Kilisesi/ 297	Templon Arşitravı			G: 170 Y: 18 D: 65	O.B.D.	10- 11.yy	Ermış, 2003: 54		
208 a	1.1	Efes Meryem Ana Kilisesi/ 297	Templon Arşitravı			G: 170 Y: 18 D: 65	O.B.D.	10- 11.yy	Ermış, 2003: 54		
208 b	2.2	Efes Meryem Ana Kilisesi/ 297	Templon Arşitravı			G: 170 Y: 18 D: 65	O.B.D.	10- 11.yy	Ermış, 2003: 54		
209	4.2	Efes Meryem Ana Kilisesi/ 298	Templon Arşitravı			G: 103 Y: 17 D: 58,5	O.B.D.	10- 11.yy	Ermış, 2003: 60		
209 a	3.1.1	Efes Meryem Ana Kilisesi/ 298	Templon Arşitravı			G: 103 Y: 17 D: 58,5	O.B.D.	10- 11.yy	Ermış, 2003: 60		

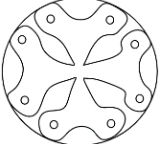

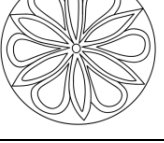

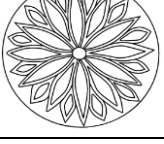

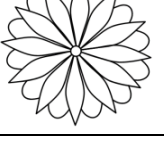

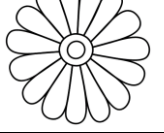
209 b	7	Efes Meryem Ana Kilisesi/ 298	Templon Arşitravı			G: 103 Y: 17 D: 58,5	O.B.D.	10- 11.yy	Ermış, 2003: 60		
209 c	4.2	Efes Meryem Ana Kilisesi/ 298	Templon Arşitravı			G: 103 Y: 17 D: 58,5	O.B.D.	10- 11.yy	Ermış, 2003: 60		
209 d	1.1	Efes Meryem Ana Kilisesi/ 298	Templon Arşitravı			G: 103 Y: 17 D: 58,5	O.B.D.	10- 11.yy	Ermış, 2003: 60		
210	4.1	Efes Meryem Ana Kilisesi/ 299	Templon Arşitravı			G: 89 Y: 15 D: 36	O.B.D.	10- 11.yy	Ermış, 2003: 61		
210 a	2.2	Efes Meryem Ana Kilisesi/ 299	Templon Arşitravı			G: 89 Y: 15 D: 36	O.B.D.	10- 11.yy	Ermış, 2003: 61		
211	1.1	Efes Meryem Ana Kilisesi/ 300	Templon Arşitravı			G: 86 Y: 17 D: 39	O.B.D.	10- 11.yy	Ermış, 2003: 62		

211 a	4.2	Efes Meryem Ana Kilisesi/ 300	Templon Arşitravı			G: 86 Y: 17 D: 39	O.B.D.	10-11.yy	Ermış, 2003: 62		
211 b	7	Efes Meryem Ana Kilisesi/ 300	Templon Arşitravı			G: 86 Y: 17 D: 39	O.B.D.	10-11.yy	Ermış, 2003: 62		
211 c	7	Efes Meryem Ana Kilisesi/ 300	Templon Arşitravı			G: 86 Y: 17 D: 39	O.B.D.	10-11.yy	Ermış, 2003: 62		
211 d	5.2	Efes Meryem Ana Kilisesi/ 300	Templon Arşitravı			G: 86 Y: 17 D: 39	O.B.D.	10-11.yy	Ermış, 2003: 62		
211 e	4.2	Efes Meryem Ana Kilisesi/ 300	Templon Arşitravı			G: 86 Y: 17 D: 39	O.B.D.	10-11.yy	Ermış, 2003: 62		
211f	2.1	Efes Meryem Ana Kilisesi/ 300	Templon Arşitravı			G: 86 Y: 17 D: 39	O.B.D.	10-11.yy	Ermış, 2003: 62		

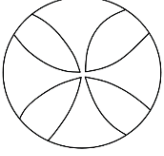

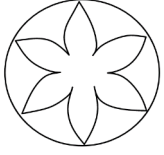

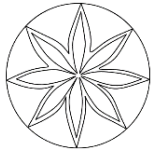

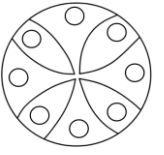

212	4.2	Efes Meryem Ana Kilisesi/ 301	Templon Arşitravı			G: 47 Y: 15 D: 44	O.B.D.	10-11.yy	Ermış, 2003: 63		
212 a	1.2	Efes Meryem Ana Kilisesi/ 301	Templon Arşitravı			G: 47 Y: 15 D: 44	O.B.D.	10-11.yy	Ermış, 2003: 63		
212 b	7	Efes Meryem Ana Kilisesi/ 301	Templon Arşitravı			G: 47 Y: 15 D: 44	O.B.D.	10-11.yy	Ermış, 2003: 63		
213	4.2	Efes Meryem Ana Kilisesi/ 302	Templon Arşitravı			G: 83 Y: 15 D: 59	O.B.D.	10-11.yy	Ermış, 2003: 64		
214	1.2.1	Manisa Müzesi/ 303	Templon Arşitravı			G: 69 Y: 19 D: 35	O.B.D.	10-11.yy	Ermış, 2003: 88		
215	1.1	Tacül Vezir Türbesi doğu cephesi giriş kapısı/ 304	Söve	Sarımtırak Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 167-170 (k) G: 21-22 D: 23-24	O.B.D.	10-11.yy	Temple, 2013: 157		

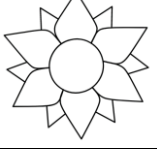

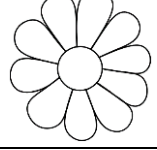
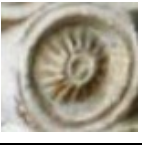
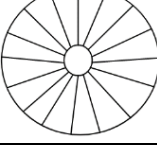

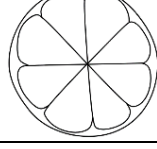

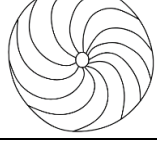

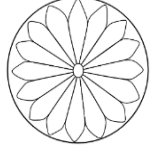
215 a	1.2	Tacül Vezir Türbesi doğu cephesi giriş kapısı/ 304	Söve	Sarımtırak Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 167-170 (k) G: 21-22 D: 23-24	O.B.D.	10-11.yy	Temple, 2013: 157		
215 b	4.1	Tacül Vezir Türbesi doğu cephesi giriş kapısı/ 304	Söve	Sarımtırak Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 167-170 (k) G: 21-22 D: 23-24	O.B.D.	10-11.yy	Temple, 2013: 157		
215 c	3.1.1	Tacül Vezir Türbesi doğu cephesi giriş kapısı/ 304	Söve	Sarımtırak Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 167-170 (k) G: 21-22 D: 23-24	O.B.D.	10-11.yy	Temple, 2013: 157		
215 d	4.1	Tacül Vezir Türbesi doğu cephesi giriş kapısı/ 304	Söve	Sarımtırak Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 167-170 (k) G: 21-22 D: 23-24	O.B.D.	10-11.yy	Temple, 2013: 157		
216	2.1	Koyunoğlu Müzesi/ 305	Templon Payesi	Sarımtırak Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 55 (k) G: 27 D: 18	O.B.D.	10-11.yy	Temple, 2013: 165		
217	7	Konya Arkeoloji Müzesi/ 306	Templon Paye Başlığı	Gri-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 56 G: 23 D: 21 Ç: 19	O.B.D.	10-11.yy	Temple, 2013: 169		

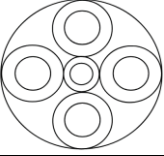

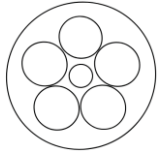

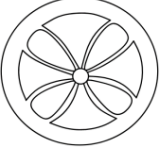

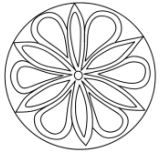

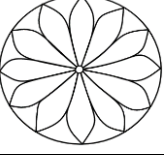

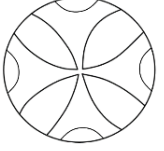

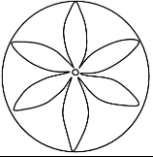

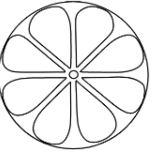

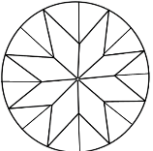

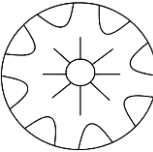

217 a	3.3.2	Konya Arkeoloji Müzesi/ 306	Templon Paye Başlığı	Gri-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 56 G: 23 D: 21 Ç: 19	O.B.D.	10-11.yy	Temple, 2013: 169		
218	4.1	Koyunoğlu Müzesi/ 307	Templon Sütun Başlığı	Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 30 Ç: 17 Ü.G: 21 Ü.D: 20 Ab.Y: 5	O.B.D.	10-11.yy	Temple, 2013: 171		
218 a	3.1.1	Koyunoğlu Müzesi/ 307	Templon Sütun Başlığı	Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 30 Ç: 17 Ü.G: 21 Ü.D: 20 Ab.Y: 5	O.B.D.	10-11.yy	Temple, 2013: 171		
219	1.5.1	I. İzzeddin Keykavus Türbe giriş kapısı lentosu/ 308	Templon Arşitravı	Sarımtırak-Beyaz Mermer	Kabartma -Ajur	Y: 32 U: 110 (k) D: 23	O.B.D.	10-11.yy	Temple, 2013: 177		
219 a	3.2	I. İzzeddin Keykavus Türbe giriş kapısı lentosu/ 308	Templon Arşitravı (alt yüz)	Sarımtırak-Beyaz Mermer	Yüksek Kabartma	Y: 32 U: 110 (k) D: 23	O.B.D.	10-11.yy	Temple, 2013: 177		
219 b	2.10	I. İzzeddin Keykavus Türbe giriş kapısı lentosu/ 308	Templon Arşitravı (alt yüz)	Sarımtırak-Beyaz Mermer	Yüksek Kabartma	Y: 32 U: 110 (k) D: 23	O.B.D.	10-11.yy	Temple, 2013: 177		

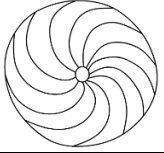

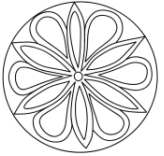

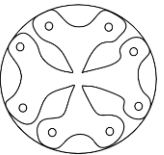

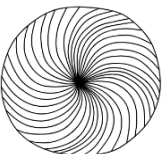

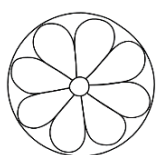

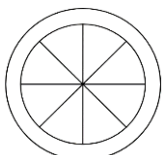

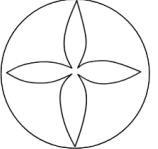

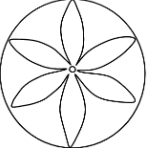
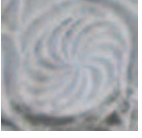
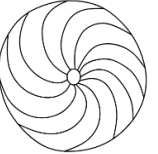

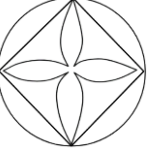

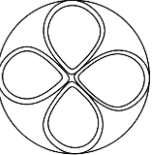
220	4.1	Tacül Vezir Türbesi doğu cephesi giriş kapısı lento/ 309	Templon Arşitravı	Sarımtırak-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 24 Ü.U: 128 Ü.D: 21 A.U: 85 A.D: 14,5 (k)	O.B.D.	10-11.yy	Temple, 2013: 178		
220 a	4.2	Tacül Vezir Türbesi doğu cephesi giriş kapısı lento/ 309	Templon Arşitravı	Sarımtırak-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 24 Ü.U: 128 Ü.D: 21 A.U: 85 A.D: 14,5 (k)	O.B.D.	10-11.yy	Temple, 2013: 178		
220 b	1.2	Tacül Vezir Türbesi doğu cephesi giriş kapısı lento/ 309	Templon Arşitravı	Sarımtırak-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 24 Ü.U: 128 Ü.D: 21 A.U: 85 A.D: 14,5 (k)	O.B.D.	10-11.yy	Temple, 2013: 178		
220 c	4.1	Tacül Vezir Türbesi doğu cephesi giriş kapısı lento/ 309	Templon Arşitravı	Sarımtırak-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 24 Ü.U: 128 Ü.D: 21 A.U: 85 A.D: 14,5 (k)	O.B.D.	10-11.yy	Temple, 2013: 178		
221	1.2.1	Konya Arkeoloji Müzesi/ 310	Kemer	Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 83,5 U: 124 K: 12	O.B.D.	10-11.yy	Temple, 2013: 183		

221 a	1.3.1	Konya Arkeoloji Müzesi/ 310	Kemer	Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 83,5 U: 124 K: 12	O.B.D.	10-11.yy	Temple, 2013: 183		
221 b	2.8	Konya Arkeoloji Müzesi/ 310	Kemer	Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 83,5 U: 124 K: 12	O.B.D.	10-11.yy	Temple, 2013: 183		
221 c	6	Konya Arkeoloji Müzesi/ 310	Kemer	Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 83,5 U: 124 K: 12	O.B.D.	10-11.yy	Temple, 2013: 183		
221 d	5.2	Konya Arkeoloji Müzesi/ 310	Kemer	Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 83,5 U: 124 K: 12	O.B.D.	10-11.yy	Temple, 2013: 183		
221 e	7	Konya Arkeoloji Müzesi/ 310	Kemer	Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 83,5 U: 124 K: 12	O.B.D.	10-11.yy	Temple, 2013: 183		
222	1.4	Konya Arkeoloji Müzesi/ 311	Levha	Dokimeion Sarımtırak-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 37 G: 93 K: 8	O.B.D.	10-11.yy	Temple, 2013: 185		

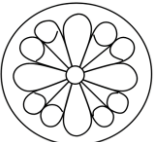

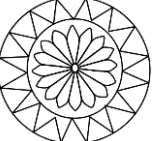

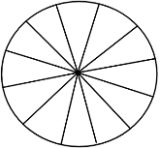

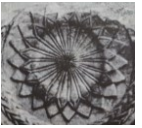

222 a	4.2	Konya Arkeoloji Müzesi/ 311	Levha	Dokimeion Sarımtırak-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 37 G: 93 K: 8	O.B.D.	10-11.yy	Temple, 2013: 185		
222 b	2.6	Konya Arkeoloji Müzesi/ 311	Levha (arka yüz)	Dokimeion Sarımtırak-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 37 G: 93 K: 8	O.B.D.	10-11.yy	Temple, 2013: 185		
222 c	4.1	Konya Arkeoloji Müzesi/ 311	Levha (arka yüz)	Dokimeion Sarımtırak-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 37 G: 93 K: 8	O.B.D.	10-11.yy	Temple, 2013: 185		
223	3.1.1	Konya Arkeoloji Müzesi/ 312	Levha	Traverten	Kabartma	Y: 80 G: 59 K: 11	O.B.D.	10-11.yy	Temple, 2013: 187		
223 a	1.3	Konya Arkeoloji Müzesi/ 312	Levha	Traverten	Kabartma	Y: 80 G: 59 K: 11	O.B.D.	10-11.yy	Temple, 2013: 187		
223 b	4.1	Konya Arkeoloji Müzesi/ 312	Levha	Traverten	Kabartma	Y: 80 G: 59 K: 11	O.B.D.	10-11.yy	Temple, 2013: 187		

224	1.1	Konya Kalesi/ 313	Levha	Traverten	Kabartma	Y: 37 (k) G: 67 (k) K: 21	O.B.D.	10- 11.yy	Temple, 2013: 190		
225	5.2	Zazadin Han güney cephesi duvar örgüsü/ 314	Lahit	Gri-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 49 G: 237 (k)	O.B.D.	10- 11.yy	Temple, 2013: 207		
225 a	3.5.1	Zazadin Han güney cephesi duvar örgüsü/ 314	Lahit	Gri-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 49 G: 237 (k)	O.B.D.	10- 11.yy	Temple, 2013: 207		
226	6	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 315	Templon Arşitravı	Mermer	Kabartma	U: 128 K: 15 Y: 19	O.B.D.	10- 11.yy	Andıç, 2012: 95		
226 a	4.2	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 315	Templon Arşitravı	Mermer	Kabartma	U: 128 K: 15 Y: 19	O.B.D.	10- 11.yy	Andıç, 2012: 95		
226 b	?	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 315	Templon Arşitravı	Mermer	Kabartma	U: 128 K: 15 Y: 19	O.B.D.	10- 11.yy	Andıç, 2012: 95		

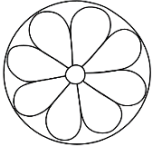

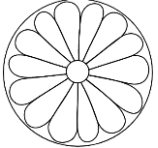

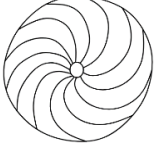
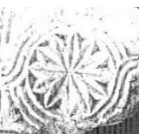
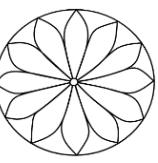

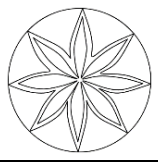

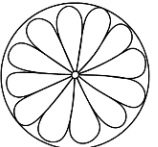
226 c	7	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 315	Templon Arşitravı	Mermer	Kabartma	U: 128 K: 15 Y: 19	O.B.D.	10-11.yy	Andıç, 2012: 95		
227	3.1.1	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 316	Templon Arşitravı	Mermer	Kabartma	U: 136 K: 21 Y: 16	O.B.D.	10-11.yy	Andıç, 2012: 103		
227 a	4.1	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 316	Templon Arşitravı	Mermer	Kabartma	U: 136 K: 21 Y: 16	O.B.D.	10-11.yy	Andıç, 2012: 103		
227 b	7	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 316	Templon Arşitravı	Mermer	Kabartma	U: 136 K: 21 Y: 16	O.B.D.	10-11.yy	Andıç, 2012: 103		
227 c	2.2	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 316	Templon Arşitravı	Mermer	Kabartma	U: 136 K: 21 Y: 16	O.B.D.	10-11.yy	Andıç, 2012: 103		
228	5.2	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 317	Templon Arşitravı	Mermer	Kabartma	U: 140 K: 13 Y: 17	O.B.D.	10-11.yy	Andıç, 2012: 106		

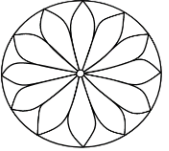

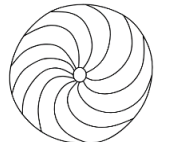

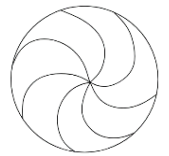

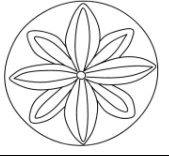

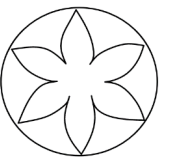

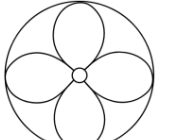
228 a	2.2	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 317	Templon Arşitravı	Mermer	Kabartma	U: 140 K: 13 Y: 17	O.B.D.	10-11.yy	Andıç, 2012: 106		
228 b	4.2	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 317	Templon Arşitravı	Mermer	Kabartma	U: 140 K: 13 Y: 17	O.B.D.	10-11.yy	Andıç, 2012: 106		
228 c	1.1	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 317	Templon Arşitravı	Mermer	Kabartma	U: 140 K: 13 Y: 17	O.B.D.	10-11.yy	Andıç, 2012: 106		
228 d	7	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 317	Templon Arşitravı	Mermer	Kabartma	U: 140 K: 13 Y: 17	O.B.D.	10-11.yy	Andıç, 2012: 106		
228 e	4.2	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 317	Templon Arşitravı	Mermer	Kabartma	U: 140 K: 13 Y: 17	O.B.D.	10-11.yy	Andıç, 2012: 106		
228f	4.2	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 317	Templon Arşitravı	Mermer	Kabartma	U: 140 K: 13 Y: 17	O.B.D.	10-11.yy	Andıç, 2012: 106		

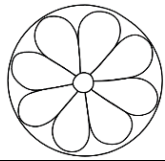

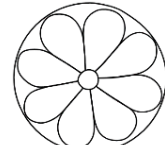

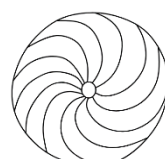

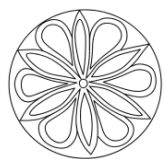

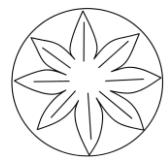

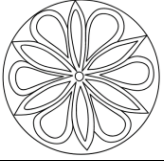

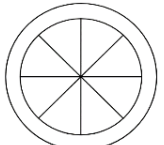

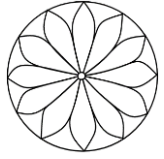

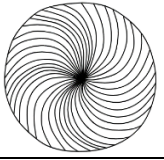

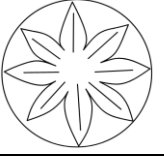

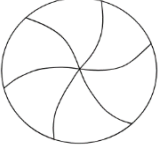
229	4.2	Topkapı Sarayı Müzesi/ 318	Korkuluk Payesi veya Lentosu	Mermer		U: 83,5 G: 20,5	O.B.D.	10-11.yy	Tezcan, 1989: 354		
229 a	1.4.1	Topkapı Sarayı Müzesi/ 318	Korkuluk Payesi veya Lentosu	Mermer		U: 83,5 G: 20,5	O.B.D.	10-11.yy	Tezcan, 1989: 354		
230	6	Topkapı Sarayı Müzesi/ 319	Korkuluk Levhası	Mermer		50x38 K: 6	O.B.D.	10-11.yy	Tezcan, 1989: 360		
230 a	3.3.1	Topkapı Sarayı Müzesi/ 319	Korkuluk Levhası	Mermer		50x38 K: 6	O.B.D.	10-11.yy	Tezcan, 1989: 360		
231	1.7	Topkapı Sarayı Kütüphane önü/ 320	Korkuluk Levhası	Mermer		U: 102 G: 53 K: 3	O.B.D.	10-11.yy	Tezcan, 1989		
231 a	7	Topkapı Sarayı Kütüphane önü/ 320	Korkuluk Levhası	Mermer		U: 102 G: 53 K: 3	O.B.D.	10-11.yy	Tezcan, 1989		

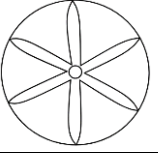

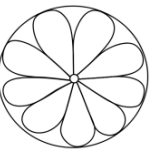

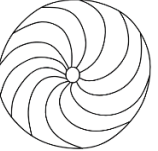

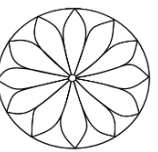
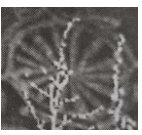
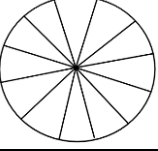

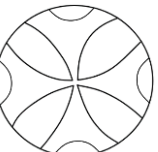

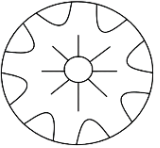

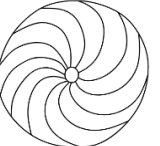
232	2.2	Kocaeli Arkeoloji Müzesi Bahçesi/ 321	Levha	Mermer	Yüksek Kabartma -Alçak Kabartma	E: 58 B: 50 K: 16	O.B.D.	10-11.yy	Özdin, 2014: 134		
232 a	2.5	Kocaeli Arkeoloji Müzesi Bahçesi/ 321	Levha	Mermer	Yüksek Kabartma -Alçak Kabartma	E: 58 B: 50 K: 16	O.B.D.	10-11.yy	Özdin, 2014: 134		
233	7	Demre Aziz Nikolaos Kilisesi galeri/ 322	Levha	Kireç taşı	Kabartma	E (k): 50,5 Y (k): 27 K: 11	O.B.D.	10-11.yy	Alparslan, 1996: 106		
234	1.3	Demre Aziz Nikolaos Kilisesi galeri/ 323	Levha	Kireç taşı	Kabartma	E (k): 24 Y (k): 26,5 K: 8,5	O.B.D.	10-11.yy	Alparslan, 1996: 116		
235	1.2	Demre Aziz Nikolaos Kilisesi galeri/ 324	Levha	Kireç taşı	Kabartma	E (k): 38,5 Y (k): 22,5 K: 9	O.B.D.	10-11.yy	Alparslan, 1996: 118		
236	2.3	Afyon Müzesi/ 325	Templon Arşitravı	Mermer		U: 220 Y: 22 D: 26	O.B.D.	10-11.yy	Parman, 2002: 95-99		

236 a	1.3	Afyon Müzesi/ 325	Templon Arşitravı	Mermer		U: 220 Y: 22 D: 26	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 99		
236 a	7	Afyon Müzesi/ 325	Templon Arşitravı	Mermer		U: 220 Y: 22 D: 26	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 99		
237	7	Afyon Müzesi/ 326	Templon Arşitravı	Mermer		U: 137 Y: 28 D: 20	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 99		
237 a	5.2	Afyon Müzesi/ 326	Templon Arşitravı	Mermer		U: 137 Y: 28 D: 20	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 99		
237 b	1.1	Afyon Müzesi/ 326	Templon Arşitravı	Mermer		U: 137 Y: 28 D: 20	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 99		
237 c	4.2	Afyon Müzesi/ 326	Templon Arşitravı	Mermer		U: 137 Y: 28 D: 20	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 99		

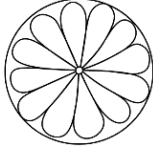

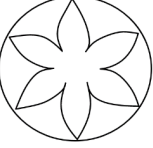

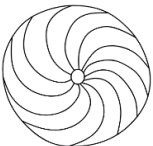

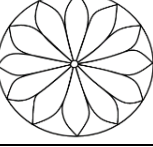

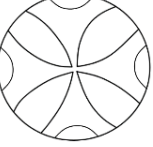

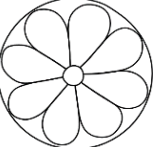
238	2.2	Afyon Müzesi/ 327	Templon Arşitravı	Mermer		U: 244 Y: 23,5 D: 27	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 100		
238 a	2.2	Afyon Müzesi/ 327	Templon Arşitravı	Mermer		U: 244 Y: 23,5 D: 27	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 100		
238 b	7	Afyon Müzesi/ 327	Templon Arşitravı	Mermer		U: 244 Y: 23,5 D: 27	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 100		
238 c	4.2	Afyon Müzesi/ 327	Templon Arşitravı	Mermer		U: 244 Y: 23,5 D: 27	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 100		
239	3.1.1	Afyon Müzesi/ 328	Templon Arşitravı	Mermer		U: 248 Y: 23 D: 62	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 100		
239 a	1.2	Afyon Müzesi/ 328	Templon Arşitravı	Mermer		U: 248 Y: 23 D: 62	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 100		

239 b	3.1.1	Afyon Müzesi/ 328	Templon Arşitravı	Mermer		U: 248 Y: 23 D: 62	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 100		
240	5.2	Afyon Müzesi/ 329	Templon Arşitravı	Mermer		U: 63 Y: 21 D: 27	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 101		
241	1.3	Afyon Müzesi/ 330	Templon Arşitravı	Mermer		U: 62,5 Y: 28 D: 34	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 102		
241 a	7	Afyon Müzesi/ 330	Templon Arşitravı	Mermer		U: 62,5 Y: 28 D: 34	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 102		
242	1.2	Afyon Müzesi/ 331	Templon Arşitravı	Mermer	Derin Oyma	U: 96 Y: 20 D: 33	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 101		
243	7	Afyon Müzesi/ 332	Templon Arşitravı	Mermer		U: 104 Y: 23 D: 24	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 103		

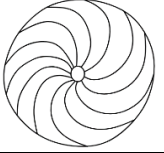

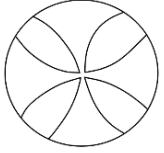

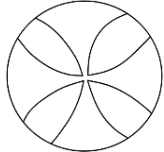

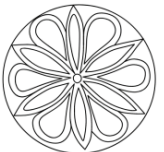

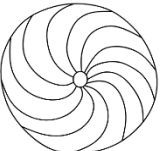
243 a	5.1	Afyon Müzesi/ 332	Templon Arşitravı	Mermer		U: 104 Y: 23 D: 24	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 103		
243 b	2.8	Afyon Müzesi/ 332	Templon Arşitravı	Mermer		U: 104 Y: 23 D: 24	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 103		
243 c	7	Afyon Müzesi/ 332	Templon Arşitravı	Mermer		U: 104 Y: 23 D: 24	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 103		
243 d	1.3	Afyon Müzesi/ 332	Templon Arşitravı	Mermer		U: 104 Y: 23 D: 24	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 103		
243 e	6	Afyon Müzesi/ 332	Templon Arşitravı	Mermer		U: 104 Y: 23 D: 24	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 103		
243f	4.1	Afyon Müzesi/ 332	Templon Arşitravı	Mermer		U: 104 Y: 23 D: 24	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 103		

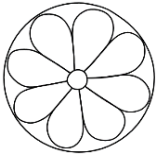
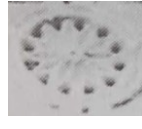
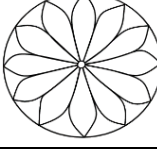

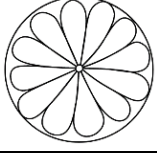
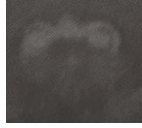
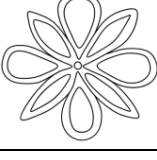

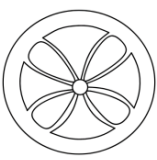

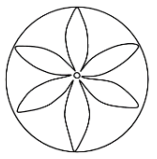
244	6	Afyon Müzesi/ 333	Templon Arşitravı	Mermer		Ü.U: 106 A.U: 75 Y: 20 D: 27	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 103		
244 a	3.1.1	Afyon Müzesi/ 333	Templon Arşitravı	Mermer		Ü.U: 106 A.U: 75 Y: 20 D: 27	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 103		
245	1.4.1	Afyon Müzesi/ 334	Templon Arşitravı	Mermer		U: 110 Y: 20 D: 33	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 104		
245 a	1.2	Afyon Müzesi/ 334	Templon Arşitravı	Mermer		U: 110 Y: 20 D: 33	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 104		
245 b	1.2	Afyon Müzesi/ 334	Templon Arşitravı	Mermer		U: 110 Y: 20 D: 33	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 104		
245 c	7	Afyon Müzesi/ 334	Templon Arşitravı	Mermer		U: 110 Y: 20 D: 33	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 104		

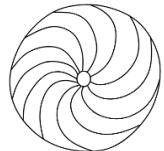

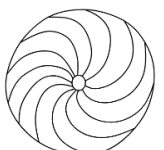

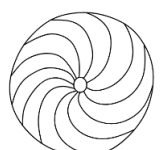

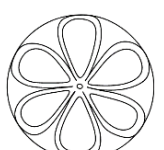

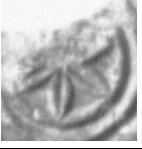
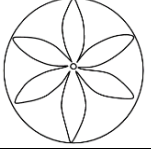

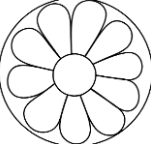

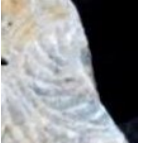
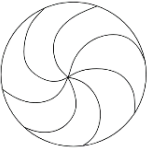

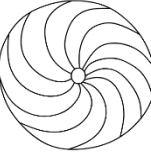

246	2.5	Afyon Müzesi/ 335	Templon Arşitravı	Mermer	Kakma	U: 127,5 Y: 20 Ü.D: 40 A.D: 31	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 106-209		
246 a	1.1	Afyon Müzesi/ 335	Templon Arşitravı	Mermer	Kakma	U: 127,5 Y: 20 Ü.D: 40 A.D: 31	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 106		
247	7	Afyon Müzesi/ 336	Templon Arşitravı	Mermer		U: 128 Y: 30 D: 37	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 107		
248	1.3	Afyon Müzesi/ 337	Templon Arşitravı	Mermer		U: 148 Y: 19,5 D: 43	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 107		
248 a	4.1	Afyon Müzesi/ 337	Templon Arşitravı	Mermer		U: 148 Y: 19,5 D: 43	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 107		
248 b	2.2	Afyon Müzesi/ 337	Templon Arşitravı	Mermer		U: 148 Y: 19,5 D: 43	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 107		

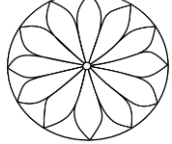

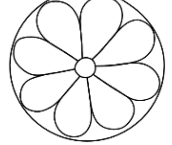

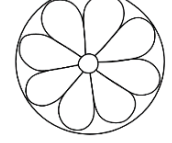

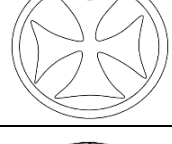

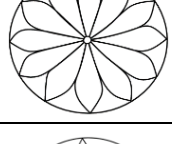

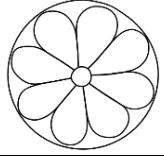

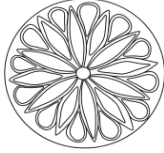

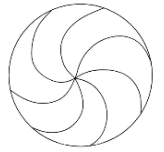

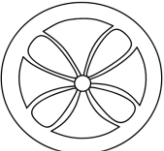
248 c	7	Afyon Müzesi/ 337	Templon Arşitravı	Mermer		U: 148 Y: 19,5 D: 43	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 107		
248 d	4.1	Afyon Müzesi/ 337	Templon Arşitravı	Mermer		U: 148 Y: 19,5 D: 43	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 107		
249	1.1.1	Afyon Müzesi/ 338	Templon Arşitravı	Mermer		U: 86-90 Y: 30 D: 34	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 108		
250	4.2	Afyon Müzesi/ 339	Templon Arşitravı	Mermer		U: 91 Y: 20 A.D: 22 Ü.D: 30	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 108		
251	3.1.1	Afyon Müzesi/ 340	Templon Arşitravı	Mermer		U: 112 Y: 27 D: 29	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 108		
251 a	7	Afyon Müzesi/ 340	Templon Arşitravı	Mermer		U: 112 Y: 27 D: 29	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 108		

251 b	2.2	Afyon Müzesi/ 340	Templon Arşitravı	Mermer		U: 112 Y: 27 D: 29	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 108		
251 c	1.3	Afyon Müzesi/ 340	Templon Arşitravı	Mermer		U: 112 Y: 27 D: 29	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 108		
252	2.3	Afyon Müzesi/ 341	Templon Arşitravı	Mermer		U: 140 Y: 27 A.D: 20,5	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 109		
252 a	5.2	Afyon Müzesi/ 341	Templon Arşitravı	Mermer		U: 140 Y: 27 A.D: 20,5	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 109		
253	4.1	Afyon Müzesi/ 342	Templon Arşitravı	Mermer		U: 147 Y: 19 D: 22 Ü.D: 25	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 109		
253 a	1.1	Afyon Müzesi/ 342	Templon Arşitravı	Mermer		U: 147 Y: 19 D: 22 Ü.D: 25	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 109		

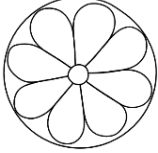
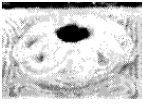
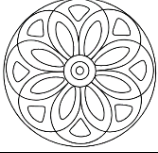

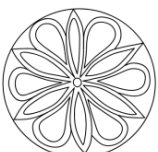

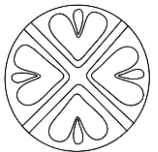

253 b	4.1	Afyon Müzesi/ 342	Templon Arşitravı	Mermer		U: 147 Y: 19 D: 22 Ü.D.: 25	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 109		
253 c	7	Afyon Müzesi/ 342	Templon Arşitravı	Mermer		U: 147 Y: 19 D: 22 Ü.D.: 25	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 109		
253 d	2.2.1	Afyon Müzesi/ 342	Templon Arşitravı	Mermer		U: 147 Y: 19 D: 22 Ü.D.: 25	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 109		
253 e	7	Afyon Müzesi/ 342	Templon Arşitravı	Mermer		U: 147 Y: 19 D: 22 Ü.D.: 25	O.B.D.	10- 11.yy	Parman, 2002: 95- 109		
254	7	İstanbul Arkeoloji Müzesi/ 343	Korkuluk Levhası	Mermer (Prokenneso s)		Y: 67 G: 71 A.K: 13,5	O.B.D.	10- 11.yy	Fıratlı, 1990: 153		
254 a	2.1	İstanbul Arkeoloji Müzesi/ 343	Korkuluk Levhası	Mermer (Prokenneso s)		Y: 67 G: 71 A.K: 13,5	O.B.D.	10- 11.yy	Fıratlı, 1990: 153		

254 b	1.1	İstanbul Arkeoloji Müzesi/ 343	Korkuluk Levhası	Mermer (Prokennesos)		Y: 67 G: 71 A.K: 13,5	O.B.D.	10-11.yy	Fıratlı, 1990: 153		
255	2.8	Konya Arkeoloji Müzesi/ 344	Templon Arşitravı	Gri-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 29 U: 69 (k) D: 30	O.B.D.	10-12.yy	Temple, 2013: 174		
255 a	3.2	Konya Arkeoloji Müzesi/ 344	Templon Arşitravı	Gri-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 29 U: 69 (k) D: 30	O.B.D.	10-12.yy	Temple, 2013: 174		
255 b	7	Konya Arkeoloji Müzesi/ 344	Templon Arşitravı	Gri-Beyaz Mermer	Alçak Kabartma	Y: 29 U: 69 (k) D: 30	O.B.D.	10-12.yy	Temple, 2013: 174		
256	7	Koyunoğlu Müzesi/ 345	Templon Arşitravı	Gri-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 27 U: 113,5 (k) D: 27 (k)	O.B.D.	10-12.yy	Temple, 2013: 175		
256 a	3.1.1	Koyunoğlu Müzesi/ 345	Templon Arşitravı	Gri-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 27 U: 113,5 (k) D: 27 (k)	O.B.D.	10-12.yy	Temple, 2013: 175		

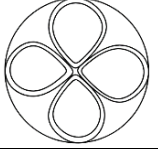

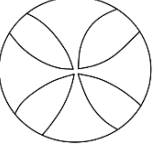

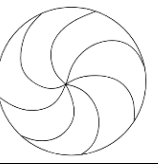

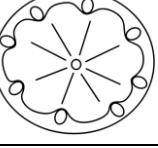

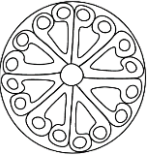
256 b	1.3	Koyunoğlu Müzesi/ 345	Templon Arşitravı	Gri-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 27 U: 113,5 (k) D: 27 (k)	O.B.D.	10-12.yy	Temple, 2013: 175		
256 c	2.2	Koyunoğlu Müzesi/ 345	Templon Arşitravı	Gri-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 27 U: 113,5 (k) D: 27 (k)	O.B.D.	10-12.yy	Temple, 2013: 175		
256 d	2.2	Koyunoğlu Müzesi/ 345	Templon Arşitravı	Gri-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 27 U: 113,5 (k) D: 27 (k)	O.B.D.	10-12.yy	Temple, 2013: 175		
256 e	4.1	Koyunoğlu Müzesi/ 345	Templon Arşitravı (ön yüz)	Gri-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 27 U: 113,5 (k) D: 27 (k)	O.B.D.	10-12.yy	Temple, 2013: 175		
256f	1.3	Koyunoğlu Müzesi/ 345	Templon Arşitravı (üst)	Gri-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 27 U: 78 (k) D: 27 (k)	O.B.D.	10-12.yy	Temple, 2013: 175		
256 g	3.1.1	Koyunoğlu Müzesi/ 345	Templon Arşitravı (üst)	Gri-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 27 U: 78 (k) D: 27 (k)	O.B.D.	10-12.yy	Temple, 2013: 175		

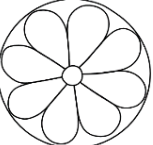

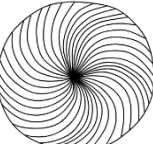

256 h	2.2	Koyunoğlu Müzesi/ 345	Templon Arşitravı (üst)	Gri-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 27 U: 78 (k) D: 27 (k)	O.B.D.	10-12.yy	Temple, 2013: 175		
257	3.2.1	I. İzzeddin Keykavus Türbe giriş kapısı lentosu/ 346	Templon Arşitravı	Sarımtırak-Beyaz Mermer	Kabartma -Ajur	Y: 32 U: 110 (k) D: 23	O.B.D.	10-11.yy	Temple, 2013: 177		
258	?	Koyunoğlu Müzesi/ 347	Templon Payesi	Gri-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 54 (k) G: 28 D: 22	O.B.D.	10-12.yy	Temple, 2013: 166		
258 a	7	Koyunoğlu Müzesi/ 347	Templon Payesi	Gri-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 54 (k) G: 28 D: 22	O.B.D.	10-12.yy	Temple, 2013: 166		
258 b	?	Koyunoğlu Müzesi/ 347	Templon Payesi	Gri-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 54 (k) G: 28 D: 22	O.B.D.	10-12.yy	Temple, 2013: 166		
259	4.1	İzmir Agora Müzesi/ 348	Templon Arşitravı			G: 113 Y: 18 D: 23	O.B.D.	7-13.yy	Ermış, 2003: 18		

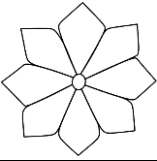

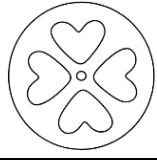

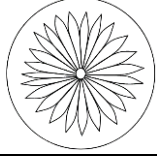
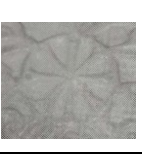
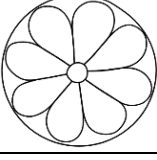

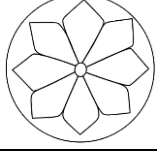

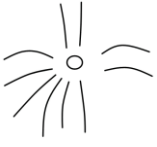

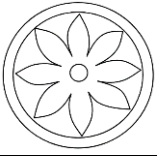

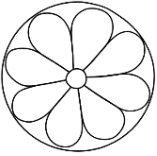
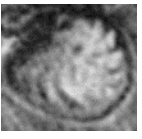
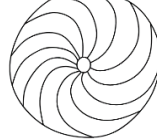

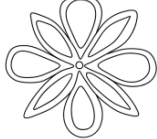

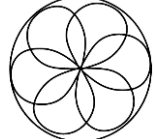
259 a	2.2	İzmir Agora Müzesi/ 348	Templon Arşitravı			G: 113 Y: 18 D: 23	O.B.D.	7-13 yy	Ermış, 2003: 18		
259 b	2.2.1	İzmir Agora Müzesi/ 348	Templon Arşitravı			G: 113 Y: 18 D: 23	O.B.D.	7-13.yy	Ermış, 2003: 18		
260	3.1.1	İzmir Agora Müzesi/ 349	Templon Arşitravı			U: 121 cm K: 24 cm Y: 27 cm	O.B.D.	10-12.yy	Andıç, 2012: 104		
260 a	1.3.1	İzmir Agora Müzesi/ 349	Templon Arşitravı			U: 121 cm K: 24 cm Y: 27 cm	O.B.D.	10-12.yy	Andıç, 2012: 104		
260 b	4.2	İzmir Agora Müzesi/ 349	Templon Arşitravı			U: 121 cm K: 24 cm Y: 27 cm	O.B.D.	10-12.yy	Andıç, 2012: 104		
260 c	4.2	İzmir Agora Müzesi/ 349	Templon Arşitravı			G: 125 Y: 26 D: 38	O.B.D.	10-12.yy	Andıç, 2012: 104		

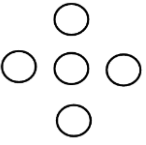

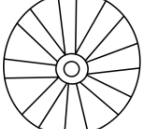

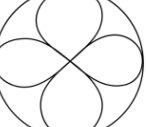

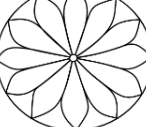

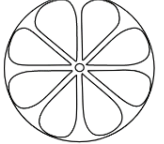

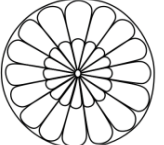

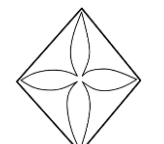
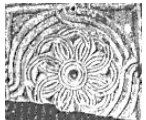

261	4.2	Konya Arkeoloji Müzesi/ 350	?	Traverten	Kabartma	Y: 36 U: 134 (k) D: 20,5	O.B.D.	10-12.yy	Temple, 2013: 211		
261 a	3.1.1	Konya Arkeoloji Müzesi/ 350	?	Traverten	Kabartma	Y: 36 U: 134 (k) D: 20,5	O.B.D.	10-12.yy	Temple, 2013: 211		
261 b	4.1	Konya Arkeoloji Müzesi/ 350	?	Traverten	Kabartma	Y: 36 U: 134 (k) D: 20,5	O.B.D.	10-12.yy	Temple, 2013: 211		
261 c	7	Konya Arkeoloji Müzesi/ 350	?	Traverten	Kabartma	Y: 36 U: 134 (k) D: 20,5	O.B.D.	10-12.yy	Temple, 2013: 211		
262	6	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 351	Templon Arşitravı	Mermer		U: 91 K: 24 Y: 17	O.B.D.	10-12.yy	Andıç, 2012: 91		
263	5.2	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 352	Templon Arşitravı	Mermer	Kabartma	U: 99 K: 21 Y: 24	O.B.D.	10-12.yy	Andıç, 2012: 96		

263 a	4.2	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 352	Templon Arşitravı	Mermer	Kabartma	U: 99 K: 21 Y: 24	O.B.D.	10-12.yy	Andıç, 2012: 96		
264	2.2	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 353	Templon Arşitravı	Mermer		U: 140 Y: 14	O.B.D.	10-12.yy	Andıç, 2012: 104		
264 a	5.2	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 353	Templon Arşitravı	Mermer		U: 140 Y: 14	O.B.D.	10-12.yy	Andıç, 2012: 104		
264 b	7	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 353	Templon Arşitravı	Mermer		U: 140 Y: 14	O.B.D.	10-12.yy	Andıç, 2012: 104		
265	4.2	Çanakkale Arkeoloji Müzesi/ 354	Sütun Başlığı	Mermer	Yüksek Kabartma	Ü.K: 48 Y: 46 Ç: 38	O.B.D.	10-12.yy	Türker, 2018: 352-355		
266	4.2	Çanakkale Arkeoloji Müzesi/ 355	Sütun Başlığı	Mermer	Yüksek Kabartma	Ü.K: 54,5 Y: 51 Ç: 39,5	O.B.D.	10-12.yy	Türker, 2018: 352-355		

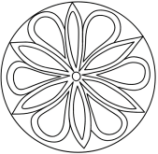

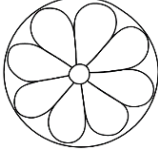

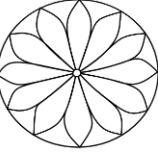

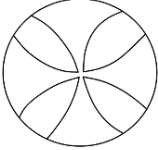

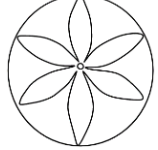

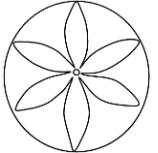
267	1.2	Çanakkale Arkeoloji Müzesi/ 356	Sütun Başlığı	Mermer	Yüksek Kabartma	Ü.K: 55 Y: 46 Ç: 38	O.B.D.	10-12.yy	Türker, 2018: 352-356		
267 a	4.2	Çanakkale Arkeoloji Müzesi/ 356	Sütun Başlığı	Mermer	Yüksek Kabartma	Ü.K: 55 Y: 46 Ç: 38	O.B.D.	10-12.yy	Türker, 2018: 352-356		
268	1.5	Çanakkale Arkeoloji Müzesi/ 357	Sütun Başlığı	Mermer	Kabartma	Ü.K: 34 Y: 28 Ç: 29	O.B.D.	10-12.yy	Türker, 2018: 352-356		
269	2.2	Çardak Yakup Bey Cami/ 358	Sütun Başlığı	Mermer		Ü.U: 71 Ü.K: 44 Y: 51 Ç: 41	O.B.D.	10-12.yy	Türker, 2018: 354-357		
270	1.2	Çardak Yakup Bey Cami/ 359	Sütun Başlığı	Mermer		Ü.U: 63 Ü.K: 63 Y: 60 Ç: 39,5	O.B.D.	10-12.yy	Türker, 2018: 354-358		
271	6	Eceabat/Yalova İlköğretim Okulu/ 360	Sütun Başlığı	Mermer	Yüksek Kabartma	Ü.K :36,5 Y: 24 Ç: 28	O.B.D.	10-12.yy	Türker, 2018: 352-359		

272	1.2	İstanbul Arkeoloji Müzesi/ 361		Mermer	Kabartma	Y: 75 G: 80 K: 5	O.B.D.	10-12.yy	Fıratlı, 1990: 40		
273	2.2	Manisa Ulu Cami/ 362	Sütun Başlığı				O.B.D.	1028	Kautzsch, 1936: 207		
274	7	Manisa Hatuniye Cami/ 363	Sütun Başlığı				O.B.D.	1028	Kautzsch, 1936: 207		
274 a	4.1	Manisa Hatuniye Cami/ 363	Sütun Başlığı				O.B.D.	1028	Kautzsch, 1936: 207		
275	5.2	Uşak-Selçukler/ 364					O.B.D.	11.yy	Grabar, 1976: 28		
276	2.1.1	Uşak-Selçukler/ 365	Sütun Başlığı				O.B.D.	11.yy	Grabar, 1976: 28		

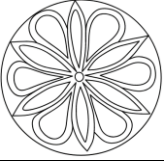

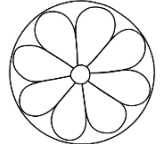

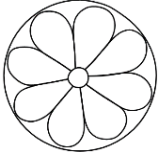

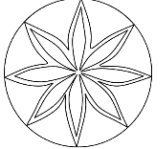

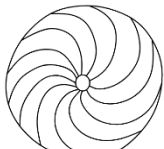
277	4.2	İstanbul Arkeoloji Müzesi/ 366		Mermer	Kabartma	Y: 78 G: 74	O.B.D.	11.yy	Fıratlı, 1990: 79		
278	5.2	Konya Arkeoloji Müzesi/ 367	Sütun Başlığı (Kesik piramit)	Sarımtırak Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 34,5 Ç: 37 Ü.G: 52,5 Ü.D: 47,5 Ab.Y: 2	O.B.D.	11.yy	Temple, 2013: 129		
279	2.2.1	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 368	Ambon yan levhası	Mermer		Y: 80 K: 11 U: 69	O.B.D.	11.yy	Andıç, 2012: 115		
280	4.2	Uşak Müzesi/ 369	Templon Arşitravı	Mermer		U: 158 Y: 24 Ü.D: 43 A.D: 9,5	O.B.D.	11.yy	Parman, 2002: 116		
280 a	4.1	Uşak Müzesi/ 369	Templon Arşitravı	Mermer		U: 158 Y: 24 Ü.D: 43 A.D: 9,5	O.B.D.	11.yy	Parman, 2002: 116		
280 b	1.3	Uşak Müzesi/ 369	Templon Arşitravı	Mermer		U: 158 Y: 24 Ü.D: 43 A.D: 9,5	O.B.D.	11.yy	Parman, 2002: 116		

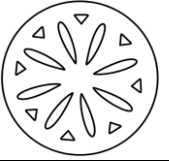

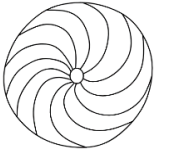

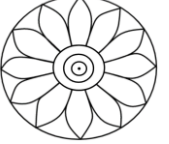

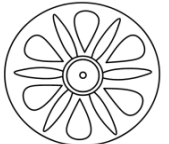

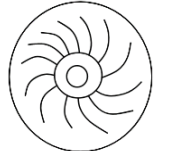
280 c	5.2	Uşak Müzesi/ 369	Templon Arşitravı	Mermer		U: 158 Y: 24 Ü.D: 43 A.D: 9,5	O.B.D.	11.yy	Parman, 2002: 116		
281	2.5.1	Kavalla Müzesi/ 370	Sütun Başlığı	Mermer (Prokenneso s)		Y: 54	O.B.D.	11.yy	Feld, 1969: 362		
281 a	1.1	Kavalla Müzesi/ 370	Sütun Başlığı	Mermer (Prokenneso s)		Y: 54	O.B.D.	11.yy	Feld, 1969: 359-367		
281 b	4.1	Kavalla Müzesi/ 370	Sütun Başlığı	Mermer (Prokenneso s)		Y: 54	O.B.D.	11.yy	Feld, 1969: 359-367		
282	4.2	Kocaeli Arkeoloji Müzesi Bahçesi/ 371	Levha	Mermer	Yüksek Kabartma -Alçak Kabartma	E:50 B:147 K:15	O.B.D.	11- 12.yy	Özdin, 2014: 141		
283	2.2.1	Demre Aziz Nikolaos Kilisesi galeri/ 372	Levha	Kireç taşı	Kabartma	E: 37 Y (k): 42 Ü.K: 14,5 A.K: 10	O.B.D.	11- 12.yy	Alparslan, 1996: 117		

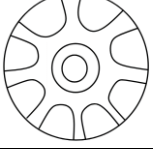
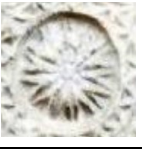
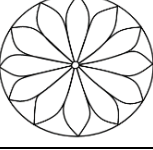

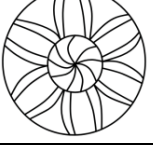

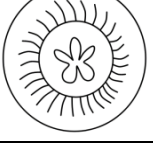
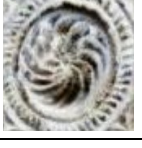
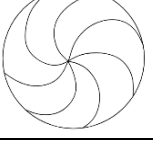

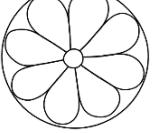

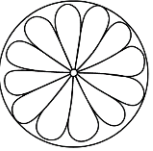

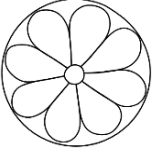

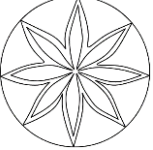

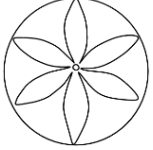

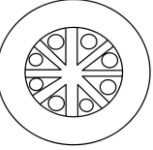

284	3.1.1	Demre Aziz Nikolaos Kilisesi galeri/ 373	Levha	Kireç taşı	Kabartma -Kazıma	E (k): 33 Y (k): 15 K: 9	O.B.D.	11-12.yy	Alparslan, 1996: 125		
285	2.2	Demre Aziz Nikolaos Kilisesi galeri/ 374	Templon Levhası üstü	Kireç taşı	Kabartma	U (k): 40,5 Ü.D: 18 A.D: 10 Y: 20,5	O.B.D.	11-12.yy	Alparslan, 1996: 175		
285a	1.3	Demre Aziz Nikolaos Kilisesi galeri/ 374	Templon Levhası üstü	Kireç taşı	Kabartma	U (k): 40,5 Ü.D: 18 A.D: 10 Y: 20,5	O.B.D.	11-12.yy	Alparslan, 1996: 175		
286	4.2	Demre Aziz Nikolaos Kilisesi galeri/ 375	Templon Levhası üstü	Kireç taşı	Kabartma	U (k): 34 Ü.D: 18 A.D: 12 Y: 17	O.B.D.	11-12.yy	Alparslan, 1996: 178		
286a	1.1	Demre Aziz Nikolaos Kilisesi galeri/ 375	Templon Levhası üstü	Kireç taşı	Kabartma	U (k): 34 Ü.D: 18 A.D: 12 Y: 17	O.B.D.	11-12.yy	Alparslan, 1996: 178		
287	1.1	İzmir Agora Müzesi/ 376	Templon Arşitravı			U: 77 cm K: 19 cm G: 21 cm	O.B.D.	11-12.yy	Ermiş, 2003: 15 Andıç, 2012: 101		

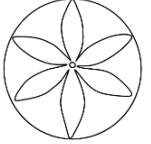
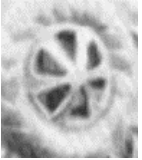
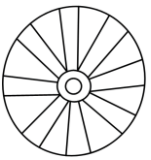

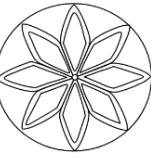
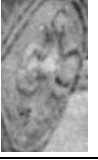

287 a	3.1.1	İzmir Agora Müzesi/ 376	Templon Arşitravı			U: 77 cm K: 19 cm G: 21 cm	O.B.D.	11-12.yy	Ermiş, 2003: 15 Andıç, 2012: 101		
287 b	2.2	İzmir Agora Müzesi/ 376	Templon Arşitravı			U: 77 cm K: 19 cm G: 21 cm	O.B.D.	11-12.yy	Ermiş, 2003: 15 Andıç, 2012: 101		
288	2.2	Sille Aya Elena Kilisesi kuzey cephe duvar örgüsü/ 377	Templon Payesi	Gri-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 89 (k) G: 25	O.B.D.	11-12.yy	Temple, 2013: 167		
288 a	1.2	Sille Aya Elena Kilisesi kuzey cephe duvar örgüsü/ 377	Templon Payesi	Gri-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 89 (k) G: 25	O.B.D.	11-12.yy	Temple, 2013: 167		
288 b	4.2	Sille Aya Elena Kilisesi kuzey cephe duvar örgüsü/ 377	Templon Payesi	Gri-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 89 (k) G: 25	O.B.D.	11-12.yy	Temple, 2013: 167		
288 c	7	Sille Aya Elena Kilisesi kuzey cephe duvar örgüsü/ 377	Templon Payesi	Gri-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 89 (k) G: 25	O.B.D.	11-12.yy	Temple, 2013: 167		

289	6	Sille Aya Elena Kilisesi kuzey cephe duvar örgüsü/ 378	Templon Payesi	Gri-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 51 (k) G: 25	O.B.D.	11-12.yy	Temple, 2013: 167		
289 a	7	Sille Aya Elena Kilisesi kuzey cephe duvar örgüsü/ 378	Templon Payesi	Gri-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 51 (k) G: 25	O.B.D.	11-12.yy	Temple, 2013: 167		
289 b	4.2	Sille Aya Elena Kilisesi kuzey cephe duvar örgüsü/ 378	Templon Payesi	Gri-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 51 (k) G: 25	O.B.D.	11-12.yy	Temple, 2013: 167		
290	1.3	Konya Arkeoloji Müzesi/ 379	Levha	Grimsi Mermer	Kabartma	Y: 90 G: 81 K: 12	O.B.D.	11-12.yy	Temple, 2013: 186		
290 a	3.1.1	Konya Arkeoloji Müzesi/ 379	Levha	Grimsi Mermer	Kabartma	Y: 90 G: 81 K: 12	O.B.D.	11-12.yy	Temple, 2013: 186		
291	7	Konya Arkeoloji Müzesi/ 380	?	Gri-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 33 U: 159 (k) D: 11	O.B.D.	11-12.yy	Temple, 2013: 210		

291 a	6	Konya Arkeoloji Müzesi/ 380	?	Gri-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 33 U: 159 (k) D: 11	O.B.D.	11-12.yy	Temple, 2013: 210		
291 b	1.3	Konya Arkeoloji Müzesi/ 380	?	Gri-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 33 U: 159 (k) D: 11	O.B.D.	11-12.yy	Temple, 2013: 210		
291 c	7	Konya Arkeoloji Müzesi/ 380	?	Gri-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 33 U: 159 (k) D: 11	O.B.D.	11-12.yy	Temple, 2013: 210		
291 d	7	Konya Arkeoloji Müzesi/ 380	?	Gri-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 33 U: 159 (k) D: 11	O.B.D.	11-12.yy	Temple, 2013: 210		
291 e	7	Konya Arkeoloji Müzesi/ 380	?	Gri-Beyaz Mermer	Kabartma	Y: 33 U: 159 (k) D: 11	O.B.D.	11-12.yy	Temple, 2013: 210		
292	2.2	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 381	Sütun Başlığı (Kesik piramit)	Mermer	Alçak Kabartma	Ç: 43 Y: 49 E: 63 D: 63	O.B.D.	11-12.yy	Andıç, 2012: 39		

292 a	2.3	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 381	Sütun Başlığı (Kesik piramit)	Mermer	Alçak Kabartma	Ç: 43 Y: 49 E: 63 D: 64	O.B.D.	11-12.yy	Andıç, 2012: 39		
292 b	2.2	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 381	Sütun Başlığı (Kesik piramit)	Mermer	Alçak Kabartma	Ç: 43 Y: 49 E: 63 D: 65	O.B.D.	11-12.yy	Andıç, 2012: 39		
292 c	1.2	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 381	Sütun Başlığı (Kesik piramit)	Mermer	Alçak Kabartma	Ç: 43 Y: 49 E: 63 D: 66	O.B.D.	11-12.yy	Andıç, 2012: 39		
292 d	1.1	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 381	Sütun Başlığı (Kesik piramit)	Mermer	Alçak Kabartma	Ç: 43 Y: 49 E: 63 D: 67	O.B.D.	11-12.yy	Andıç, 2012: 39		
293	5.2	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 382	Templon Arşitravı	Mermer		U: 70 K: 16 Y: 21	O.B.D.	11-12.yy	Andıç, 2012: 90		
293 a	1.3	İzmir Arkeoloji Müzesi/ 382	Templon Arşitravı	Mermer		U: 70 K: 16 Y: 21	O.B.D.	11-12.yy	Andıç, 2012: 90		

294	1.1	Gelibolu/ 383	Sütun Başlığı	Mermer		Ü.K: 54 Y: 41 Ç: 40	O.B.D.	11-12.yy	Türker, 2018: 354-358		
295	5.2	Yunanistan Acheiropoietos Kilisesi/ 384	Sütun Başlığı				G.B.D.	1208	Kautzsch, 1936: 134		
296	1.2	Smyrna Müzesi/ 385	Sütun Başlığı				G.B.D.		Kautzsch, 1936: 231		
296 a	4.2	Smyrna Müzesi/ 385	Sütun Başlığı				G.B.D.		Kautzsch, 1936: 231		
297	4.2	İstanbul Arkeoloji Müzesi/ 386	Arcosolium Kemer Parçası	Kristal Beyaz Mermer	Kazıma	Y: 26,5 U: 40,5 K: 12,5	G.B.D.	14.yy	Fıratlı, 1990: 140		

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Yahudi ve Hristiyan kültürlerin kutsal kitaplarında yer alan birçok metinde ışık ve ışık kaynağı olarak Güneş, Tanrı, kral ve peygamberlerin özelliklerini nitelerken, adaletin ve huzurun sağlanmasında aracı konuma sahip olmuştur. Erken Hristiyan yazarların ifadelerine bakıldığında da Hristiyan kültüründe güneşin, İsa ile ilişkili olarak önemli bir yer edindiği anlaşılmıştır.

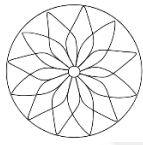
Güneş sembollerinin Bizans tasvir sanatında tanrısal bir vurguyu temsilen “Davut’un Çağrılması”, “Davut ile Eliav’ın Yüzleşmesi”, “Davut ve Golyat’ın Savaşı”, “Tanrı’nın Yüzünde Güneş’in Doğuşu”, “Yusuf’un İkinci Düşü”, “Hezekiel’in Hastalığının İyileşmesi”, “Yeşu’nun Givon Savaşını Yönetmesi”, “Maiestas Domini”, “Göğe Yükseliş”, “Çarmıh”, “Başkalaşım” ve “Son Mahkeme” sahnelerinde gösterimlerinin olduğunu tespit edilmiştir. Bu sahnelerde kişileştirilmiş görünüm, şematik ışın başlıkları ve disk biçimliler olarak karşımıza çıkan güneş sembollerinin gösterim biçimlerinden birini de çarmıh sahnelerinde yer aldığı haliyle rozet motiflerinin oluşturduğu anlaşılmıştır. Çarmıh sahnelerindeki rozet motifleri ile aynı tipteki rozetler tez çalışmamız kapsamında incelediğimiz eserler üzerinde de tespit edilmiştir.

Bizans sanatında rozet motifleri birçok eser türünde farklı formlarda karşımıza çıkmaktadır. Bizans Dönemi taş eserleri üzerinde görülen rozet motiflerinin tiplerini belirlemek amacıyla 297 esere ait 583 motif incelenmiş ve katalog kapsamında değerlendirilmiştir. İlgili yayınlarda bu eserlerdeki motiflerden 4’ü Geç Antik Dönem, 119’u Erken Bizans, 456’sı Orta Bizans, 4’ü de Geç Bizans Dönemi’ne tarihlendirilmiştir. Geç Antik, Erken, Orta ve Geç Bizans Dönemlerine ait 340 motif liturjik, 228 motif ise statik işlevli taş eserler üzerinde belgelenmiştir. 15 motifin ise üzerinde yer aldığı eserlerin türü saptanamamıştır.

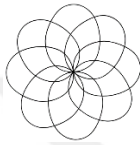
Çalışmamız kapsamında incelenen güneş sembolü olarak değerlendirdiğimiz 583 rozet motifinin 7 farklı tip gösterdiği anlaşılmıştır. 1, 2 ve 3. tipler sırasıyla; sivri, yuvarlak, biri sivri biri yuvarlak veya köşeli yapraktan oluşanlar olarak, yaprak sayısına göre alt tiplere ayrılmıştır. 4. tip olan haç kompozisyonuna sahip motifler ise Malta haçından oluşan ve dört

yaprak motifinin haçı oluşturduğu tip olarak alt gruplara ayrılmıştır. 5. tip, I ve X; haç ve X'in oluşturduğu hristogramlar⁶⁰ olarak iki alt sınıfta incelenmiştir. 6. tip bir merkezden yayılan ışıkları gösteren ışınal rozetler, 7. tip ise çarkıfeleklerdir (*Ek-1*). Motiflerin tespit edildiği eser türü çeşitliliği geniş bir yelpazeye sahip denebilir ve ağırlıklı olarak litürjik işlevli taş eserlerde görüldüğünü söylemek mümkündür (*Tablo 1*).

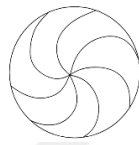
Geç Antik Dönem'e ait 1, 2 ve 7. tiplere ait olduğu anlaşılan motifler⁶¹ litürjik işleve sahip eserler üzerinde görülmektedir.

Tip 1.3.1

Tip 2.2.1

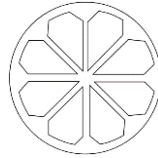
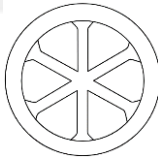

Tip 7

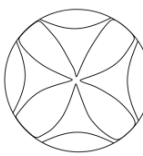
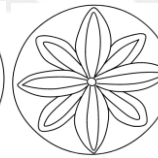
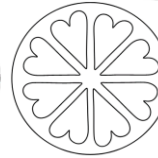
Erken Bizans Dönemi'ne tarihlenen toplam 119 rozet tespit edilmiştir ve bunların tiplere dağılımında sırasıyla 5. ve 4. tipte yoğunlaştıkları anlaşılmıştır.

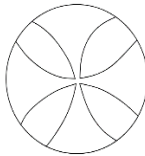
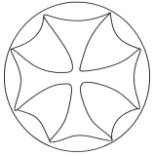
Tip 5.1

Tip 5.2

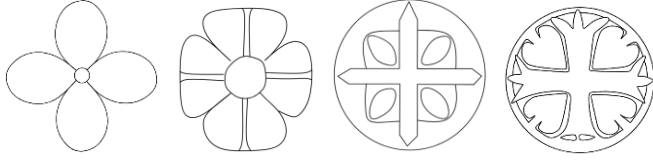
Tip 4.1

⁶⁰ Rasimus, haç ve X'ten oluşan hristogramların temsil edebileceği motiflerden bahsederken güneşe de yer vermiştir (Rasimus, 2011: 341).

⁶¹ Kat No. 1, 2, 2a, 2b.

Tip 4.2

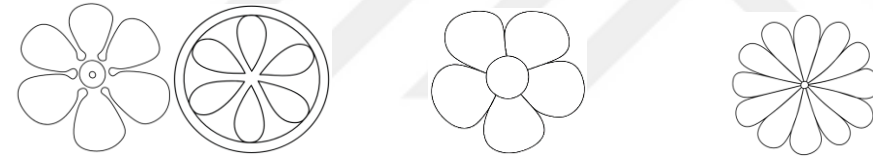
119 motiften 35'i 5. tipi⁶², 33'ü 4. tipi⁶³ göstermektedir. Diğer motiflerden 23'ü 1. tip⁶⁴, 14'ü 2. tip⁶⁵, 11'i 7. tip⁶⁶, 2'si ise 6. tipin⁶⁷ örnekleridir. 1. tipin 3. alt tipi olan 12 sivri yapraklılar ile kataloga dahil edilen eserlerde karşılaşılmamıştır. Bir motifin ise tipi belirlenememiştir.⁶⁸

Tip 1.1

Tip 1.3.1

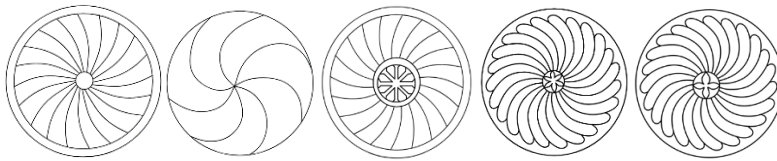
Tip 1.2

Tip 2.1

Tip 2.6

Tip 2.3

Tip 7

⁶² Kat. No. 3, 15c, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 30a, 35, 45, 47, 50, 51, 52, 53, 54, 60, 61, 62b, 71, 72, 73, 78, 79, 86, 87, 88, 89, 90a, 91a, 93b, 98, 99.

⁶³ Kat. No. 5, 10, 13, 14, 15, 15d, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 31, 33, 37, 39, 40, 40a, 42, 43, 55, 56, 58, 59, 70a, 74, 80, 81, 90, 91, 93, 93c, 95.

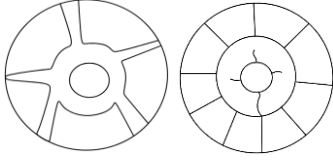
⁶⁴ Kat. No. 4, 11, 12, 15b, 27, 34, 36, 38, 46, 49a, 62, 63, 64, 68, 70b, 82, 84, 85, 93a, 93d, 94, 100, 101.

⁶⁵ Kat. No. 6, 6a, 7, 8, 32, 33a, 44, 49, 57, 65, 66, 83, 96, 97.

⁶⁶ Kat. No. 9, 15a, 30, 41, 48, 62a, 62b, 70, 75, 76, 77.

⁶⁷ Kat. No. 67, 69.

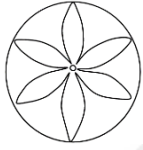
⁶⁸ Kat. No. 92.

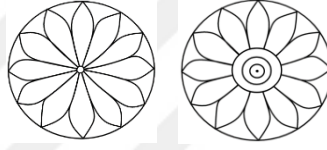
Tip 6

Erken Bizans Dönemi'ne ait bu motifler çoğunlukla statik işlevli taş eserler üzerine işlenmiştir ve 87 örnek bulunmaktadır. Liturjik işlevli eserler üzerinde 32 motif ile karşılaşılmıştır.

Rozetler en çok Orta Bizans Dönemi'ne tarihlenen eserlerde karşımıza çıkmıştır. En sık karşılaştığımız tip ise 109 örnekle 1. tipi⁶⁹ oluşturan sivri yapraklı rozetlerdir. 1. tipin 1. alt tipi olan 6 sivri yapraklı motifi 41⁷⁰, 3. alt tip olarak 12 yapraklı rozetler 35 adettir⁷¹. Bu iki form 1. tipin en çok kullanıldığı alt tiplerdir.

Tip 1.1

Tip 1.3

1. tipin 1. alt tipini temsil eden 6 sivri yapraklı rozet formu, Orta Bizans Dönemi'ne ait *Resim 47, 51, 56, ve 65*'te⁷² yer alan eserler üzerindeki çarmıh sahnelerinde de tespit edilmiştir.

⁶⁹ Kat. No. 105a, 106, 109, 110, 114a, 114c, 115, 122, 125, 126, 128, 131b, 133, 135a, 137b, 145c, 146, 147, 147c, 148, 149, 151a, 152a, 155b, 155c, 156, 156a, 158, 158b, 160, 161a, 162c, 168, 171b, 174a, 178, 179, 182, 183, 183a, 183b, 187, 191a, 193, 195b, 198a, 203b, 204a, 205, 205a, 205c, 205d, 206, 207, 207c, 208, 208a, 209d, 211, 212a, 214, 215, 215a, 219, 220b, 221, 221a, 222, 223a, 224, 228c, 229a, 231, 234, 235, 236a, 237b, 239a, 241, 242, 243d, 245, 245a, 245b, 246a, 248, 249, 251c, 253a, 254b, 256b, 256f, 260a, 267, 268, 270, 272, 280b, 281a, 285a, 286a, 287, 288a, 290, 291b, 292c, 292d, 293a, 294.

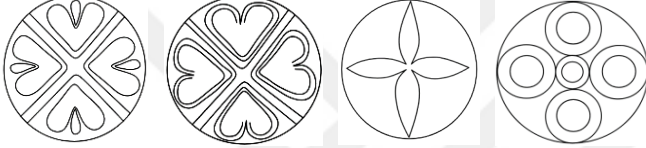
⁷⁰ Kat. No. 110, 114a, 115, 133, 137b, 147, 148, 149, 151a, 155b, 156a, 160, 161a, 168, 182, 183b, 191a, 195b, 198a, 204a, 205, 205a, 205c, 205d, 207c, 208, 208a, 209d, 211, 215, 224, 228c, 237b, 246a, 253a, 254b, 281a, 286a, 287, 292d, 294.

⁷¹ Kat. No. 105a, 109, 114c, 122, 125, 135a, 145c, 146, 147c, 152a, 155c, 156, 158b, 174a, 178, 179, 183a, 193, 207, 221a, 223a, 234, 236a, 241, 243d, 248, 251c, 256b, 256f, 260a, 280b, 285a, 290, 291b, 293a. Rozetlerden özellikle 12 yapraklıların, 12 aylık zaman dilimini işaret ederek göksel bir sembole işaret ettiği belirtilir (Aviam, 2013: 214).

⁷² Şekil 4, 8, 13, 22.

1. tipin 2. alt tipi olan 8 sivri yapraklı örneklerle de *Resim 70*'te⁷³ yer alan çarmıh sahnesinde ve *Resim 88* ve *89*'da yer alan Hodogetria Meryem tasvirinin bulunduğu eserlerde karşılaşılmıştır. 1. tipin 6. alt tipi olan 7 yapraklı rozet motifleri de *Resim 73* ve *59*'daki⁷⁴ çarmıh sahnelerindeki örnekler ile benzerlik gösterdiği anlaşılmıştır. *Resim 60*'da⁷⁵ bulunan sahnede yer alan sivri yapraklı rozet motifinin bulunduğu bölüm ise kırıktır ve bu nedenle yaprak sayısı tespit edilememektedir.

İkinci olarak en sık kullanılan form, 4. tip olan haç motifli rozetlerdir. Bu forma sahip rozetler toplam 92 tanedir⁷⁶. Bunlardan 54'ü dört yaprak motifliyle oluşturulmuş haç kompozisyonlarıdır⁷⁷.

Tip 4.2

Yaprakların haç motifini oluşturduğu rozet tipleri Orta Bizans Dönemi'ne tarihlenen *Resim 50*, *53*, *54*, *63* ve *68*'deki⁷⁸ eserler üzerinde yer alan çarmıh sahnelerinde tespit edilmiştir.

⁷³ Şekil 27.

⁷⁴ Şekil 30, 16.

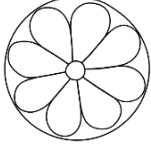
⁷⁵ Şekil 17.

⁷⁶ Kat. No. 104a, 108, 112c, 116, 116b, 117, 122b, 130c, 132, 135, 142, 143, 151b, 155d, 155e, 164, 167, 167b, 169, 169a, 170, 172, 175, 177, 181, 181a, 183c, 186, 189, 190a, 190b, 191, 192a, 195a, 196, 196c, 196h, 198b, 200, 203a, 205b, 205d, 206a, 209, 209c, 210, 211a, 211e, 212, 213, 215b, 215d, 218, 220, 220a, 220c, 222a, 222c, 223b, 226a, 227a, 228b, 228e, 228f, 229, 237c, 238c, 243f, 248a, 248d, 250, 253, 253b, 256e, 259, 260b, 260c, 261, 261b, 263a, 265, 266, 267a, 274a, 277, 280, 280a, 281b, 282, 286, 288b, 289b.

⁷⁷ Kat. No. 104a, 108, 112c, 116, 116b, 117, 122b, 130c, 142, 169, 169a, 170, 175, 177, 181, 181a, 186, 189, 190a, 196c, 196h, 200, 203a, 205b, 205d, 209, 209c, 211a, 211e, 212, 213, 220a, 222a, 226a, 228b, 228e, 228f, 229, 237c, 238c, 250, 260b, 260c, 261, 263a, 265, 266, 267a, 277, 280, 282, 286, 288b, 289b.

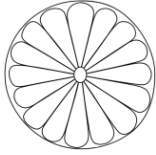
⁷⁸ Şekil 7, 10, 11, 20, 25.

Orta Bizans Dönemi'ne ait 77 adet tespit edilen 2. tip⁷⁹, bu dönemde en çok kullanılan üçüncü motiftir. 2. tipin 2. alt tipini oluşturan sekiz yapraklılar 42 tanedir⁸⁰ ve bu dönemde 2. tipin en sık karşılaşılan formudur.

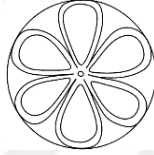

Tip 2.2

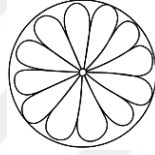
2. tipin 5. alt grubunu oluşturan 16 yapraklı çiçek rozetlerinden 11 tane⁸¹ bulunmaktadır. 2. tipin en sık karşılaşılan alt tiplerinde sıralamayı 8 adet olmak üzere 1.⁸² alt tip takip eder ve 3. alt tip olan 12 yapraklıları temsil eden 6 rozet bulunur⁸³.

Tip 2.5

Tip 2.1

Tip 2.3

Yuvarlak yapraklı rozetler, *Resim 49, 62 ve 69*'da⁸⁴ yer alan Orta Bizans Dönemine tarihlenen eserler üzerinde görülen çarmıh sahnelerinde de tespit edilmiştir.

Dördüncü sırada en sık karşılaşılan 7. tip olan çarkıfelek motifli eserler toplam 75 tanedir⁸⁵.

⁷⁹ Kat. No. 102, 105c, 112b, 113, 114, 120, 122a, 124, 129a, 131, 134, 145, 150a, 152, 152b, 153, 153a, 158a, 159, 161, 162, 165, 169b, 174b, 176, 180, 183d, 183e, 189a, 194a, 196d, 196e, 196f, 197, 197a, 203, 204, 208b, 210a, 211f, 216, 219b, 221b, 222b, 227c, 228a, 232, 232a, 236, 238, 238a, 243b, 246, 248b, 251b, 252, 253d, 254a, 255, 256c, 256d, 256h, 259a, 259b, 264, 269, 273, 276, 279, 281, 283, 285, 287b, 288, 292, 292a, 292b.

⁸⁰ Kat. No. 102, 105c, 113, 114, 122a, 129a, 145, 153a, 158a, 161, 165, 169b, 174b, 180, 183e, 196f, 203, 208b, 210a, 227c, 228a, 232, 238, 238a, 248b, 251b, 253d, 256c, 256d, 256h, 259a, 259b, 264, 269, 273, 279, 283, 285, 287b, 288, 292, 292b.

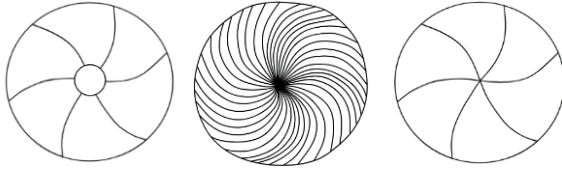
⁸¹ Kat. No. 120, 152, 153, 194a, 196d, 196e, 197a, 204, 232a, 246, 281.

⁸² Kat. No. 131, 141, 164b, 173, 190, 228e, 233, 271a.

⁸³ Kat. No. 131, 189a, 197, 236, 252, 292a.

⁸⁴ Şekil 6, 19, 26.

⁸⁵ Kat. No. 103a, 104, 105, 106a, 112a, 113a, 119a, 125a, 126b, 129, 130b, 132a, 134a, 136, 137a, 141, 144, 145d, 147a, 150, 151, 155, 162b, 163, 167a, 171, 173, 174c, 184, 186a, 188a, 192, 195, 197b, 198, 201a, 202, 205e, 207b, 209b, 211b, 211c, 212b, 217, 221e, 226c, 227b, 228d, 231a, 233, 236a, 237, 238b, 241a, 243,

Tip 7

Resim 58'deki⁸⁶ Orta Bizans Dönemi'ne tarihlenen eser üzerinde yer alan çarmıh sahnesinde bulunan motif ile benzerlik gösterir.

5. tip olan hristogramlar beşinci olarak en sık karşılaşılan formdur. 5. tipe ait 45 motiften, 36'sı hristogramın haç ve X harfinden oluşan şeklidir⁸⁷. 9 tanesi de I ve X harflerinden oluşur⁸⁸. Erken Bizans Dönemi'nin aksine Orta Bizans Dönemi'nde 5. tipin 1. alt tipi haç ve X'ten oluşan hristogramlarla, 2. alt tipe göre daha çok karşılaşılmıştır.

I ve X'ten oluşan hristogramlar ile Orta Bizans Dönemi'ne tarihlenen *Resim 45, 46, 52 ve 55* numaralı⁸⁹ eserler üzerinde bulunan çarmıh sahnelerinde de karşılaşıyoruz. Haç ve X'ten oluşan hristogramlar da *Resim 48, 61, 71, 72 ve 74* numaralı⁹⁰ eserler üzerinde bulunan çarmıh sahnelerinde tespit edilmiştir.

3. tipi gösteren 42 motif tespit edilmiştir⁹¹ ve en sık tekrarlananın sivri ve yuvarlak yapraklardan oluşan 12 yapraklı rozetler olduğu gözlemlenmiştir⁹².

243c, 245c, 247, 248c, 251a, 253c, 253e, 254, 255b, 256, 258a, 261c, 264b, 274, 288c, 289a, 291, 291c, 291d, 291e.

⁸⁶ Şekil 15.

⁸⁷ Kat. No. 111, 112, 116a, 118, 127, 130a, 131a, 138, 138a, 139, 140, 145a, 146a, 155a, 166, 171c, 174, 179a, 188, 190, 197c, 199, 207a, 211d, 221d, 225, 228, 237a, 240, 252a, 263, 264a, 275, 278, 280c, 293.

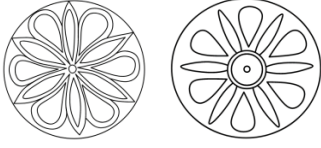
⁸⁸ Kat. No. 154, 157, 171a, 173a, 174d, 184a, 196b, 201, 243a.

⁸⁹ Şekil 1, 2, 3, 9, 12.

⁹⁰ Şekil 5, 18, 28, 29, 31.

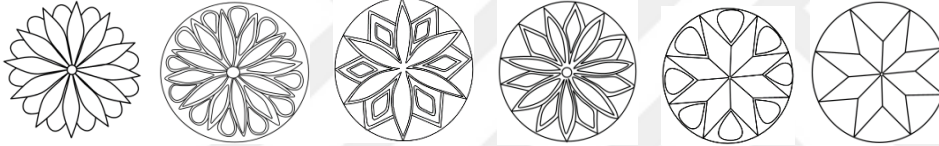
⁹¹ Kat. No. 102a, 103, 103b, 105b, 107, 119, 120a, 121, 123, 126a, 129b, 137, 145b, 162a, 173b, 174e, 185, 194, 196a, 196g, 209a, 215c, 217a, 218a, 219a, 223, 225a, 227, 230a, 239, 239b, 244a, 251, 255a, 256a, 256g, 257, 260, 261a, 284, 287a, 290a.

⁹² Kat. No. 102a, 105b, 123, 129b, 145b, 162a, 173b, 174e, 185, 196a, 196g, 209a, 215c, 218a, 223, 227, 239, 239b, 244a, 251, 256a, 256g, 260, 261a, 284, 287a, 290a.

Tip 3.1

3. tipin kullanımı ile yalnızca Orta Bizans Dönemi'ne tarihlenen eserlerde karşılaşılmıştır. Yalnızca 6-9. yüzyıl (Orlandos, 1937: 138'den aktaran Andıç, 2012: 62) arasına tarihlendiği düşünülen bir eser üzerindeki motif 3. tipi göstermektedir (Kat no. 102). İncelediğimiz eserler üzerinden bir değerlendirme yapıldığında Erken Bizans Dönemi'ne ait 121 motifte 3. tipe rastlanmamış olması ve Orta Bizans'ta sıklıkla karşımıza çıkmaya başlaması, bu eserin tarihlendirmesinin alt sınırını Orta Bizans Dönemi'nin başlangıcı olan 7. yüzyıla çekme önermesini sunmamızı sağlamaktadır.

Tip 3.2

Tip 3.2.1

Tip 3.3.1

Tip 3.3.2

Tip 3.4

Tip 3.5

Bu tip, *Resim 66* ve *67*'de⁹³ yer alan, çarmlı sahnesi üzerinde bulunan rozet motiflerinin formuyla da benzerlik göstermektedir. Söz konusu bu eserler de Orta Bizans Dönemi'ne tarihlendirilmektedir.

Orta Bizans Dönemi'ne ait eserlerden son olarak en az rastlanılan 6. tip olan ışınal rozetlerden ise 13 örnek vardır⁹⁴. 3 motifin tipi ise belirlenememiştir.⁹⁵

6. tip, aynı döneme tarihlenen *Resim 57*'deki⁹⁶ eser üzerinde yer alan çarmlı sahnesinde de tespit edilmiştir.

Orta Bizans Dönemi'ne tarihlenen eserlerdeki rozet motifleri ağırlıklı olarak 303 örnek ile litürjik işlevli eserlerde karşımıza çıkmaktadır. En sık karşılaşılan eser türü ise 303

⁹³ Şekil 23, 24.

⁹⁴ Kat. No. 114b, 130, 147b, 159a, 221c, 226, 230, 243e, 244, 262, 271, 289, 291a.

⁹⁵ Kat. No. 226b, 258, 258b.

⁹⁶ Şekil 14.

motiften 256'sını oluşturan templon arşitravlarıdır. 138 motif statik işlevli taş eserlere işlenmiştir. Türü saptanamayan eserler üzerinde ise 15 motif tespit edilmiştir.

Geç Bizans Dönemi'ne tarihlenen ve üzerinde rozet motifinin olduğu 3 eser üzerinde 4 motif tespit edilmiştir. Bunlardan 2'si 4. tipin 2. alt tipi olan yaprakların haç motifi oluşturduğu tiptedir⁹⁷. Diğerleri ise 1. tipin 2. alt grubu olan 8 sivri yapraklı⁹⁸ ve 5. tipin 2. alt tipi olan haç ve X'ten oluşan hristogram tipini gösterir⁹⁹. Bu motiflerin hepsi statik işlevli eserler üzerindedir.

Bu sonuçlara göre kataloğa dahil ettiğimiz Bizans Dönemi'ne ait taş eserlerdeki rozetler en çok 1. tip olan ve çeşitli yaprak sayılarından oluşan sivri yapraklı rozet formunda işlenmiştir. 2. olarak Malta haçı ve dört yaprak motifinin haçı oluşturduğu 4. tip ile sık karşılaşılmaktadır. 2. tip olan yuvarlak yapraklılar 3. sırada gelmektedir. Çarkifeleklerden oluşan 7. tip en sık karşılaştığımız 4. tiptir. 5. tip altında topladığımız Hristogramlar 5, sivri ve yuvarlak veya köşeli yapraklardan oluşan 3. tip 6. sırada yer almaktadır. Son olarak ışınal rozetlerin olduğu 6. tip ise en az karşılaştığımız rozet motifidir (*Şekil 32*). 1, 2 ve 3. tiplerin yaprak sayılarına göre oluşturulan alt tiplerine bakıldığında 6, 8, 12 ve 16 yapraklılar en çok tercih edilen rozet motifi formlarıdır. Erken, Orta ve Geç Bizans Dönemi'nde de karşılaşılan iki tip; 5. tipin 2. alt tipi olan X ve haçtan oluşan hristogram ve dört yaprak motifinin haçı oluşturduğu 4. tipin 2. alt tipidir.

Katalog kapsamında değerlendirdiğimiz rozet motiflerinin ağırlıklı olarak kilisenin liturjik işleve sahip önemli kuruluşlarından biri olan templonların üst seviyesinde yer alan arşitravlarda karşımıza çıkması, kiliselerin resim programlarındaki hiyerarşik düzeni akla getirmektedir. Bu duruma bakılacak olursa rozet motiflerinin sıklıkla üst seviyelerde tasvir edilmiş olması göksel sembolizme işaret ediyor olabilir. Rozet motiflerinin, Bizans Sanatı taş eserleri üzerinde de, ilahi ışığı vurgulamak amacıyla bir sembole dönüşüp olasılıkla güneş sembolü olarak kullanılmış olabileceği söylenebilir.

---

⁹⁷ Kat No. 296a, 297

⁹⁸ Kat. No. 296

⁹⁹ Kat. No. 295.

Tablo 1

Motiflerin eser türlerine göre dağılımının oluşturulduğu tablo

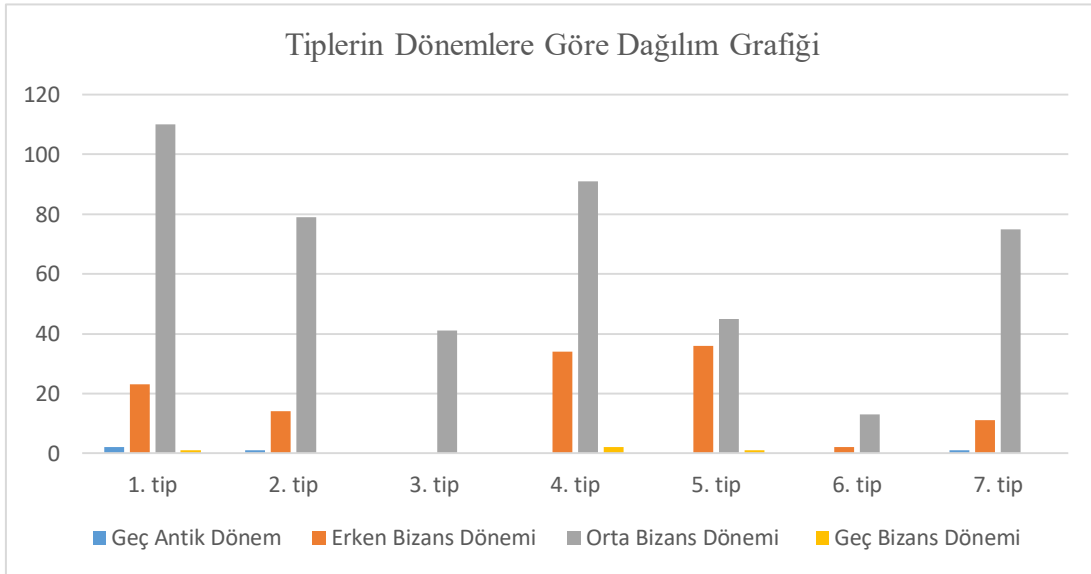
Eser Türü	Geç Antik Dönem	Erken Bizans Dönemi	Orta Bizans Dönemi	Geç Bizans Dönemi	Toplam
Templon Arşitravı		5	256		261
Sütun Başlığı		21	40	3	64
Levha		21	39		60
Korkuluk Levhası		9	40		49
Ambon Levhaları		3	18		21
Lento		18	1		19
Templon Payesi		5	13		18
Lahit	3	11	2		16
Kemer			6		6
Söve			7		7
Templon Levhası			5		5
Templon Sütun Başlığı			4		4
Parapet Plakası		2	1		4

Tablo 1'in devamı

Sütun Kaidesi		2	2		4
Ambon Podyum Plakası		4			4
Templon Levha Kaidesi		3			3
Templon Paye Başlığı			2		2
Korkuluk Direği		2			2
Kuyu Bileziği		2			2
Paye Başlığı		2			2
Vida Ağırlık Taşı		2			2
Kathedra			1		1
Korkuluk Payesi veya Lentosu			2		1
Pencere Kapağı			1		1
Templon Sütun Kaidesi			<u>1</u>		1
Altar Kaidesi	1				1
Arcosolium Kemer Parçası				1	1
Heykel Levhası		1			1

Tablo 1'in devamı

Kiborium Kemerli		1			1
Korkuluk Payesi		1			1
Parapet Ayağı Parçası		1			1
Sütun		1			1
Sütun Tamburu		1			1
Vaftiz Teknesi/Lahit?		1			1
?			15		15
Toplam	4	119	456	4	583

Şekil 32. Tiplerin dönemlere göre dağılım grafiği.

KAYNAKÇA

Acara, M. ve Olcay, B.Y. (1998). “Bizans Döneminde Aydınlatma Düzeni ve Demre Aziz Nikolaos Kilisesi’nde Kullanılan Aydınlatma Gereçleri”, *Adalya II*, 249-266.

Acara, M. (2002). “Bizans Döneminde Maden Aydınlatma Araçlarının Kullanımı ve Orta Bizans Dönemi Polykandilionları”. N. Şaman Doğan (ed.). İçinde: *Ortaçağ’da Anadolu Prof. Dr. Aynur Durukan’a Armağan*. (s. 23-27). Hacettepe Üniversitesi: Ankara.

Alexander, S. S. (1977). “Heraclius, Byzantine Imperial Ideology, and the David Plates”. *Speculum*, 52 (2), 217–237. <https://doi.org/10.2307/2850511>

Alpaslan, S. (1996). Antalya’nın Demre (Kale) İlçesindeki H. Nikolaos Kilisesi’nde Dini Ayinle İlgili Plastik Eserler. Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Altun, F. İ. (2020). “Bandırma Arkeoloji Müzesi’nde Yer Alan Bizans Dönemine Ait Bronz Haçlar”. *DEÜ Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 7 (1), 133-151.

Anderson, J. C. (1997). “162. Three Sheets from the Joshua Roll”. H. C. Evans and W. D. Wixom, (eds.). In: *The Glory of Byzantium Art and Culture of Middle Byzantine Era A.D 843-1261*. (pp. 238-240). The Metropolitan Museum of Art: Newyork.

Anderson, J. C. (1997). “37. Staurotheke”. H. C. Evans and W. D. Wixom, (eds.). In: *The Glory of Byzantium Art and Culture of Middle Byzantine Era A.D 843-1261*. (pp. 78-79). The Metropolitan Museum of Art: Newyork.

Andıç, A. (2012). İzmir Arkeoloji Müzesi’ndeki Bizans Dönemi Taş Eserleri. Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Çanakkale.

Andreopoulos, A. (2002). “The Mosaic of The Transfiguration In St. Catherine’s Monastery On Mount Sinai : A Discussion of Its Origins.”. *Byzantion*, 72 (1), 9–41. <http://www.jstor.org/stable/44172748>

Arthur, P. and Bruno, B. (2007). “Hierapolis di Frigia in età medioevale (scavi 2001-2003)”. D'Andria, Francesco and M. Piera Caggia (eds.). In: *Hierapolis di Frigia I. Le*

Attività delle Campagne di Scavo e Restauro 2000-2003. (pp. 511-529). Ege Yayınları: İstanbul.

Atasağun, G. (2002). *İlahi Dinlerde (Yahudilik, Hıristiyanlık Ve İslam'da) Dini Semboller.* Konya: Sebat Ofset Matbaacılık.

Aviam, M. (2013). "The Decorated Stone from the Synagogue at Migdal, A Holistic Interpretation". *Novum Testamentum*, 55 (3), 205–220. <https://doi.org/10.1163/15685365-12341433>

Beckwith, J. (1979). *Early Christian and Byzantine Art.* Yale University Press, New Haven and London.

Biedermann, H. (1992). *Dictionary of Symbolism.* Facts on File, New York.

Bostock, G. (2009). "Origen, The "Son of Horus", in his Egyptian Milieu -The Influence on Origen of Contemporary Egyptian Religious Practice". G. Heidl and R. Somos, (eds.). In: *Origeniana Nona: Origen and The Religious Practice of His Time.* (pp. 61-79). Peeters: Leuven

Bréhier, L. (1918). *L'art Chrétien, Son Développement Iconographique Des Origines À Nos Jours.* H. Laurens, Paris.

Cooper, J. C. (1978). *An illustrated encyclopaedia of traditional symbols.* Thames and Hudson, London.

Cormack, R (2000). *Byzantine Art.* Oxford University Press, USA.

Cotterell, A. ve Storm R. (2011). *Büyük Dünya Mitoloji Ansiklopedisi.* Emel Lakşe (çev.). Alfa Yayınları: İstanbul.

Ćurčić, S. (2012). "Divine Light: Constructing The Immaterial In Byzantine Art And Architecture". B. D. Wescoat and R. G. Ousterhout (eds.). In: *Architecture of the Sacred. Space, Ritual, and Experience from Classical Greece to Byzantium.* (pp. 307-337). Cambridge University Press: Britain.

Cutler, A. (1994). *The Hand of the Master.* Princeton University Press, New York.

Cutler, A. (2016). "Problems of Ivory Carving in the Christian East (Twelfth and Thirteenth Centuries)". Ayla Ödekan, Engin Akyürek ve Nevra Necipoğlu (ed.). İçinde: *I. Uluslararası Sevgi Gönül Bizans Araştırmaları Sempozyumu: Bildiriler*. (s. 486-494). Koç Üniversitesi Yayınları: İstanbul.

Cutts, E.L. (1893). *History of Early Christian Art*. Society for Promoting Christian Knowledge, London.

Çaylak Türker, A. (2018). *Byzantine Architectural Sculpture in Çanakkale*. Bilgin Kültür Sanat, Ankara.

Dalton, O. M. (1911). *Byzantine Art and Archaeology*. Clarendon Press: Oxford.

Dalton, O. M. (1912). "Byzantine Enamels in Mr. Pierpont Morgan's Collection". *The Burlington Magazine for Connoisseurs*, 21(110), 65–73. <http://www.jstor.org/stable/858935>

Deonna, W. (1947). "Les crucifix de la vallée de Saas (Valais): Sol et Luna. Histoire d'un Thème Iconographique (Deuxième Article)". *Revue de l'histoire des Religions*, 133 (1-3), 49-102. DOI : <https://doi.org/10.3406/rhr.1947.5566>

Diebold, W. J. (2007). "Review of *Maiestas Domini: Une Image de l'église en Occident (V^e-IXe siècle)*, by A.-O. Poilpré". *Studies in Iconography*, 28, 298–301. <http://www.jstor.org/stable/23926614>

Doğan, S. ve Ünser, Ş. (2011). "Bizans Sanatında Kherub ve Seraph İmgeleri". A. Ceren Erel, Bülent İşler, Nilüfer Peker ve Güner Sağır (ed.). İçinde: *Anadolu Kültürlerinde Süreklilik ve Değişim; Dr. A. Mine Kadiroğlu'na Armağan*. (s. 199-218). Ankara.

Drandaki, A. (2002). "687 Silver reliquary-cross" D. Papanikola-Bakirtzi (ed.). *Everyday Life in Byzantium*. (pp. 501). Hellenic Ministry of Culture: Athens.

Drewer, L. (1996). "Recent Approaches to Early Christian and Byzantine Iconography". *Studies in Iconography*, 17, 1–65. <http://www.jstor.org/stable/23923639>

Ephraem. (1989). *Ephrem the Syrian: Hymns*. (trans. K. E. McVey): Paulist Press: New York.

Ermiş, Ü. M. (2003). İzmir ve Manisa Çevresindeki Orta Bizans Dönemi Templon Arşitravları. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı, İstanbul.

Evangelatou, M. (2017). "Sacra Parallela (*Par. gr. 923)". Vasiliki Tsamakda (ed.). In: *A Companion to Byzantine Illustrated Manuscripts*. (pp. 418-429). Brill: Leiden, The Netherlands. DOI: https://doi.org/10.1163/9789004346239_030

Feld, O. (1969). "Zu den Kapitellen des Tekfur Saray in Istanbul". *Istanbul Mitteilungen*, 19 (20), 359-367.

Ferguson, G. (1961). *Signs & Symbols in Christian Art*. Oxford University Press, New York.

Fıratlı, N. (1990). *La Sculpture Byzantine Figurée au Musée Archéologique d'Istanbul: Catalogue revu*. J. Maisonneuve Editeur. A. Arel (trans.). Catherine Metzger; Jean-Pierre Sodini; A Pralong (eds.). Librairie D'amérique Et D'orient Jean Maisonneuve Successeur: Paris.

Frazer, M. E. (1979). "574 Reliquary of the true cross". K. Weitzmann (ed.). In: *Age of Spirituality: Late Antique and Early Christian Art, Third to Seventh Century, Catalogue of the exhibition at The Metropolitan Museum of Art*. (pp. 634-636). Princeton University Press: New York.

Frazer, M. E. (1984). "Bookcover with Crucifixion and the Virgin orans". D. Buckton (ed.). *The Metropolitan Museum of Art: The Treasury of San Marco Venice*. (pp. 124-128). Olivetti: Milan.

Galavaris, G. (1970). *Bread and the Liturgy: The Symbolism of Early Christian and Byzantine Bread Stamps*. The University of Wisconsin Press, Madison, WI: London.

Grabar, A. (1953). *Byzantine Painting*. Stuart Gilbert (trans.). Skira: U.S.A.

Grabar, A. (1976). *La Sculptures Byzantines du Moyen Age. II. XIe-XIVe siècles*. Editions A. et j. Picard, Paris.

Grant, M. (2000). *Roma'dan Bizans'a İ. S. Beşinci Yüzyıl. Z. Zühre İlk gelen (çev.)*. Homer Kitabevi, İstanbul.

Haberl, S. (2013). Das byzantinische Kreuzigungsbild. Diplomarbeit, University of Vienna. Historisch-Kulturwissenschaftliche Fakultät BetreuerIn: Prolović, Jadranka. DOI: 10.25365/thesis.26229

Hadjichristophi, F. (2011). "133c. Plate with David Summoned by Messenger to Saul". A. D. Lazaridou (ed.). In: *Transition to Christianity: Art of late antiquity, 3rd-7th century AD*. Alexander S. Onassis Public Benefit Foundation: New York.

Hakan, G. (2009). Kocaeli Müzesindeki Bizans Devri Mimari Plastikleri. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Sakarya.

Hall, J. (1917). *Dictionary of Subjects and Symbols in Art*. Harper & Row: New York.

Hartt, F. (1993). *Art: A History of Painting, Sculpture, Architecture (Volume One)*. Prentice Hall: Englewood Cliffs, New Jersey; H.N. Abrams: New York.

Hautecoeur, L. (1921). "Le Soleil Et La Lune Dans Les Crucifixions". *Revue Archéologique, Janvier-Juin. Cinquième Série*, 14, 13-32.

Hunter-Crawley, H. (2013). "The Cross of Light: Experiencing Divine Presence in Byzantine Syria". Claire Nesbitt, Mark Jackson (eds.). In: *Experiencing Byzantium Papers from the 44th Spring Symposium of Byzantine Studies, Newcastle and Durham, April 2011*. (pp. 175-193). Ashgate: Abingdon

Iverson, E. A. (2008). "Middle Byzantine Sculptors at Work: Evidence from the Lower City Church at Amorium". C. Pennas and C. Vanderheyde (eds.). In: *La Sculpture Byzantine, VIIe-XIIe Siècles BCH Supplément (49)*, (pp. 487-513). Ecole Française d'Athènes: Paris.

Karabıyık Toper, S. K. (2019). Kapadokya Kaya Kiliselerinde Maiestas Domini Sahnesi. Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.

Karahan, A. (2013). "The Image of God in Byzantine Cappadocia and the Issue of Supreme Transcendence". A. Brent, M. Vinzent (eds.). In: *Papers presented at the Sixteenth International Conference on Patristic Studies held in Oxford 2011. Studia Patristica LIX*, (7), (pp. 97-111). Peeters Publishers: Leuven.

Katsarelias, D. G. (1997). "123. Cross-Shaped Enkolpion with the Crucified Christ (front) and the Virgin Orans (back)". H. C. Evans and W. D. Wixom, (eds.). In: *The Glory of Byzantium Art and Culture of Middle Byzantine Era A.D 843-1261*. (pp. 172-173). The Metropolitan Museum of Art: Newyork.

Kautzsch, R. (1936). *Kapitellstudien: Beiträge zu einer Geschichte des spätantiken Kapitells im Osten vom Vierten bis ins Siebente Jahrhundert* (9). Verlag von Walter De Gruyter, Berlin, Leipzig.

Keck, A. S. (1950). Observations on the Iconography of Joshua. *The Art Bulletin*, 32 (4), 267–274. <https://doi.org/10.2307/3047312>

Keskin, E. (2010). Çorum İli ve Çevresinde Bulunan Bizans Dönemi Taş Eserleri. Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Ankara.

Kessler, H. L. (1979). "David Plates from Cyprus". K. Weitzmann (ed.). In: *Age of Spirituality: Late Antique and Early Christian Art, Third to Seventh Century, Catalogue of the exhibition at The Metropolitan Museum of Art*. (pp. 634-636). Princeton University Press: New York.

Kıpramaz, A. (2019). Herakleia Pontike (Karadeniz Ereğli) Bizans Dönemi Taş Eserleri. Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Mersin.

Kuban, D. (2010). *From Byzantine to İstanbul 8000 Years of a Capital*. Sabancı University Sakıp Sabancı Museum: İstanbul.

Leader, R. E. (2000). "The David Plates Revisited: Transforming the Secular in Early Byzantium". *The Art Bulletin*, 82 (3), 407–427. <https://doi.org/10.2307/3051395>

Maguire, H. (1997). "Images of The Court". H. C. Evans and W. D. Wixom, (eds.). In: *The Glory of Byzantium Art and Culture of Middle Byzantine Era A.D 843-1261*. (pp. 183-192). The Metropolitan Museum of Art: Newyork.

Mango, M. M. (1991). David Plates, *The Oxford Dictionary of Byzantium* (Volume 1). Alexander P. Kazhdan et al. (eds.). New York: Oxford University Press.

Mercangöz, Z. (2007). "Kuyumcu Kalıbı Jeweller's Mould". A. Ödekan (ed.). İçinde: "Kalanlar" 12. ve 13. Yüzyıllarda Türkiye'de Bizans. (s. 257-258). Vehbi Koç Vakfı: İstanbul.

Miziołek, J. (1990). "Transfiguratio Domini in the Apse at Mount Sinai and the Symbolism of Light." *Journal of the Warburg and Courtauld Institutes*, 53, 42–60. <https://doi.org/10.2307/751338>

Miziołek, J. (1995). "When Our Sun Is Risen": Observations on Eschatological Visions in The Art of The First Millennium". *Arte Cristiana*, 83, 3-22.

Morales, E. M. (2001). *A masterwork of Byzantine art: The David plates: the story of David and Goliath*. NY: Metropolitan Museum of Art, New York.

Niewöhner, P. (2007). *Aizanoi, Dokimion und Anatolien: Stadt und Land, Siedlungsund Steinmetzwesen vom späteren 4. bis ins 6. Jahrhundert n. Chr.* Reichert Verlag, Wiesbaden.

Noga-Banai, G. (2002). "Early Byzantine Elite Style: The David Plates and Related Works". *Boreas*, 25, 225-237.

Noga-Banai, G., Safran, L. (2011). "A Late Antique Silver Reliquary in Toronto". *Journal of Late Antiquity*, 4 (1), 3–30. <https://doi.org/10.1353/JLA.2011.0010>

Norris, Michael. (2005). *Medieval Art a Resource for Educators*. The Metropolitan Museum of Art: New York.

Norwich, J. J. (2013). *Bizans Erken Dönem (M.S. 323-802)* (1. Cilt). Hamide Koyukan (çev.). Kabalcı Yayınevi: İstanbul.

Onurel, R. (2018). Kıyamet ve Son Yargı Tasvirlerinde Hibrit İkonografisi. Doktora Tezi. Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Bilimi Doktora Programı, İstanbul.

Ousterhout, R. (2002). *Sanatsal Açıdan Kariye Camii*. Aynur Durukan (çev.). Arkeoloji ve Sanat Yayınları: İstanbul.

Ouyang, F. (2018). The Joshua Roll: A Model Book. Masters Thesis. University of North Carolina at Chapel Hill Graduate School. <https://doi.org/10.17615/yhes-3m16>

Ötüken, S. Y. (1978). "İstanbul Son Devir Bizans Mimarisinde Cephe Süslemeleri". *Vakıflar Dergisi*, 12, 213-233.

Ötüken, S. Y. (2007). Işık Yaşam PWC -ZHW. C. Işık, Z. Çizmeli-Öğün ve B. Varkıvañç (ed.). *Calbis: Baki Öğün'e Armağan*. (s. 131-136). Türk Tarih Kurumu: Ankara.

Özdin, Y. (2014). Kocaeli Merkezde Bulunan Bizans Dönemi Taş Eserleri. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı Türk Dünyası Ve Ortaçağ Kültürleri Arkeolojisi Bilim Dalı, Konya.

Parman, E. (2002). *Ortaçağ Bizans Döneminde Frigya (Phrygia) ve Bölge Müzelerindeki Bizans Taş Eserleri*. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.

Peker, N. (2008). Kapadokya Bölgesi Bizans Dönemi Kiliselerinde Son Mahkeme Sahneleri. Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Ankara.

Peker, N. (2010). "9-11. Yüzyıllarda Kapadokya Resim Programlarında Son Mahkeme Sahnesi". Sema Doğan ve Mine Kadiroğlu (ed.). *İçinde: Bizans ve Çevre Kültürler: Prof. Dr. S. Yıldız Ötüken'e Armağan*. (s. 254-266). Yapı Kredi Yayınları: İstanbul.

Pon, L. (2015). *A Printed Icon in Early Modern Italy: Forli's Madonna of The Fire*. Cambridge University Press: Cambridge.

Rasmus, T. (2012). "Revisiting the Ichthys: A Suggestion Concerning the Origins of Christological Fish Symbolism". In: *Mystery and Secrecy in the Nag Hammadi Collection*

and Other Ancient Literature: Ideas and Practices. (pp. 327-378). Brill: The Netherlands, Leiden. doi: https://doi.org/10.1163/9789004215122_017

Reuterswård, Patrik. (1986). *The Forgotten Symbols of God (Stockholm Studies in History of Art 35)*. Almqvist and Wiksell Tryckeri: Stockholm.

Rice, T. T. (1998). *Bizans'ta Günlük Yaşam*. Bilgi Altınok (çev.). Göçebe yayınları: İstanbul.

Schiller, G. (1972). *Iconography of Christian Art 2*. Lund Humphries, London.

Serdar Dinçer, P. (2016). Erken Bizans Dönemi Resimli Dini El Yazmaları: Viyana Genesis. Doktora Tezi. Eskişehir Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Eskişehir.

Serdar, P. (2010). Likya ve Pamfilya Bölgeleri'ndeki Bizans Dönemi Taş Eserlerinin Motif, Bezeme Tekniği ve Malzeme Değerlendirmesi. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Ankara.

Sertel, S. (2017). Olympos Piskoposluk Kilisesi ve Vaftizhanesi Liturjik Taş Eserleri. Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Denizli.

Spieser, J.M. (2017). "The Use and Function of Illustrated Books in Byzantine Society". V. Tsamakda (ed.). in: *A Companion to Byzantine Illustrated Manuscripts* (pp. 3-22). Brill: Leiden, The Netherlands. doi: <https://doi.org/10.1163/9789004346239>

Stiegemann, C. (ed.). (2001). *Byzanz Das Licht aus dem Osten*. Von Zabern, Mainz.

Suggit, J. N. (2006). *Commentary on the Apocalypse*. Catholic University of America Press.

Taft, S. (1997). "225. Pectoral Reliquary Cross with Scenes from the Life of Christ". H. C. Evans and W. D. Wixom, (eds.). In: *The Glory of Byzantium Art and Culture of Middle Byzantine Era A.D 843-1261*. (pp. 331-332). The Metropolitan Museum of Art: Newyork.

Talloon, P., Waelkens, M. (2005). "Apollo and the Emperors, II. The Evolution of the Imperial Cult at Sagalassos", *Ancient Society*, 35, 217-249.

Temple, Ç. (2013). *Konya/ İkonion ve Çevresinde Bulunan Bizans Dönemi Taş Eserleri*. Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Ankara.

Teteriatnikov, N. (1995). Ο Τίμιος Σταυρός μεταξύ των αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης. Μία μελέτη υπό το φως της μετα-εικονομαχικής επανεκτίμησης του Σταυρού. *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 18, 169-188.

Tezcan, H. (1989). *Topkapı Sarayı ve Çevresinin Bizans Devri Arkeolojisi*. Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, İstanbul.

Trkulja, J. (2011). “Divine Revelation Performed: Symbolic And Spatial Aspects In The Decoration Of Byzantine Churches.”. Alexei Lidov (ed.). In: *Spatial Icons: Performativity in Byzantium and Russia*. (pp. 213-247). Indrik: Moscow.

Tsakalos, A. (2002). “211 Copper-alloy reliquary-cross” D. Papanikola-Bakirtzi (ed.). *Everyday Life in Byzantium*. (pp. 189-190) Hellenic Ministry of Culture: Athens.

Tsakos, A. (2011). “Sepulchral Crosses from Nubia with the ΦΩΣ-ΖΩΗ Acclamation”. Adam Ajtar, Jacques Van Der Vliet (eds.). In: *Nubian Voices Studies In Christian Nubian Culture Jyp supplement XV*, (pp. 157-170). Drukarnia Duo Studio: Warszawa.

Tsamakda, V. (2017). “The Joshua Roll”. V. Tsamakda (ed.). In: *A Companion to Byzantine Illustrated Manuscripts*. (pp. 207-213). Brill: Leiden, The Netherlands. doi: <https://doi.org/10.1163/9789004346239>

Tselos, D. (1950). “The Joshua Roll: Original or Copy?”. *The Art Bulletin*, 32 (4), 275–290. <https://doi.org/10.2307/3047313>

Vasiliev, A. A. (1936). The Foundation of the Empire of Trebizond (1204-1222). *Speculum*, 11 (1), 3–37. <https://doi.org/10.2307/2846872>

Wallraff, M. (2016). Constantine, Christ And The Sun Considerations On The Emperor’s “Inclusive” Religious Policy, *The Ghana Bulletin of Theology*, 5, 217-249. Presbyterian Press: Legon.

Wander, S. H. (1973). "The Cyprus Plates: The Story of David and Goliath". *Metropolitan Museum Journal*, 8, 89–104. <https://doi.org/10.2307/1512675>

Werner, M. (1981). The Durrow Four Evangelist Symbols Page Once Again. *Gesta*, 20 (1), 23–33. <https://doi.org/10.2307/766824>

Wixom, W. D. (1997). "162. Staurotheke". H. C. Evans and W. D. Wixom, (eds.). In: *The Glory of Byzantium Art and Culture of Middle Byzantine Era A.D 843-1261*. (pp. 162-163). The Metropolitan Museum of Art: Newyork.

Woodfin, W. (2003). "A Majestas Domini in Middle-Byzantine Constantinople". *Cahiers Archeologiques*, 51, 45-53.

Yıldırım Ateş, B. (2021). İstanbul Arkeoloji Müzelerinde Bulunan Bizans Dönemi Liturjik Eserler. Doktora Tezi. Eskişehir Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Eskişehir.

Zarnecki, G. (1975). *Art Of The Medieval World*. Harry N. Abrams: New York.

Zollt, T. (1994). *Kapitellplastik Konstantinopels vom 4. bis 6. Jahrhundert n. Chr: mit einem Beitrag zur Untersuchung des ionischen Kämpferkapitells*. Dr. Rudolf Habelt GmbH, Bonn.

Βερούκοκου Μ. (2013). "Και έγεινε φως". Δύο μεσοβυζαντινά πολυκάνδηλα του Μουσείου Μπενάκη". *Μουσείο Μπενάκη*, 8 (8), 91–115. <https://doi.org/10.12681/benaki.15>

Игоревна, Л. Я. (2014). "Вращающийся Диск. В Византийской Иконографии. Поиски Смысла" Вестн. Волгогр. гос. ун-та. Сер. 4, 3 (27). DOI: <http://dx.doi.org/10.15688/jvolsu4.2014.3.4>

Ћирић Ј. С. (2018). "И Стаде Сунце И Заустави Се Месец": Неколико Представа Соларних Дискава У Византијској И Српској Архитектури Позног Средњег Века". Milan S. Dimitrijević. (ed.). In: *Proceedings of The Conference Development of Astronomy Among Serbs IX*. (pp. 665-696). Publications of the Astronomical Observatory of Belgrade, Belgrade.

İnternet Siteleri; Clement of Alexandria, Protrepticus. Kirby, Peter. "Clement of Alexandria." Early Christian Writings (Stromata,). (2022, 8 Haziran) . Erişim Adresi: <https://www.earlychristianwritings.com/clement.html>

Clement of Alexandria, Stromata. Kirby, Peter. "Clement of Alexandria." Early Christian Writings, (2022, 8 Haziran). Erişim Adresi: <https://www.earlychristianwritings.com/clement.html>

Dumbarton Oaks Research Library and Collection. Enkolpion Reliquary Cross with Crucifixion and the Virgin. (2022, 8 Mayıs). Erişim Adresi: <http://museum.doaks.org/objects-1/info?query=mfs%20any%20%22crucifixion%22&sort=9&page=3>

Ephraem, Hymns on the Nativity 14: 6-15: 8 (çev.: A. Edward Johnston) (2022, 16 Haziran). Erişim Adresi: <https://www.newadvent.org/fathers/3703.htm>

Eski ve Yeni Antlaşma (Tevrat İncil, Zebur), Kitabı Mukaddes Şirketi, Yeni Yaşam Yayınları. (2022, 16 Haziran). Erişim Adresi: <https://incil.info/>

Jean Alexander Heard Library. Ascension from the Rabbula Gospels. (2022, 14 Mayıs). Erişim Adresi: <https://diglib.library.vanderbilt.edu/act-imagelink.pl?RC=53846>

Musée du Louvre. Diptyque: sénateur présidant les jeux du cirque. (2022, 18 Mayıs). Erişim Adresi: <https://collections.louvre.fr/en/ark:/53355/cl010112503>

Musée du Louvre. Feuillet de diptyque en cinq parties. l'Empereur triomphant (Justinien?) (2022, 14 Mayıs). Erişim Adresi: <https://collections.louvre.fr/en/ark:/53355/cl010114082>

National Museums Liverpool. Triptych of Crucifixion. (2022, 9 Mayıs). Erişim Adresi: <https://www.liverpoolmuseums.org.uk/artifact/triptych-of-crucifixion>

National Museums Liverpool. Panel from Crucifixion Triptych. (2022, 9 Mayıs). Erişim Adresi: <https://www.liverpoolmuseums.org.uk/artifact/panel-crucifixion-triptych>

Origen, Commentary on John. Kirby, Peter. "Origen." Early Christian Writings. (2022, 8 Haziran) Erişim Adresi: <https://www.earlychristianwritings.com/origen.html>

Origen, On the First Principles I. Kirby, Peter. "Origen." Early Christian Writings. (2022, 8 Haziran) Erişim Adresi: <https://www.earlychristianwritings.com/origen.html>

Origen, On the First Principles III. Kirby, Peter. "Origen." Early Christian Writings. (2022, 8 Haziran) Erişim Adresi: <https://www.earlychristianwritings.com/origen.html>

Princeton University Art Museum. Plaque with the Crucifixion. (2022, 8 Mayıs). Erişim Adresi: https://artmuseum.princeton.edu/collections/objects/21911?qt-object_data=0

Staatliche Museen zu Berlin. Kreuzigung Christi. (2022, 10 Mayıs). Erişim Adresi: <https://smb.museum-digital.de/object/141236>

Tertullian, De Resurrectione Carnis. Kirby, Peter. "Tertullian." Early Christian Writings. (2022, 8 Haziran). Erişim Adresi: <https://www.earlychristianwritings.com/tertullian.html>

The Benaki Museum. (2022, 7 Mayıs). Erişim Adresi: https://www.benaki.org/index.php?option=com_collectionitems&view=collectionitem&id=108187&Itemid=540&lang=en

The British Museum. Reliquary-Cross. (2022, 6 Mayıs). Erişim Adresi: https://www.britishmuseum.org/collection/object/H_1985-0305-1_1

The Byzantine Art Thematic Collection. Venezia, Basilica di San Marco, Cupola della Genesi, Creazione del sole e della luna. (2022, 18 Mayıs). Erişim Adresi: <https://cmc.byzart.eu/items/show/76233>

The Byzantine Legacy. Bode Museum. (2022, 18 Mayıs). Erişim Adresi: <https://www.thebyzantinelegacy.com/bode>

The Metropolitan Museum. Axe Head. (2022, 10 Mayıs). Erişim Adresi: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/472766>

The Metropolitan Museum. Cross. (2022, 6 Mayıs). Erişim Adresi: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/473289>

The Metropolitan Museum. Fieschi Morgan Staurotheke. (2022, 6 Mayıs) . Erişim Adresi: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/472562>

The Metropolitan Museum. Panel with Byzantine Ivory Carving of the Crucifixion. (2022, 7 Mayıs). Erişim Adresi: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/464015>

The Metropolitan Museum. Plate with David's Confrontation with Eliab. (2022, 10 Mayıs) Erişim Adresi: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/464376>

The Walters Art Museum. Crucifixion and Ascension. (2022, 7 Mayıs). Erişim Adresi: <https://art.thewalters.org/detail/25978/crucifixion-and-ascension/>

The Walters Art Museum. Crucifixion with the Virgin and St. John. (2022, 10 Mayıs). Erişim Adresi: <https://art.thewalters.org/detail/534/crucifixion-with-the-virgin-and-st-john/>

The Walters Art Museum. Crucifixion. (2022, 7 Mayıs) Erişim Adresi: <https://art.thewalters.org/detail/8304/crucifixion-4/>

The Walters Art Museum. Crucifixion. (2022, 9 Mayıs). Erişim Adresi: <https://art.thewalters.org/detail/28247/crucifixion-10/>

Web Gallery of Art. The Joshua Roll. (2022, 19 Nisan). Erişim Adresi: <https://www.wga.hu/frames-e.html?/html/zgothic/miniatur/0901-950/1greek2.html>

Word Press. Arte Mosaico Ravenna. (2022, 29 Mayıs) Erişim Adresi: <https://lucamaggio.files.wordpress.com/2010/04/costantino-64.jpg>

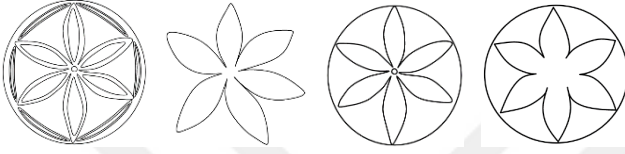
Zeno Veronensis, Tractatus. Vicifons, “Tractatus (Zeno Veronensis)/ 2-9” Erişim Adresi: [https://la.wikisource.org/wiki/Tractatus_\(Zeno_Veronensis\)/2-9](https://la.wikisource.org/wiki/Tractatus_(Zeno_Veronensis)/2-9)

EKLER

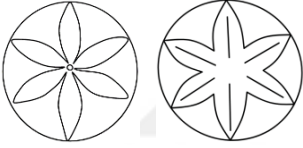
EK 1 TİPOLOJİ

1. Tip: Sivri yapraklı rozetler

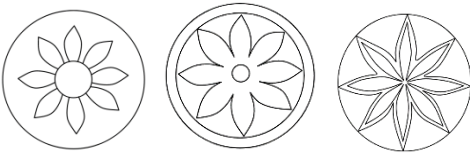
1.1: 6 yapraklılar

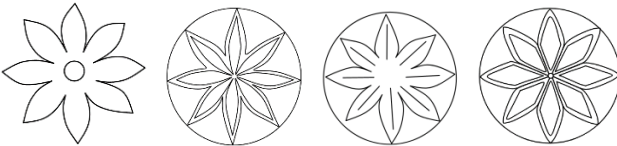
1.1.1: 6 yapraklı kabara formu rozetler

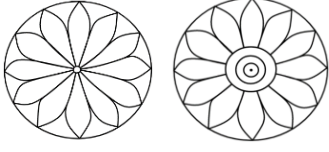
1.2: 8 yapraklı yapraklılar

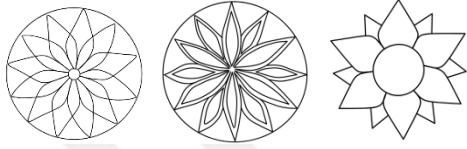
1.2.1: 8 yapraklı kabara formu rozetler

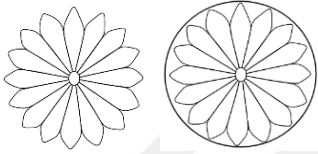
1.3: 12 yapraklı yapraklılar

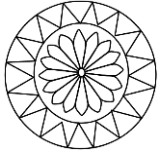
1.3.1: 2 yaprak sırasından oluşan rozetler

1.4: 16 yapraklılar

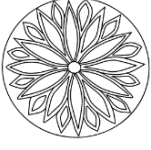
1.4.1: 2 yaprak sırasından oluşan rozetler

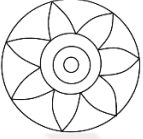
1.5: 24 yapraklılar

1.5.1: 3 yaprak sırasından oluşan rozetler

1.6: 7 yapraklılar

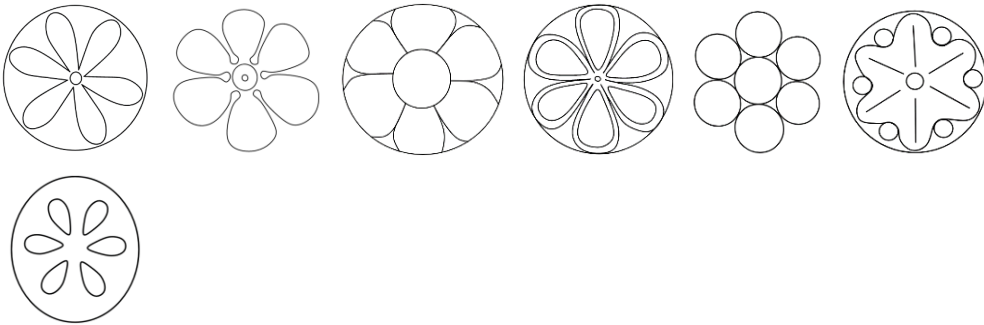

1.7: 20 yapraklılar

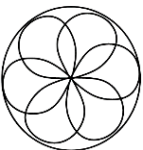

2. Tip: Yuvarlak yapraklı rozetler

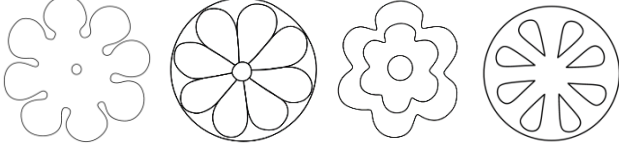
2.1: 6 yapraklılar

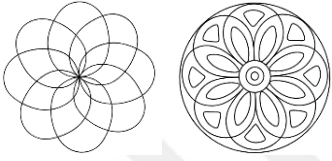
2.1.1: Yaprakları iç içe geçen dairelerden oluşan rozetler

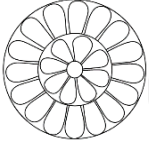
2.2: 8 yapraklılar

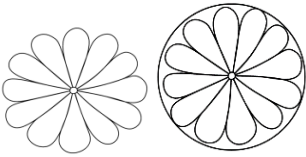
2.2.1: Yaprakları iç içe geçen dairelerden oluşan rozetler

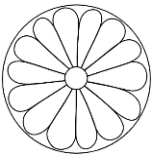
2.2.2: İkinci yaprak sırası 16 yaprak olan rozetler

2.3: 12 yapraklılar

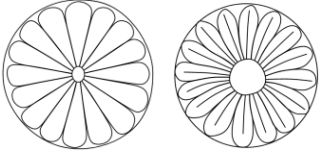

2.4: 14 yapraklılar

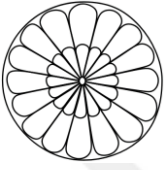

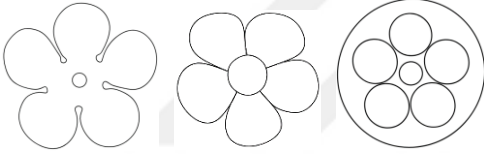
2.5: 16 yapraklılar

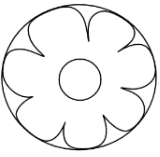
2.5.1: 2 yaprak sırasından oluşan rozetler

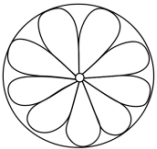
2.6: 5 yapraklılar

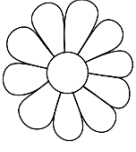
2.7: 7 yapraklılar

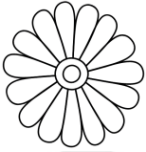
2.8: 9 yapraklılar

2.9: 10 yapraklılar

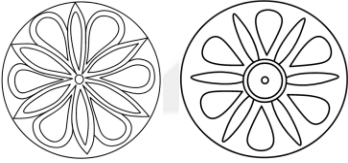

2.10: 15 yapraklılar

3. Tip: Sivri ve yuvarlak yapraklardan oluşan rozetler

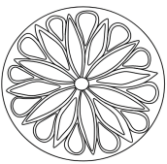
3.1: 2 yaprak sırasından oluşan 12 yapraklılar

3.2: 2 yaprak sırasından oluşan 24 yapraklılar

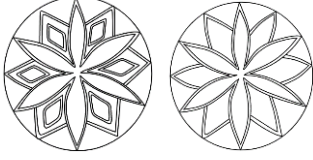

3.2.1: 3 yaprak sırasından oluşan rozetler

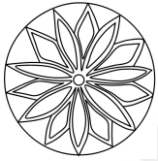

3.3: 2 katlı sivri ve eşkenar dörtgen yapraktan oluşan rozetler

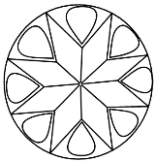
3.3.1: 12 yapraklılar

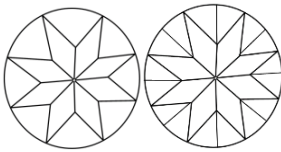
3.3.2: 14 yapraklılar

3.4: 16 yapraklı yuvarlak ve eşkenar dörtgen yapraktan oluşan rozetler

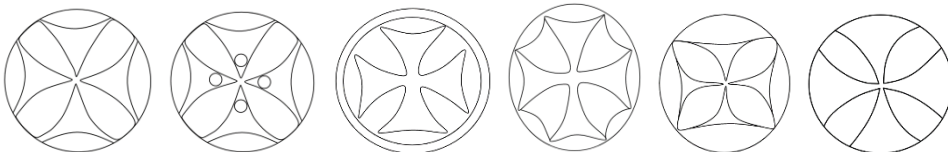

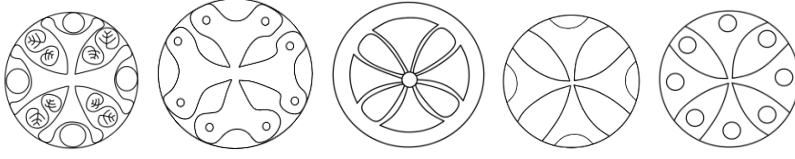
3.5: 8 eşkenar dörtgen yapraklılar

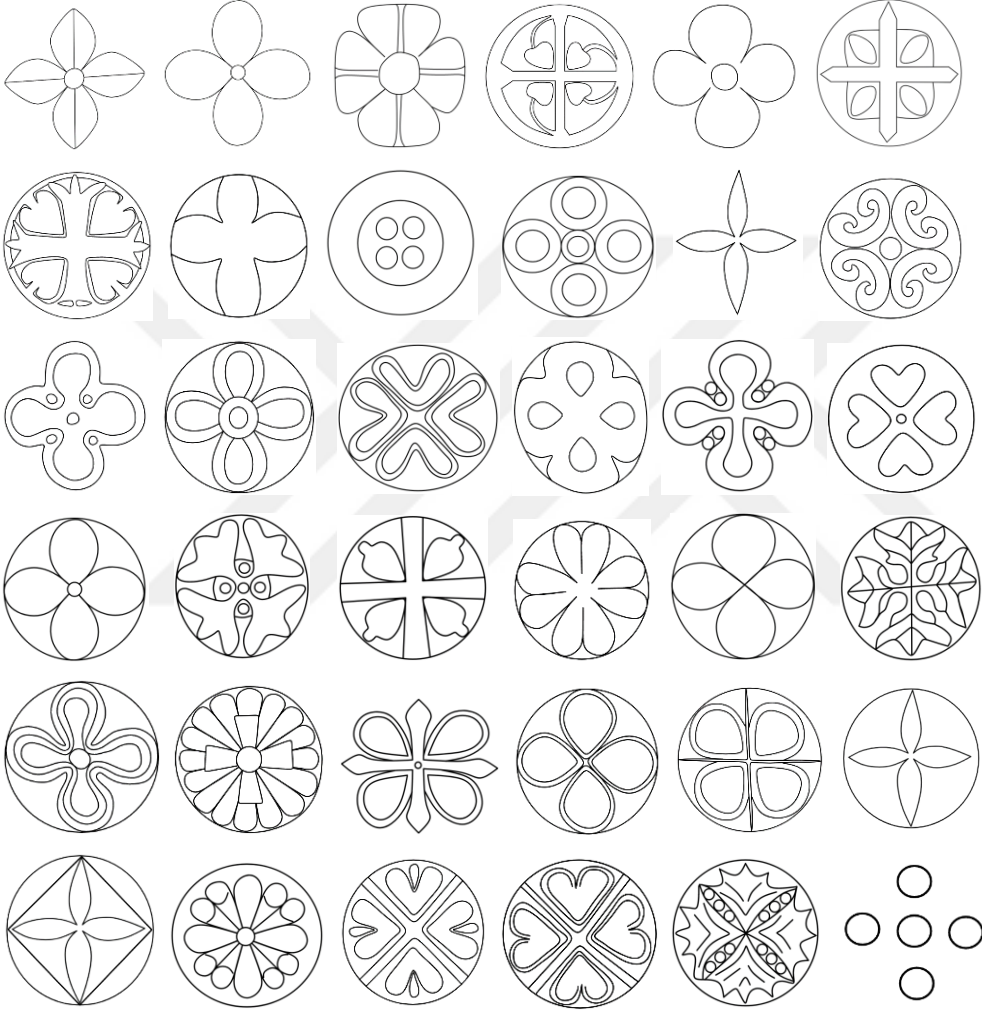
4. Tip: Haç motifli rozetler

4.1: Yapraklarının malta haçını oluşturduğu rozetler

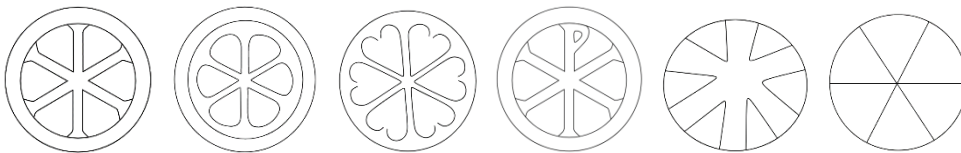

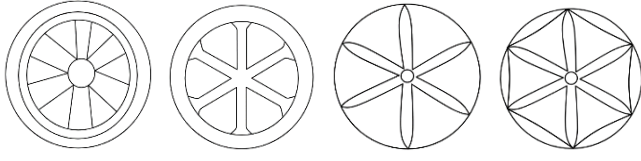
4.2: Dört yaprak motifiyle oluşturulan haç kompozisyonuna sahip rozetler

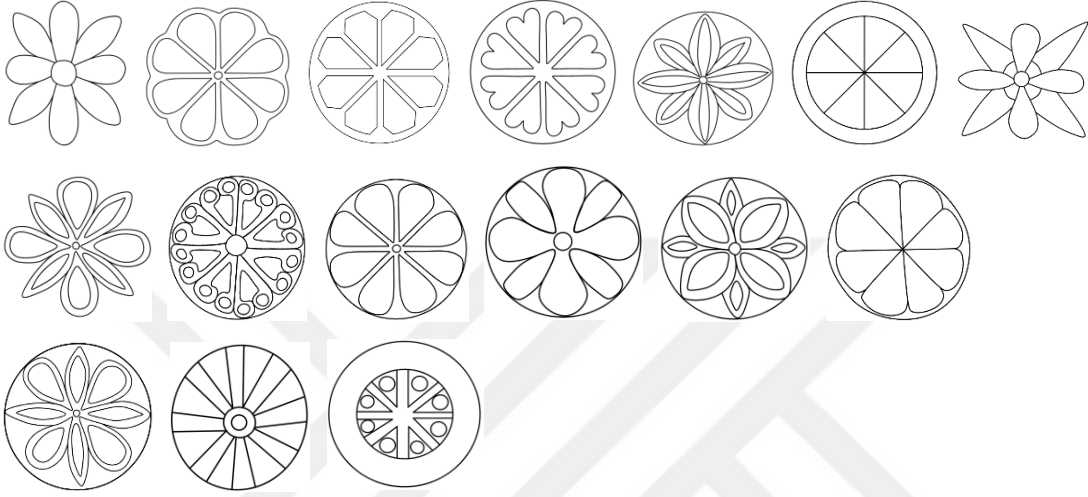
5. Tip: Hristogramlar

5.1: X ve I ile oluşturulan hristogramlar

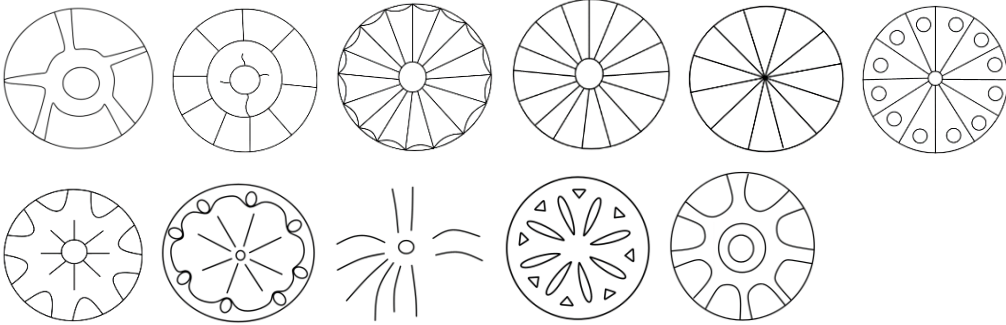

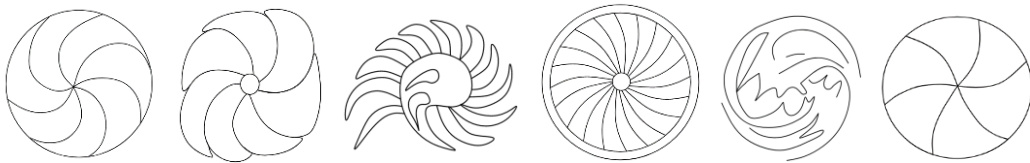
5.2: X ve haç ile oluşturulan hristogramlar

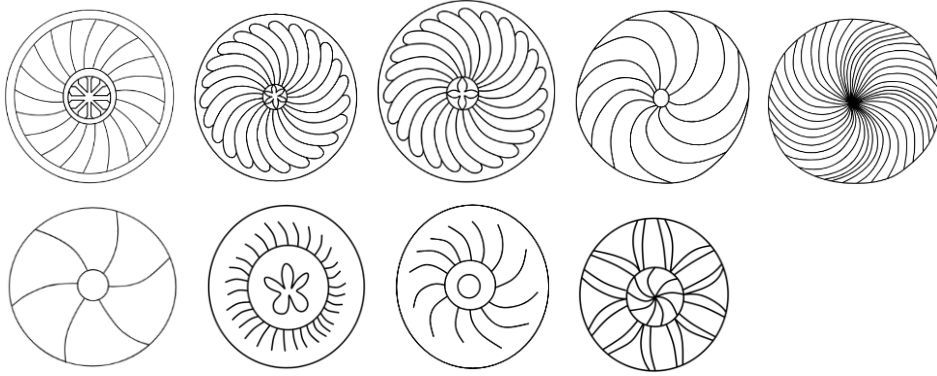

6. Tip: Işımsal rozetler

7. Tip: Çarkıfelekler

EK 2
RESİM LİSTESİ

Resim 90. (Kat No. 1) Konya Arkeoloji Müzesi, traverten altar kaidesi üzerinde yer alan rozet motifi.

(Temple, 2013).

Resim 91. (Kat. No. 2) I. İzzeddin Keykavus Türbe kaidesi duvar örgüsü, kireç taşı lahit üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Temple, 2013).

Resim 92. (Kat. No. 3) İstanbul Arkeoloji Müzesi, beyaz mermer lahit üzerinde yer alan rozet motifi.

(Temple, 2013).

Resim 93. (Kat. No. 4) Çorum Müzesi bahçesi, kireç taşı vida ağırlık taşı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Keskin, 2010).

Resim 94. (Kat. No. 5) Zazadin Han kuzey cephesi duvar örgüsü, kireç taşı levha üzerinde yer alan rozet motifi.

(Temple, 2013).

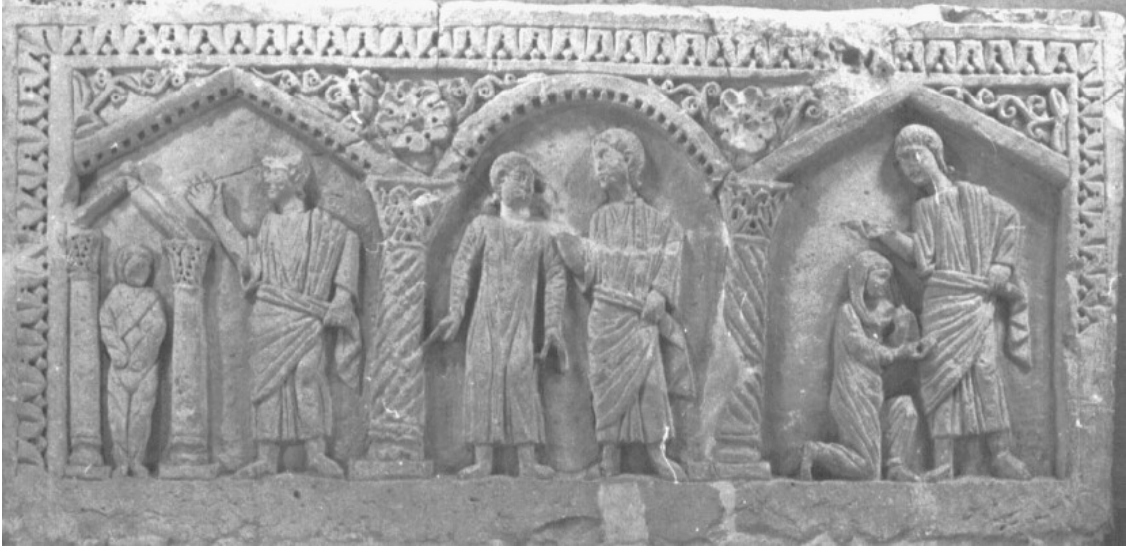
Resim 95. (Kat. No. 6) İstanbul Arkeoloji Müzesi, kireç taşı lahit cephesi üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Fıratlı, 1990).

Resim 96. (Kat. No. 7) İstanbul Arkeoloji Müzesi, kireç taşı lahit cephesi üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Fıratlı, 1990).

Resim 97. (Kat. No. 8) İstanbul Arkeoloji Müzesi, kireç taşı lahit cephesi üzerinde yer alan rozet motifi (İsa'nın Mucizeleri).

(Fıratlı, 1990).

Resim 98. (Kat. No. 9) İstanbul Arkeoloji Müzesi, mermer sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Fıratlı, 1990).

Resim 99. (Kat. No. 10) Konya Alaaddin Camisi batı cephesi, traverten levha üzerinde yer alan rozet motifi.

(Temple, 2013).

Resim 100. (Kat. No. 11) Konya Arkeoloji Müzesi, sarımtırak beyaz mermer çanak sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Temple, 2013).

Resim 101. (Kat. No. 12) Zazadin Han avlusu kuzey duvar örgüsü, bazalt lento üzerinde yer alan rozet motifi.

(Temple, 2013).

Resim 102. (Kat. No. 13) Zazadin Han avlusu kuzey duvar örgüsü, traverten lento üzerinde yer alan rozet motifi.

(Temple, 2013).

Resim 103. (Kat. No. 14) Zazadin Han avlusu kuzey duvar, traverten lento üzerinde yer alan rozet motifi.

(Temple, 2013).

Resim 104. (Kat. No. 15) Zazadin Han avlusu kuzey duvar, gri-beyaz mermer lento üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Temple, 2013).

Resim 105. (Kat. No. 16) Zazadin Han güney cephesi duvar örgüsü, traverten lento üzerinde yer alan rozet motifi.

(Temple, 2013).

Resim 106. (Kat. No. 17) Zazadin Han güney cephesi duvar örgüsü, traverten lento üzerinde yer alan rozet motifi.

(Temple, 2013).

Resim 107. (Kat. No. 18) Zazadin Han güney cephesi duvar örgüsü, traverten lento üzerinde yer alan rozet motifi.

(Temple, 2013).

Resim 108. (Kat. No. 19) Zazadin Han doğu cephesi duvar örgüsü, traverten lento üzerinde yer alan rozet motifi.

(Temple, 2013).

Resim 109. (Kat. No. 20) Zazadin Han kuzey cephesi duvar örgüsü, traverten lento üzerinde yer alan rozet motifi.

(Temple, 2013).

Resim 110. (Kat. No. 21) Karadeniz Ereğli Müzesi, mermer kiborium kemeri üzerinde yer alan rozet motifi.

(Kıpramaz, 2019).

Resim 111. (Kat. No. 22) İstanbul Arkeoloji Müzesi, beyaz mermer lahit üzerinde yer alan rozet motifi.

(Tezcan, 1989).

Resim 112. (Kat. No. 23) Karadeniz Ereğli Müzesi, mermer sütun başlığı (ion-impost) üzerinde yer alan rozet motifi.

(Kıpramaz, 2019).

Resim 113. (Kat. No. 24) Yunanistan Nea Anchialos Müzesi, sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Kautzsch, 2013).

Resim 114. (Kat. No. 25) İstanbul Arkeoloji Müzesi, mermer lahit üzerinde yer alan rozet motifi.

(Fıratlı, 1990).

Resim 115. (Kat. No. 26) İzmit Orhan Cami Avlusu, mermer lento üzerinde yer alan rozet motifi.

(Özdin, 2014).

Resim 116. (Kat. No. 27) Kocaeli Arkeoloji Müzesi bahçesi, kireç taşı vaftiz teknesi/lahit? üzerinde yer alan rozet motifi.

(Özdin, 2014).

Resim 117. (Kat. No. 28) Kocaeli Arkeoloji Müzesi bahçesi, mermer levha üzerinde yer alan rozet motifi.

(Özdin, 2014).

Resim 118. (Kat. No. 29) Kocaeli Arkeoloji Müzesi bahçesi, kalker taşı levha üzerinde yer alan rozet motifi.

(Özdin, 2014).

Resim 119. (Kat. No. 30) Kocaeli Arkeoloji Müzesi bahçesi, mermer levha üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Özdin, 2014).

Resim 120. (Kat. No. 31) Kocaeli Arkeoloji Müzesi bahçesi, mermer sütun üzerinde yer alan rozet motifi.

(Özdin, 2014).

Resim 121. (Kat. No. 32) Karadeniz Ereğli Müzesi, mermer sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Kıpramaz, 2019).

Resim 122. (Kat. No. 33-33a) Konya Arkeoloji Müzesi, traverten templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Temple, 2013).

Resim 123. (Kat. No. 34) Kapı Cami kuzey cephe pencere lentosu, traverten templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Temple, 2013).

Resim 124. (Kat. No. 35) Konya Arkeoloji Müzesi, beyaz mermer (Afyon mermeri) levha üzerinde yer alan rozet motifi.

(Temple, 2013).

Resim 125. (Kat. No. 36) Konya Arkeoloji Müzesi, traverten levha üzerinde yer alan rozet motifi.

(Temple, 2013).

Resim 126. (Kat. No. 37) Zazadin Hanı doğu cephesi, bazalt levha üzerinde yer alan rozet motifi.

(Temple, 2013).

Resim 127. (Kat. No. 38) Zazadin Han kuzey cephesi duvar örgüsü, gri-beyaz mermer levha üzerinde yer alan rozet motifi.

(Temple, 2013).

Resim 128. (Kat. No. 39) Zazadin Han batı cephe, traverten levha üzerinde yer alan rozet motifi.

(Temple, 2013).

Resim 129. (Kat. No. 40) Konya Fuar Alanı, traverten kuyu bileziği üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Temple, 2013).

Resim 130. (Kat. No. 41) Çorum Müzesi, gri renkli mermer paye başlığı (kesik piramit) üzerinde yer alan rozet motifi.

(Keskin, 2010).

Resim 131. (Kat. No. 42) Çorum Müzesi bahçesi, kireç taşı vida ağırlık taşı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Keskin, 2010).

Resim 132. (Kat. No. 43) Boğazkale Müzesi bahçesi, kireç taşı levha üzerinde yer alan rozet motifi.

(Keskin, 2010).

Resim 133. (Kat. No. 44) Topkapı Sarayı Müzesi, mermer lahit üzerinde yer alan rozet motifi.

(Tezcan, 1989).

Resim 134. (Kat. No. 45) Gülhane, Manganlar Bölgesi, beyaz mermer ion-impot sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Tezcan, 1989).

Resim 135. (Kat. No. 46) Topkapı Sarayı Müzesi, mermer sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Tezcan, 1989).

Resim 136. (Kat. No. 47) Sarayburnu, Depolar Komutanlığı bahçesi, sütun kaidesi üzerinde yer alan rozet motifi.

(Tezcan, 1989).

Resim 137. (Kat. No. 48) Topkapı Sarayı Müzesi, mermer korkuluk payesi üzerinde yer alan rozet motifi.

(Tezcan, 1989).

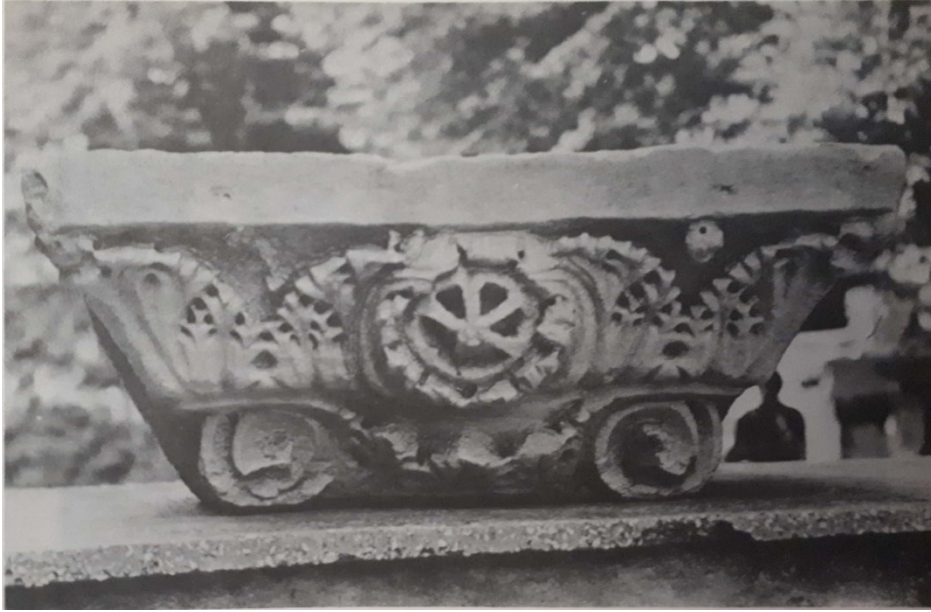
Resim 138. (Kat. No. 49) Topkapı Sarayı Müzesi, pembe iri taneli konglemera korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifi.

(Tezcan, 1989).

Resim 139. (Kat. No. 50) Karadeniz Ereğli Müzesi, mermer ion-impost sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Kıpramaz, 2019).

Resim 140. (Kat. No. 51) Aya İrini Kilisesi kuzeyi, korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifi.

(Tezcan, 1989).

Resim 141. (Kat. No. 52) Aya İrini Kilisesi kuzeyi, korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Tezcan, 1989).

Resim 142. (Kat. No. 53) Topkapı Sarayı sütun tamburu üzerinde yer alan rozet motifi.

(Tezcan, 1989).

Resim 143. (Kat. No. 54) Yalova Köy Okulu bahçesi, gri damarlı beyaz mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifi.

(Türker, 2018).

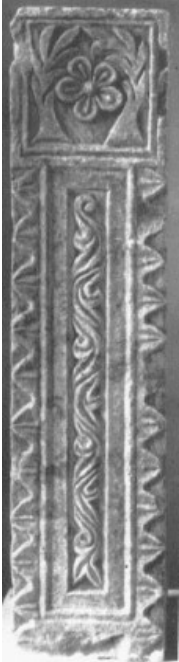
Resim 144. (Kat. No. 55) Eskişehir Müzesi, gri mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifi.

(Parman, 2002).

Resim 145. (Kat. No. 56) İstanbul Arkeoloji Müzesi, mermer korkuluk direği üzerinde yer alan rozet motifi.

(Fıratlı, 1990).

Resim 146. (Kat. No. 57) İstanbul Arkeoloji Müzesi, mermer korkuluk direği üzerinde yer alan rozet motifi.

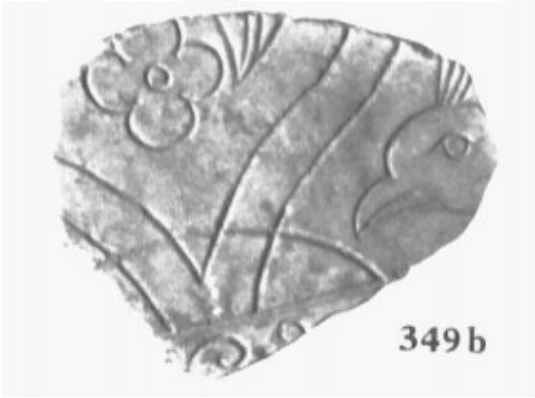
(Fıratlı, 1990).

Resim 147. (Kat. No. 58) Afyon Arkeoloji Müzesi'nde bulunan eser üzerinde yer alan rozet motifi.

(Niewöhner, 2007).

Resim 148. (Kat. No. 59) İstanbul Arkeoloji Müzesi, siyah damarlı ince taneli sarı mermer levha üzerinde yer alan rozet motifi.

(Fıratlı, 1990).

Resim 149. (Kat. No. 60) İstanbul Arkeoloji Müzesi, sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Zolt, 1994).

Resim 150. (Kat. No. 61) İstanbul Büyük Saray Mozaikleri Müzesi, sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Zolt, 1994).

Resim 151. (Kat. No. 62) İzmir Arkeoloji Müzesi, mermer lento üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Andıç, 2012).

Resim 152. (Kat. No. 63) Olympos Episkopeion, vaftizhane, kireç taşı levha çiziminin üzerinde yer alan rozet motifi.

(Sertel, 2017).

Resim 153. (Kat. No. 64) Olympos Episkopeion, vaftizhane, vestibulum kireç taşı levha üzerinde yer alan rozet motifi.

(Sertel, 2017).

Resim 154. (Kat. No. 65) Olympos Piskoposluk Kilisesi, kireç taşı levha üzerinde yer alan rozet motifi.

(Sertel, 2017).

Resim 155. (Kat. No. 66) Olympos Episkopeion, vaftizhane güney nef, kireç taşı levha üzerinde yer alan rozet motifi.

(Sertel, 2017).

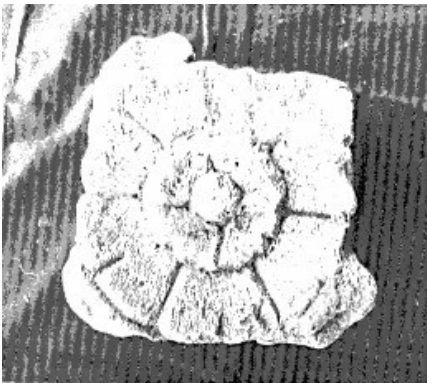
Resim 156. (Kat. No. 67) Olympos Piskoposluk Kilisesi güney nefi, kireç taşı levha üzerinde yer alan rozet motifi.

(Sertel, 2017).

Resim 157. (Kat. No. 68) Demre Aziz Nikolaos Kilisesi avlu, mermer levha üzerinde yer alan rozet motifi.

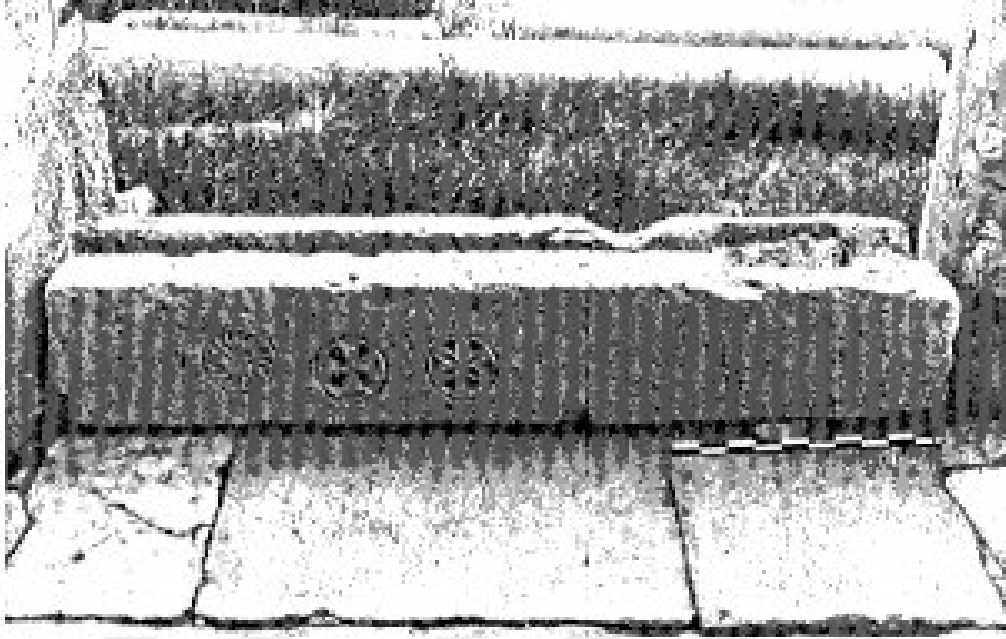
(Alparslan, 1996).

Resim 158. (Kat. No. 69) Demre Aziz Nikolaos Kilisesi galeri, kireç taşı levha üzerinde yer alan rozet motifi.

(Alparslan, 1996).

Resim 159. (Kat. No. 70) Demre Aziz Nikolaos Kilisesi 3. güney şapel güney kapı yanı, kireç taşı templon levha kaidesi üzerinde yer alan rozet motifi.

(Alparslan, 1996).

Resim 160. (Kat. No. 71) İstanbul Arkeoloji Müzesi, yeşil breş lahit üzerinde yer alan rozet motifi.

(Tezcan, 1989).

Resim 161. (Kat. No. 72) Topkapı Sarayı Müzesi, mermer lahit üzerinde yer alan rozet motifi.

(Tezcan, 1989).

Resim 162. (Kat. No. 73) Eceabat Kocadere Köyü Cami bahçesi, gri damarlı beyaz mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.

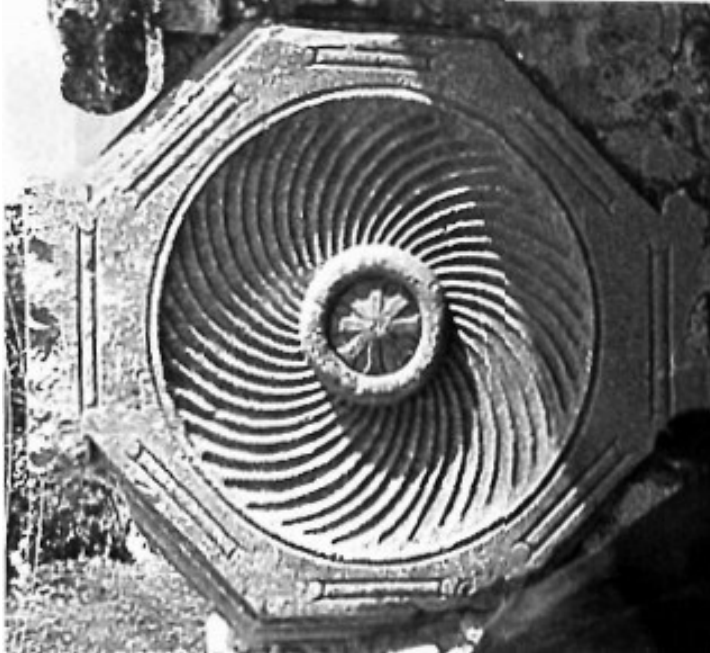
(Türker, 2018).

Resim 163. (Kat. No. 74) Ayvacık Murat Hüdevandigar Cami, gri damarlı beyaz mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Türker, 2018).

Resim 164. (Kat. No. 75) Kütahya, Çavdarhisar Hacımahmut Köyü, mavi- gri mermer ambon podyum plakası üzerinde yer alan rozet motifi.

(Niewöhner, 2007).

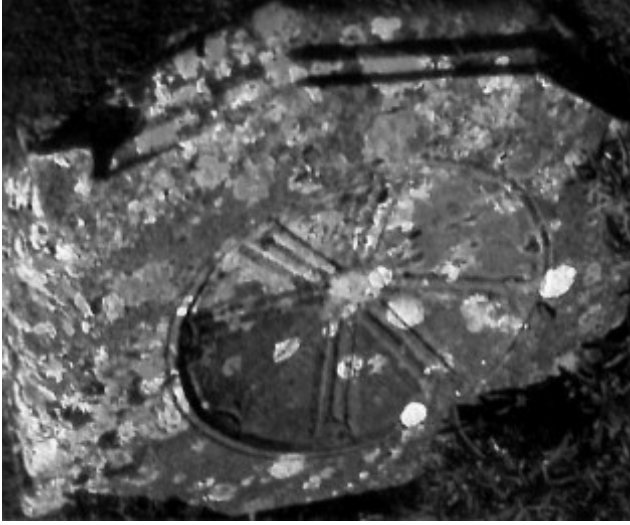
Resim 165. (Kat. No. 76) Kütahya, Pullar, mavi-gri mermer ambon podyum plakası üzerinde yer alan rozet motifi.

(Niewöhner, 2007).

Resim 166. (Kat. No. 77) Kütahya, Mustafalar, mavi-gri mermer ambon podyum plakası üzerinde yer alan rozet motifi.

(Niewöhner, 2007).

Resim 167. (Kat. No. 78) Burdur, Sakallasos, mavi-gri kireç taşı ambon podyum plakası üzerinde yer alan rozet motifi.

(Niewöhner, 2007).

Resim 168. (Kat. No. 79) Frigya, Demirli, sarımsı beyaz mermer ambon levhası üzerinde yer alan rozet motifi.

(Niewöhner, 2007).

Resim 169. (Kat. No. 80) İstanbul Arkeoloji Müzesi, sıkı damarlı-az kristalli siyah mermer lahit tankı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Fıratlı, 1990).

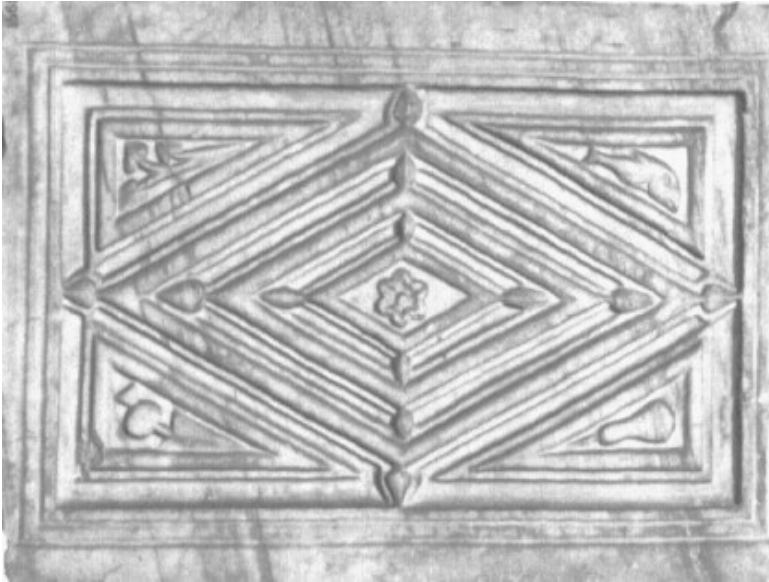
Resim 170. (Kat. No. 81) İstanbul Arkeoloji Müzesi, iri taneli beyaz mermer parapet ayağı parçası üzerinde yer alan rozet motifi.

(Fıratlı, 1990).

Resim 171. (Kat. No. 82) İstanbul Arkeoloji Müzesi, iri taneli beyaz mermer heykel levhası üzerinde yer alan rozet motifi.

(Fıratlı, 1990).

Resim 172. (Kat. No. 83) İstanbul Arkeoloji Müzesi, mermer parapet plakası üzerinde yer alan rozet motifi.

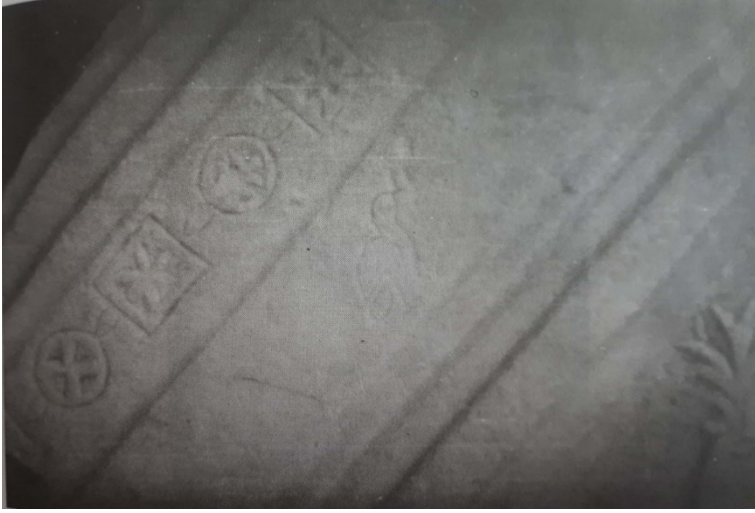
(Fıratlı, 1990).

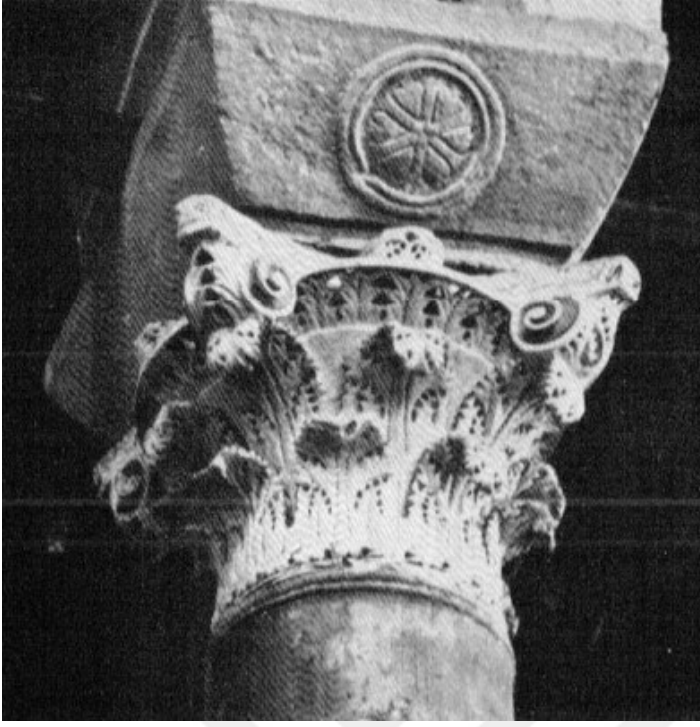
Resim 173. (Kat. No. 84) İstanbul Arkeoloji Müzesi, ince taneli beyaz mermer parapet plakası üzerinde yer alan rozet motifi.

(Fıratlı, 1990).

Resim 174. (Kat. No. 85) Afyon Müzesi, mermer ambon yan levhası üzerinde yer alan rozet motifi.

(Parman, 2002).

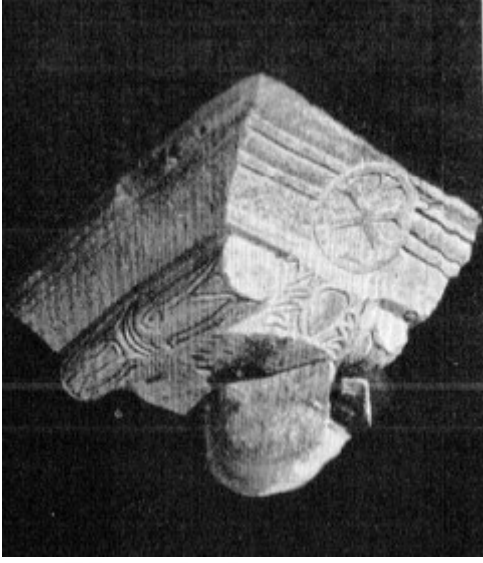
Resim 175. (Kat. No. 86) Selanik Aziz Dimitrios Kilisesi, sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Kautzsch, 2013).

Resim 176. (Kat. No. 87) Selanik Aziz Dimitrios Kilisesi, sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Kautzsch, 2013).

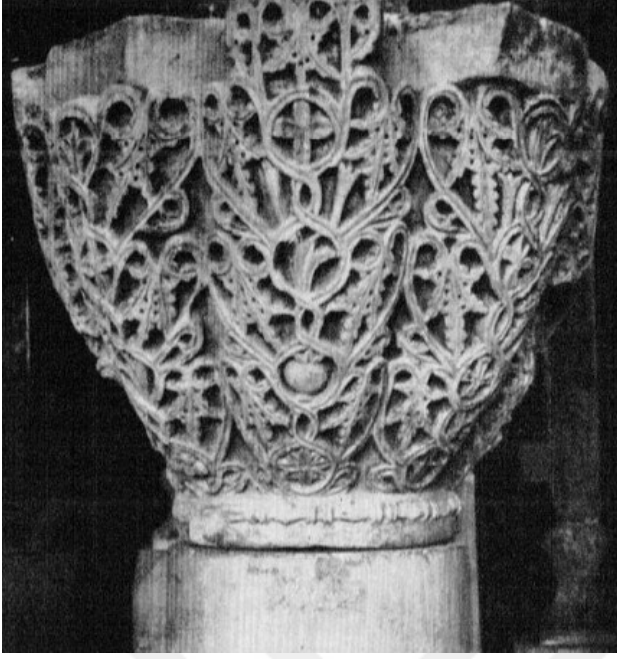
Resim 177. (Kat. No. 88) Yunanistan Teolog Aziz John Kilisesi, sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Kautzsch, 2013).

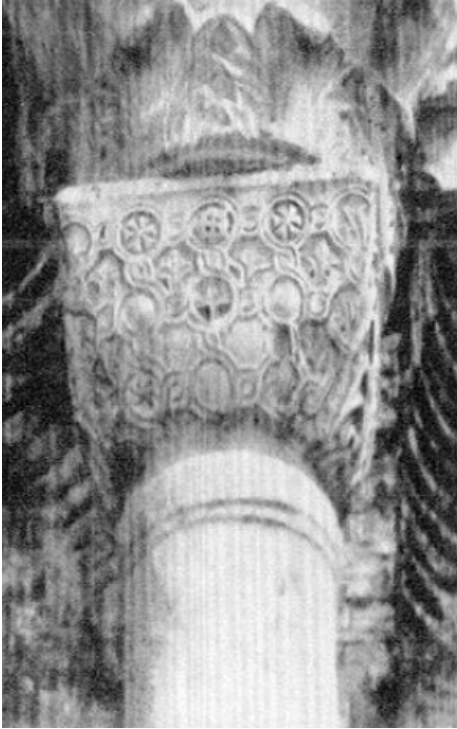

Resim 178. (Kat. No. 89) Yunanistan Teolog Aziz John Kilisesi, sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Kautzsch, 2013).

Resim 179. (Kat. No. 90) Kahire Müzesi, sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifleri.
(Kautzsch, 2013).

Resim 180. (Kat. No. 91) İstanbul, Sarıncı, sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifleri.
(Kautzsch, 2013).

Resim 181. (Kat. No. 92) Çanakkale Arkeoloji Müzesi, mermer sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Türker, 2018).

Resim 182. (Kat. No. 93) İzmir Arkeoloji Müzesi, mermer templon payesi üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Andıç, 2012).

Resim 183. (Kat. No. 94). İzmir Arkeoloji Müzesi, mermer sütun başlığı (iki bölümlü) üzerinde yer alan rozet motifi.

(Andıç, 2012).

Resim 184. (Kat. No. 95) İzmir Arkeoloji Müzesi, mermer levha üzerinde yer alan rozet motifi.

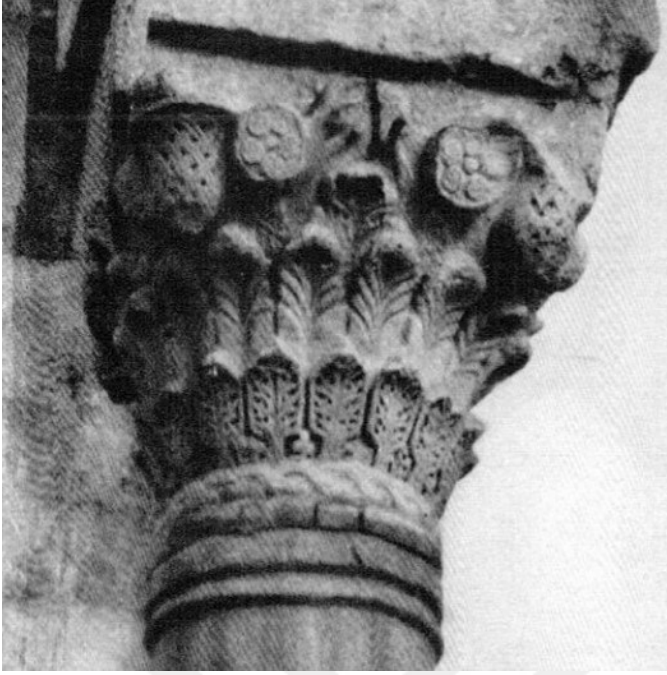
(Andıç, 2012).

Resim 185. (Kat. No. 96) İzmir Arkeoloji Müzesi, mermer ambon balkon levhası üzerinde yer alan rozet motifi.

(Andıç, 2012).

Resim 186. (Kat. No. 97) Kudüs Tapınağı batı cephesinin orta kapısı, sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Kautzsch, 2013).

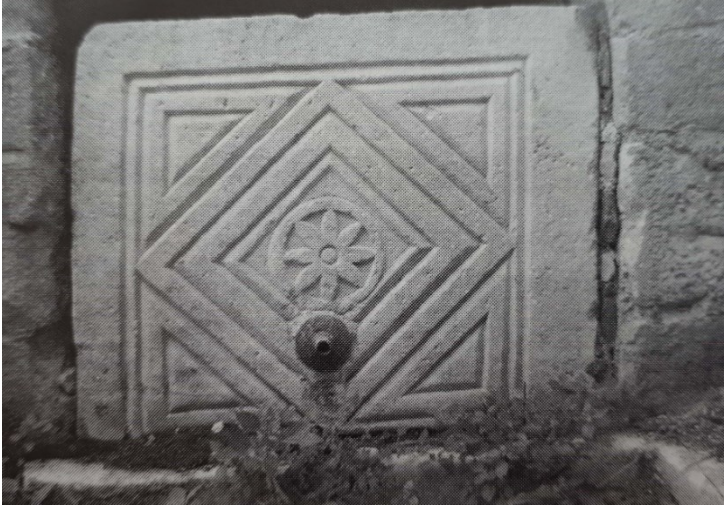
Resim 187. (Kat. No. 98) Çanakkale Arkeoloji Müzesi, gri damarlı beyaz mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifi.

(Türker, 2018).

Resim 188. (Kat. No. 99) Ezine Akköy Köyü Cami, gri damarlı beyaz mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifi.

(Türker, 2018).

Resim 189. (Kat. No. 100) Gelibolu Piri Reis Kulesi, gri damarlı beyaz mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifi.

(Türker, 2018).

Resim 190. (Kat. No. 101) Bayramiç Yahşieli Köyü, gri damarlı beyaz mermer sütun kaidesi üzerinde yer alan rozet motifi.

(Türker, 2018).

Resim 191. (Kat. No. 102) İzmir Arkeoloji Müzesi, mermer levha üzerinde yer alan rozet motifleri.

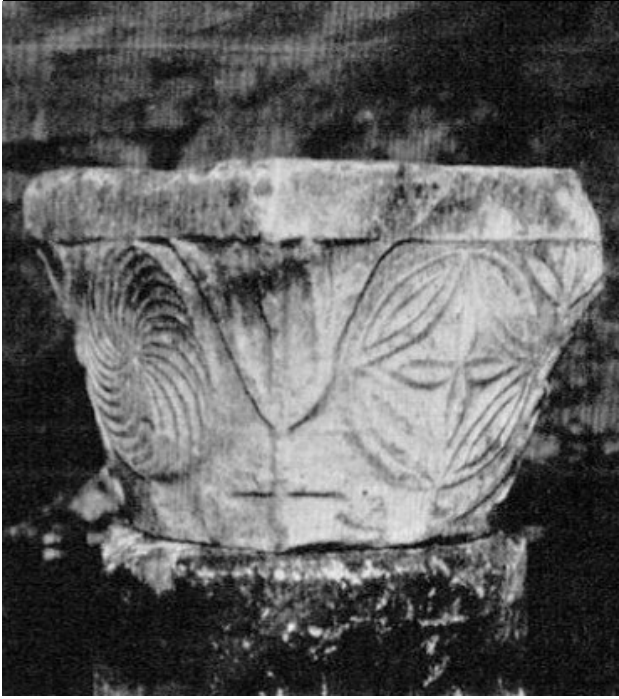
(Andıç, 2012).

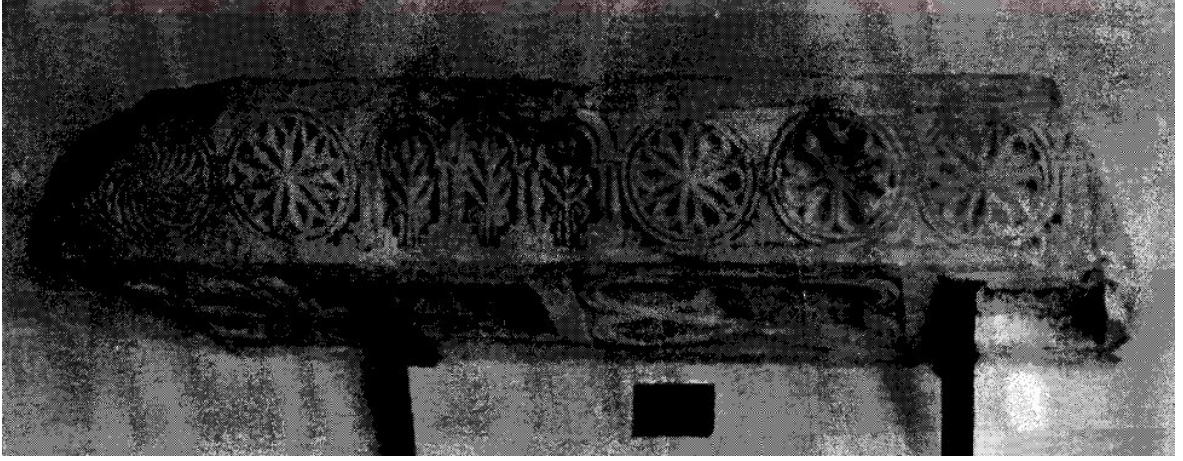
Resim 192. (Kat. No. 103-103a-103b) İzmir Arkeoloji Müzesi, mermer kesik piramit sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Andıç, 2012).

Resim 193. (Kat. No. 104) İznik Lefke Kapısı civarında bulunan sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Kautzsch, 2013).

Resim 194. (Kat. No. 105) Bergama Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Ermış, 2003).

Resim 195. (Kat. No. 106) Bergama Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Ermış, 2003).

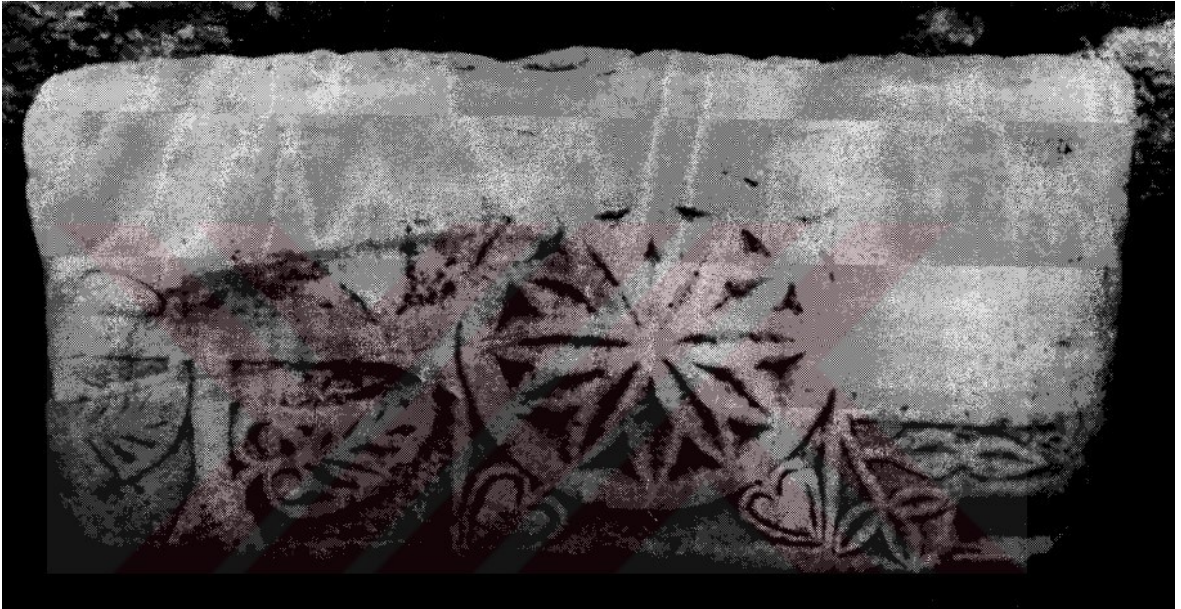

Resim 196. (Kat. No. 107) Bergama Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.
(Ermış, 2003).

Resim 197. (Kat. No. 108) Bergama Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.
(Ermış, 2003).

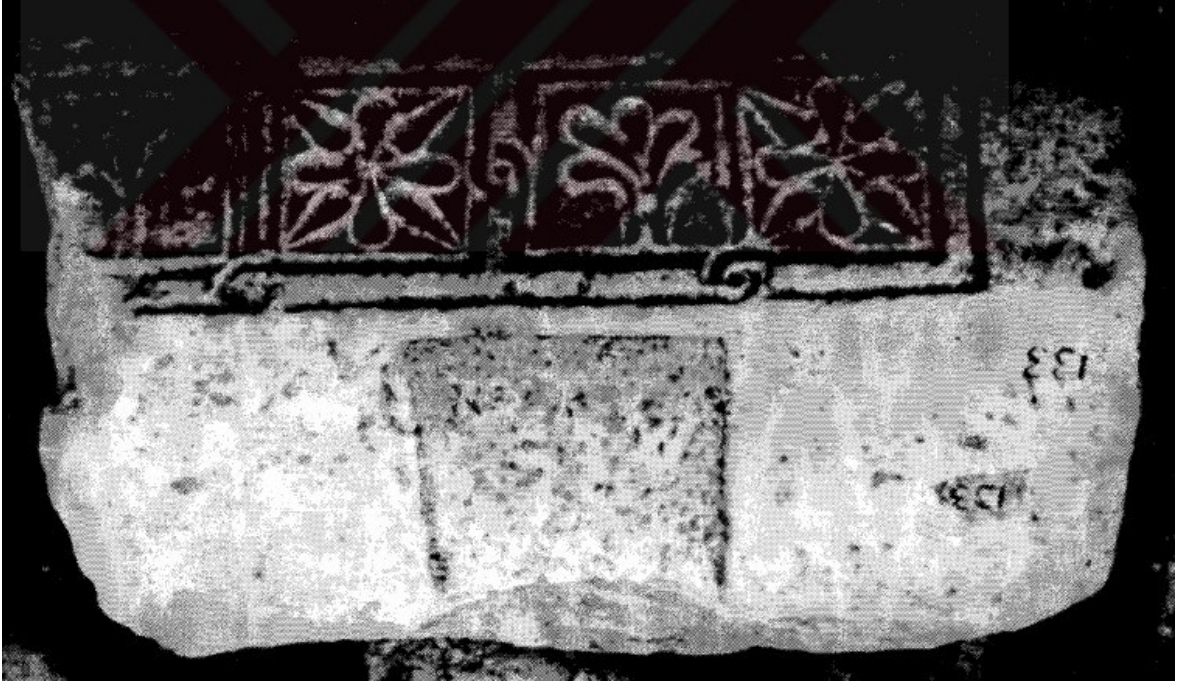

Resim 198. (Kat. No. 109) Manisa Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.
(Ermış, 2003).

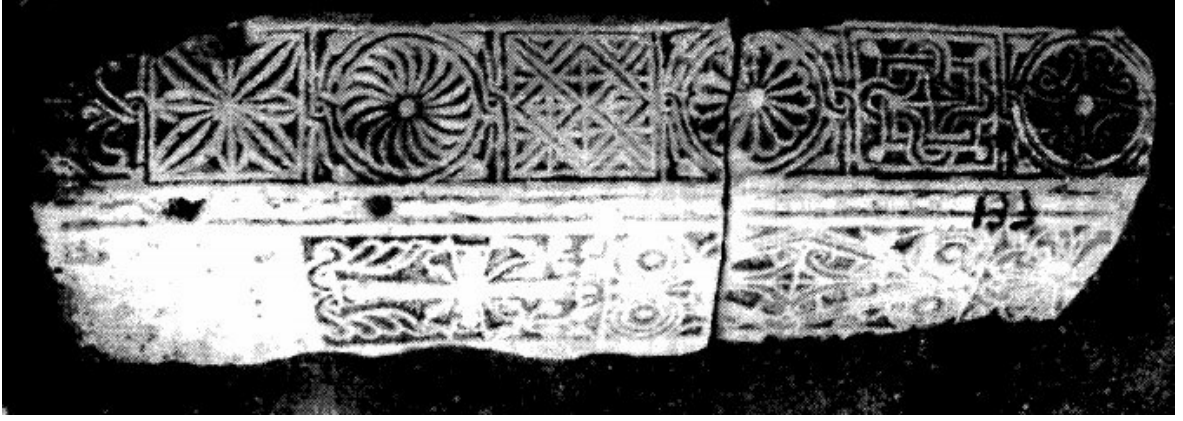

Resim 199. (Kat. No. 110) Manisa Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.
(Ermış, 2003).

Resim 200. (Kat. No. 111) Manisa Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.
(Ermış, 2003).

Resim 201. (Kat. No. 112) Manisa Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Ermış, 2003).

Resim 202. (Kat. No. 113) Manisa Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

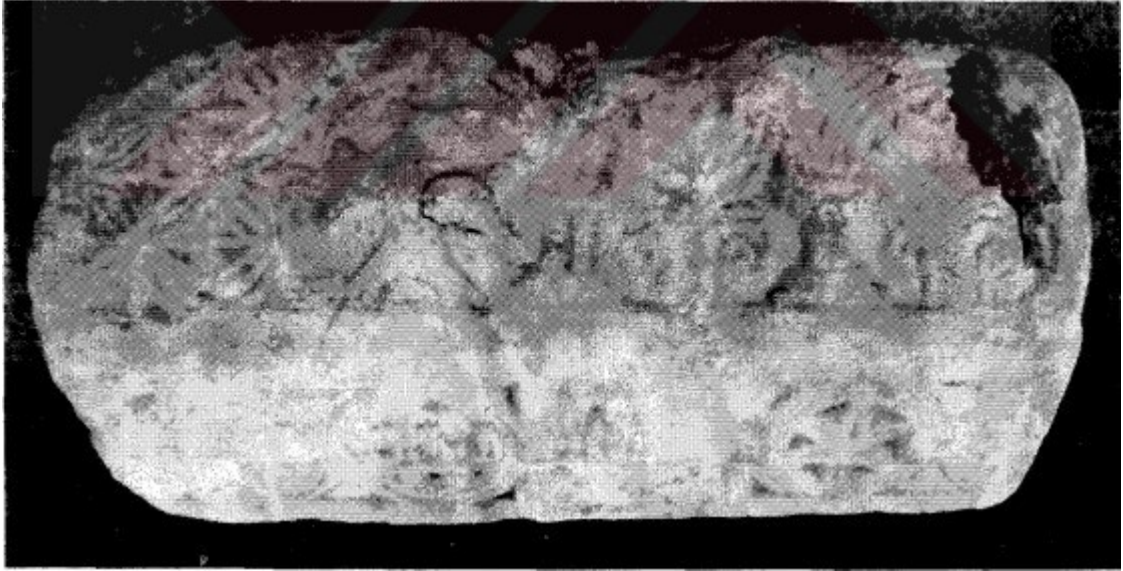
(Ermış, 2003).

Resim 203. (Kat. No. 114) Manisa Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

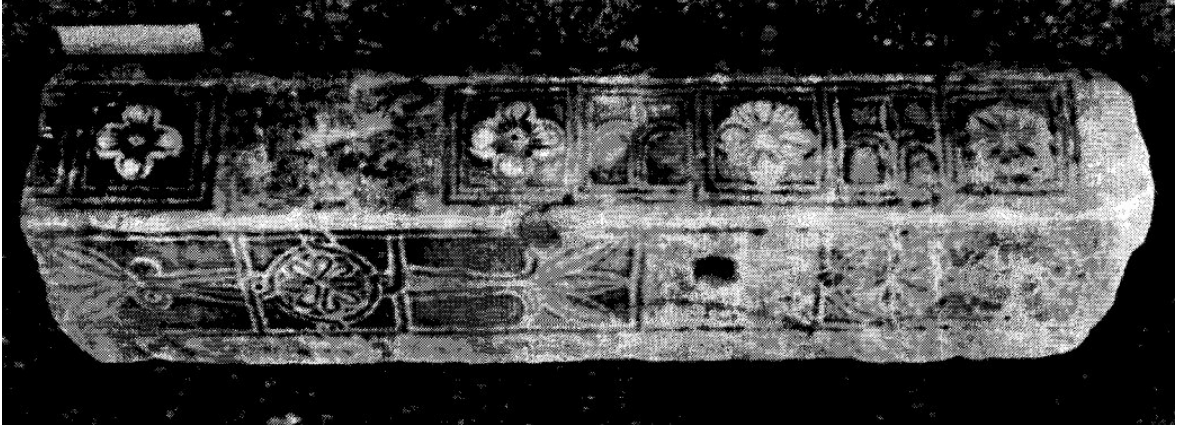
(Ermış, 2003).

Resim 204. (Kat. No. 115) İzmir Arkeoloji Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.

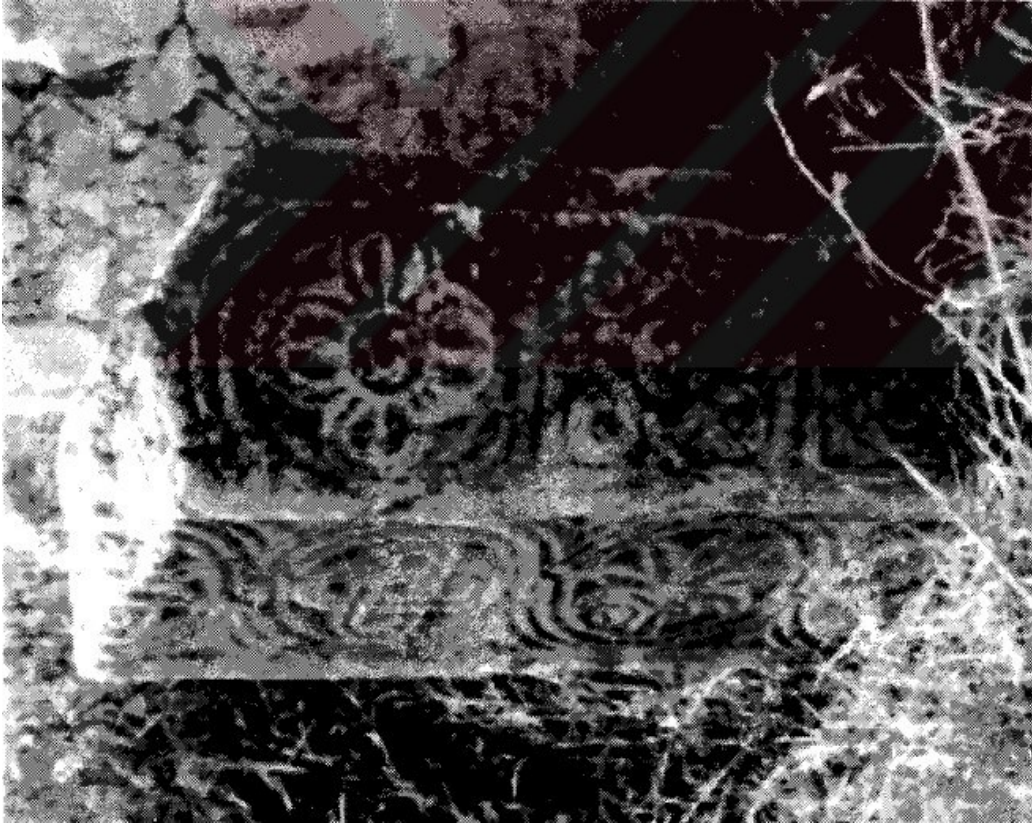
(Ermış, 2003).

Resim 205. (Kat. No. 116) İzmir Agora Müzesi, tempon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Ermış, 2003).

Resim 206. (Kat. No. 117) İzmir Agora Müzesi, tempon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Ermış, 2003).

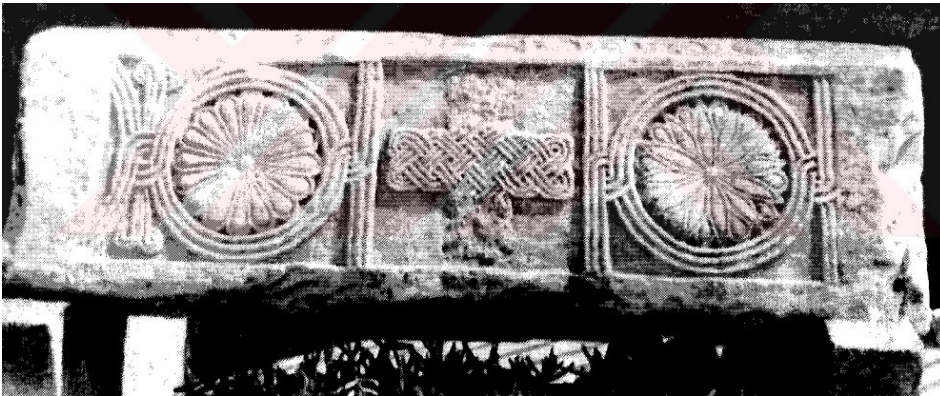
Resim 207. (Kat. No. 118) İzmir Agora Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Ermış, 2003).

Resim 208. (Kat. No. 119) Ödemiş Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Ermış, 2003).

Resim 209. (Kat. No. 120) Ödemiş Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Ermış, 2003).

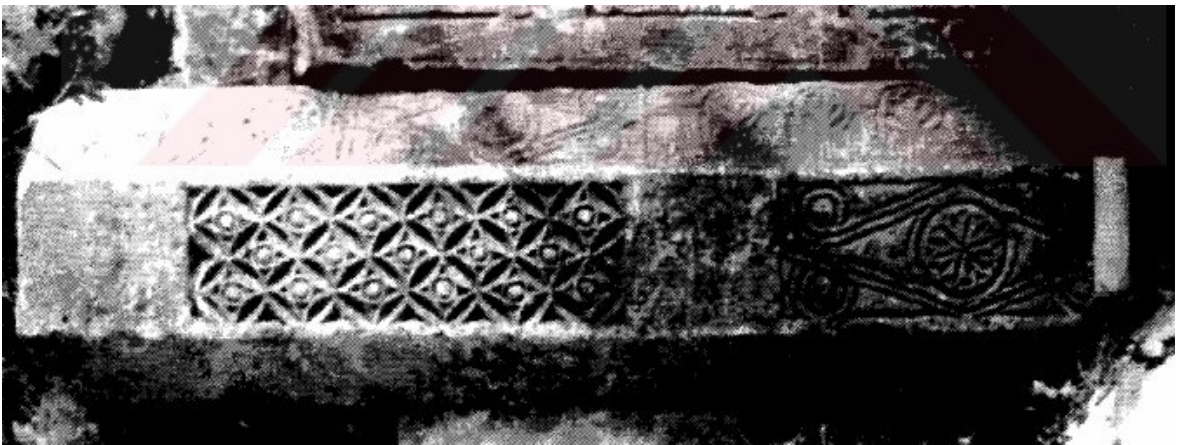
Resim 210. (Kat. No. 121) Ödemiş Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Ermış, 2003).

Resim 211. (Kat. No. 122) Ödemiş Mursallı Köyü Cami kapısı eşiği, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Ermış, 2003).

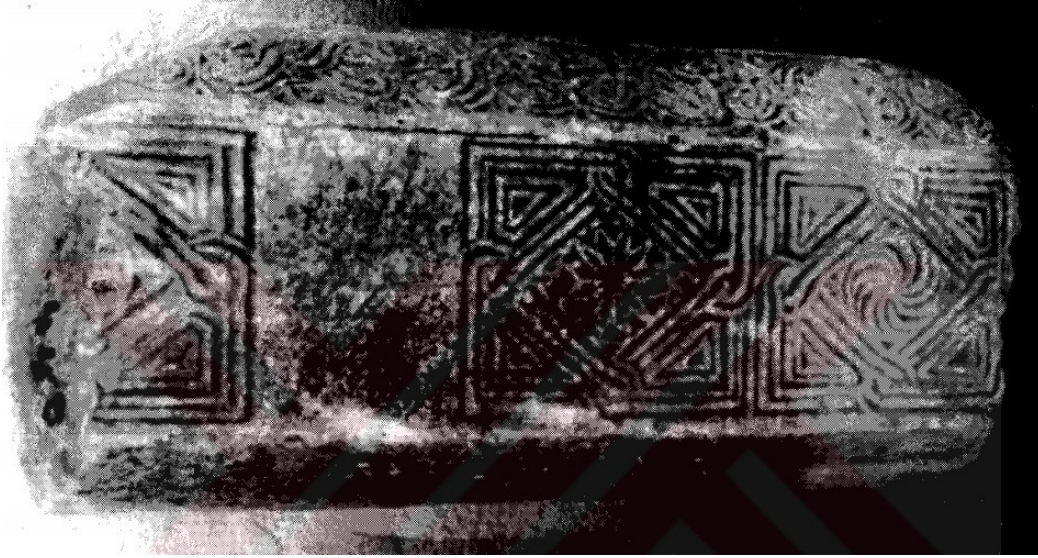
Resim 212. (Kat. No. 123) Tire Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Ermış, 2003).

Resim 213. (Kat. No. 124) Tire Müzesi templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.
(*Ermif, 2003*).

Resim 214. (Kat. No. 125) Efes Müzesi templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.
(*Ermif, 2003*).

Resim 215. (Kat. No. 126) Efes Müzesi templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.
(Ermış, 2003).

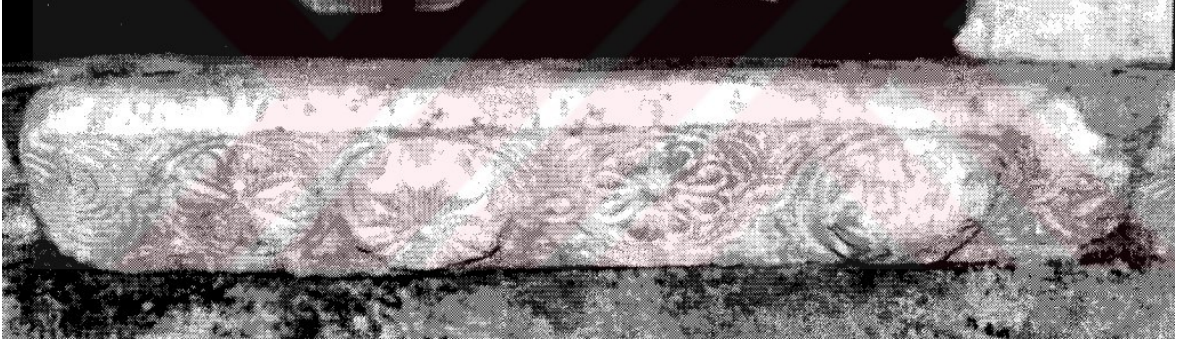
Resim 216. (Kat. No. 127) Manisa İvaz Paşa Cami doğu cephe penceresi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.
(Ermış, 2003).

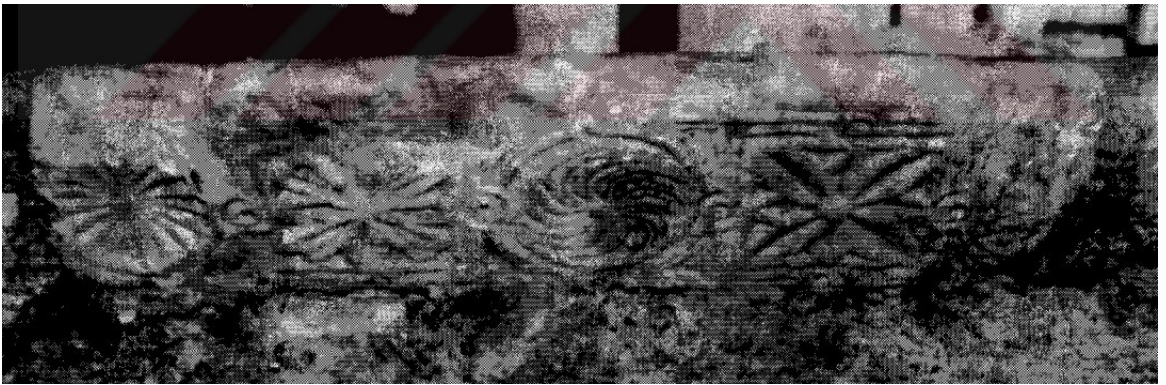
Resim 217. (Kat. No. 128) Manisa Ulu Camisi doğu kapısının solunda yer alan templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Ermiş, 2003).

Resim 218. (Kat. No. 129) Soma-Darkale Köyü Kırkoluk Cami çeşmesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

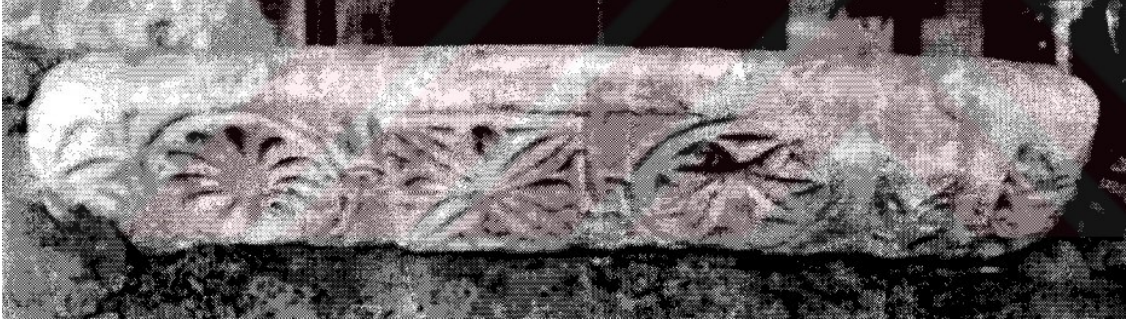
(Ermiş, 2003).

Resim 219. (Kat. No. 130) Soma-Darkale Köyü Kırkoluk Cami çeşmesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Ermiş, 2003).

Resim 220. (Kat. No. 131) Soma-Darkale Köyü Kırkoluk Cami çeşmesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Ermiş, 2003).

Resim 221. (Kat. No. 132) İzmir Arkeoloji Müzesi, mermer levha üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Andıç, 2012).

Resim 222. (Kat. No. 133) Gelibolu Belediyesi deposu, mermer templon sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Türker, 2018).

Resim 223. (Kat. No. 134) Çanakkale Arkeoloji Müzesi, gri damarlı beyaz mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Türker, 2018).

Resim 224. (Kat. No. 135) Biga Doğancı Köyü, gri damarlı beyaz mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Türker, 2018).

Resim 225. (Kat. No. 136) Ezine Üsküfçü Köyü, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Türker, 2018).

Resim 226. (Kat. No. 137) Ayvacık Murat Hüdevandigar Cami, gri damarlı beyaz mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Türker, 2018).

Resim 227. (Kat. No. 138) Çanakkale Arkeoloji Müzesi, gri damarlı beyaz mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifi.

(Türker, 2018).

Resim 228. (Kat. No. 139) Eceabat Kocadere Köyü Cami, gri damarlı beyaz mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifi.

(Türker, 2018).

Resim 229. (Kat. No. 140) Bayramiç Ağačköy Köyü, gri damarlı beyaz mermer sütun başlığı (impost) üzerinde yer alan rozet motifi.

(Türker, 2018).

Resim 230. (Kat. No. 141) Çanakkale Arkeoloji Müzesi, gri damarlı beyaz mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifi.

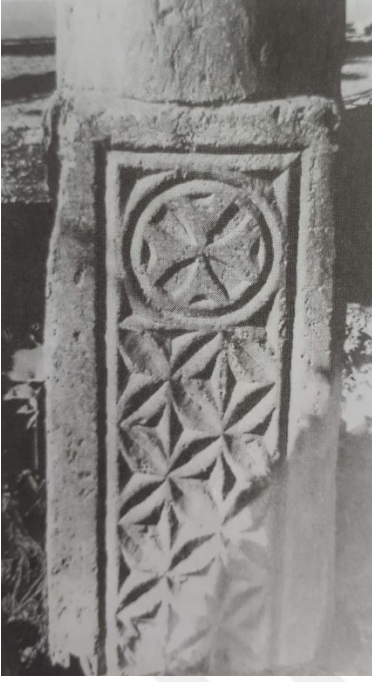
(Türker, 2018).

Resim 231. (Kat. No. 142) Afyon Müzesi, mermer templon sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Parman, 2002).

Resim 232. (Kat. No. 143) Uşak Müzesi, mermer templon sütun kaidesi üzerinde yer alan rozet motifi.

(Parman, 2002).

Resim 233. (Kat. No. 144) Afyon Müzesi, mermer templon levhası üzerinde yer alan rozet motifi.

(Parman, 2002).

Resim 234. (Kat. No. 145) Afyon Müzesi, mermer levha üzerinde yer alan rozet motifleri.
(Parman, 2002).

Resim 235. (Kat. No. 146) Eskişehir Müzesi, mermer levha üzerinde yer alan rozet motifleri.
(Parman, 2002).

Resim 236. (Kat. No. 147) Uşak Müzesi, mermer levha üzerinde yer alan rozet motifleri.
(Parman, 2002).

Resim 237. (Kat. No. 148) Seyitgazi Müzesi, mermer templon payesi üzerinde yer alan rozet motifi.
(Parman, 2002).

Resim 238. (Kat. No. 149) Uşak Müzesi, mermer templon payesi üzerinde yer alan rozet motifi.

(Parman, 2002).

Resim 239. (Kat. No. 150) Selçukler Kazı Evi Deposu, mermer sütun kaidesi olduğu düşünülen eser üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Parman, 2002).

Resim 240. (Kat. No. 151) Afyon Müzesi, mermer ambon yan merdiven levhası üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Parman, 2002).

Resim 241. (Kat. No. 152) Eskişehir Müzesi, mermer ambon yan levhası üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Parman, 2002).

Resim 242. (Kat. No. 153) Uşak Müzesi, mermer ambon balkon levhası üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Parman, 2002).

Resim 243. (Kat. No. 154) Afyon Müzesi, mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifi.

(Parman, 2002).

Resim 244. (Kat. No. 155) Afyon Müzesi, mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Parman, 2002).

Resim 245. (Kat. No. 156) Afyon Müzesi, mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Parman, 2002).

Resim 246. (Kat. No. 157) Eskişehir Müzesi, gri mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifi.

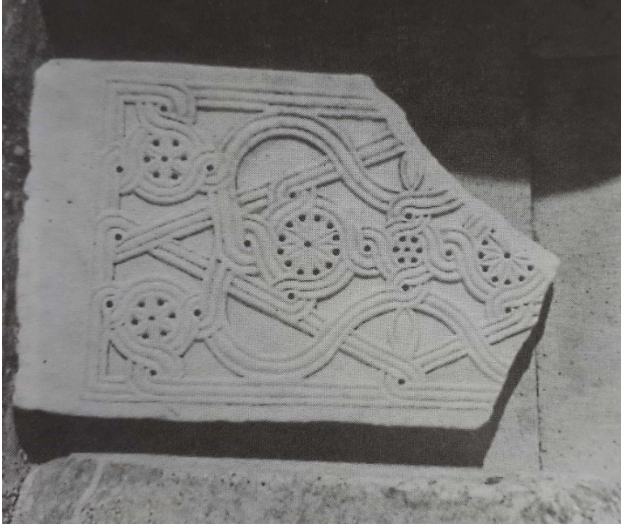
(Parman, 2002).

Resim 247. (Kat. No. 158) Eskişehir Müzesi, beyaz mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Parman, 2002).

Resim 248. (Kat. No. 159) Seyitgazi Müzesi kaliteli beyaz mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Parman, 2002).

Resim 249. (Kat. No. 160) Seyitgazi Müzesi, kaliteli beyaz mermer (Synnada mermeri) korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifi.

(Parman, 2002).

Resim 250. (Kat. No. 161) Seyitgazi Müzesi, beyaz mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Parman, 2002).

Resim 251. (Kat. No. 162) Uşak Müzesi, mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Parman, 2002).

Resim 252. (Kat. No. 163) Hierapolis Müzesi, beyaz mermer sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Parman, 2002).

Resim 253. (Kat. No. 164) Hierapolis Müzesi, beyaz mermer ion-impost sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Parman, 2002).

Resim 254. (Kat. No. 165) Hierapolis Müzesi, mermer ion-impot sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Parman, 2002).

Resim 255. (Kat. No. 166) Uşak Müzesi, bej-pembe damarlı mermer ion-impot sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Parman, 2002).

Resim 256. Kat. No. 167) Uşak Müzesi, beyaz mermer impost sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Parman, 2002).

Resim 257. (Kat. No. 168) Afyon Müzesi, mermer pencere kapağı (?) üzerinde yer alan rozet motifi.

(Parman, 2002).

Resim 258. (Kat. No. 169) Amorium Aşağı Şehir Kilisesi, kaliteli beyaz mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Iverson, 2008).

Resim 259. (Kat. No. 170) Amorium Aşağı Şehir Kilisesi, kaliteli beyaz mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi

(Iverson, 2008).

Resim 260. (Kat. No. 171) Amorium Aşağı Şehir Kilisesi beyaz mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Iverson, 2008).

Resim 261. (Kat. No. 172) Amorium Aşağı Şehir Kilisesi, beyaz mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Iverson, 2008).

Resim 262. (Kat. No. 173) Amorium Aşağı Şehir Kilisesi, gri mermer ambon yan levhası üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Iverson, 2008).

Resim 263. (Kat. No. 174) Amorium Aşağı Şehir Kilisesi, gri mermer ambon yan levhası üzerinde yer alan rozet motifleri.

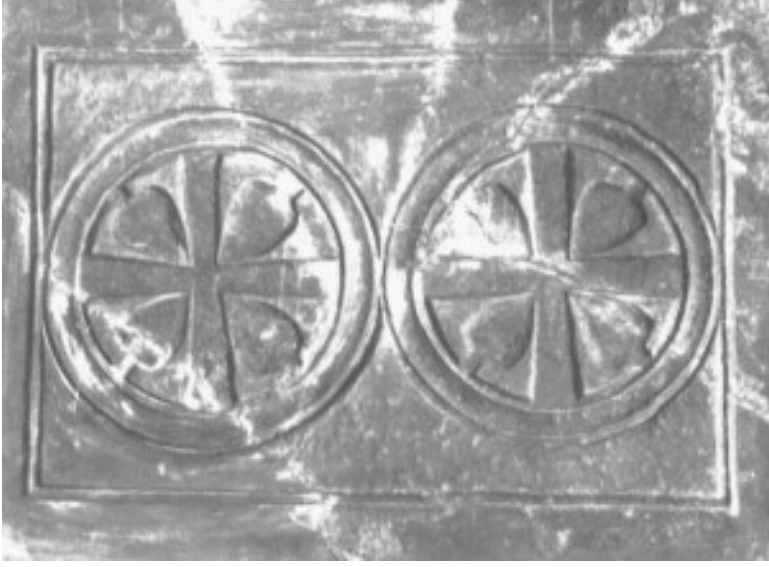
(Iverson, 2008).

Resim 264. (Kat. No. 175) Bursa Müze, sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.
(Kautzsch, 2013).

Resim 265. (Kat. No. 176) Yunanistan, Paros Panagia Ekatonpiliani Kilisesi, sütun başlığı
üzerinde yer alan rozet motifi.
(Kautzsch, 2013).

Resim 266. (Kat. No. 177) İstanbul Arkeoloji Müzesi, kırmızı taş korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifi.

(Fırathı, 1990).

Resim 267. (Kat. No. 178) İstanbul Arkeoloji Müzesi, sıkı ve ince taneli kırmızı taş parapet plakası üzerinde yer alan rozet motifi.

(Fırathı, 1990).

Resim 268. (Kat. No. 179) Fakih Dede Türbesi güney cephesi, gri-beyaz mermer söve üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Temple, 2013).

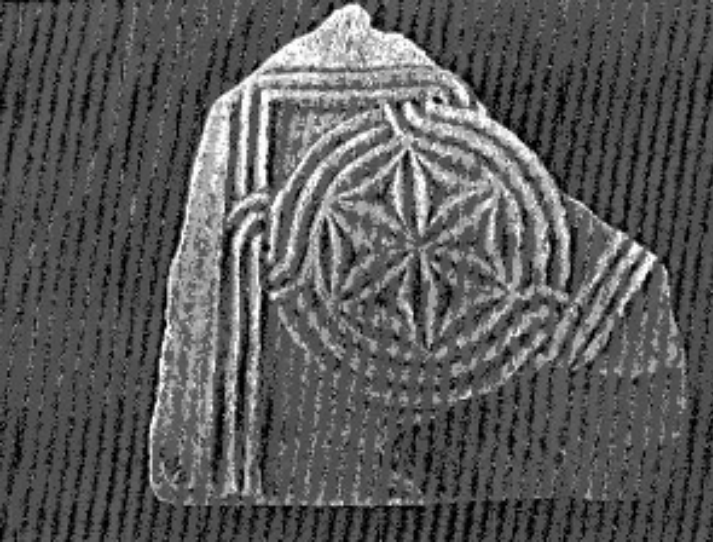
Resim 269. (Kat. No. 180) Karadeniz Ereğli Müzesi, kireç taşı (yerel) levha üzerinde yer alan rozet motifi.

(Kıpramaz, 2019).

Resim 270. (Kat. No. 181) Karadeniz Ereğli Müzesi, kireç taşı levha üzerinde yer alan rozet motifleri.

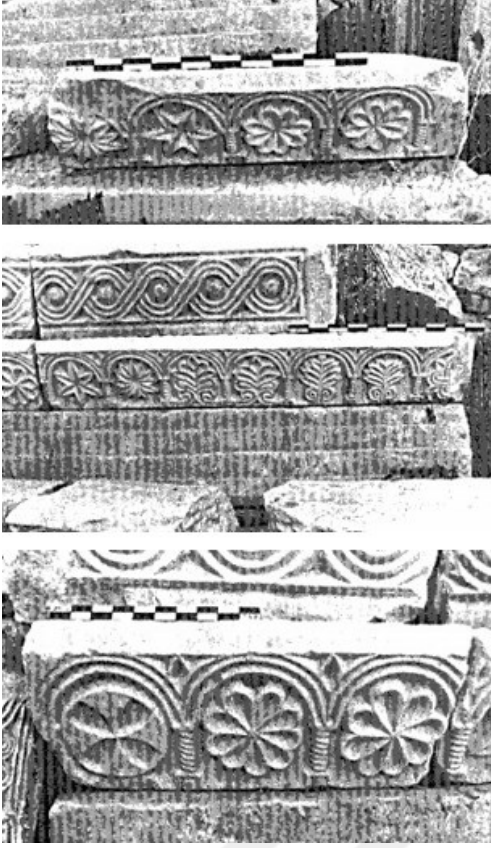
(Kıpramaz, 2019).

Resim 271. (Kat. No. 182) Demre Aziz Nikolaos Kilisesi avlu ve galeri, mermer levha üzerinde yer alan rozet motifi.

(Alparslan, 1996).

Resim 272. (Kat. No. 183) Demre Aziz Nikolaos Kilisesi avlu mermer templon arşitravı (3 parça (k)) üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Alparslan, 1996).

Resim 273. (Kat. No. 184) Hierapolis Katedrali mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Arthur and Brunella, 2007).

Resim 274. (Kat. No. 185) Konya Arkeoloji Müzesi, mor damarlı sarımtırak beyaz mermer (Dokimeion) üzerinde yer alan rozet motifi.

(Temple, 2013).

Resim 275. (Kat. No. 186) İzmir Arkeoloji Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Andıç, 2012).

Resim 276. (Kat. No. 187) Umurbey Kavgalar Çeşme, gri damarlı beyaz mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifi.

(Türker, 2018).

Resim 277. (Kat. No. 188) Çanakkale Arkeoloji Müzesi, gri damarlı beyaz mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifleri.

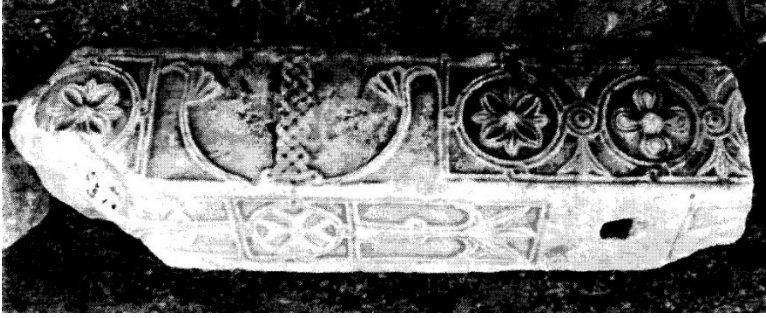
(Türker, 2018).

Resim 278. (Kat. No. 189) İstanbul Arkeoloji Müzesi, mermer (Prokennesos) üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Fıratlı, 1990).

Resim 279. (Kat. No. 190) İzmir Agora Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Ermiş, 2003).

Resim 280. (Kat. No. 191) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Parman, 2002).

Resim 281. (Kat. No. 192) Uşak Müzesi, beyaz mermer impost sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifleri.

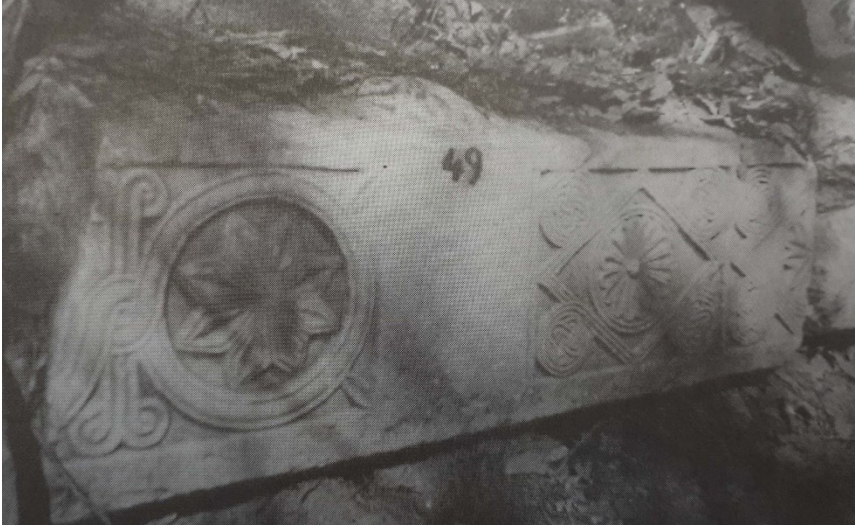
(Parman, 2002).

Resim 282. (Kat. No. 193) Uşak Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Parman, 2002).

Resim 283. (Kat. No. 194) Kütahya Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Parman, 2002).

Resim 284. (Kat. No. 195) Seyitgazi Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Parman, 2002).

Resim 285. (Kat. No. 196) Selçukler Deposu mermer templon arşitravı (2 parça (k)) üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Grabar, 1976).

Resim 286. (Kat. No. 197) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Parman, 2002).

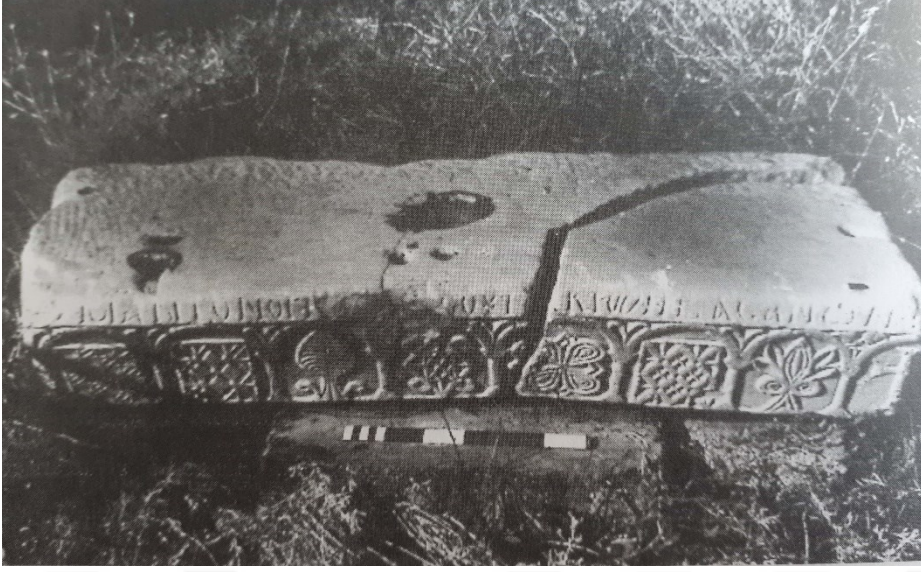
Resim 287. (Kat. No. 198) Uşak Müzesi, mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Parman, 2002).

Resim 288. (Kat. No. 199) Eskişehir Müzesi, beyaz mermer ion-impost sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Parman, 2002).

Resim 289. (Kat. No. 200) Afyon Müzesi, mermer lento üzerinde yer alan rozet motifi.
(Parman, 2002).

Resim 290. (Kat. No. 201) İzmir Arkeoloji Müzesi, mermer levha üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Andıç, 2012).

Resim 291. (Kat. No. 202) İzmir Agora Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Ermiş, 2003).

Resim 292. (Kat. No. 203) İzmir Agora Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Andıç, 2012).

Resim 293. (Kat. No. 204) İzmir Agora Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Andıç, 2012).

Resim 294. (Kat. No. 205) Efes Hagios İoannes Kilisesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Ermış, 2003).

Resim 295. (Kat. No. 206) Efes Hagios İoannes Kilisesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Ermiş, 2003).

Resim 296. (Kat. No. 207) Efes Hagios İoannes Kilisesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Ermiş, 2003).

Resim 297. (Kat. No. 208) Efes Hagios İoannes Kilisesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Ermiş, 2003).

Resim 298. (Kat. No. 209) Efes Meryem Ana Kilisesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Ermiş, 2003).

Resim 299. (Kat. No. 210) Efes Meryem Ana Kilisesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Ermiş, 2003).

Resim 300. (Kat. No. 211) Efes Meryem Ana Kilisesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Ermiş, 2003).

Resim 301. (Kat. No. 212) Efes Meryem Ana Kilisesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Ermiş, 2003).

Resim 302. (Kat. No. 213) Efes Meryem Ana Kilisesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Ermiş, 2003).

Resim 303. (Kat. No. 214) Manisa Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.
(Ermış, 2003).

Resim 304. (Kat. No. 215) Tacül Vezir Türbesi doğu cephesi giriş kapısı, sarımtırak beyaz mermer söve üzerinde yer alan rozet motifleri.
(Temple, 2013).

Resim 305. (Kat. No. 216) Koyunoğlu Müzesi, sarımtırak beyaz mermer templon payesi üzerinde yer alan rozet motifi.

(Temple, 2013).

Resim 306. (Kat. No. 217) Konya Arkeoloji Müzesi, gri-beyaz mermer templon paye başlığı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Temple, 2013).

Resim 307. (Kat. No. 218) Koyunoğlu Müzesi, beyaz mermer templon sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Temple, 2013).

Resim 308. (Kat. No. 219) I. İzzeddin Keykavus Türbe giriş kapısı lentosu, sarımtırak-beyaz mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Temple, 2013).

Resim 309. (Kat. No. 220) Tacül Vezir Türbesi doğu cephesi giriş kapısı lento, sarımtırak-beyaz mermer templon arşitravı.

(Temple, 2013).

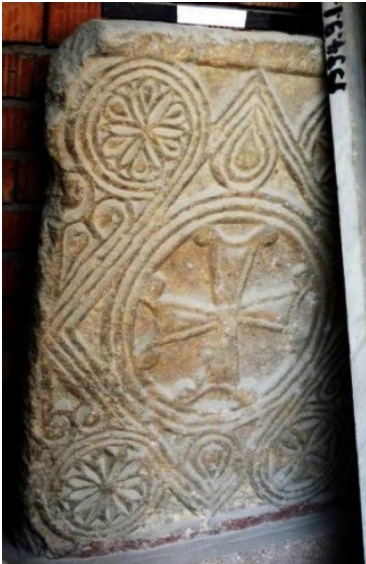
Resim 310. (Kat. No. 221) Konya Arkeoloji Müzesi, beyaz mermer kemer üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Temple, 2013).

Resim 311. (Kat. No. 222) Konya Arkeoloji Müzesi, Dokimeion sarımtırak-beyaz mermer levha üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Temple, 2013).

Resim 312. (Kat. No. 223) Konya Arkeoloji Müzesi, traverten levha üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Temple, 2013).

Resim 313. (Kat. No. 224) Konya Kalesi, traverten levha üzerinde yer alan rozet motifi.
(*Temple, 2013*).

Resim 314. (Kat. No. 225) Zazadin Han güney cephesi duvar örgüsü, gri-beyaz mermer lahit üzerinde yer alan rozet motifleri.
(*Temple, 2013*).

Resim 315. (Kat. No. 226) İzmir Arkeoloji Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.
(*Andıç, 2012*).

Resim 316. (Kat. No. 227) İzmir Arkeoloji Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Andıç, 2012).

Resim 317. (Kat. No. 228) İzmir Arkeoloji Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Andıç, 2012).

Resim 318. (Kat. No. 229) Topkapı Sarayı Müzesi, mermer korkuluk payesi veya lentosu üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Tezcan, 1989).

Resim 319. (Kat. No. 230) Topkapı Sarayı Müzesi, mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Tezcan, 1989).

Resim 320. (Kat. No. 231) Topkapı Sarayı Kütüphane önü, mermer korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Tezcan, 1989).

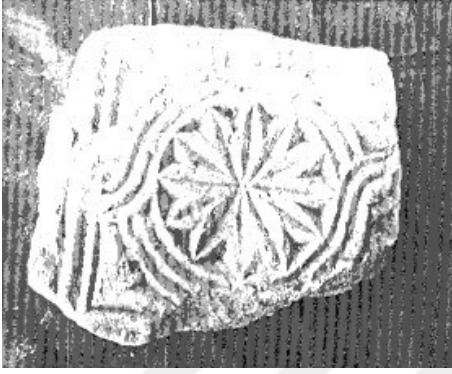
Resim 321. (Kat. No. 232) Kocaeli Arkeoloji Müzesi Bahçesi, mermer levha üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Özdin, 2014).

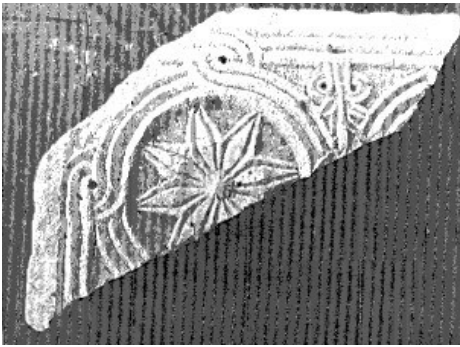
Resim 322. (Kat. No. 233) Demre Aziz Nikolaos Kilisesi galeri, kireç taşı levha üzerinde yer alan rozet motifi.

(Alparslan, 1996).

Resim 323. (Kat. No. 234) Demre Aziz Nikolaos Kilisesi galeri, kireç taşı levha üzerinde yer alan rozet motifi.

(Alparslan, 1996).

Resim 324. (Kat. No. 235) Demre Aziz Nikolaos Kilisesi galeri, kireç taşı levha üzerinde yer alan rozet motifi.

(Alparslan, 1996).

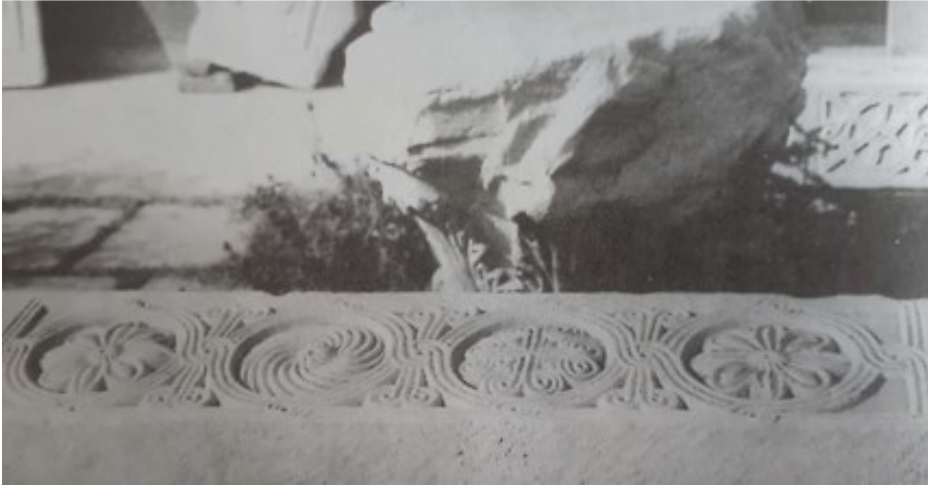
Resim 325. (Kat. No. 236) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Parman, 2002).

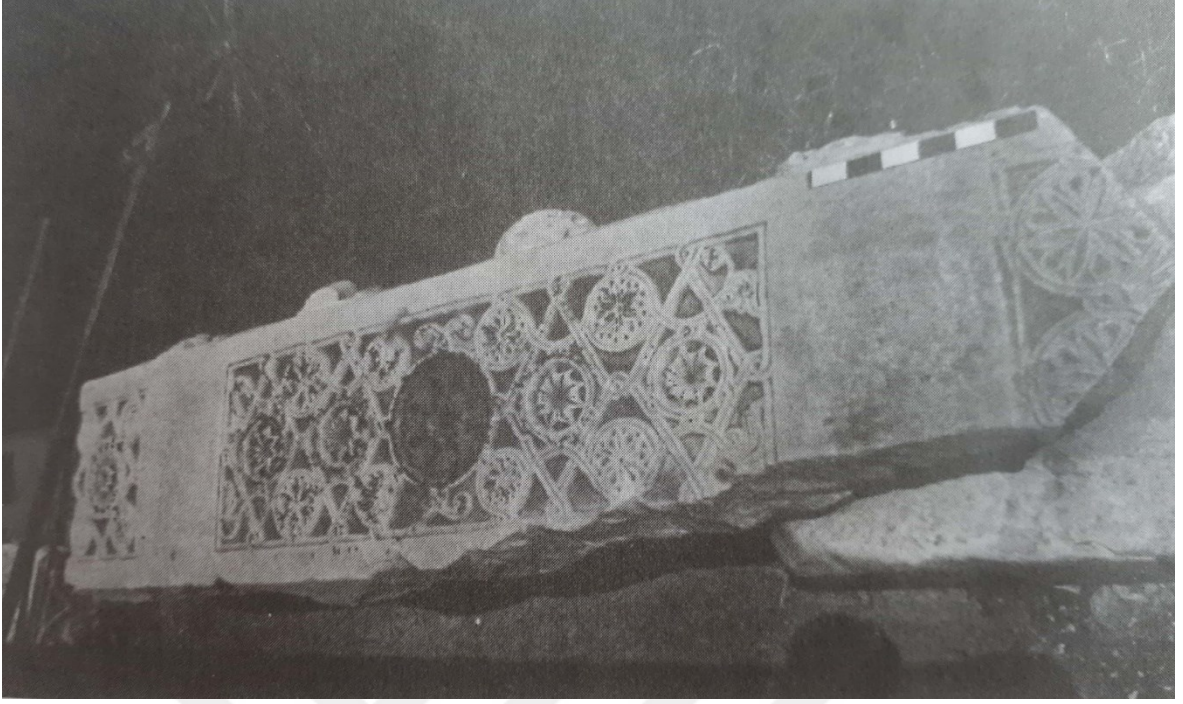
Resim 326. (Kat. No. 237) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Parman, 2002).

Resim 327. (Kat. No. 238) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Parman, 2002).

Resim 328. (Kat. No. 239) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Parman, 2002).

Resim 329. (Kat. No. 240) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Parman, 2002).

Resim 330. (Kat. No. 241) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Parman, 2002).

Resim 331. (Kat. No. 242) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Parman, 2002).

Resim 332. (Kat. No. 243) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Parman, 2002).

Resim 333. (Kat. No. 244) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Parman, 2002).

Resim 334. . (Kat. No. 245) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Parman, 2002).

Resim 335. (Kat. No. 246) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Parman, 2002).

Resim 336. (Kat. No. 247) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Parman, 2002).

Resim 337. (Kat. No. 248) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Parman, 2002).

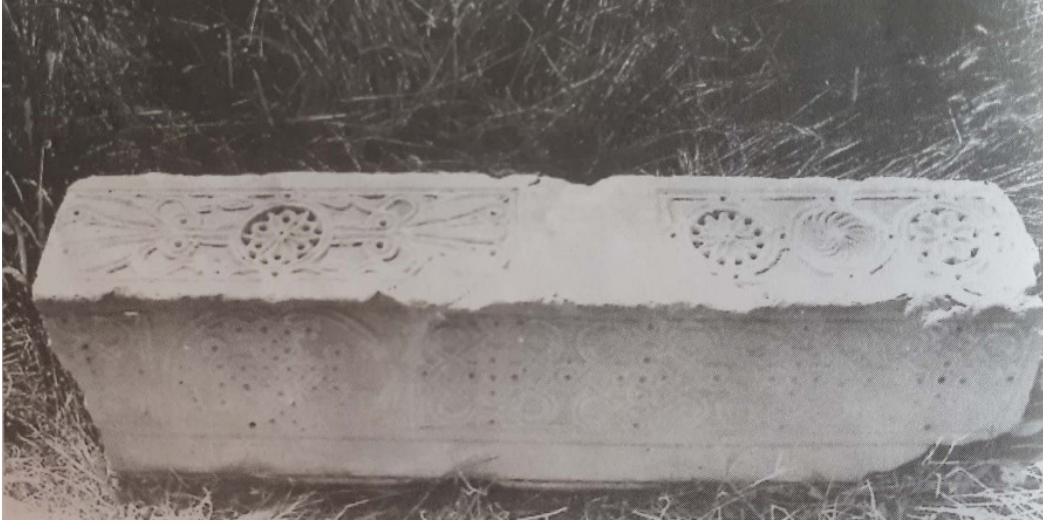
Resim 338. (Kat. No. 249) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Parman, 2002).

Resim 339. (Kat. No. 250) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Parman, 2002).

Resim 340. (Kat. No. 251) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Parman, 2002).

Resim 341. (Kat. No. 252) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Parman, 2002).

Resim 342. (Kat. No. 253) Afyon Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Parman, 2002).

Resim 343. (Kat. No. 254) İstanbul Arkeoloji Müzesi, mermer (Prokennesos) korkuluk levhası üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Fıratlı, 1990).

Resim 344. (Kat. No. 255) Konya Arkeoloji Müzesi, gri-beyaz mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Temple, 2013).

Resim 345. (Kat. No. 256) Koyunoğlu Müzesi, gri-beyaz mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Temple, 2013).

Resim 346. (Kat. No. 257) I. İzzeddin Keykavus Türbe giriş kapısı lentosu, sarımtırak-beyaz mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Temple, 2013).

Resim 347. (Kat. No. 258) Koyunoğlu Müzesi, gri-beyaz mermer templon payesi üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Temple, 2013).

Resim 348. (Kat. No. 259) İzmir Agora Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Ermiş, 2003).

Resim 349. (Kat. No. 260) İzmir Agora Müzesi, templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Andıç, 2012).

Resim 350. (Kat. No. 261) Konya Arkeoloji Müzesi, traverten eser üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Temple, 2013).

Resim 351. (Kat. No. 262) İzmir Arkeoloji Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Andıç, 2012).

Resim 352. (Kat. No. 263) İzmir Arkeoloji Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Andıç, 2012).

Resim 353. (Kat. No. 264) İzmir Arkeoloji Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Andıç, 2012).

Resim 354. (Kat. No. 265) Çanakkale Arkeoloji Müzesi, mermer sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Türker, 2018).

Resim 355. (Kat. No. 266) Çanakkale Arkeoloji Müzesi, mermer sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Türker, 2018).

Resim 356. (Kat. No. 267) Çanakkale Arkeoloji Müzesi, mermer sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Türker, 2018).

Resim 357. (Kat. No. 268) Çanakkale Arkeoloji Müzesi, mermer sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Türker, 2018).

Resim 358. (Kat. No. 269) Çardak Yakup Bey Cami, mermer sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Türker, 2018).

Resim 359. (Kat. No. 270) Çardak Yakup Bey Cami, mermer sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Türker, 2018).

Resim 360. (Kat. No. 271) Eceabat, Yalova İlköğretim Okulu, mermer sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Türker, 2018).

Resim 361. (Kat. No. 272) İstanbul Arkeoloji Müzesi, mermer üzerinde yer alan rozet motifi.

(Fıratlı, 1990).

Resim 362. (Kat. No. 273) Manisa Ulu Cami, sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.
(Kautzsch, 2013).

Resim 363. (Kat. No. 274) Manisa Hatuniye Cami, sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Kautzsch, 2013).

Resim 364. (Kat. No. 275) Uşak-Selçukler'de bulunan eser üzerinde yer alan rozet motifi.
(Grabar, 1976).

Resim 365. (Kat. No. 276) Uşak-Selçukler, sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.
(Grabar, 1976).

Resim 366. (Kat. No. 277) İstanbul Arkeoloji Müzesi, mermer eser üzerinde yer alan rozet motifi.

(Fıratlı, 1990).

Resim 367. (Kat. No. 278) Konya Arkeoloji Müzesi, Sarımtırak beyaz mermer kesik piramit sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.

(Temple, 2013).

Resim 368. (Kat. No. 279) İzmir Arkeoloji Müzesi, mermer ambon yan levhası üzerinde yer alan rozet motifi.

(Andıç, 2012).

Resim 369. (Kat. No. 280) Uşak Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Parman, 2002).

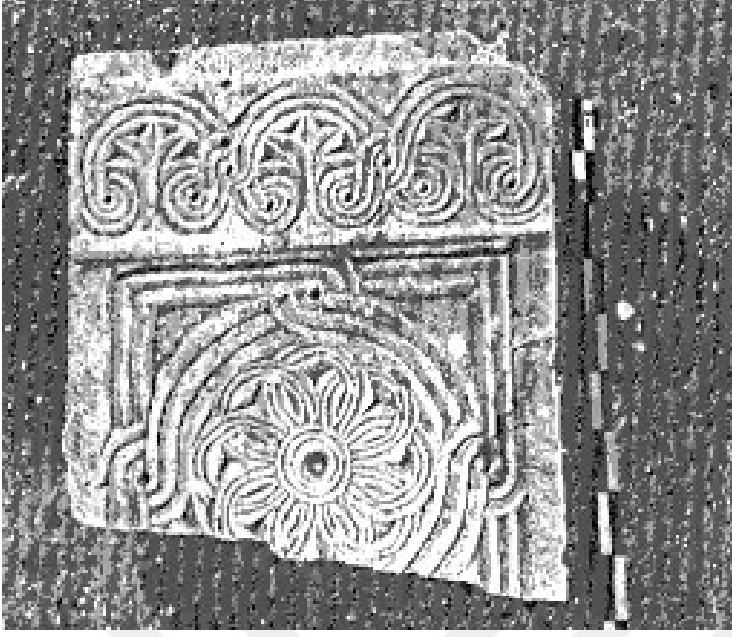
Resim 370. (Kat. No. 281) Kavalla Müzesi, mermer (Prokennesos) sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Feld, 1969).

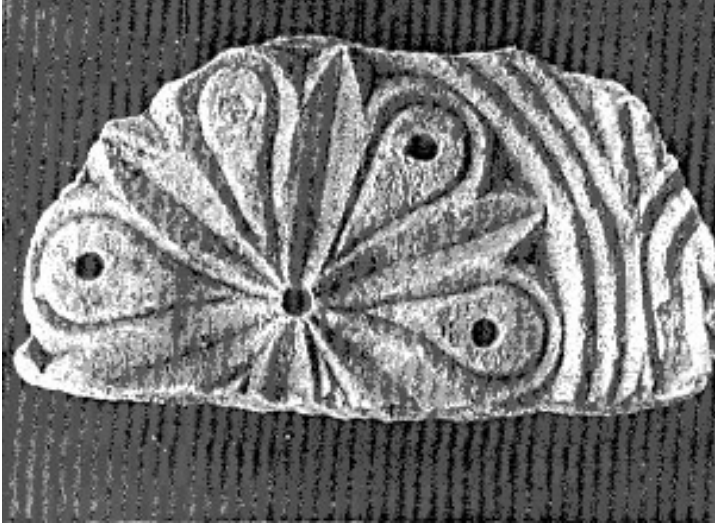
Resim 371. (Kat. No. 282) Kocaeli Arkeoloji Müzesi bahçesi, mermer levha üzerinde yer alan rozet motifi.

(Özdin, 2014).

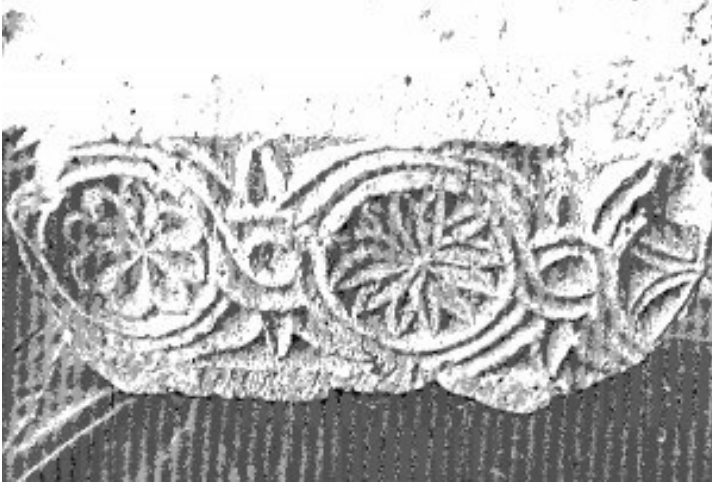
Resim 372. (Kat. No. 283) Demre Aziz Nikolaos Kilisesi galeri, kireç taşı levha üzerinde yer alan rozet motifi.

(Alparslan, 1996).

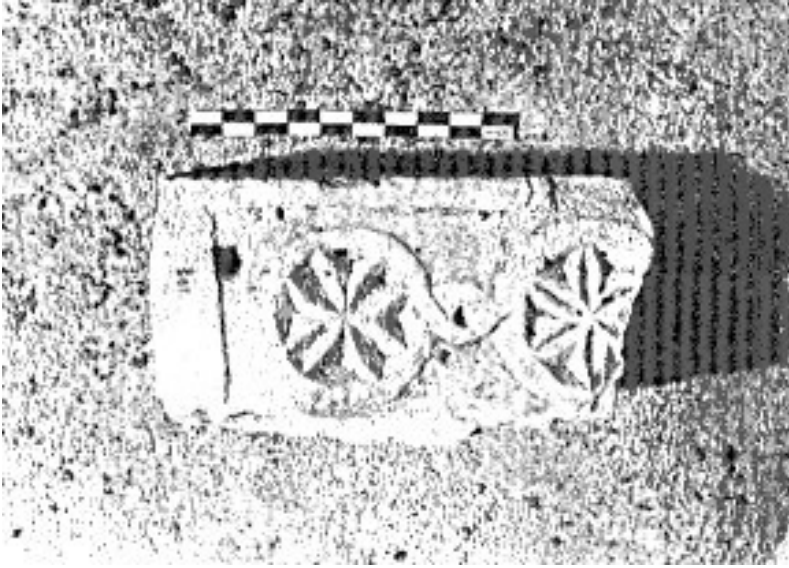
Resim 373. (Kat. No. 284) Demre Aziz Nikolaos Kilisesi galeri, kireç taşı levha üzerinde yer alan rozet motifi.

(Alparslan, 1996).

Resim 374. (Kat. No. 285) Demre Aziz Nikolaos Kilisesi galeri, kireç taşı templon levhası üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Alparslan, 1996).

Resim 375. (Kat. No. 286) Demre Aziz Nikolaos Kilisesi galeri, kireç taşı templon levhası üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Alparslan, 1996).

Resim 376. (Kat. No. 287) İzmir Agora Müzesi, templon arşitravı (2 parça (k)) üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Andıç, 2012).

Resim 377. (Kat. No. 288) Sille Aya Elena Kilisesi kuzey cephe duvar örgüsü, gri-beyaz mermer templon payesi üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Temple, 2013).

Resim 378. (Kat. No. 289) Sille Aya Elena Kilisesi kuzey cephe duvar örgüsü, gri-beyaz mermer templon payesi üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Temple, 2013).

Resim 379. (Kat. No. 290) Konya Arkeoloji Müzesi, grimsi mermer levha üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Temple, 2013).

Resim 380. (Kat. No. 291) Konya Arkeoloji Müzesi, gri-beyaz mermer eser üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Temple, 2013).

Resim 381. (Kat. No. 292) İzmir Arkeoloji Müzesi, mermer kesik piramit sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Andıç, 2012).

Resim 382. (Kat. No. 293) İzmir Arkeoloji Müzesi, mermer templon arşitravı üzerinde yer alan rozet motifleri.

(Andıç, 2012).

Resim 383. (Kat. No. 294) Gelibolu, mermer sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.
(*Türker, 2018*).

Resim 384. (Kat. No. 295) Yunanistan Acheiropietos Kilisesi, sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifi.

(*Kautzsch, 2013*).

Resim 385. (Kat. No. 296) Smyrna Müzesi, sütun başlığı üzerinde yer alan rozet motifleri.
(Kautzsch, 2013).

Resim 386. (Kat. No. 297) İstanbul Arkeoloji Müzesi, kristal beyaz mermer arcosolium kemer parçası üzerinde yer alan rozet motifi.
(Kautzsch, 2013).

ÖZGEÇMİŞ

